

**Studiu privind implementarea
Programului Operational Regional la nivelul
Regiunii Nord-Est
- aspecte cantitative si calitative rezultate ca
urmare a crizei economice si financiare -**

- decembrie 2010 -

Regio
PROGRAMUL OPERATIONAL REGIONAL

Inițiativă locală. Dezvoltare regională.

www.inforegio.ro, www.inforegionordest.ro

Cuprins

	Sectiunea	Nr. pagina
1	Introducere	3
2	Cap.1 - Aparitia si manifestarea efectelor crizei economice si financiare la nivel mondial. Masuri intreprinse pentru diminuarea acestora	5
3	Cap.2 Aparitia si manifestarea efectelor crizei economice si financiare la nivel comunitar. Masuri intreprinse pentru diminuarea acestora	8
4	Cap.3 Aparitia si manifestarea efectelor crizei economice si financiare in Romania. Masuri intreprinse pentru diminuarea acestora	16
5	Cap.4 - Aparitia si manifestarea efectelor crizei economice si financiare in Regiunea Nord-Est. Evolutia indicatorilor economici si sociali	21
6	Cap.5 - Impactul efectelor crizei economice si financiare asupra implementarii POR 2007-2013 la nivelul Regiunii Nord-Est	37
7	Cap. 6 - Concluzii. Recomandari	100
8	Bibliografie	113
9	Anexe	114
10	Colectiv elaborare studiu	142

Introducere

Incepand cu luna noiembrie 2008, in Regiunea Nord-Est au inceput sa se resimta efectele crizei economice si financiare globale - criza considerata de institutiile financiare internationale ca avand cea mai mare intensitate de la cea care a avut loc in timpul marii depresiuni economice din perioada 1929-1933.

Urmarind evolutia inregistrata la nivel comunitar si national, primele manifestari ale crizei au avut loc pe zona financiara, facandu-se simtita lipsa de lichiditati in sectorul bancar. Astfel, firme din diverse domenii de activitate au inceput sa se confrunte fie cu suspendarea liniilor de credit, fie cu imposibilitatea deschiderii de noi linii care sa le finanteze atat ciclurile de productie cat si dezvoltarea investitiilor.

Totodata, autoritatile publice locale se confruntau cu dificultati de ordin financiar din cauza diminuarii alocarilor de la bugetul de stat, cat si a veniturilor bugetare obtinute din colectarea taxelor si impozitelor locale. In plus, si administratia publica locala se confrunta in aceasta perioada cu dificultati in accesarea creditelor bancare, intrucat micșorarea/lipsa de lichiditati in sectorul bancar a determinat si o crestere a constrangerilor aferente procesul de creditare (dobanzi si comisioane de risc ridicate).

Intrucat efectele crizei s-au manifestat in statele dezvoltate din Uniunea Europeana, cu circa 3-4 luni in avans fata de debutul acesteia in Romania (si implicit in regiune), a avut loc si o contractie a importurilor acestor state, determinand pentru firmele autohtone din regiune o reducere drastica a veniturilor obtinute din exporturile de bunuri si servicii.

Adaugand la aceste prime efecte ale crizei si pe cele derivate, precum prabusirea pietii imobiliare si contractia cererii agregate, rezulta un tablou sugestiv ce reflecta existenta premizelor care au condus la intrarea in starea de recesiune economica a Regiunii Nord-Est.

Datele statistice furnizate de Institutul National de Statistica pentru ultimul trimestru al anului 2008 si primul trimestru al anului 2009 au confirmat instalarea starii de contractie economica la nivel national. Mai mult, prognozele formulate la debutul lui 2009 de institutii financiare internationale precum Fondul Monetar International si Banca Mondiala pe de o parte, dar si de Comisia Europeana pe de alta parte au confirmat temerile privind instalarea unei recesiuni severe in Romania pe parcursul lui 2009, continuata de o stagnare economica in 2010.

In conditiile in care, in raport cu implementarea Programului Operational Regional la nivelul Regiunii Nord-Est:

- anul 2009 reprezenta perioada de depunere si contractare a celei mai mari ponderi a proiectelor propuse spre finantare in cadrul axelor prioritare si domeniilor majore de interventie ale POR 2007-2013, precum si debutul implementarii acestora;
- anul 2010 reprezenta o faza importanta din perioada de implementare a proiectelor contractate;

Agentia pentru Dezvoltare Regionala Nord-Est, in calitate de Organism Intermediar pentru POR 2007-2013 a decis sa elaboreze „Studiul privind implementarea Programului Operational Regional - aspecte cantitative si calitative privind efectele crizei economice si financiare”.

Ne-am propus ca prin realizarea acestui studiu sa surprindem la nivel regional efectele crizei economice si financiare din punct de vedere economic si social, cat si sa creem un instrument de informare si orientare pentru administratia publica locala, mediul privat,

universitati, organisme neguvernamentale ce detin calitatea de potentiali aplicanti/respectiv beneficiari pentru POR 2007-2013.

Prin realizarea si diseminarea acestui studiu, actorii cheie vor avea posibilitatea sa:

- cunoasca la nivel regional, judetean care sunt problemele de tip economic, social aparute ca urmare a crizei;
- formuleze linii de actiune concrete in domeniile de competenta, la nivel local si judetean pentru a diminua efectele crizei economice si financiare si a crea premisele pentru relansarea economica;
- formuleze si sa dezvolte idei de proiecte care sa fie orientate in special spre diminuarea efectelor crizei si realizarea relansarii economice;
- deruleze in bune conditii proiectele aflate in implementare pe POR 2007-2013.

Prin urmare, va punem la dispozitie acest studiu, rezultatul unui intens si indelungat proces de documentare si analiza, avand la baza atat date, informatii statistice si prognoze furnizate de institutii financiare internationale precum Fondul Monetar International, Banca Mondiala, organisme comunitare precum Eurostat, cat si institutii nationale precum Institutul National de Statistica si Banca Nationala a Romaniei.

Nu in ultimul rand, studiul a fost dezvoltat pe baza informatiilor furnizate de partenerii regionali, respectiv administratia publica locala, mediul privat, universitati, organisme non guvernamentale in cadrul unui amplu proces de sondare realizat pe baza de chestionare, privind problemele intampinate in implementarea proiectelor pe POR 2007-2013, ca urmare a crizei economice si financiare.

Multumim pe aceasta cale tuturor partenerilor regionali, care prin chestionarele transmise ne-au sprijinit sa elaboram prezentul studiu.

Capitolul 1

Aparitia si manifestarea efectelor crizei economice si financiare la nivel mondial. Masuri intreprinse pentru diminuarea acestora

Pana in vara anului 2007, timp de patru ani de zile, s-a inregistrat una din cele mai mari cresteri ale economiei mondiale. Astfel, produsul intern brut total, la nivel mondial a crescut anual, cu o rata medie de 5%, fiind cea mai sustinuta rata de crestere inregistrata in ultimii 30 de ani.

Perioada mentionata a fost marcata de un important surplus de lichiditati, de o expansiune a creditului, de o explozie a pietii imobiliare, de aparitia celor mai inovative produse si instrumente financiare.

In acest context, prabusirea financiara si economica intervenita, apreciata ca fiind cea mai mare de la crahul financiar din 1929-1933 a surprins intreg mediul financiar si economic international.

Institutiile financiare internationale, precum si numerosi analisti economici si financiari de renume apreciaza ca principala cauza a izbucnirii crizei financiare si economice globale o constituie prabusirea segmentului imobiliar (criza „subprime”) in Statele Unite ale Americii. Astfel, in perioada 1997-2006, in Statele Unite ale Americii, preturile imobilelor s-au dublat si pe alocuri triplat, deteminand o crestere semnificativa a valorii ipotecilor.

Totodata, in perioada 2001-2003 asistam si la urmatoarele mutatii economice:

- pentru a preintimpina intrarea in recesiune (urmare a atacurilor teroriste, efectului post-boom a dezvoltarii industriei de internet si cresterii deficitului de cont curent) Sistemul Rezervelor Federale a trecut la reducerea ratei dobanzii de referinta de la 6% pana la 1%. Unul dintre rezultatele acestei masuri a fost cresterea accesului la creditare.
- necesitatea acoperirii deficitului de cont curent a determinat realizarea unor mari imprumuri din strainatate, in special de la tarile exportatoare de petrol si de la economiile cu un exces de productie din Asia. Infuzia de fonduri a determinat o crestere a cererii pentru diferite tipuri de active financiare, al caror pret a crescut treptat.

Excesul de fonduri din economie cat si rata redusa a dobanzilor a determinat o crestere exploziva a sectorului constructiilor, cat si a creditului de consum. Cresterea ponderilor imprumuturilor tip „sub-prime” (imprumuturi cu un grad de risc ridicat, cu un istoric de rambursare negativ) in total imprumuturi, a avut loc datorita accesului facil la creditare, cat si a interventiei in favoarea acestora a bancilor de investitii cat si a unor institutii financiare cu sponsorizare guvernamentala.

Imprumuturile imobiliare de tip ipotecar erau foarte usor de obtinut, iar gradul de indatorare al populatiei se afla la un nivel foarte ridicat.

Ca urmare a boom-ului creditarii cat si celui al constructiilor au aparut si s-au dezvoltat o serie de instrumente financiare, inovative, a caror valoare era derivata din valoarea de piata a ipotecilor si a imobilelor.

Parte din imprumuturile acordate de banci, au fost preluate de institutii financiare, „impachetate” in diverse instrumente financiare si vandute pe piata. O serie de agentii de rating au subapreciat cota de risc a acestora, si pe fondul de incredere in evolutia economiei americane au supraapreciat nivelul de rating a acestora. Prezenta pe piata a unor astfel de produse, cu un risc asociat mic si cu grad de rentabilitate mare au determinat investitorii sa plaseze capitaluri imense prin cumpararea acestora - determinand in timp cresterea valorii de piata.

Acesta este mecanismul prin care au fost plasate capitaluri pentru achiziția unor tipuri de obligațiuni aflate în corelație cu ipotecile existente („mortgage backed securities”). Deși ponderea împrumuturilor tip sub-prime a fost estimată la doar 3% din valoarea totală a împrumuturilor, prin mecanismul financiar descris anterior au reușit să „infecteze” mare parte din activele financiare existente pe piață.

Randamentul ridicat al acestor instrumente a determinat investiții masive ale investitorilor și firmelor din întreaga lume în piața imobiliară din Statele Unite ale Americii.

Începând cu a doua jumătate a anului 2006, supraîncalzirea pieții imobiliare a determinat scăderea cererii, și implicit începerea declinului pieții imobiliare (scăderi de 20% a prețurilor imobilelor). Totodată, Sistemul Rezervelor Federale a trecut la creșteri succesive a dobânzii cheie, de la 1% la 5.3%, fapt ce a condus la imposibilitatea achitării ratelor la bănci de către o largă masă de deținători de imobile ipotecate.

Pe parcursul anului 2007, declinul a determinat o reducere a refinanțării, și implicit o scădere a valorii de piață a obligațiilor aflate în corelație cu ipotecile existente, mai ales cu cele tip sub-prime, instrumente financiare deținute în special de firme financiare și bănci.

Drept rezultat, a avut loc un declin sever al capitalului instituțiilor bancare cât și a unei părți din firmele sponsorizate de către guvern (care au investit fonduri imense în produsele tip „mortgage backed securities”). Specialiștii apreciază că totalul pierderilor este de aproximativ 3 trilioane de dolari.

Momentul declinului fenomenului de extindere a crizei financiare la nivel global a fost falimentul firmei de servicii financiar-bancare Lehman Brothers în septembrie 2008, faliment care a declanșat apariția panicii în rândul investitorilor și al instituțiilor financiare bancare din întreaga lume. Cea mai mare parte a investitorilor au trecut la închiderea pozițiilor financiare.

Astfel, în trimestrul IV al anului 2008 numeroase instituții financiare și bancare din Europa (Marea Britanie, Germania, Belgia, Olanda), China și Australia au înregistrat

scăderi severe și continue a valorii de piață a acțiunilor. Scăderea pe parcursul a două trimestre consecutive a Produsului Intern Brut în SUA (-2.7%/trim III 2008 și -5.4%/trim IV 2008) a determinat declararea oficială a intrării în recesiune a celei mai competitive economii mondiale.

Pentru a preîntâmpina un crah asemănător cu cel din 1929, Sistemul Rezervelor Federale, respectiv Banca Centrală Europeană au trecut la infuzii masive de lichidități în sistemul financiar bancar, pentru a preîntâmpina intrarea în faliment dar și pentru a soluționa criza de lichidități existentă (cauzată de lipsa de încredere pe piața creditării).

Mai mult, aceste instituții au redus în mod continuu rata dobânzii de referință, până la nivelul de 1%, în speranța că vor încuraja relansarea economică. Pe termen scurt, măsurile întreprinse, nu au avut rezultatele scontate, întrucât băncile au rămas reticente în a se împrumuta unele pe altele.

Contractarea procesului de creditare, către bănci, firme, populație a determinat intrarea în cea de-a doua fază, cea de criză economică a economiei mondiale marcată de reducerea

consumului individual, a investițiilor publice și directe străine, reducerea exporturilor și creșterea somajului.

Urmarind o soluție pe termen lung, guvernul SUA a propus congresului american un plan de relansare economică numit „bail-out” care constă în infuzia a 700 miliarde de dolari în sistemul bancar, în scopul preluării activelor și produselor toxice de la bănci, salvând în acest fel multe firme de la faliment și insolvență. Lichiditatea injectată ar urma să ajungă în piață, sub formă de credite, care ar determina în final relansarea economică.

Un plan asemănător a fost întreprins și de Guvernul Marii Britanii, ce urmărește injectarea în piața bancară a circa 500 miliarde de lire sterline (împrumut de 40 miliarde acordat de Trezorerie, împrumuturi de 200 miliarde acordate de Banca Angliei, garanții la împrumuturi de 250 miliarde de euro). În schimbul împrumutului de trezorerie aceasta va primi acțiuni preferențiale de la bănci în valoare echivalentă - propriu-zis a avut loc un proces de „naționalizare” a acestora.

Capitolul 2

Aparitia si manifestarea efectelor crizei economice si financiare la nivel comunitar. Masuri intreprinse pentru diminuarea acestora

Criza financiara si economica din Statele Unite ale Americii s-a propagat cu rapiditate in Uniunea Europeana, datorita conexiunilor stranse existente in sistemul financiar cat si a globalizarii pietii internationale de produse.

Institutiile financiar-bancare din cele mai dezvoltate State Membre ale Uniunii Europene au avut o expunere ridicata la criza financiara de tip „sub-prime” din SUA. Astfel, intrarea in faliment in septembrie 2008 a lui Lehman Brothers, precum si declararea insolventei grupului de asigurari AIG (cu conexiuni directe si stranse in sistemul financiar european) a determinat propagarea unei unde de soc in sistemul bancar european. Banci precum BNP Paribas, ABN Amro, Dexia, Hypo Real Estate, Bradford and Bingley s-au aflat in situatia de a inregistra in scurt timp pierderi imense (datorita scaderii valorii de piata a actiunilor), determinandu-le sa treaca la vanzari masive de active (deseori la preturi foarte mici) pentru a gasi lichiditatile necesare temperarii investitorilor.

Deprecierea activelor a condus la o scadere a capitalurilor proprii din sistemul bancar si implicit la declararea insolventei acestora. Valul de neincredere aparut pe piata interbancara a determinat o crestere ridicata a riscului creditarii, cu consecinte directe si imediate in restrangerea infuziei de capital in economia reala (cresterea ratei dobanzii la creditare, restrictii suplimentare la creditare).

Criza financiara si economica s-a transmis in statele Uniunii Europene prin trei canale:

A. Conexiunile existente cu sistemul financiar american

Asa cum a fost anterior prezentat, pierderile suferite de sistemul financiar-bancar american, au afectat institutiile de profil din Uniunea Europeana, datorita stranselor legaturi financiare existente. Cele mai afectate state au fost mai intai cele din zona euro si Marea Britanie. In raport cu situatia declansata, bancile au trecut la reducerea expunerii, prin restrangerea lichiditatilor avute in piata cat si prin blocarea procesului de creditare. Acest fapt a determinat ca in a doua faza sa fie afectate statele emergente din afara zonei euro, prin diminuarea accesului la liniile de creditare asigurate in trecut de bancile mama.

B. Scaderea increderii in evolutia viitoare a cererii agregate

Din punct de vedere economic, prima reactie a consumatorilor a fost de a reduce cererea in special pentru bunuri de folosinta indelungata si achizitia de locuinte in favoarea procesului de economisire. Cea mai mare parte a sumele economisite nu au fost reintroduse in circuitul economic datorita temerilor continuarii declinului economic si financiar. Drept efect a avut loc acordarea ofertei producatorilor in raport cu cererea agregata in scadere, prin diminuarea preturilor, dar mai ales prin restrangerea activitatii. Impactul a fost major, determinand scaderi ale Produsului Intern Brut si cresteri spectaculoase ale somajului.

C. Globalizarea comertului

Prin multiplele legaturi existente la nivel mondial in domeniul comertului, efectele crizei s-au propagat cu rapiditate.

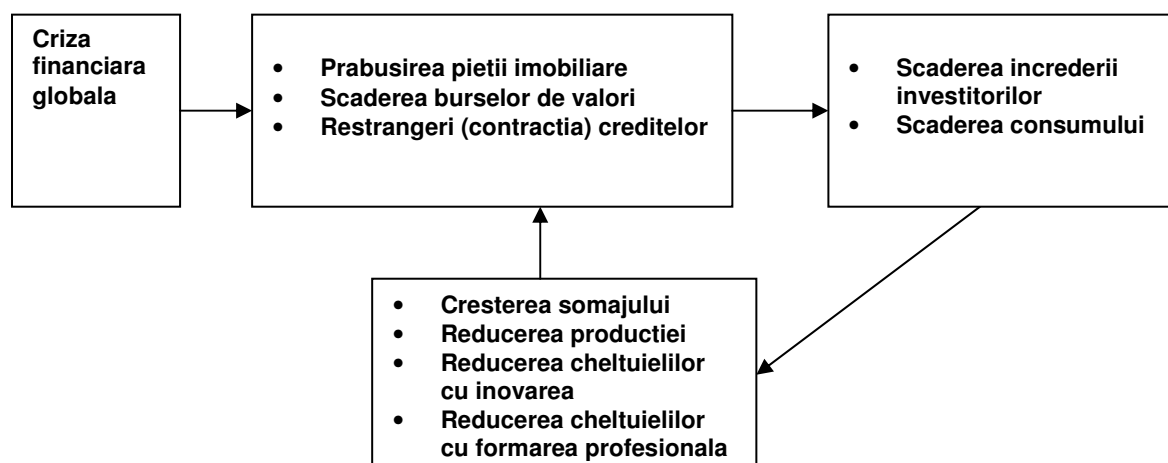
Comertul mondial a inregistrat caderi importante incepand cu trimestrul 4/2008, fiind direct afectat atat de contractia procesului de creditare cat si de asteptarile negative privind evolutia cererii agregate.

In prima faza, criza financiara a afectat statele din zona euro, intrucat acestea detin sisteme financiar-bancare puternic dezvoltate si legate de sistemul global financiar. Acestea, avand avantajul monedei unice europene au reusit sa-si asigure stabilitatea in raport cu atacurile speculative/emotionale.

In a doua faza, criza financiara a lovit statele emergente din Uniunea Europeana care s-au gasit in situatia de a inregistra retrageri masive de capitaluri atat din partea investitorilor cat si a bancilor „mama” fapt ce a deteminat o devalorizare masiva a monedelor nationale, de 20-30% , intr-un interval de timp foarte scurt.

Pana la declansarea crizei economice si intrarea in recesiune a Statelor Membre nu a mai fost decat un singur pas. Nivelul investitiilor si a puterii de cumparare a scazut dramatic, determinand intrarea in cercul vicios scadere cerere agregata - crestere somaj.

Mecanismul ce reflecta efectele in lant a crizei financiare si economice este prezentat sintetic in diagrama urmatoare:

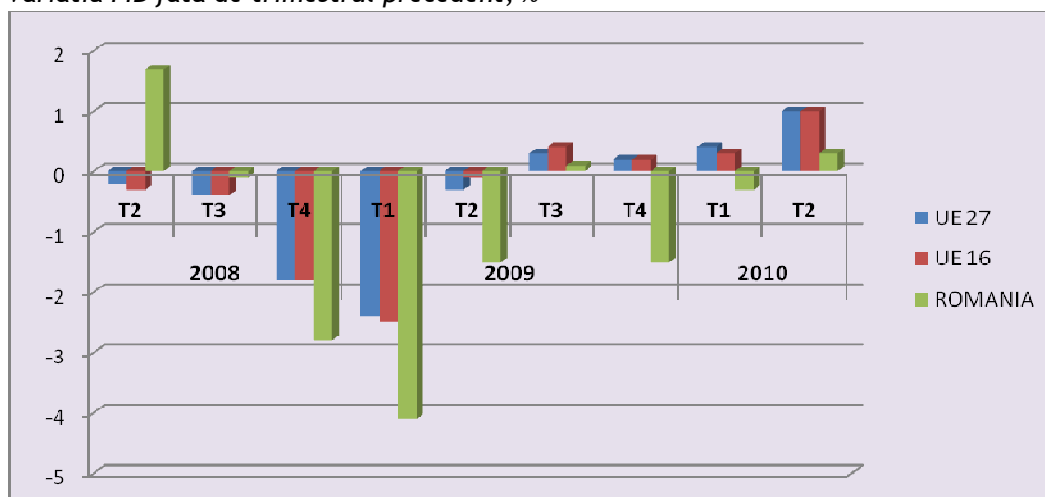

La nivelul Uniunii Europene, statele au fost expuse in mod diferit la criza, in functie de nivelul unor elemente economice existente in trimestrul IV al anului 2008, respectiv deficitul contului curent, prezenta in sistemul financiar-bancar international (gradul de expunere financiara), supraincalzirea pietii imobiliare (nivelul preturilor practicate, numarul ansamblurilor imobiliare aflate in constructie), ponderea exporturilor in produsul intern brut si ponderea exporturilor catre statele comunitare in total exporturi.

La elementele mentionate anterior se adauga incadrarea unui stat membru in zona euro (UE 16), respectiv in regiunea statelor emergente unde exista o volatilitate a monedelor nationale in raport cu euro.

Primul element al analizei il constituie evolutia produsului intern brut dintr-un trimestru fata de trimestrul anterior, la nivel comunitar (UE27), zona euro (UE16) si Romania. Evolutia acestui indicator permite sa se identifice momentul in care are loc intrarea in starea de recesiune, respectiv de revenire economica.

Variatia PIB fata de trimestrul precedent, %

Sursa: EUROSTAT - news release euroindicators 148/2010 si 48/2010

Nota1: Tn reprezinta trimestrul n (n=1,2,3,4)

Nota2: datele din T2/2010 sunt provizorii

Economia comunitara a intrat in starea de recesiune dupa scaderile successive din trimestrele T2 si T3 din 2008.

Cea mai mare descrestere inregistrata a avut loc in trimestrul 1 din 2009, cu 2.4% mai putin decat in trimestrul 4 din 2008. Iesirea din recesiune la nivel comunitar se inregistreaza in trimestrul 3 din 2009, cu o crestere de 0.3% fata de cel precedent.

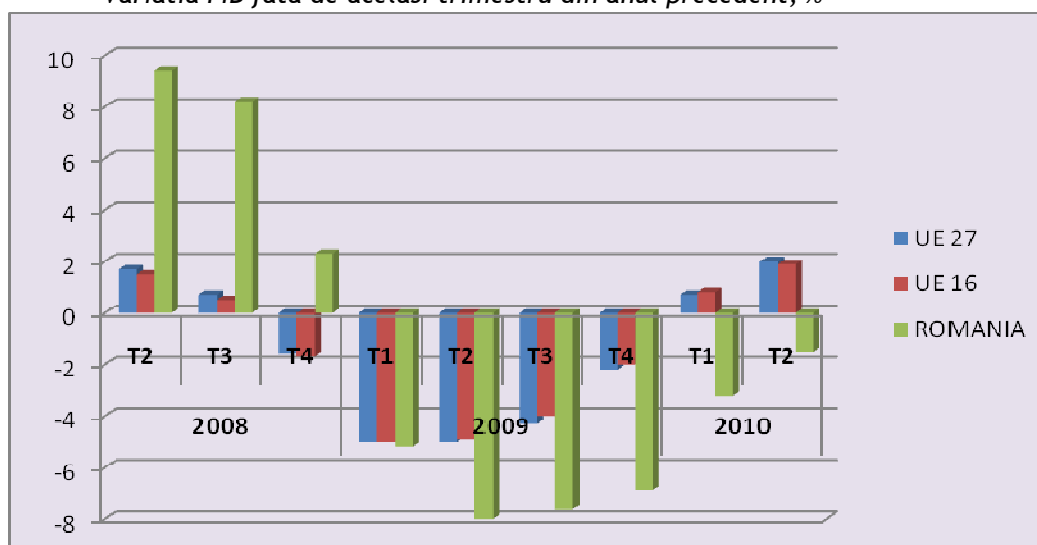
In urmatoarele trei trimestre au avut loc cresteri continue, cu rate mici in marja de 0-2%, ceea ce ne permite sa emitem ipoteza ca economia comunitara se afla in prezent intr-o perioada de stabilizare.

La nivelul zonei euro (UE16) se constata din graficul prezentat ca evolutiile in perioada de analiza sunt aproximativ similare cu cele inregistrate cu cele de la nivel comunitar (UE 27).

In Romania se observa existenta unui decalaj de timp in manifestarea efectelor crizei economice si financiare. Din punct de vedere tehnic, intrarea in recesiune a avut loc la finalul trimestrului 1 din 2009 (dupa doua trimestre succesive de scaderi). Urmeaza o evolutie trimestriala oscilanta, scadere cu 1.5% in T2/2009, crestere cu 0.1% in T3/2009, scaderi de 1.5%, respectiv 0.3% in T4/2009, respectiv T1/2010.

Cel de-al doilea element al analizei il constituie evolutia produsului intern brut dintr-un trimestru dintr-un an fata de valoarea inregistrata in acelasi trimestru din anul precedent. Aceasta comparatie ne permite sa observam cat este amplitudinea variatiei ce a avut loc pe parcursul unui an.

Variatia PIB fata de acelasi trimestru din anul precedent, %

Sursa: EUROSTAT - news release euroindicators 148/2010 si 48/2010

Din graficul prezentat se constata ca atat la nivel comunitar cat si in zona euro evolutia indicatorului mentionat este in forma de "U". In trimestrele 2 si 3 din 2008 cu toate ca au avut loc scaderi ale produsului intern brut de la un trimestru la altul, daca ne raportam fata de aceeaasi perioada a anului 2007 se constata ca au avut loc cresteri. Propriu zis au avut loc scaderi fata de perioada similara a anului precedent, incepand cu trimestrul 4 din 2008, cand PIB-ul a scazut cu 1.4-1.5%.

Scaderile au fost mai accentuate in primele trei trimestre din 2009, incadrandu-se in marja de 4-5%. Revenirea economica are loc abia in trimestru unu din 2010, produsul intern brut crescand cu 0.8% fata de trimestru unu din 2009. Cresterea din trimestrul 2 din 2010, de 2% (fata de trimestrul 2 din 2009) confirma reintrarea economiei comunitare pe un trend ascendent.

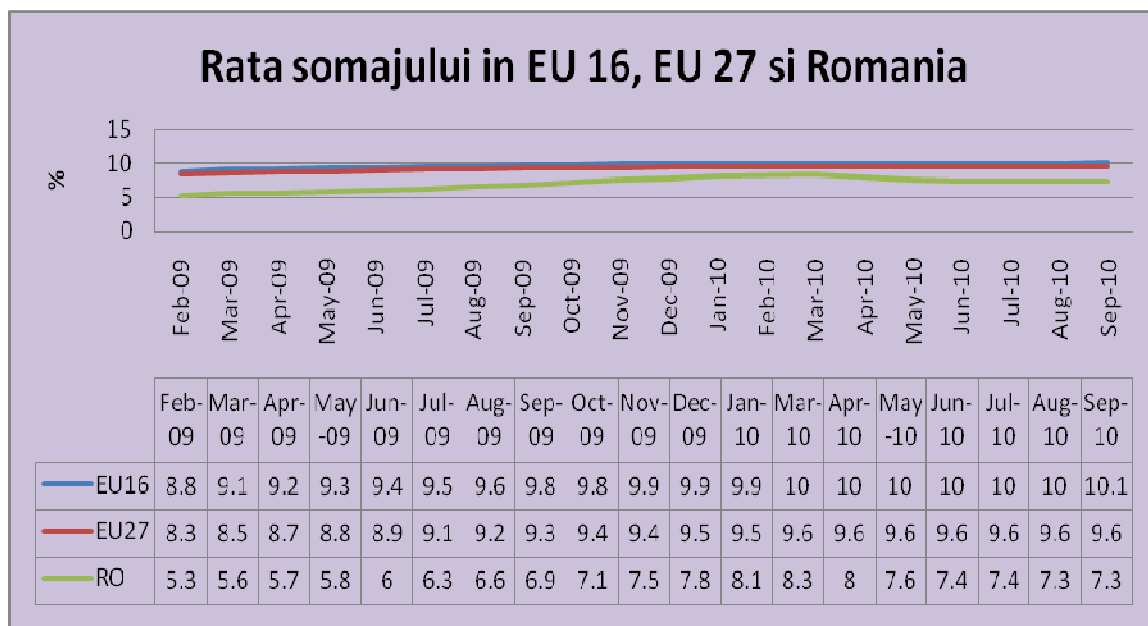
In ciuda acestui semnal pozitiv, nu trebuie pierdut din vedere faptul ca, analiza comparativa a produsului intern brut din trimestrele anului 2010 s-a facut in raport cu valorile din 2009, cand s-au inregistrat minime istorice ale acestui indicator. Asa cum mentionam si la primul element al analizei, economia comunitara se afla pe un trend de revenire, insa facut cu pasi mici tradusi in rate mici de crestere - tocmai pentru a evita aparitia unor noi dezechilibre economice si financiare.

In Uniunea Europeana, cele mai mari scaderi ale produsului intern brut real s-au inregistrat in Letonia (trimestrele 3 si 4 din 2009 fata de 2008) cu 19.3% si 16.8%, Lituania cu 14.6% si 12.9%. Pentru aceeaasi perioada, Polonia este singurul stat membru ce a inregistrat crestere economica de 1.3%, respectiv 2.9%.

In Romania, ca si in cazul analizei precedente exista o intarziere fata de momentul in care Uniunea Europeana a inceput sa resimta efectele crizei economice si financiare.

Evolutia ratei somajului a fost mai abrupta in primul trimestru al anului 2009, de la 7.7% la 8.5% (UE 27), iar apoi lineara, cu o crestere lunara de 0.1 puncte procentuale. Incepand cu luna martie 2010 se observa o stabilizare a ratei somajului la 10% la nivelul zonei euro si la 9.6% la nivelul UE 27. In Romania, pentru indicatorul analizat valorile sunt inferioare pe intreg orizontul de timp, atat fata de nivelul mediu pe zona euro cat si fata de Uniunea Europeana.

Rata somajului in Statele Membre variaza in luna septembrie 2010 intre minime de 4.4% (Olanda) si 4.5% (Austria) si maxime de 20.8% (Spania), 19.4% (Letonia), 18.6% (Estonia).

Sursa: EUROSTAT newsrelease euroindicators 46/2010, 162/2010 si ANOFM

Criza economica si financiara a determinat actiuni ferme si sustinute din partea guvernelor Statelor Membre, a Comisiei Europene si a Bancii Centrale Europene - ce au conlucrat pentru a sprijini reluarea cresterii si ocuparii, asigurarea stabilitatii financiare.

Astfel, la sfarsitul anului 2008 Comisia Europeana a luat initiativa de a stabili o platforma de actiuni comune, materializata in Planul Economic de Recuperare Economica (PERE), programat pentru doi ani, prin intermediul caruia sa se raspunda la efectele instalate ale crizei economice si financiare.

Platforma mentionata vizeaza cresterea gradului de incredere a investitorilor, stimularea cererii, salvarea locurilor de munca si mentinerea functionalitatii intreprinderilor, fiind dezvoltata pe 2 piloni, respectiv:

- injectia masiva de „putere de cumparare” in economie pentru a stimula cererea si gradul de incredere printr-un impuls bugetar din partea Uniunii Europene si a Statelor Membre in valoare estimativa de 200 de miliarde de euro (1.5% din PIB UE 27)
- actiuni rapide pentru cresterea competitivitatii Uniunii Europene pe termen lung, prin dezvoltarea de investii numite inteligente, precum cele in cresterea eficientei energetice, in tehnologii curate, in sisteme de interconectare.

Tintele exprimate in PERE sunt:

- stimularea rapida a cererii si increderii consumatorilor;
- micșorarea costurilor resimtite de grupurile vulnerabile ca urmare a crizei;
- sprijinirea Uniunii Europene sa fie pregatita pentru momentul in care va avea loc relansarea economica - sa fie competitiva si in acord cu nevoile viitoare;
- indreptarea spre o economie cu un consum redus de carbon - limitarea efectelor schimbarilor climatice, reducerea dependentei energetice, cresterea eficientei energetice.

Actiunile orientative inscrise prin PERE urmaresc in principal:

- A. Conditii monetare si de credit
- B. Politica bugetara
- C. Actiuni in ariile prioritare ale Strategiei Lisabona.

A. Conditii monetare si de credit

In contextul actual, politica monetara joaca un rol crucial. In acest sens, Banca Centrala Europeana a procedat la taierea ratei dobanzii de referinta pentru moneda unica europeana, dand un semnal pozitiv pentru cresterea lichiditatilor in sistem si implicit a investitiilor.

Totodata, Statele Membre ar trebui sa foloseasca sprijinul financiar acordat sectorului bancar pentru a incuraja intoarcerea la activitatea de creditare prin scaderea ratei dobanzii de referinta.

Banca Europeana pentru Investitii a suplimentat cu 15 miliarde de euro fondurile destinate investitiilor pentru perioada 2009-2010, sub forma imprumuturilor, garantiilor si mecanismelor de dispersie a riscurilor.

B. Politica bugetara

Comisia Europeana a propus Statelor Membre sa agreeze un pachet de stimulare bugetara in vederea producerii unui impact pozitiv si rapid asupra economiei si ocuparii.

Acest sprijin, materializat sub forma cresterii nivelului unor cheltuieli publice cat si prin reducerea unor taxe este estimat, la nivelul Uniunii Europene, in 2009, la 170 miliarde de euro (1.2% din PIB UE27). Totodata, aceasta interventie trebuie sa fie temporara (pentru a nu determina adancirea dezechilibrelor), rapida, coordonata si tintita catre zonele confruntate cu un somaj ridicat, cu constrangeri pe piata creditarii.

Fiecare Stat Membru urma sa stabileasca cel mai potrivit mix de instrumente ce vizeaza veniturile si cheltuielile bugetare, in raport cu propriile efecte intampinate ca urmare a crizei economice si financiare.

Astfel, se puteau utiliza mixuri intre cresterea transferurilor catre persoanele cu venituri reduse, cresterea perioadei pentru care se acorda indemnizatia de somaj, acordarea de subventii si garantii la imprumuturile considerate cu un grad ridicat de risc (finantarea ciclurilor de productie a companiilor), micșorarea contributiilor sociale la angajati/angajatori, reduceri temporare de TVA.

Politica bugetara stabilita trebuie sa se incadreze in prevederile Pactului pentru Stabilitate si Crestere, revizuit in 2005.

Conform acestuia, in conditii extraordinare, precum recesiune economica, criza financiara, Statele Membre pot depasi referinta indicativa a deficitului bugetar de 3% din PIB.

In aceeași situatie, se deschide de catre Comisie procedura de deficit bugetar excesiv, ce prevede ca Statul Membru sa stabileasca actiuni corective, care vor tine cont de orizontul de timp in care economia se va redresa. Aceste masuri se regasesc in Programul de Convergenta sau Programul de Stabilitate ce se transmite Comisiei pana la sfarsitul fiecarui an.

C. Actiuni in ariile prioritare ale Strategiei Lisabona

Principala prioritate trebuie sa fie protejarea cetatenilor de efectele negative ale crizei financiare. Protejarea ocuparii si promovarea antreprenoriatului presupune implementarea politicilor de incluziune activa si a politicilor de flexicuritate concentrate pe reinstruire, actualizarea cunostintelor.

Astfel, Comisia propune o simplificare a criteriilor pentru Fondul Social European prin care sa se acorde un avans de 1.8 miliarde euro destinat lansarii schemelor active (persoane cu abilitati reduse, consiliere, reinstruire intensiva, cursuri de ucenicie, granturi pentru infiintarea de start-up-uri), refocalizarea programelor pe grupurile vulnerabile (cofinantare comunitara de 100%), adaptarea abilitatilor la cerintele ocupatiilor viitoare.

Regulile comunitare privind ajutorul de stat tinteau o gama larga de posibilitati pentru furnizarea de ajutor financiar companiilor, regiunilor, salariatilor/somerilor si stimularea cererii. S-au vizat obiectivele comunitare precum cercetarea, dezvoltarea, inovarea, sectorul ICT, transporturile si eficienta energetica. S-a avut in vedere si realizarea unui cadru comunitar comun prin care sa se reduca birocratia aferenta infiintarii unui start-up - stabilirea la nivel comunitar a unui plafon maximal de 3 zile in conditii de costuri zero.

Autoritatilor publice locale li s-a recomandat sa achite facturile catre IMM-uri pentru serviciile si bunurile livrate in maxim o luna de zile, tocmai pentru ca acestea sa detina lichiditatile necesare si sa accepte si instrumente de tip e-factura.

O atentie deosebita s-a adresat sprijinirii finantarii proiectelor ce vizeaza eficienta energetica (locuinte, iluminat, sisteme de incalzire sau de racire). Totodata, au fost vizate investitiile in infrastructura, in special alternative de transport cu impact redus asupra mediului, rutele ICT rapide, interconectari energetice. In acest sens s-a avut in vedere o revizuire a cadrului financiar, astfel incat sa se poata mobiliza o suma aditionala de 5 miliarde de euro pentru proiecte transeuropene pentru interconexiuni energetice si retea de banda larga.

Intrucat exista riscul ca presiunea asupra bugetelor nationale sa determine o reducere a investitiilor planificate, Comisia a considerat ca era necesara o accelerare a folosirii fondurilor structurale. Astfel, s-au propus o serie de masuri pentru cresterea avansurilor acordate pentru programele operationale, cresterea co-finantarii comunitare pentru unele operatiuni, sprijinirea implementarii proiectelor de investitii majore, facilitarea accesului la fondurile de inginerie financiara, simplificarea tratamentului avansurilor acordate beneficiarilor.

La sfarsitul anului 2009 Comisia a lansat un apel pentru depunere de proiecte aferente retelei de transport trans-europene cu un buget de 500 milioane euro ce urma sa permita cresterea ocuparii in sectorul constructiilor. In paralel, Banca Europeana pentru Investitii a crescut valoarea finantarilor destinate diminuarii efectelor schimbarilor climatice, securitatii energetice cu 6 miliarde de euro pe an.

Printr-un efort comun, Statele Membre si Comisia Europeana au luat masurile necesare pentru imbunatatirea eficientei energetice a locuintelor si institutiilor publice prin promovarea produselor „verzi”. Astfel, unele State Membre si-au reprogramat programele operationale finantate din fondurile structurale, atribuire o alocare mai ridicata pentru investitii in eficienta energetica, inclusiv pentru locuintele sociale.

Criza financiara, prin diminuarea resurselor financiare atat publice cat si private a condus la reduceri masive de fonduri destinate investitiilor in educatie, cercetare si dezvoltare. Acest fapt ar putea avea un impact major pe termen mediu si lung asupra cresterii si ocuparii in Uniunea Europeana.

Comisia a sesizat acest pericol si a propus ca fondurile comunitare sa acopere deficitul de finantare existent pentru aceste domenii.

Pentru a sprijini diminuarea efectelor crizei financiare si economice, Comisia Europeana a propus in 2009 un set masuri care a vizat simplificarea regulilor de management a fondurilor comunitare, dupa cum urmeaza:

- Pentru perioada 2009-2010, la cererea Statelor Membre, sa se ramburseze in proportie de 100% costurile eligibile aferente proiectelor finantate din Fondul Social European, acestea nemaifiind obligate sa asigure cofinantarea nationala;
- Stabilirea unei singure categorii de proiecte majore - existenta plafonului unic minimal de 50 milioane de euro atat pentru proiectele de mediu cat si transport. Astfel se asigura o flexibilizare pentru proiectele de mediu, sa fie derulate mult mai rapid;
- Regulile aferente proiectelor generatoare de proiecte sa fie simplificate in vederea reducerii elementelor de ordin birocratic;
- Investitiile legate de cresterea eficientei energetice, folosirea energiilor regenerabile in gospodarii sunt incurajate;
- Cresterea flexibilitatii pentru regula dezangajarii fondurilor "n+2/n+3". Astfel, proiectele majore sunt „protejate” de efectele aplicarii regulii din momentul in care acestea sunt depuse la Comisie de catre Statul Membru;
- Fondul European pentru Dezvoltare Regionala sa sprijine finantarea proiectelor ce urmaresc renovarea sau constructia de locuinte pentru cei ce se confrunta cu fenomenul de excluziune sociala, in particular pentru comunitatile de romi, localizate atat in mediul urban cat si rural.

Capitolul 3

Aparitia si manifestarea efectelor crizei economice si financiare in Romania. Masuri intreprinse pentru diminuarea acestora

Criza economica si financiara a inceput sa se manifeste in Romania, din luna noiembrie a anului 2008 pe urmatoarele canale (internationale):

A. comert - contractia pietelor de desfacere externa, si in special a pietii comunitare, datorita reducerii consumului public si privat.

B. finantarea externa - contractia creditarii externe datorita:

- reticentei creditorilor externi de a furniza lichiditati, in conditiile unui mediu economic si financiar global instabil;
- competitiei acerbe pe resurse, intre guverne si sectorul privat;

C. inrautatirea perceptiei la risc a investitorilor straini, fata de Romania si celelalte tari emergente din Europa Centrala si de Est, din afara zonei euro fata de evolutia economica viitoare.

Primul canal a avut mai intai influente de ordin economic. Astfel, a avut loc o reducere a productiei industriale, dat fiind faptul ca aproape 70% din exporturi sunt orientate catre statele din zona euro. Daca in prima perioada (trimestrul 4/2009) ritmul productiei s-a mentinut, determinand o crestere a stocurilor, ulterior agentii economici au fost nevoiti sa treaca la stoparea productiei. In mod direct efectele economice negative au determinat intrarea in cea de-a doua faza, respectiv cea de regres social, caracterizata prin cresterea numarului de someri si a ratei somajului.

Cel de-al doilea canal, efect direct al crizei financiare, s-a resimtit in Romania in paralel cu primul canal analizat. Desi Romania nu a fost strans conectata la sistemul financiar global si implicit nu a fost afectata direct de caderea pietelor bursiere si financiare internationale, a fost influentata in mod indirect prin reducerea accesului la lichiditatile internationale. Impactul a fost masiv, determinand in scurt timp o crestere rapida a cursului de schimb leu/euro de la 3.60 lei/euro (noiembrie 2008) pana in marja de 4.20-4.30 lei/euro (ianuarie-februarie 2010). Devalorizarea monedei nationale cu 20% a condus in mod direct la scumpirea importurilor, cu impact negativ asupra comertului interior si cererii interne. Desi teoretic exporturile au simtit in acest fel un puternic stimul (produsele romanesti devenind mai competitive pentru export), acesta nu a putut fi utilizat de catre companii intrucat, asa cum mentionam anterior, deja se confruntau cu o contractie pe pietele de desfacere comunitare.

Evident, scumpirea monedei comunitare a condus la cresterea efortului bugetar al companiilor si populatiei in rambursarea creditelor contractat (la niveluri ridicate in perioada 2006-2008) cu implicatii directe fie asupra preturilor de vanzare a produselor si serviciilor (generand inflatie), fie asupra reducerii consumului individual. Toate acestea au contribuit suplimentar la adancirea crizei economice.

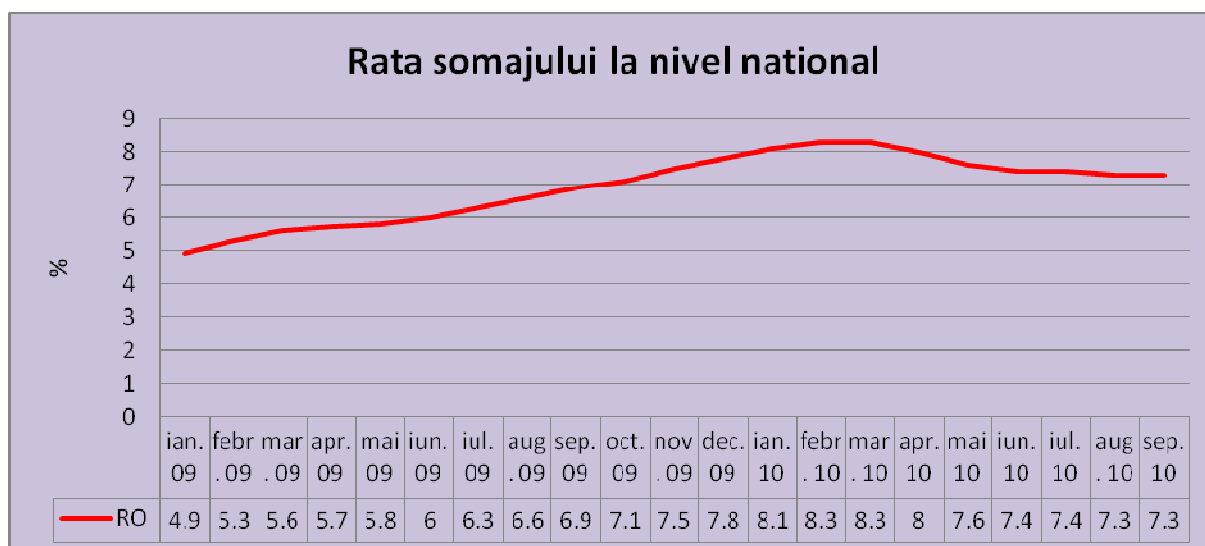
Cel de-al treilea canal a determinat in special o inasprire a accesului la creditare. Majoritatea bancilor comerciale confruntandu-se cu un acces mai redus la surse externe, iar pe de alta parte identificand scaderea valorii garantiilor constituite la credite (prin caderea severa a pietii imobiliare si riscului de faliment a intreprinderilor mici si mijlocii) au trecut la cresterea comisionului de risc valutar - actiune suprapusa cu cresterea costului refinantarii externe.

Totodata, Banca Nationala a Romaniei, pentru a asigura un grad acoperitor al solventei bancilor, a introdus noi norme prudentiale ce vizau in principiu scoring-uri mai ridicate pentru obtinerea creditelor.

In concluzie, criza financiara globala a determinat o contractie a creditarii, cat si o crestere a valorii dobanzii, ca urmare a riscului privind valoarea viitoare a garantiei, riscului legat de asteptarile viitoare privind situatia economica generala, si in plus riscului asociat sectorului de activitate.

Din datele furnizate de Banca Nationala a Romaniei, intreprinderile mici si mijlocii au resimtit cel mai mult inasprirea conditiilor de creditare, atat pe zona refinantarii ciclului de productie, cat si pe zona investitionala. Totodata, se apreciaza ca riscul de creditare este in crestere pentru companiile ce activeaza in domeniul comertului, turismului, de transport si comunicatii. Singura exceptie o constituie companiile din industria energetica.

Din punct de vedere tehnic, contractia economiei romanesti inregistrata pe parcursul a doua trimestre succesive (trim IV/2008 si trim I/2009) a insemnat intrarea tarii in faza de recesiunea economica.

Sursa: ANOFM

Procesul de recesiune a continuat pe intreg parcursul anului 2009 si in 2010 (pana la data elaborarii acestui studiu), infirmind previziunile initiale, optimiste, pentru 2010, ale Comisiei Nationale de Prognoza, care vizau o usoara crestere a PIB pe 2010 estimata la 1.5%.

Asa cum s-a mentionat in sectiunea anterioara, nivelul ratei somajului in Romania s-a aflat sub cota medie inregistrata in zona euro cat si in Uniunea Europeana. Din graficul prezentat se constata ca rata somajului in Romania se afla pe un trend ascendent.

Efectele negative ale crizei economice si financiare si extrapolarea acestora a fost constientizata de factorii decizionali incepand cu luna februarie 2009. Pentru a limita devalorizarea continua si sustinuta a monedei nationale (implicit si a efectelor acesteia asupra economiei nationale), precum si din necesitatea de a finanta eventualul deficit bugetar (aparut ca urmare a scaderii continue a veniturilor bugetare incasate de la agentii economici si populatie), Guvernul Romaniei a hotarat incheierea unui Memorandum financiar de intelegere cu Fondul Monetar International si Comisia Europeana.

Acordul vizeaza un imprumut in valoare de 19,95 miliarde de euro, din care 12 miliarde provin de la Fondul Monetar International pentru Banca Nationala a Romaniei in vederea sustinerii rezervelor valutare ale tarii, 5 miliarde provin de la Comisia Europeana pentru sustinerea investitiilor publice si eventual acoperirea deficitului bugetar, 1 miliard de euro de la Banca Mondiala si 1 miliard de euro de la BERD pentru sustinerea sectorului bancar. Totodata, la solicitarea expresa a FMI, acordul a fost suplimentat cu intelegerea semnata de cele mai mari banci straine prezente în Romania, care s-au angajat sa isi mentina liniile de finantare de la sucursalele din Romania. Astfel, s-a limitat riscul ca banii ce ajung in sistemul bancar prin BNR sa fie scosi din tara, fiind efectiv folositi pentru repornirea procesului de creditare.

Trasele trase pana in prezent de Romania au permis o diminuare a efectelor crizei financiare, asigurandu-se, pe de o parte, o stabilitate a cursului de schimb a monedei nationale in raport cu principalele valute (contribuind totodata si la reducerea presiunilor inflationiste), iar pe de alta parte s-a asigurat lichiditatea necesara in piata pentru reluarea procesului de creditare.

Cu toate ca imprumutul atras de la Uniunea Europeana a permis finantarea in parte a investitiilor publice planificate cat si a deficitului bugetar, Romania inregistreaza in perioada 2009-2010 o crestere a datoriei totale publice cat si a deficitului bugetar. Motivul principal il constituie reducerea incasarilor bugetare ca efect direct al crizei economice.

Astfel, ponderea datoriei publice in Produsul Intern Brut a ajuns, in luna martie 2010 la 30.6%, 93.4% din aceasta fiind guvernamentala iar diferenta locala. Nivelul acesteia se afla inca in marja de siguranta (criteriu de convergenta de 60% stabilit prin Tratat), insa ritmul de crestere a acesteia (cu 50% mai mare fata de cea din 2008) este un semnal de alarma pentru viitoarea indatorare publica.

Un alt indicator macroeconomic care indica nivelul evident al crizei pe care il traverseaza Romania il constituie ponderea deficitului bugetar in produsul intern brut.

La finalul anului 2008, Romania inregistra cel de-al treilea deficit bugetar (ca pondere din PIB) dintre toate Statele Membre, in ciuda cresterii economice inregistrate de 7.1% - reflecta momentul dificil din punct de vedere economic in care debuta criza financiara in Romania.

In 2009, scaderea veniturilor bugetare a fost contracarata prin incercarea de stabilizare a cheltuielilor bugetare si prin numeroasele imprumuturi la care a apelat Ministerul de Finante, in prima parte a anului de pe piata interbancara (emiterea de titluri de stat) si din semestrul 2 din acordul de imprumut incheiat. Per total la o contractie de 7.1% a Produsului Intern Brut, deficitul bugetar (ca pondere) a fost de 8.1%

In 2010, statul a fost nevoit in numeroase randuri sa se imprumute pentru a-si putea onora obligatiile de plata. Intrucat previziunile unei usoare cresteri economice care sa permita implicit o crestere a veniturilor bugetare nu au fost sustinute de economie, s-a ajuns la renegocierea acordului de imprumut, finalizat cu o reducere drastica a cheltuielilor bugetare cat si o crestere a fiscalitatii, astfel incat sa fie create conditiile pentru incadrarea intr-un deficit de bugetar de 6.8%, la sfarsitul lui 2010.

In aceste conditii, apreciem ca in momentul actual criza pe care o traverseaza Romania este pe de o parte una a datoriei publice, iar pe de alta parte una economica. Masurile de ordin bugetar care au fost intreprinse vor determina pe termen scurt o crestere a inflatiei (cu presiuni asupra cursului de schimb), o reducere a puterii de cumparare cu implicatii evidente asupra reducerii cererii agregate si cresterii somajului.

Deficitul bugetar ridicat inregistrat la sfarsitul lui 2008, a atras in raport cu prevederile comunitare din Pactul pentru Stabilitate si Crestere aplicarea prevederilor procedurii de deficit bugetar excesiv.

In acest sens, Romania a fost invitata de Comisia Europeana sa implementeze masuri de consolidare fiscala pentru a-si corecta deficitul excesiv, astfel incat sa ajunga, la sfarsitul anului 2012, la o pondere a deficitului bugetar de 3% din Produsul Intern Brut.

Masurile propuse si implementate de Guvernul Romaniei se regasesc in Programul de Convergenta 2009-2012, document transmis Comisiei - progresul inregistrat fiind monitorizat periodic.

Aplicabilitatea pentru Romania a prevederilor Programului European pentru Redresare Economica (PERE) - prezentate pe larg in sectiunea anterioara a studiului - sunt analizate de catre Autoritatea pentru Coordonarea Instrumentelor Structurale in cadrul Raportului Strategic National 2009 privind implementarea Fondurilor Structurale si Coeziune.

Astfel, se poate aprecia ca autoritatile romane pot prelua un numar limitat de masuri prevazute, motivele principale fiind urmatoarele:

- unele masuri nu sunt aplicabile sau nu sunt necesare in cazul Romaniei, de exemplu realizarea de reprogramari la nivelul programelor operationale;
- exista masuri considerate relativ sofisticate in raport cu nevoile fundamentale de finantare ale Romaniei si cu capacitatea/experienta beneficiarilor si a structurilor de gestionare a programelor, de exemplu modificarea programelor operationale in sensul majorarii alocarilor pentru investitii in eficienta energetica, investitii aflate inca la stadiul de pilot in Romania si a caror implementare este extrem de dificila, extinderea utilizarii instrumentelor de inginerie financiara;
- sunt masuri care implica asumarea unor riscuri la nivelul sistemelor de management si control, riscuri pe care autoritatile romane nu au considerat oportun sa le asume la acest moment, avand in vedere experienta inca limitata in implementarea instrumentelor structurale, de exemplu declararea unor cheltuieli efectuate in cadrul unor proiecte majore inainte de aprobarea oficiala a Comisiei Europene (aplicarea costurilor unitare standard sau a sumelor globale).

Accelerarea utilizarii fondurilor comunitare constituie una dintre recomandarile centrale ale PERE, pentru implementarea careia au fost prevazute o serie de masuri concrete, care pot fi impartite in trei categorii:

- 1) masuri care nu necesita modificarea regulamentelor comunitare;
- 2) masuri care au necesitat modificarea regulamentelor comunitare si care au fost legiferate in cursul anului 2009;
- 3) masuri care necesita modificarea regulamentelor comunitare dar care nu au fost legiferate in cursul anului 2009.

In raport cu primele doua categorii mentionate, la nivelul programelor operationale implementate in Romania au fost puse in aplicare urmatoarele masuri punctuale din PERE:

- folosirea posibilitatii de crestere pana la 100% a contributiei comunitare la nivel de operatiune;
- introducerea posibilitatii ca, in cazul operatiunilor finantate din Fondul Social European și Fondul European pentru Dezvoltare Regionala, avand activitatile cheie implementate direct de catre beneficiar/partener, costurile indirecte ale operatiunilor sa fie declarate in mod forfaitar - hotarare pentru modificarea si

completarea HG nr.759/2007 privind regulile de eligibilitate a cheltuielilor efectuate in cadrul operatiunilor finantate prin programele operationale;

- utilizarea Fondului Social European ca instrument de combatere a problemelor create de criza pe piata muncii (fara a fi necesare modificari de program);
- utilizarea procedurii accelerate de achizitie publica;
- continuarea utilizarii JASPERS ca sprijin pentru pregatirea proiectelor majore.

Totodata, in vederea maximizarii impactului anti-criza al instrumentelor structurale in conformitate cu obiectivul specific al PERE, accentul va fi pus pe continuarea procesului de identificare de masuri interne de simplificare/clarificare a regulilor și procedurilor de implementare a programelor operationale, respectiv a cadrului legislativ national relevant (ex. achizitii publice, finante publice centrale si locale, protectia mediului) si a practicilor administrative subsecvente.

In cadrul procesului de implementare a proiectelor, beneficiarii se confrunta in principal cu doua probleme majore ca urmare a efectelor crizei economice si financiare, respectiv obtinerea/asigurarea resurselor financiare necesare implementarii cursive a proiectelor (angajarea cheltuielilor, asigurarea finantarii si acoperirea cheltuielilor neeligibile) si deprecierea masiva a monedei nationale in raport cu moneda unica europeana (peste 20%), ceea ce a determinat o scumpire a bunurilor si serviciilor (pentru contracte in care se specifica echivalentul valorii in euro).

Beneficiarii au fost profund afectati de politica de creditare extrem de prudenta a bancilor, de lipsa unor garantii suficiente pentru obtinerea de credite.

Autoritatile romane au venit in sprijinul beneficiarilor prin implementarea urmatoarelor masuri:

- majorarea cotei de prefinantare corespunzatoare valorii totale a cheltuielilor eligibile de la 15% la 30%;
- introducerea prefinantarii pentru beneficiarii ale caror proiecte intra sub incidenta ajutorului de stat/de minimis, in quantum de pana la 35% din valoarea totala a cheltuielilor eligibile;
- introducerea posibilitatii beneficiarilor de a gaja/ipoteca active finantate prin proiect in scopul facilitarii contractarii de credite exclusiv pentru asigurarea implementarii proiectelor. Astfel, s-a aprobat capitalizarea suplimentara a Fondului National de Garantare a Creditare Creditelor pentru Intreprinderi Mici si Mijlocii cu 46 milioane de euro (iulie 2010).

Privind cofinantarea de la bugetul de stat, asigurarea acesteia a fost considerata o prioritate la nivelul Ministerului Finantelor Publice. Mai mult, pentru a evita existenta unor sincope in asigurarea cofinantarii publice, a fost contractata cu Banca Europeana de Investitii o facilitate de cofinantare a Cadrului Strategic National de Referinta, in valoare de un miliard de euro, destinata asigurarii cofinantarii de la bugetul de stat pentru proiectele de investitii in infrastructura (transport, mediu si energie), eligibile pentru asistenta nerambursabila UE in cadrul programelor operationale.

Capitolul 4

Aparitia si manifestarea efectelor crizei economice si financiare in Regiunea Nord-Est. Evolutia indicatorilor economici si sociali

In Regiunea Nord-Est, debutul crizei economice si financiare a avut loc in trimestrul IV al anului 2008.

Practic, intervalul de desfasurare, succesiunea, precum si efectele crizei economice si financiare au fost similare cu cel inregistrate la nivel national.

In prezent nu exista (inca) la nivel regional si judetean informatii statistice pentru evolutia in perioada 2009-2010 a principalilor indicatori macroeconomici, precum Produsul Intern Brut Regional, Valoarea Adaugata Bruta Regionala, existand doar date pentru nivelul national - economia nationala inregistrand o contractie cu 7.2% pe parcursul anului 2009. Pentru anul 2010, in raport cu prognozele furnizate de Fondul Monetar International, se anticipeaza o contractie a economiei romanesti in plaja de 1.2-2%.

Tinand cont de:

- diferentele ce au existat in perioada 2002-2007 intre evolutia reala a Produsului Intern Brut la nivel national, respectiv regional, ce s-au incadrat intr-o marja de doua-trei puncte procentuale (in favoarea indicatorului la nivel national);
- valoarea relativ constanta a indicelui de disparitate a produsului intern brut - Produsul Intern Brut Regional pe locuitor este aproximativ 70% din Produsul Intern Brut National;

putem considera ca ipoteza de lucru o reducere a Produsului Intern Brut Regional in anul 2009 in plaja de 8.5-9%, iar pentru anul 2010 in plaja de 3.5-4%.

Cu toate acestea, pot fi folosite o serie de date si informatii statistice, existente in acest moment la nivel judetean, ce pot reflecta evolutia economica, dupa cum urmeaza:

- valoarea exporturilor realizate
- rata somajului
- numarul total al turistilor - sosiri
- numar autorizatii de construire eliberate pentru cladiri rezidentiale
- numar inmatriculari societati comerciale, cu participare straina.

Analiza exporturilor realizate

La nivelul Regiunii Nord Est, din tabelele si graficele prezentate se constata ca incepand cu luna noiembrie 2008 se inregistreaza o scadere a valorii totale lunare a exporturilor.

Astfel, daca consideram ca referinta luna iulie a anului 2008, se observa ca in iulie 2010 valoarea totala a exporturilor a scazut cu 42%.

Cu toate acestea se constata ca pe intervalul de analiza scaderea nu este de tip liniar.

Practic se inregistreaza scaderi succesive pe 1-2 luni dupa care se inregistreaza cresteri pe intervale similare.

In concluzie, incepand cu noiembrie 2008 exporturile au o evolutie sinusoidală, inregistrandu-se un maxim in valoare de 141098 mii euro in luna iunie 2010 si un minim de 88799 mii euro in august 2009.

La nivel judetean, in raport cu referinta considerata (iulie 2008) se constata ca valoarea exporturilor a scazut in luna august 2009 (minim al exporturilor totale la nivel regional) cu 41% in judetul Bacau, cu 43% in judetul Botosani, cu 63% in judetul Iasi, cu 7% in judetul Suceava si cu 61% in judetul Vaslui.

In cea mai mare parte a perioadei de analiza, judetul Neamt are cel mai mare aport la valoarea totala a exporturilor regiunii. In acelasi timp este judetul ce inregistreaza cele mai mari variatii intre minime si maxime. Intre ianuarie-iunie 2009 se constata o perioada de stagnare, cu valori ale exporturilor dintre cele mai mici. Urmeaza doua perioade, iunie-noiembrie 2009, respectiv ianuarie-iunie 2010 in care se inregistreaza tendinte de crestere, cu observatia ca rata de crestere pentru al doilea interval mentionat este mai redusa.

In judetul Iasi, in luna iulie 2008 s-a inregistrat cea mai mare valoare a exporturilor dintre toate judetele regiunii. Din acel moment, pana in luna august 2009 se constata o reducere continua a valorii exporturilor, cu o rata de descrestere mai mare pana in ianuarie 2009 si o mai mica ulterior. Incepand cu august 2009 exporturile au intrat pe un trend crescator, astfel incat in mai 2010 s-a ajuns la o valoare similara cu cea din august 2008.

In judetul Botosani, evolutia exporturilor realizate este oscilanta, formata din perioade de descrestere de 3-4 luni urmate de perioade de crestere. Incepand cu luna decembrie 2009 exporturile inregistreaza un trend usor crescator.

O evolutie asemanatoare a avut loc in judetul Vaslui, cu mentiunea ca ultimul interval din perioada de analiza (martie-mai 2010) este marcat de o usoara descrestere a valorii exporturilor.

In judetul Bacau se constata trei perioade diferite de evolutie. Astfel, intre octombrie 2008 si ianuarie 2009 are loc o scadere a valorii exporturilor, intre martie 2009 si iunie 2009 o perioada de stagnare si intre februarie 2010 si mai 2010 o usoara crestere. Restul lunilor din perioada totala de analiza inregistreaza oscilatii, formate din cresteri si descresteri abrupte.

Evolutia exporturilor in judetul Suceava este atipica fata de evolutiile inregistrate in celelalte judete.

In perioada septembrie-decembrie 2008, se inregistreaza o relativa stagnare a valorii totale a exporturilor. Intervalele ianuarie-iunie 2009, august-noiembrie 2009 si decembrie 2009-martie 2010 reprezinta trenduri ascendente ale exporturilor. Exista si doua scaderi bruste in evolutia exporturilor, in lunile iulie-august 2009, respectiv noiembrie-decembrie 2009.

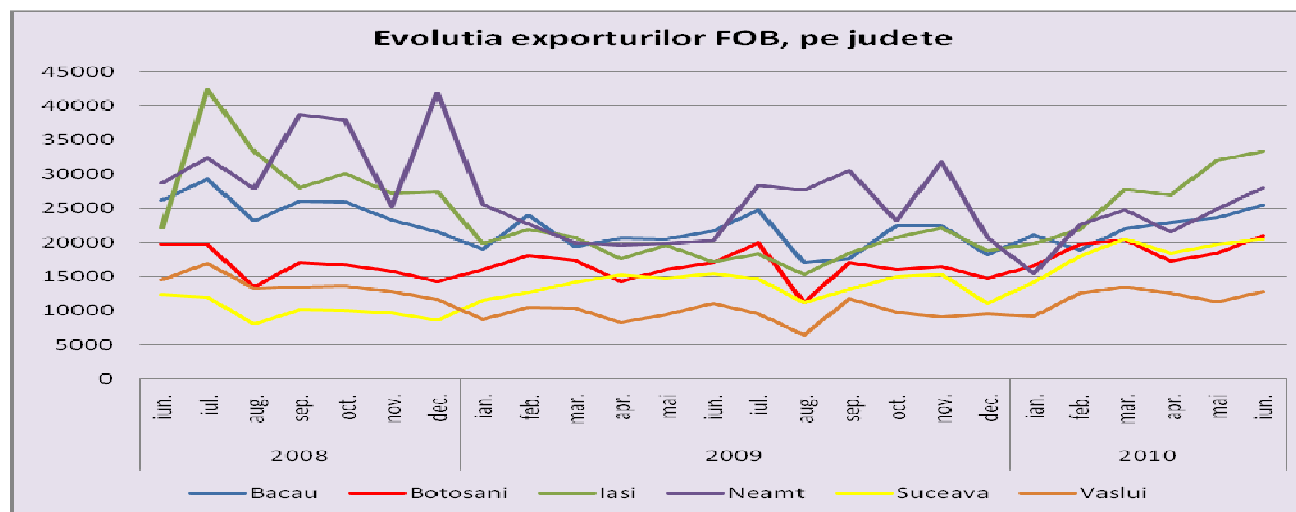

Total exporturi FOB, mii Euro

	2008							2009					
	iun.	iul.	aug.	sep.	oct.	nov.	dec.	ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.
Bacau	26150	29318	23106	25732	25130	22276	21293	18912	24059	19914	20387	20575	20066
Botosani	19697	19739	13478	17093	16673	15711	14257	15816	18056	17188	14341	16184	17213
Iasi	22081	42443	33244	27655	29864	27034	27283	19720	22064	20539	17678	19526	17316
Neamt	28723	32363	27885	37804	37605	24808	41465	25556	22711	20039	19642	19057	20191
Suceava	12304	11985	8025	10043	9824	9404	8494	11696	12786	14370	15294	14744	15642
Vaslui	14554	16895	13212	13352	13519	12685	11653	8730	10458	10482	8079	9486	11109
Regiunea Nord-Est	123509	152743	118950	131679	132615	111918	124445	100430	110134	102532	95421	99572	101537

	2009						2010					
	iul.	aug.	sep.	oct.	nov.	dec.	ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.
Bacau	24820	17019	17638	22424	22506	18238	21084	18949	21953	22927	23568	25497
Botosani	19976	11218	17058	15972	16507	14707	16544	19708	20357	17306	18382	21017
Iasi	18271	15348	18417	20689	22147	18728	19787	21907	27824	26942	32021	33350
Neamt	28293	27655	30576	23106	31775	20796	15454	22576	24734	21546	24881	27976
Suceava	14657	11123	13088	14977	15286	11036	14213	17920	20531	18414	19684	20464
Vaslui	9573	6436	11805	9824	9090	9532	9199	12521	13507	12587	11318	12794
Regiunea Nord-Est	115590	88799	108582	106992	117311	93037	96281	113581	128906	119722	129854	141098

Sursa: Buletin Statistic Lunar al Judetelor 2008-2010

Rata somajului, %

	2008			2009												2010							
	oct.	nov.	dec.	ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sep.	oct.	nov.	dec.	ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.
Bacau	5,2	5,2	5,3	6,3	6,7	7,5	7,9	8,1	8,6	8,2	8,4	8,3	8,3	8,7	8,9	8,9	9,1	8,6	8,2	8,3	8,1	8,4	8,6
Botosani	3	3,1	3,5	4,2	4,8	5,3	5,4	5,4	5,4	5,6	5,8	6	6,5	6,9	7,3	7,7	8,1	8,1	7,5	6,9	6,6	6,7	5,9
Iasi	5,2	5,2	5,4	5,7	6,3	6,2	6,2	6,2	6,4	6,8	7	7,1	7,2	7,4	7,3	7,4	7,9	8,2	8,1	7,8	7,7	7,6	7,4
Neamt	3,9	3,9	4	4,8	5,3	5,7	5,7	6	6,2	6,6	6,8	7,1	7,4	7,8	8	8,8	9,7	9,9	9,8	9,4	9,2	9,4	9
Suceava	4,3	4,1	4,3	4,6	4,9	5,1	5,2	5,3	5,6	5,8	6,6	6,9	7,3	7,6	8	8,4	8,6	8,7	8,3	7,8	7,4	7,7	7,7
Vaslui	7,7	8,4	10,2	10	11	11,9	12	12	12,1	11,2	12,5	12,7	12,4	13,3	14	13,5	14,2	15,3	14,1	14,1	13,9	12,3	11,6
Romania	4	4,1	4,4	4,9	5,3	5,6	5,7	5,8	6	6,3	6,6	6,9	7,1	7,5	7,8	8,1	8,3	8,4	8,1	7,7	7,4	7,4	7,4

Sursa: Buletin Statistic lunar al judetelor 2008-2010

- *analiza evolutiei somajului*

Analizand evolutia somajului pentru perioada cuprinsa intre debutul crizei economice si financiare in Regiunea Nord-Est (noiembrie 2008) si ultima luna pentru care exista date statistice (august 2010), se constata ca exista doua paliere de evolutie.

Primul palier se intinde pe intervalul noiembrie 2008 - februarie/martie 2010 si este marcat de o crestere continua a ratei somajului atat in regiune cat si in fiecare judet. Practic este perioada in care in regiune s-au resimtit cel mai intens efectele crizei: restructurari masive in sectorul industrial si in zona de retail, prabusirea sectorului constructiilor, reducerea cererii agregate.

Criza a dovedit fragilitatea unor activitati industriale, care inregistrasera o dezvoltare aproape exploziva in perioada posteroara crizei (industria textila si de confectii, industria materialelor de constructii) si care in contextul regresului economiei mondiale au fost nevoite sa se restructureze/restranga. Totodata, in unele judete care alcatuisera in trecut areale cu somaj ridicat, s-au acutizat dezechilibrele pe piata locala a fortei de munca (ex. judetul Vaslui).

Cel de-al doilea palier se intinde pe intervalul martie-august 2010, si este caracterizat de o relativa stagnare a ratei somajului, mai precis s-au inregistrat oscilatii (descresteri urmate de cresteri) - in jurul unei valori medii.

Din graficul prezentat se observa ca cel mai afectat judet este Vaslui, al carui somaj a crescut cu 100% in perioada octombrie 2008-martie 2010, de la 7.7% pana la 15.3%.

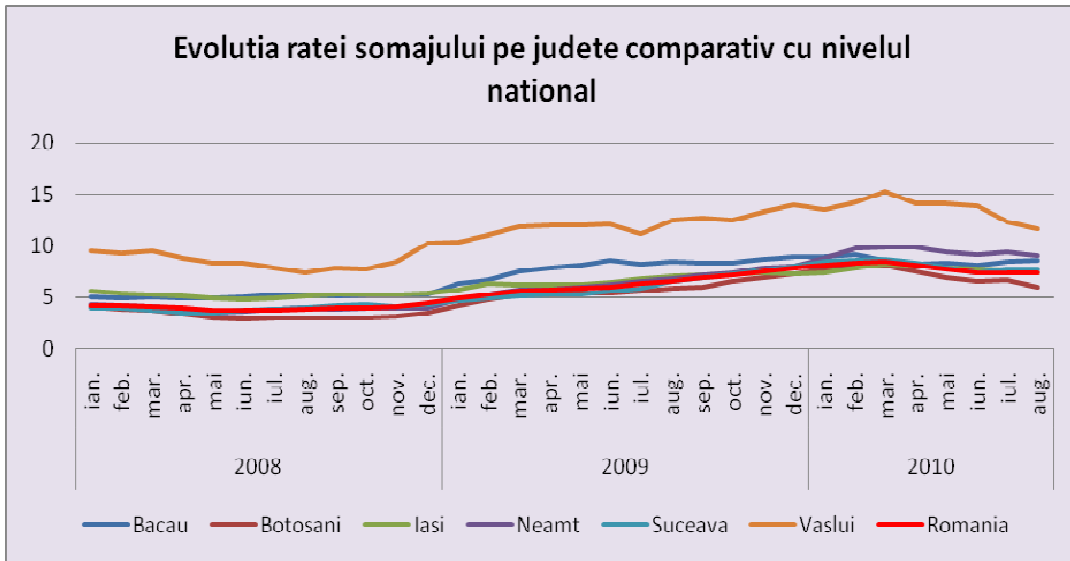
Totodata, nivelul prezentat (15.3%) este maximul inregistrat in regiune in intervalul de analiza, fiind cu 82% peste media inregistrata la nivel national (pe aceeasi luna de referinta-martie 2010). Economia judetului Vaslui a fost afectata de declinul activitatii microintreprinderilor si intreprinderilor mici si mijlocii ce activeaza in industria usoara si industria alimentara, fara a exista posibilitatea unor alternative economice pentru persoanele disponibilizate. Pana in august 2010 s-a inregistrat o reducere a somajului cu 24%, ce poate fi trecuta in mare parte pe seama activitatilor sezoniere din perioada de vara.

Cresteri importante ale somajului au loc si in judetul Bacau, rata somajului crescand cu 75% in februarie 2010 fata de octombrie in 2009. Cresterea numarului de someri a fost determinata de contractia pietelor externe pentru produse specifice din industria grea (constructiile de masini), de caderea industriei alimentare si sectorului constructiilor. Totodata, reducerea consumului individual local a condus in timp la reducerea cifrei de afaceri a structurilor ce activeaza in comert, cu implicatii directe asupra cresterii somajului.

O situatie similara se inregistreaza si in judetul Iasi, cu o crestere a ratei somajului de pana la 60%. In judetul Neamt se inregistreaza cel de-al doilea nivel al ratei somajului din regiune (dupa judetul Vaslui), ce a ajuns in martie 2010 la 9.9%. Surprinzatoare este dinamica cu care a crescut rata somajului (martie 2010), cu 154% mai mult fata de octombrie 2008.

O crestere foarte importanta are loc si in judetul Botosani, cu 170% in februarie-martie 2010 fata de octombrie 2008.

Cu toate acestea, in acest judet se constata in ultima perioada o scadere a ratei somajului pana la un nivel de 5.9% in august 2010, reprezentand practic minimumul din regiune si fiind cu 25% mai mica fata de media la nivel national.

Sosiri in principalele structuri de primire turistica cu functiuni de cazare turistic, nr.

	2007								2008											
	mai	iun.	iul.	aug.	sep.	oct.	nov.	dec.	ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sep.	oct.	nov.	dec.
Bacau	9322	10387	11646	12971	10425	10420	10699	7854	5467	6342	7052	7154	8753	9310	11316	12350	11017	10397	9091	6475
Botosani	2295	2038	2638	3519	2755	2654	2868	1935	1608	1967	2026	2112	4035	3135	3234	2764	2783	3190	2255	2212
Iasi	15728	14706	13266	12034	13834	17510	14210	10386	9943	11556	12430	11739	15712	15111	14355	11771	16302	21173	16057	10509
Neamt	14160	16954	19641	24910	14851	12510	9398	10309	6817	7659	8630	11954	15046	16081	19952	24779	13176	14707	11124	10124
Suceava	19453	19518	27511	31073	21793	19044	14450	17483	13158	13993	12868	16154	21161	21241	24909	28022	22136	21186	16493	17747
Vaslui	3211	3489	3086	3064	3316	3432	2918	1963	2019	2201	2678	2556	2922	2808	3068	3052	3088	4078	3496	1860
Regiunea Nord-Est	64169	67092	77788	87571	66974	65570	54543	49930	39012	43718	45684	51669	67629	67686	76834	82738	68502	74731	58516	48927
	2009											2010								
	ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sep.	oct.	nov.	dec.	ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.
Bacau	5157	4800	5128	6632	7828	8606	9664	9855	7235	8219	7951	4070	3281	2935	4188	5424	6735	5981	5940	7746
Botosani	1727	1680	2288	1881	2345	2238	2460	2471	2855	3484	2490	2027	1765	1469	1963	1936	2380	2566	2529	2523
Iasi	9882	11130	12691	12639	16028	13628	13912	12672	14166	18164	13334	10168	8721	10633	12593	14276	17984	16149	14958	13658
Neamt	6722	6953	7681	10376	14806	16627	18963	25152	13930	11182	7592	8654	5575	5110	6647	9435	13539	14020	16071	20874
Suceava	16162	13574	10190	15141	20766	19026	23506	27332	20095	16714	12576	14435	13349	11996	10415	13770	16503	17351	18860	25005
Vaslui	1463	2092	2319	1940	2678	2004	2266	2133	2324	2452	2947	1673	1381	1691	2637	2375	2945	2281	2971	3491
Regiunea Nord-Est	41113	40229	40297	48609	64451	62129	70771	79615	60605	60215	46890	41027	34072	33834	38443	47216	60086	58348	61329	73297

Sursa: Buletin Statistic lunar al judetelor 2007-2010

Nota: incepand cu anul 2009 in cercetare au intrat doar structuri de primire cu min. 10 locuri-pat (pragul anterior era de min. 5 locuri-pat)

Analizand numarul de sosiri pentru sezonul de vara (iulie-august) se observa urmatoarele:

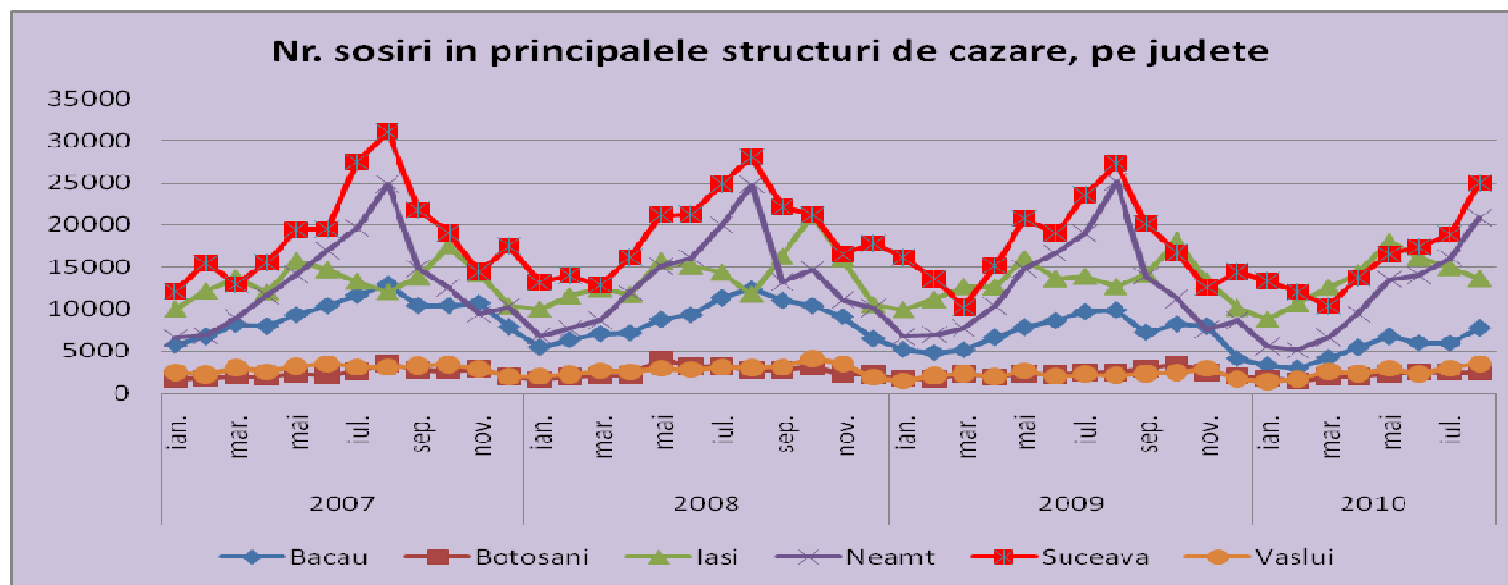
- comparatie 2008/2007 - are loc o usoara scadere a numarului total sosiri la nivel regional cuprinsa in gama 1-6%. Intrucat este o perioada anterioara crizei caracterizata prin crestere economica si implicit a veniturilor populatiei si firmelor, rezulta ca scaderea poate fi pusa doar pe seama orientarii preferintelor turistilor catre alte destinatii turistice. Daca in luna iulie 2008 judetele regiunii inregistreaza fie usoare cresteri, fie usoare scaderi, in luna august 2008 toate judetele inregistreaza scaderi.
- comparatie 2009/2008 - se inregistreaza o scadere redusa a numarului total de sosiri la nivel regional in intervalul de 4-8%. Previziunile initiale indicau o reducere a numarului de sosiri in jurul procentului de 20%. Putem aprecia ca reducerea numarului de turisti nu a fost atat de severa, intrucat este posibil ca in conditii de criza sa aiba loc o redirectionarea a unei bune parti a turistilor dinspre turismul extern spre cel intern.
- comparatie 2010/2009 - se inregistreaza o scadere a numarului total de turisti, in gama de 8-13% - mai mare decat in perioada anterioara, intrucat in vara anului 2010 au avut loc consecutiv doua socuri in politica fiscala nationala: pe de o parte scaderea salariilor personalului bugetar cu 25%, pe de alta parte cresterea TVA pana la 24%.
- la nivel local scaderea numarului de turisti a avut loc in toate judetele. Judetele care au cel mai mare numar de sosiri inregistrate, Suceava, respectiv Neamt au avut in luna august 2010 scaderi cu 9%, respectiv 17% fata de anul anterior.

Analizand numarul de sosiri pentru sezonul de iarna (decembrie) se observa urmatoarele:

- comparatie 2008/2007 - are loc o usoara scadere a numarului total sosiri la nivel regional cu 2%.
- comparatie 2009/2008 - se inregistreaza o scadere a numarului total de sosiri la nivel regional cu 16%. Se constata ca reducerea in sezonul de iarna a fost mai mare decat cea inregistrata in sezonul de vara.
- In judetele Suceava, Neamt si Iasi (care inregistreaza cei mai multi turisti in luna decembrie a fiecarui an) se observa o stagnare a sosirilor in luna decembrie 2008 (comparativ cu decembrie 2007). In decembrie 2009 se constata o reducere a numarului de sosiri, cu 19% in judetul Suceava si 15% in judetul Neamt.

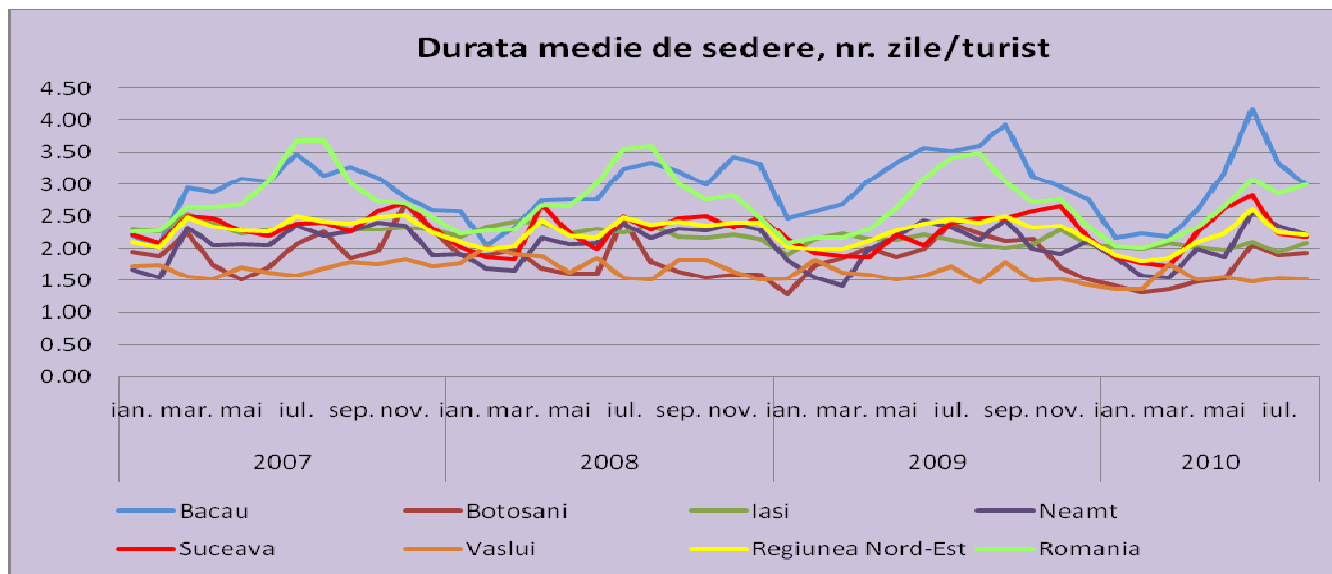
Durata medie de sedere, nopti/turist

	2007												2008	
	ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sep.	oct.	nov.	dec.	ian.	feb.
Bacau	2.19	2.05	2.95	2.88	3.09	3.05	3.47	3.13	3.27	3.11	2.80	2.60	2.58	2.05
Botosani	1.94	1.88	2.24	1.73	1.51	1.71	2.08	2.26	1.85	1.97	2.69	2.28	1.89	1.90
Iasi	2.32	2.27	2.53	2.39	2.23	2.30	2.37	2.41	2.30	2.29	2.32	2.30	2.19	2.34
Neamt	1.68	1.54	2.32	2.06	2.07	2.05	2.36	2.20	2.26	2.41	2.36	1.90	1.92	1.69
Suceava	2.22	2.08	2.50	2.46	2.27	2.19	2.40	2.40	2.26	2.58	2.71	2.32	2.03	1.87
Vaslui	1.71	1.74	1.56	1.54	1.70	1.63	1.57	1.69	1.78	1.76	1.83	1.72	1.76	2.04
Regiunea Nord-Est	2.10	2.02	2.48	2.34	2.28	2.27	2.50	2.42	2.39	2.49	2.52	2.25	2.11	2.00

	2008										2009				
	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sep.	oct.	nov.	dec.	ian.	feb.	mar.	apr.	mai
Bacau	2.33	2.76	2.78	2.77	3.23	3.33	3.21	3.00	3.42	3.31	2.47	2.59	2.69	3.06	3.33
Botosani	1.98	1.69	1.62	1.61	2.46	1.78	1.65	1.55	1.59	1.60	1.29	1.73	1.85	2.01	1.86
Iasi	2.42	2.41	2.23	2.31	2.24	2.35	2.18	2.16	2.21	2.15	1.90	2.15	2.24	2.16	2.14
Neamt	1.65	2.17	2.07	2.09	2.40	2.17	2.31	2.27	2.38	2.29	1.82	1.55	1.42	2.00	2.18
Suceava	1.83	2.68	2.24	1.99	2.50	2.30	2.47	2.50	2.32	2.49	2.16	1.93	1.89	1.86	2.21
Vaslui	1.91	1.89	1.63	1.85	1.54	1.51	1.82	1.81	1.64	1.51	1.54	1.81	1.63	1.59	1.52
Regiunea Nord-Est	2.05	2.43	2.21	2.17	2.49	2.38	2.42	2.35	2.40	2.41	2.02	1.99	1.99	2.13	2.28

	2009							2010								
	iun.	iul.	aug.	sep.	oct.	nov.	dec.	ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	
Bacau	3.57	3.52	3.60	3.94	3.13	2.97	2.77	2.16	2.22	2.19	2.60	3.19	4.18	3.33	3.00	
Botosani	1.99	2.40	2.24	2.12	2.15	1.71	1.51	1.42	1.32	1.38	1.48	1.53	2.05	1.89	1.92	
Iasi	2.21	2.13	2.05	2.01	2.07	2.29	2.07	2.03	1.99	2.08	2.02	1.98	2.11	1.95	2.09	
Neamt	2.44	2.33	2.14	2.46	1.99	1.92	2.12	1.84	1.58	1.54	1.99	1.87	2.57	2.35	2.21	
Suceava	2.06	2.40	2.48	2.47	2.58	2.65	2.17	1.87	1.77	1.73	2.24	2.64	2.83	2.23	2.18	
Vaslui	1.58	1.72	1.46	1.78	1.50	1.54	1.43	1.38	1.37	1.75	1.52	1.56	1.49	1.54	1.53	
Regiunea Nord-Est	2.39	2.46	2.41	2.49	2.32	2.36	2.13	1.89	1.81	1.85	2.10	2.23	2.62	2.25	2.22	

Sursa: Buletin Statistic Lunar al Judetelor 2007-2010, INS

Datele prezentate pentru durata medie de sedere sunt aferente pentru doua perioade principale, una anterioara si una posteroara momentul declansarii crizei, respectiv perioada ianuarie 2007-octombrie 2008 si perioada noiembrie 2008-iulie 2010.

In sezonul de vara(iulie-august) cat si in sezonul de iarna(decembrie-ianuarie) se constata urmatoarele:

- pentru perioada de timp anterioara debutului crizei are loc o reducere usoara a duratei medii de sedere la nivel regional, fapt ce confirma faptul ca turistii percep regiunea mai mult ca o destinatie turistica de tranzit.
- pentru perioada de timp posteroara debutului crizei are loc in continuare o reducere a duratei medii de sedere la nivel regional, ce poate fi pusa atat pe seama trendului existent in ultimii ani(mentionat la punctul anterior) cat si pe seama efectelor crizei (reducerea veniturilor populatiei, reducerea duratei evenimentelor aferente turismului de afaceri).

Pentru intreaga perioada de timp prezentata, durata medie de sedere la nivel regional este inferioara duratei medii de sedere la nivel national. Singurul judet care pe intervale consistente de timp inregistreaza valori superioare mediei nationale este judetul Bacau.

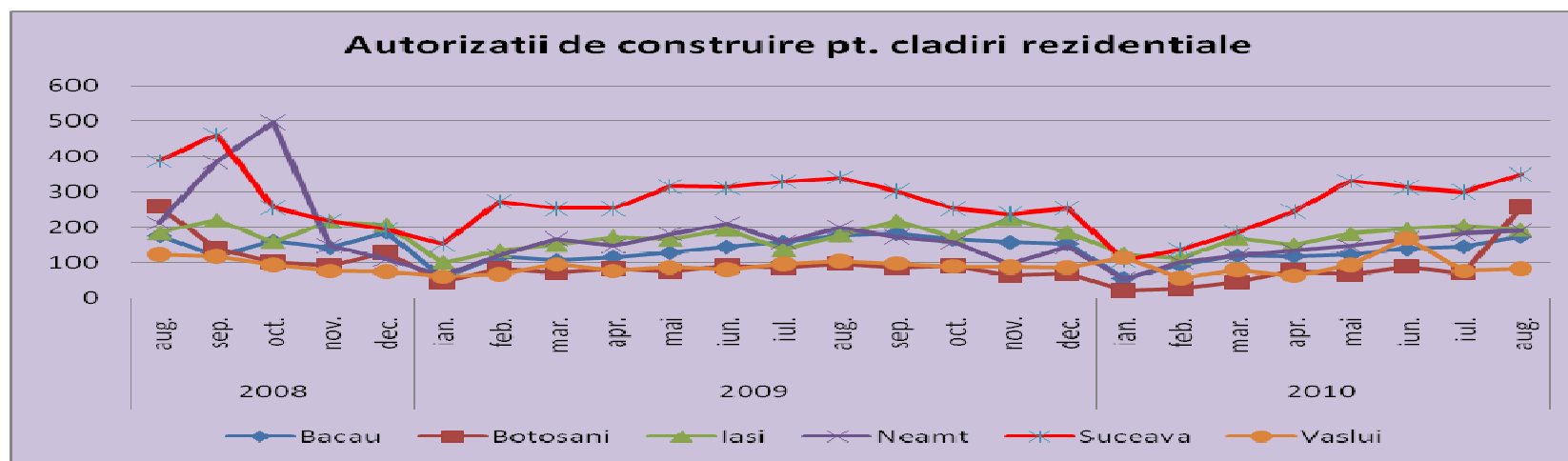
- *analiza evolutiei numarului de autorizatii de construire eliberate pentru cladiri rezidentiale*

Autorizatii de construire eliberate pentru cladiri rezidentiale, nr

	2008					2009												2010							
	aug.	sep.	oct.	nov.	dec.	ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sep.	oct.	nov.	dec.	ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.
Bacau	176	117	161	142	186	58	117	106	116	128	144	158	178	182	165	157	153	55	93	119	118	122	138	145	174
Botosani	259	140	102	91	128	45	82	72	83	75	90	84	97	84	90	64	68	21	27	45	78	66	89	70	258
Iasi	184	220	159	215	207	100	133	149	172	165	194	136	178	218	173	224	186	124	113	168	150	182	195	204	194
Neamt	211	384	496	148	109	63	119	166	146	181	209	158	200	171	157	95	145	54	102	120	134	146	166	182	190
Suceava	387	461	255	218	194	152	272	252	252	315	311	329	340	302	252	236	254	106	136	185	245	330	312	298	349
Vaslui	123	117	93	76	75	60	66	95	76	87	79	96	104	97	89	88	86	114	56	80	62	94	168	76	82
Regiunea Nord-Est	1340	1439	1266	890	899	478	789	840	845	951	1027	961	1097	1054	926	864	892	474	527	717	787	940	1068	975	1247

Sursa: Buletin Statistic Lunar al Judetelor 2007-2010, INS

Analizand evolutia numarului total de autorizatii de construire eliberate, in luna august in 2009 fata de august 2008, se constata o scadere cu 18% a acestora la nivel regional. Considerand ca referinta lunile septembrie si octombrie, scaderea indicatorul analizat este cu 27%. Practic este cea mai mare contractie inregistrata. Desi la prima vedere procentele pot parea mici in raport cu asteptarile existente, trebuie tinut cont ca existenta unei autorizatii de constructie nu presupune implicit si demararea executiei lucrarilor.

La nivel judetean, in raport cu perioada de referinta considerata, cele mai mari scaderi au avut loc in Botosani cu 63%, iar cele mai mici in Iasi cu 3%, in timp ce in Bacau se inregistreaza o stagnare. In judetele Suceava si Vaslui, reducerile sunt ponderate, cu 12%, respectiv cu 15%.

Totodata, din graficele prezentate se constata ca perioada cu scaderi continue este cea cuprinsa intre lunile septembrie-ianuarie, ce se caracterizeaza prin sezonabilitate (apetitul persoanelor pentru realizarea de noi constructii scade inainte de sezonul de iarna).

Recesiunea pietei imobiliare a aparut intr-o perioada in care se inregistra o supraincalzire a acestui segment (preturi de tranzactionare ridicate). Caderea cererii agregate, constrangerile aparute in acordarea de credite, perceptia ridicata la risc fata de investitii in acest domeniu au determinat o contractie in acest domeniu de activitate.

In anul 2010, se constata ca, incepand cu luna mai are loc o crestere usoara a numarului de autorizatii de construire eliberate, astfel incat in luna august s-a inregistrat o crestere cu 14% fata de perioada similara a anului trecut.

Revenirea inregistrata nu poate fi pusa pe seama unei cresteri economice. Practic, cauza o constituie reasezarea conditiilor in sectorului constructiilor in raport cu cererea existenta: scadererea preturilor terenurilor si a materialelor de constructii.

- analiza inmatricularii societati comerciale cu participare straina

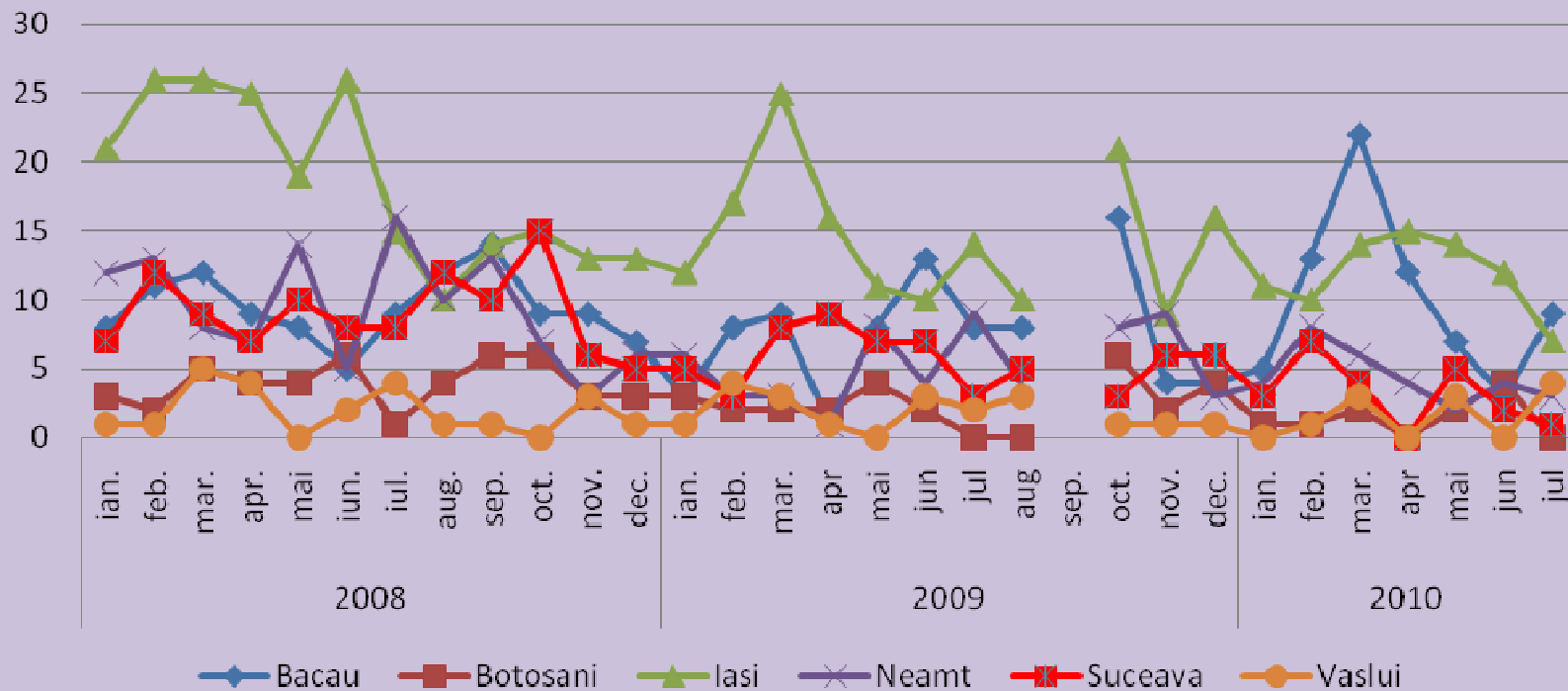
Inmatriculări societăți comerciale cu participare străină, nr

	2008												2009				
	ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sep.	oct.	nov.	dec.	ian.	feb.	mar.	apr.	mai
Bacau	8	11	12	9	8	5	9	12	14	9	9	7	3	8	9	1	8
Botosani	3	2	5	4	4	6	1	4	6	6	3	3	3	2	2	2	4
Iasi	21	26	26	25	19	26	15	10	14	15	13	13	12	17	25	16	11
Neamt	12	13	8	7	14	5	16	10	13	7	3	6	6	3	3	1	8
Suceava	7	12	9	7	10	8	8	12	10	15	6	5	5	3	8	9	7
Vaslui	1	1	5	4	0	2	4	1	1	0	3	1	1	4	3	1	0
Regiunea Nord-Est	52	65	65	56	55	52	53	49	58	52	37	35	30	37	50	30	38
Romania	870	1275	1163	1096	1098	1095	1177	825	1048	977	817	748	624	687	755	648	580
RNE/RO	6.0	5.1	5.6	5.1	5.0	4.7	4.5	5.9	5.5	5.3	4.5	4.7	4.8	5.4	6.6	4.6	6.6

	2009							2010							
	iun.	iul.	aug.	sep.	oct.	nov.	dec.	ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	
Bacau	13	8	8	n/a	16	4	4	5	13	22	12	7	3	9	
Botosani	2	0	0	n/a	6	2	4	1	1	2	0	2	4	0	
Iasi	10	14	10	n/a	21	9	16	11	10	14	15	14	12	7	
Neamt	4	9	4	n/a	8	9	3	4	8	6	4	2	4	3	
Suceava	7	3	5	n/a	3	6	6	3	7	4	0	5	2	1	
Vaslui	3	2	3	n/a	1	1	1	0	1	3	0	3	0	4	
Regiunea Nord-Est	39	36	30	n/a	55	31	34	24	40	51	31	33	25	24	
Romania	571	598	438	n/a	768	546	459	454	532	675	508	486	502	526	
RNE/RO	6.8	6.0	6.8	n/a	7.2	5.7	7.4	5.3	7.5	7.6	6.1	6.8	5.0	4.6	

Sursa: Buletin Statistic Lunar al Judetelor 2008-2010, INS

Inmatriculari de societati comerciale cu participare straina, pe judete

Sursa: Buletin Statistic Lunar al Judetelor 2008-2010, INS

Nota: pentru luna septembrie 2009 nu exista date statistice pe aceasta zona furnizate de INS

In privinta numarului de societati comerciale cu participare straina inmatriculate, comparand luna ianuarie 2009 cu ianuarie 2008 constatam la nivel regional o scadere a acestuia cu 42%, iar in ianuarie 2010 fata de ianuarie 2009 o scadere de 20%.

Este efectul direct al crizei financiare, intrucat lipsa de lichiditati la nivel mondial, pierderile resimtite de sistemul bancar-financiar au determinat o reorientare a unei bune parti a investitorilor straini, care fie si-au inchis, fie si-au suspendat pozitile investitionale in regiune. De altfel, cea mai mare parte din certificatele emise este rezultatul intentiilor investitionale declansate pe parcursul anilor 2007-2008, in perioada de crestere economica.

La nivel judetean, urmarind evolutia indicatorului analizat in perioada noiembrie 2008-iulie 2010, se constata ca exista perioade (lunar) in care pe de o parte numarul de inmatriculari solicitate este mai mare decat inainte de criza, iar pe de alta parte mai mic decat inainte de criza.

Din acest motiv s-a procedat la agregarea datelor pentru fiecare judet in parte, pentru primele 7 luni din fiecare an (2008,2009,2010).

Din prelucrarea datelor rezulta ca:

- in judetul Bacau, numarul de inmatriculari a scazut de la 62 in 2008 la 50 in 2009, si a crescut la 71 in 2010;
- in judetul Botosani, numarul de inmatriculari a scazut de la 29 in 2008 la 15 in 2009 si la 10 in 2010;
- in judetul Iasi, numarul de inmatriculari a scazut de la 158 in 2008 la 105 in 2009 si la 83 in 2010;
- in judetul Neamt, numarul de inmatriculari a scazut de la 75 in 2008 la 34 in 2009 si la 31 in 2010;
- in judetul Suceava, numarul de inmatriculari a scazut de la 61 in 2008 la 42 in 2009 si la 22 in 2010;
- in judetul Vaslui, numarul de inmatriculari a scazut de la 17 in 2008 la 14 in 2009 si la 11 in 2010.

Capitolul 5

Impactul efectelor crizei economice si financiare asupra implementarii POR 2007-2013 la nivelul Regiunii Nord-Est

5.1 Metodologia procesul de sondare. Chestionare

Pentru a putea surprinde impactul crizei economice si financiare asupra implementarii POR 2007-2013, Agentia pentru Dezvoltare Regionala Nord-Est a derulat pe parcursul anului 2010, un proces de sondare a categoriilor de aplicanti eligibili (asa cum sunt precizati in ghidurile solicitantului) pentru axele prioritare si domeniile de interventie ale POR 2007-2013.

In raport cu aceste categorii, a fost elaborat cate un model de chestionar destinat pentru fiecare grup tinta, dupa cum urmeaza:

1. administratia publica locala (anexele 1, 2 si 3);
2. mediu privat (microintreprinderi si intreprinderi mici si mijlocii) (anexa 4);
3. universitati (anexa 5);
4. organisme non guvernamentale pe domeniul serviciilor sociale (anexa 6).

Totodata, tinand cont de diversitatea tipurilor de operatiuni dedicate administratiei publice locale, modelul chestionarului prevede sectiuni distincte pentru: consilii judetene (anexa 1), unitati administrativ teritoriale cu proiecte depuse si pe axa 1 (anexa 2), unitati administrativ teritoriale care au doar proiecte depuse pe celelalte axe (anexa 3).

Astfel, chestionarele au vizat culegerea aceluiasi tip de informatii (intrebari tip A) pentru toate grupurile tinta, cat si informatii diferite (intrebari tip B) in raport cu specificul fiecarui grup tinta cat si cu tipul operatiunilor finantate prin POR 2007-2013.

Intrebarile de tip A au vizat:

- identificarea si localizarea beneficiarului/aplicantului
  - 1) denumirea institutiei/organismului/firmei chestionate (prin completare)
  - 2) tipul institutiei, prin bifarea categoriei: institutie publica, firma privata, universitate, organism neguvernamental, altele (de precizat categoria)
  - 3) localizarea geografica a institutiei (prin completarea judetului si orasului)
- elemente ce vizeaza calitatea chestionatilor in raport cu Programul Operational Regional
  - 4) calitatea de aplicant pe Programul Operational Regional (prin bifare) si in caz afirmativ inscrierea numarului total de proiecte depuse
  - 5) calitatea de beneficiar pe Programul Operational Regional (prin bifare) si in caz afirmativ bifarea in dreptul domeniului de major de interventie unde se implementeaza proiecte

Nota: pentru a veni in sprijinul chestionatilor, pentru fiecare grup tinta vizat au fost trecute in chestionar doar acele domenii majore de interventie pentru care sunt eligibili.

- elemente ce vizeaza corelarea cu alte programe operationale
  - 6) chestionatii au fost invitati sa bifeze in dreptul fiecarui program operational sectorial in cadrul caruia au proiecte in implementare

Nota: pentru a veni in sprijinul chestionatilor pentru fiecare grup tinta vizat au fost trecute in chestionar doar acele programe operationale sectoriale pentru care sunt eligibili.

- elemente ce vizeaza modul in care criza economica si financiara afecteaza activitatea curenta
- 7) chestionatii au fost invitati sa aprecieze pe o scara de la 1 la 5 (1/deloc; 2/in mica masura; 3/intr-o oarecare masura; 4/in mare masura; 5/in foarte mare masura) intensitatea cu care criza economica si financiara le-a afectat activitatea curenta.

Indicatorii vizati sunt:

- evolutia numarului de salariati
- realizarea investitiilor planificate
- executia bugetului de venituri si cheltuieli
- realizarea activitatilor de formare continua a personalului

Nota 1: pentru mediul privat au figurat doi indicatori suplimentari, evolutia cifrei de afaceri, respectiv evolutia exporturilor

Nota 2: pentru mediul universitar a figurat un indicator suplimentar, respectiv evolutia numarului de studenti din anul I.

Nota 3: pentru organismele neguvernamentale a figurat un indicator suplimentar, respectiv evolutia numarului de beneficiari ai serviciilor.

Au fost avute in vedere categoriile mentionate anterior, intrucat acestea pot influenta direct capacitatea categoriilor de aplicanti eligibili pe Programul Operational Regional de a elabora si implementa proiecte.

Totodata, chestionatilor le-a fost adresata si o intrebare cu raspuns deschis, in care sa descrie in ce alte domenii au fost afectati.

Mai mult, in situatia in care acestia considera ca nu au fost afectati de criza, au avut posibilitatea de a preciza, prin bifare, daca activitatea lor este in stagnare sau in crestere fata de anul anterior.

- elemente ce vizeaza modul in care criza economica si financiara afecteaza implementarea proiectelor finantate prin POR 2007-2013

Chestionatilor li s-au adresat doua intrebari cu raspuns inchis, respectiv daca sunt afectati negativ in obtinerea fondurilor necesare asigurarii finantarii proprii si acoperirii cheltuielilor neeligibile si daca sunt afectati negativ in realizarea indicatorilor, respectiv rezultatele prevazute in contractul de finantare (prin bifare).

In cazul in care raspunsul la a doua intrebare era afirmativ, chestionatii au avut posibilitatea de a enumera tipurile de indicatori posibil a fi afectati.

- elemente ce vizeaza interventiile de ordin strategic prin care se urmareste diminuarea/eliminarea efectelor crizei economice si financiare

Agentia pentru Dezvoltare Regionala Nord-Est a conceput o paleta de domenii de strategice, chestionatii avand posibilitatea prin bifare si enumerare, sa precizeze pe care dintre acestea le considera mai potrivite la nivel local pentru a se diminua, eventual elimina efectele crizei economice si financiare. Totodata, in acest fel,

urmarim sa asiguram si premisele necesare pentru relansarea procesului de crestere economica.

Directiile strategice propuse cuprind dezvoltarea industriei extractive-energetice, industriei prelucratoare (suboptiuni industria textila, industria confectiilor, industria materialelor de constructii, industria de prelucrare a lemnului, industria grea), dezvoltarea structurilor de sprijin a afacerilor (suboptiuni creare/dezvoltare de parcuri industriale, parcuri tehnologice, parcuri stiintifice, incubatoare de afaceri, clustere), dezvoltarea turismului, constructiilor, comertului si a structurilor de sprijin a acestuia, serviciilor, infrastructurii de transport.

- elemente ce vizeaza tipurile de operatiuni prevazute in POR 2007-2013 pentru care solicitantii eligibili mai doresc sa depuna proiecte

In eventualitatea in care s-ar realiza economii la nivel de program, chestionatii au fost invitati sa precizeze spre ce axa prioritara, respectiv domeniu major de interventie al POR 2007-2013 se adreseaza nevoile actuale de investitii.

Intrebarile de tip B au vizat:

1. pentru administratia publica locala - Consilii Judetene

Pentru acest grup tinta, in raport cu aria specifica de competenta, a fost adresata o intrebare cu raspuns deschis care urmareste identificarea arealelor geografice ale judetului care sunt afectate de efectele crizei economice si financiare (sub aspectul unor indicatori economici si sociali precum rata somajului, nivelul de saracie, disponibilizari colective, declinul industriei si/sau constructiilor).

2. pentru administratia publica locala - unitati administrativ teritoriale care au depus proiecte pe Axa Prioritara 1 a POR 2007-2013

Grupul tinta mentionat a fost invitat sa raspunda la intrebarea cu raspuns deschis care vizeaza identificarea gradului in care zona de actiune urbana identificata in Planul Integrat de Dezvoltare Urbana este afectata negativ de efectele crizei economice si financiare (prin prisma unor indicatori economici si sociali precum rata ridicata a somajului, nivelul ridicat de saracie, disponibilizari colective, declinul industriei si/sau constructiilor, cresterea criminalitatii, probleme de ordin social).

3. pentru administratia publica locala - unitati administrativ teritoriale care nu au depus proiecte pe Axa Prioritara 1 a POR 2007-2013, ci pe celelalte axe prioritare

Grupul tinta mentionat a fost invitat sa raspunda la intrebarea cu raspuns deschis care vizeaza identificarea arealelor orasului care sunt afectate negativ de efectele crizei economice si financiare (din prisma unor indicatori economici si sociali precum rata somajului, nivelul de saracie, disponibilizari colective, declinul industriei si/sau constructiilor, cresterea criminalitatii, probleme de ordin social).

4. pentru mediu privat

Grupul tinta mentionat a fost invitat sa precizeze care considera ca sunt domeniile economice din localitatea in care isi desfasoara activitatea afectate negativ de efectele crizei economice si financiare (din prisma unor indicatori precum rata somajului, disponibilizari colective, scaderea cifrei de afaceri, pierderea pietelor).

5.2 Analiza chestionarelor receptionate

In perioada martie-aprilie 2010, a fost transmis un numar de 138 chestionare, din care 52 administratiei publice locale, 71 mediului privat, 10 universitatilor, 6 organizatiilor neguvernamentale.

In cazul mediului privat (microintreprinderi si intreprinderi mici si mijlocii) si organizatiilor neguvernamentale, dat fiind numarul foarte mare al acestora la nivel regional, s-au transmis chestionare doar pentru cei care aveau proiecte depuse pe POR 2007-2013 (inregistrati in sistemul informatic al agentiei in luna februarie 2010).

Pentru administratia publica locala, chestionarele au fost transmise catre toate consiliile judetene si toate primariile municipale si orasenesti din cele 6 judete ale regiunii.

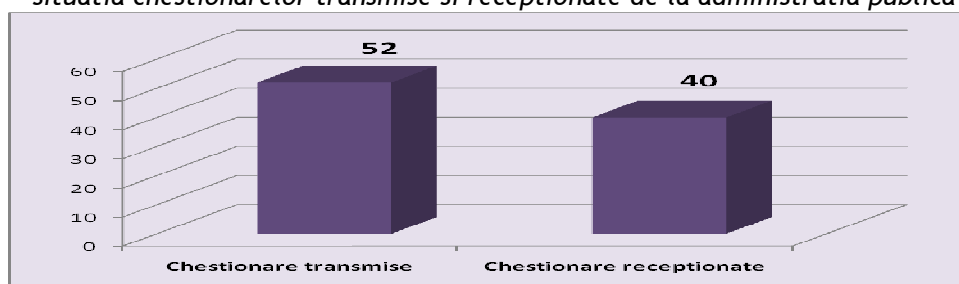
Modelele de chestionare, adaptate in raport cu specificul fiecarui grup tinta (anexate la prezentul studiu) au fost transmise electronic, personalizat, pe adresele de e-mail ale celor chestionati, existente in baza de date a agentiei. Pentru a formaliza acest proces, fiecarei institutii/firme/organism chestionat i s-a transmis pe fax si o adresa de inaintare (anexa nr.7) in care au fost incluse elemente precum contextul, obiectivele, scopul si durata de realizare a studiului.

Totodata, au fost precizate si persoanele de contact din agentie care pot oferi informatii suplimentare solicitantilor, precum si termenul limita de raspuns.

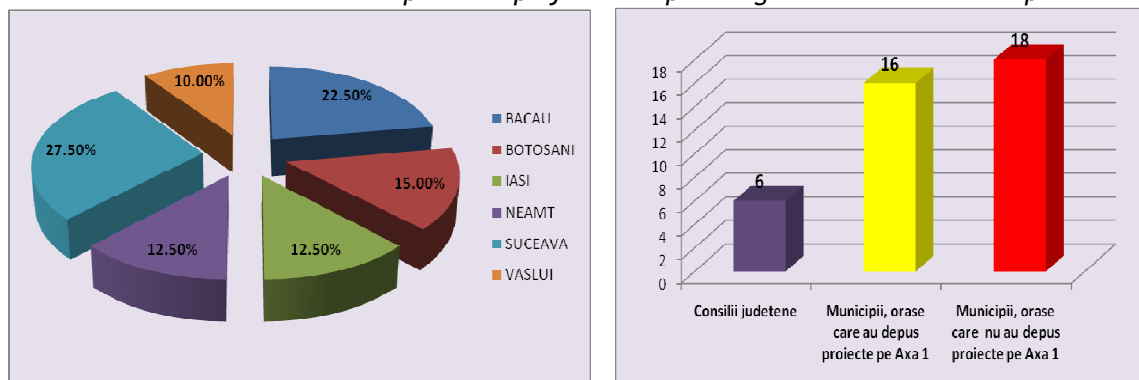
Desi intervalul de timp oferit pentru completarea chestionarului a fost confortabil (15 zile calendaristice), la data limita rata de raspuns inregistrata a fost nesatisfactoare, de aproximativ 20%. In aceste conditii, personalul implicat in realizarea studiului a realizat doua runde succesive de contactare a institutiilor, organizatiilor si firmelor chestionate, in vederea completarii chestionarelor. Urmare a acestui demers s-a inregistrat in final o rata de raspuns total de 67%, pe care o apreciem ca fiind buna, si putand asigura din punct de vedere statistic conditiile necesare pentru interpretarea rezultatelor.

Rata de raspuns este diferentiata in raport de fiecare grup tinta chestionat cat si de fiecare judet in parte.

- situatia chestionarelor transmise si receptionate de la administratia publica locala -

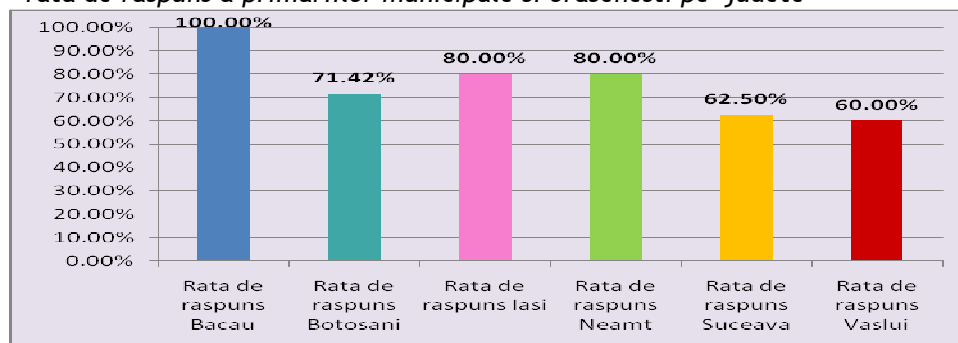

- distributia chestionarelor receptionate pe judete si pe categorie a administratiei publica locala -

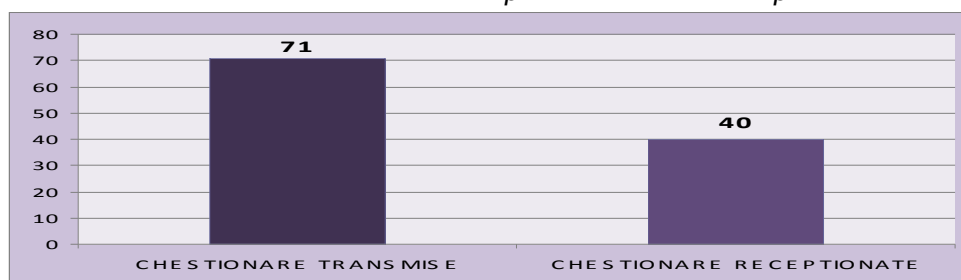
Rata de raspuns totala pentru administratia publica a fost de 77%. In cazul consiliilor judetene aceasta a fost de 100%. Pentru primariile municipale si orasenesti rata de raspuns a fost de 74% - procentul fiind rezultatul unor rate de raspuns la nivel judetean de 100% (Bacau), 71% (Botosani), 80% (Iasi si Neamt), 62% (Suceava) si 60% (Vaslui).

- rata de raspuns a primariilor municipale si orasenesti pe judete -

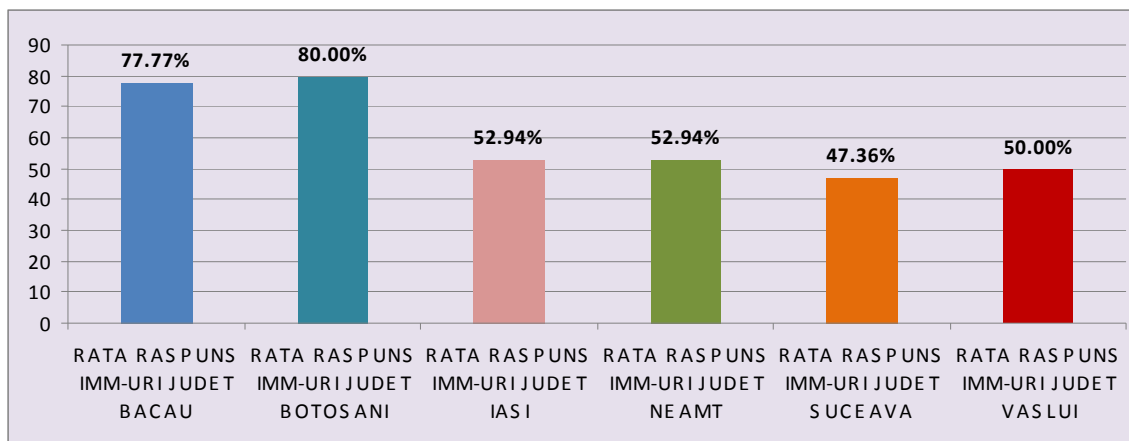
Mentionam ca, desi s-a precizat ca prezentul studiu ofera doar prelucrari statistice ale raspunsurilor existente in chestionarelor primite, o parte a firmelor private a avut o reticenta in completarea acestuia - acest fapt suprapus peste numarul ridicat de rezilieri de contracte inregistrat pe domeniul de interventie 4.3 a determinat ca cea mai mica rata de raspuns sa fie inregistrata in dreptul firmelor private.

- situatia chestionarelor transmise si receptionate de la mediul privat -

La mediul privat, rata de raspuns totala a fost de 56% (78% in Bacau, 80% in Botosani, 53% in Iasi, 47% in Suceava, 50% in Vaslui).

- rata de raspuns a mediului privat pe judete -

Organizatiile non guvernamentale au avut o rata de raspuns de 100%, iar pentru universitati rata de raspuns a fost de 70%.

5.2.1 Analiza proiectelor depuse si implementate pe POR 2007-2013. Corelare cu proiectele depuse pe alte programe operationale

Repondenti administratia publica locala

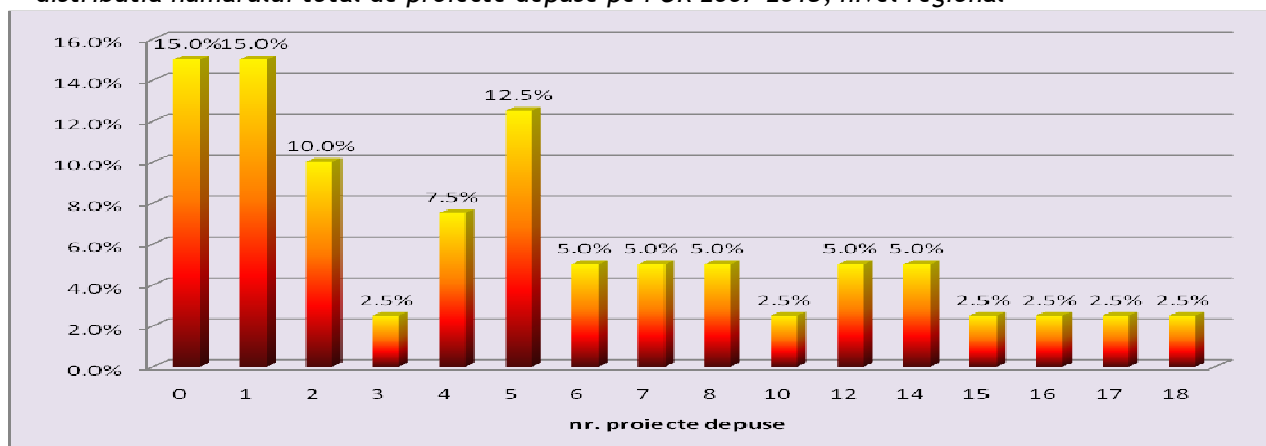
Primul element al analizei vizeaza numarul total de proiecte depuse de administratia publica locala pe POR 2007-2013 .

Astfel, din graficul urmatoar, se observa ca numarul total de proiecte depuse variaza intre un minim de zero proiecte si un maxim de 18 proiecte. Totodata, 15% din repondenti nu au depus proiecte pe POR.

Dintre cei cu proiecte depuse, cele mai mari ponderi le inregistreaza cei cu un proiect depus (15%), cu 5 proiecte depuse (12.5%), cu 2 proiecte depuse (10%), cu 4 proiecte depuse (7.5%). Restul procentelor se impart intre cei cu 6, 7, 8, 12 si 14 proiecte(5%) si 3, 10, 15, 16 si 18 proiecte(2.5%).

Putem aprecia ca 70% din repondenti au minim 2 proiecte depuse pe POR 2007-2013, ceea ce reflecta apetitul ridicat al administratiei publice locale fata de acest program.

- distributia numarului total de proiecte depuse pe POR 2007-2013, nivel regional -

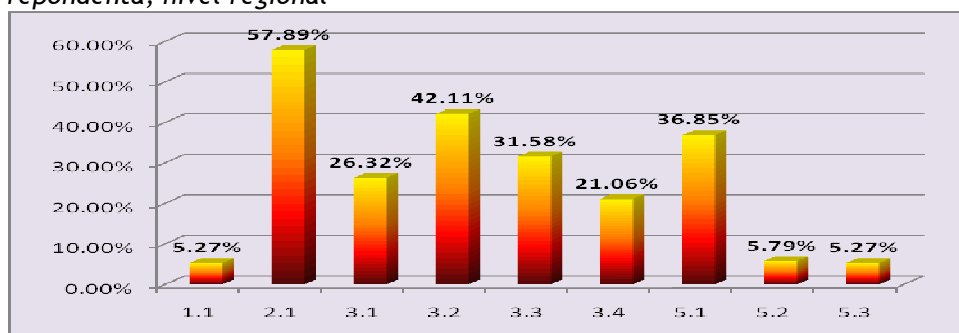

Totodata, aproape jumătate (47.5%) din numărul total al repondentilor au proiecte în fază de implementare (la data realizării procesului de chestionare, respectiv martie-aprilie 2010).

Urmarind distributia proiectelor aflate în implementare se observa ca 47% din totalul repondentilor au proiecte aflate în implementare pe Domeniul Major de Interventie 2.1(reabilitarea si modernizarea rețelei de drumuri judetene si strazi urbane), 42% pe Domeniul Major de Interventie 3.2 (reabilitarea, modernizarea si dezvoltarea si echiparea infrastructurii serviciilor sociale), 37% pe Domeniul Major de Interventie 5.1 (restaurarea si valorificarea durabila a patrimoniului cultural) si 32% pe domeniul de interventie 3.3 (imbunatatirea dotarii cu echipamente a bazelor operationale de interventie în situatii de urgenta - considerand toate cele 6 consilii judetene).

Valori procentuale de 26% si 21% au rezultat pentru Domeniul Major de Interventie 3.1 (reabilitarea, modernizarea, echiparea infrastructurii serviciilor de sanatate), respectiv 3.4 (reabilitarea, modernizarea, dezvoltarea si echiparea infrastructurii educationale preuniversitare, universitare si a infrastructurii pentru formare profesionala continua).

-distributia proiectelor POR aflate în implementare de catre administratia publica locala repondenta, nivel regional-

Cel mai mic procent este aferent Axei Prioritare 1 (sprijinirea dezvoltării durabile a orașelor - poli urbane de creștere), Domeniul Major de Interventie 5.2 (crearea, dezvoltarea și modernizarea infrastructurilor specifice pentru valorificarea durabilă a resurselor naturale cu potențial turistic) și 5.3 (valorificarea potențialului turistic și crearea infrastructurii necesare pentru creșterea atractivității regiunilor României ca destinații turistice). Procentul mic înregistrat la data respectivă pentru proiectele în implementare pe Axa Prioritară 1 se datorează întârzierilor înregistrate atât în lansarea axei, cât și în derularea procesului de evaluare tehnică și financiară.

Paleta prezentată reflectă orientarea administrației publice către întreaga gamă de intervenții oferită de POR 2007-2013, și în special către cele care oferă soluții la nevoile existente la nivel local și județean, respectiv infrastructura de transport, servicii sociale, sănătate, învățământ. Evident în raport cu potențialul turistic ridicat al regiunii, parte din operațiunile sunt adresate valorificării acestuia.

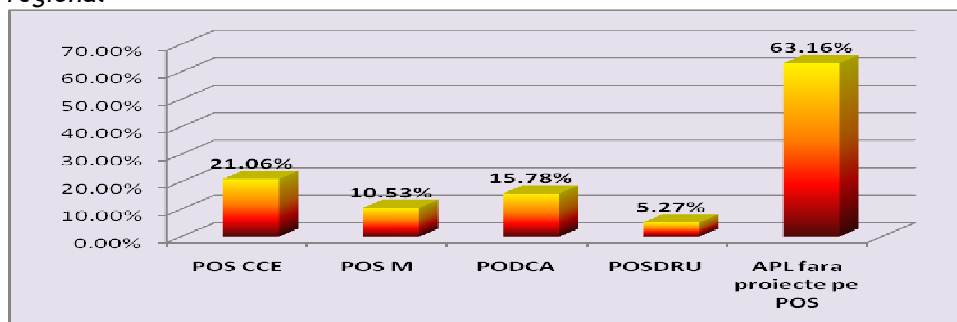
Totodata, 62.5% dintre primăriile ce au proiecte depuse pe Axa Prioritară 1 a POR 2007-2013 au proiecte în implementare și pe Axele Prioritare 2, 3 și 4 ale programului.

42% din administrațiile publice locale cu proiecte în implementare pe POR 2007-2013 are proiecte depuse și pe alte programe operationale, ceea ce ne permite să creionăm o serie de observații:

- a) administrația publică locală demonstrează că urmărește soluționarea unei palete cât mai largi de probleme existente prin atragerea de resurse și din alte linii de finanțare;

- b) din perspectiva efectelor crizei economice si financiare, desi pe termen scurt putem aprecia ca administratia publica locala va intampina dificultati in asigurarea resurselor financiare pentru angajarea cheltuielilor si asigurarea finantarii proprii la proiect, pe termen mediu, odata depasita recesiunea si criza economica, acestia se vor afla in situatia in care vor avea pregatite elementele necesare relansarii locale si judetene.

-situatia proiectelor depuse de administratia publica locala pe alte programe operationale, nivel regional-

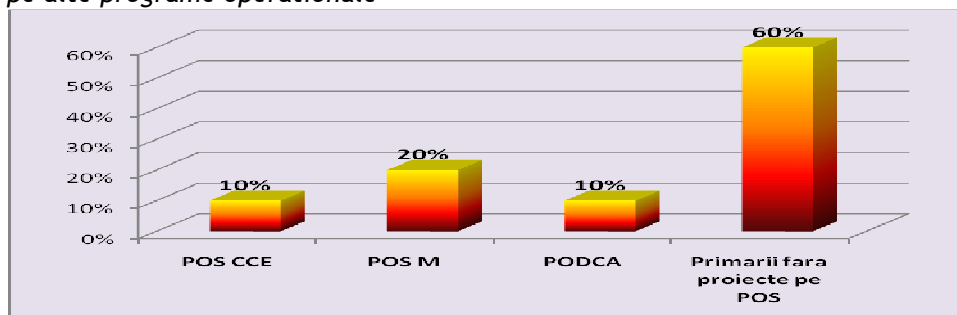

Urmarind distributia pe programe operationale a proiectelor depuse (altele decat POR) este imbucurator faptul ca administratia publica locala s-a orientat in mare masura spre Programul Operational pentru Dezvoltarea Capacitatii Administrative, ceea ce va permite dezvoltarea competentelor necesare a personalului aferente procesului de planificare, dezvoltarii de proiecte si implementarii cu succes a proiectelor in implementare pe POR.

Totodata, o orientare in egala masura este si spre Programul Operational Sectorial pentru Cresterea Competitivitatii Economice - administratia publica vizand prin proiectele depuse o crestere a gradului de informatizare a serviciilor publice oferite.

Nu in ultimul rand, exista preocupare si fata de proiectele de mediu finantate din Programul Operational Sectorial pentru Mediu, cat si pentru cele ce vizeaza formarea profesionala (Programul Operational Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane).

-situatia proiectelor depuse de primarii (cu proiecte depuse pe axa prioritara 1 din POR 2007-2013) pe alte programe operationale-

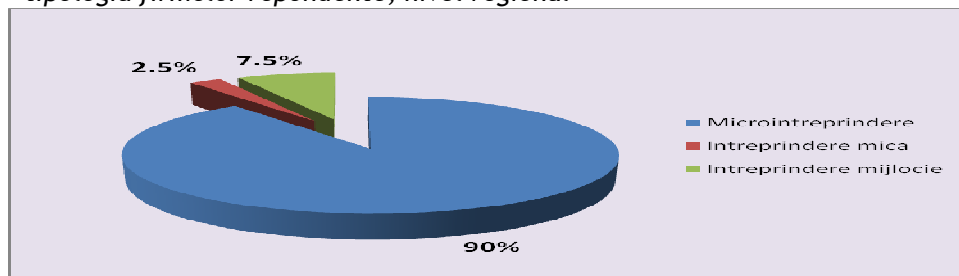
Din graficul prezentat se constata ca 40% dintre primariile ce au proiecte depuse pe Axa Prioritara 1 a POR 2007-2013, au proiecte depuse si pe programele operationale sectoriale de mediu, de crestere a competitivitatii economice si de dezvoltare a capacitatii administrative. Se remarca pentru acest grup tinta lipsa de proiecte depuse pana la acea data pe Programul Operational Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane.

Repondenti mediu privat

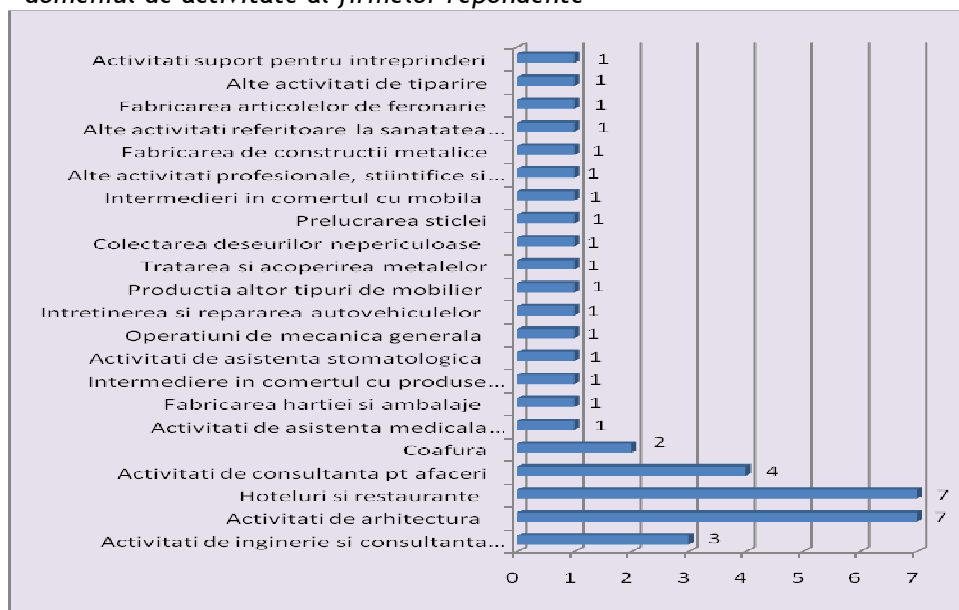
In raport cu categoria in care se incadreaza firmele repondente, din datele centralizate se constata ca cea mai mare parte a acestora sunt microintreprinderi (90%), intreprinderile mici si mijlocii reprezentand 2.5%, respectiv 7.5%.

- tipologia firmelor repondente, nivel regional -

In raport cu domeniul de activitate principal al repondentilor se constata ca ca cele mai multe provin din ramura hotelurilor si restaurantelor, activitatilor de arhitectura, activitatilor de consultanta pentru afaceri si activitatilor de inginerie si consultanta. Restul firmelor sunt distribuite egal pe subramuri ale industriei prelucratoare si servicii (altele decat cele deja enumerate), conform graficului urmator.

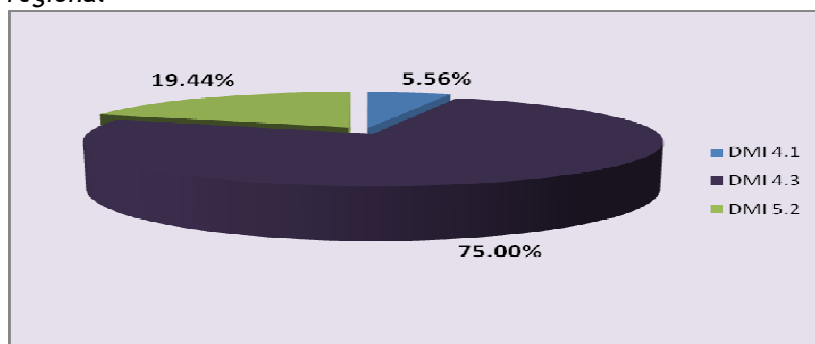
- domeniul de activitate al firmelor repondente -

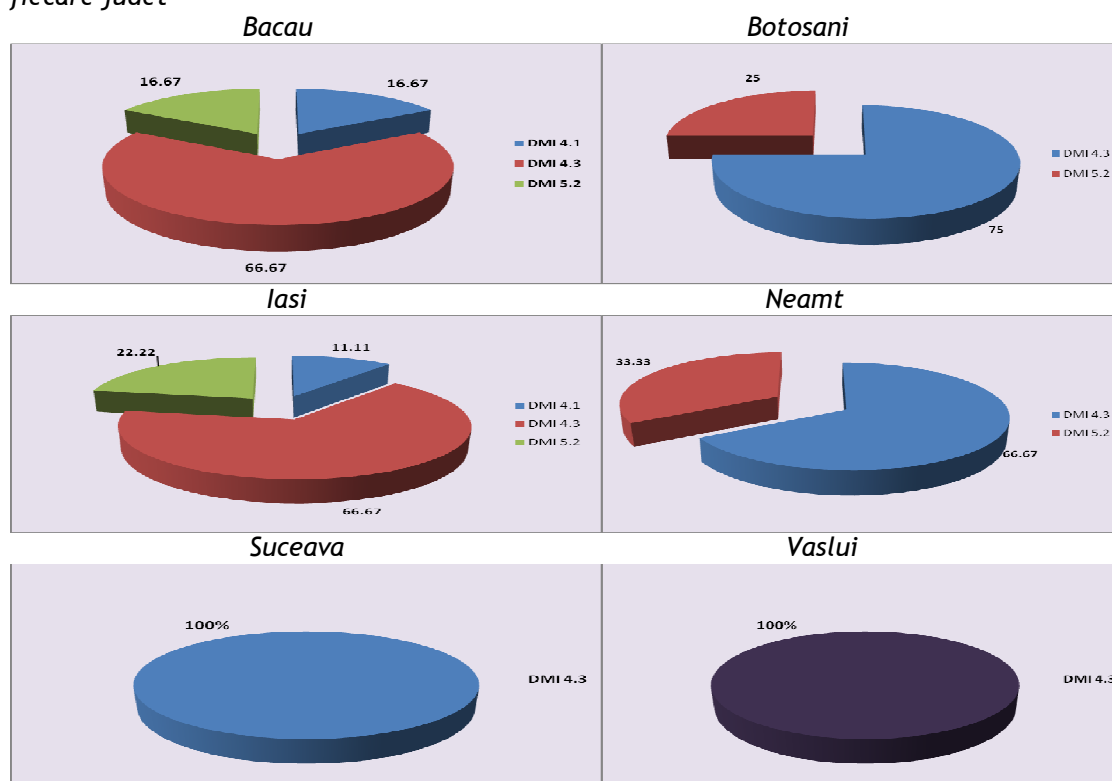
Din numarul total al repondentilor(40), 90% au proiecte aflate in faza de implementare pe POR(la data realizarii procesului de sondare, respectiv martie-aprilie 2010).

Dintre acestia cei mai multi au proiecte in implementare pe domeniul major de interventie 4.3 (sprijinirea dezvoltarii microintreprinderilor) intr-o proportie de 75%, urmand domeniul 5.2 (crearea, dezvoltarea si modernizarea infrastructurilor specifice pentru valorificarea durabila a resurselor naturale cu potential turistic) cu 19.44% si domeniul 4.1 (dezvoltarea durabila a structurilor de sprijinire a afacerilor de importanta regionala si locala) cu 5.56%.

- distributia proiectelor implementate de firmele private pe domenii de interventie POR, nivel regional-

- distributia proiectelor implementate de firmele private pe domenii de interventie POR, pe fiecare judet-

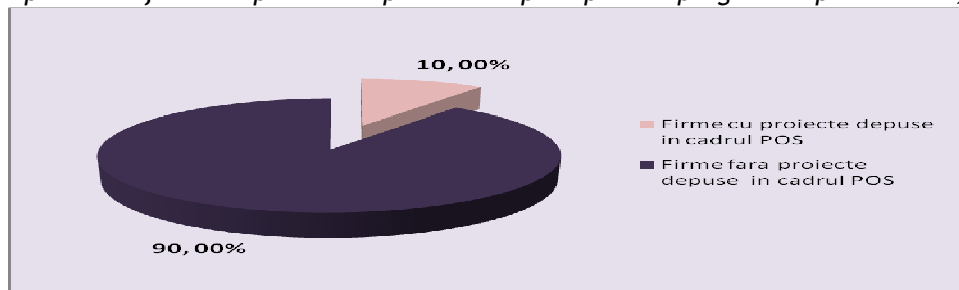
Analizand la nivel judetean distributia proiectelor aflate in implementare de repondentii din mediul privat se constata ca numai in judetele Bacau si Iasi sunt prezente pe toate domeniile de interventie (pe care acestia sunt eligibili), respectiv 4.3, 5.2 si 4.1. In judetele Botosani si Neamt sunt distribuite pe 4.3 si 5.2, in timp ce in judetele Suceava si Vaslui doar pe domeniul 4.3.

Urmarind repondentii care au proiecte depuse si pe alte programe operationale, se constata ca doar 10% dintre acestia au proiecte si pe alte programe. Proiectele depuse sunt distribuite pe Programul Operational Sectorial pentru Cresterea Competitivitatii Economice si Programul Operational Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane.

Printre cauzele posibile ce au condus la acest procent redus pot fi incadrate cele legate de anticipatiile negative ale firmelor private privind evolutia economica viitoare (mentinerea starii de recesiune, scaderea puterii de cumparare, somaj) si dificultatile intampinate in asigurarea resurselor financiare necesare acoperirii finantarii proprii si cheltuielilor neeligibile.

Deși, reacția firmelor private este absolut firească, absența unui număr mai mare de proiecte depuse pe Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane va avea efecte negative pe termen mediu asupra nivelului de instruire profesională a angajaților proprii.

- ponderea firmelor private cu proiecte depuse pe alte programe operationale, nivel regional-

Repondenti organisme non guvernamentale

Pentru grupul tinta format din organisme non guvernamentale, numărul chestionarelor transmise și recepționate (6) este mai mic, întrucât, pe de o parte, în POR 2007-2013 există un număr redus de domenii majore pe care aceștia pot aplica, iar pe de altă parte, la data efectuării procesului de chestionare se înregistrează un număr redus de aplicanți. Practic, au fost transmise chestionare la toți aplicanții care se regăseau la momentul menționat în baza de date a Organismului Intermediar Nord-Est.

Este evident că numărul redus de chestionare nu ne permite să formulăm concluzii cu caracter general la nivelul organismelor nonguvernamentale. Cu toate acestea, în raport cu informațiile primite, dorim să prezentăm o posibilă paletă de probleme cu care se confruntă acest grup tinta în implementarea proiectelor pe POR 2007-2013.

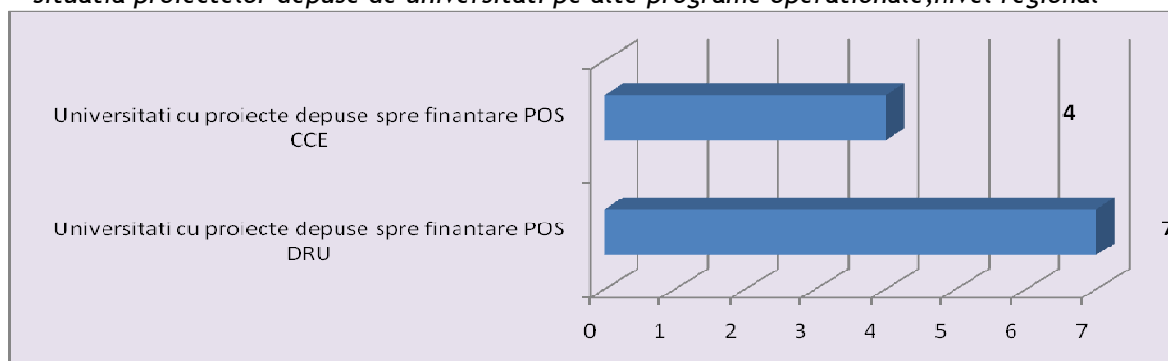
Cele șase ONG-uri chestionate au depus pe POR 2007-2013 un număr total de șapte proiecte, iar jumătate dintre ele au și proiecte aflate în faza de implementare. Niciun respondent nu se află în situația de a avea proiecte depuse și pe Programele Operaționale Sectoriale.

Repondenti universitati

Din informațiile furnizate de cele șapte universități respondente se constată că doar o singură instituție de învățământ superior are în implementare un proiect pe domeniul de intervenție ce vizează modernizarea infrastructurii de învățământ. Institutele de învățământ superior au avut la dispoziție un domeniu major de intervenție în POR 2007-2013, prin care aveau posibilitatea să-și asigure resursele financiare necesare derulării lucrărilor de investiții și dotării cu echipamente. Cu toate acestea, parte dintre ele au realizat obiectivele de investiții propuse prin atragerea de resurse extrabugetare, precum taxele de școlarizare, sponsorizări, etc.

Se constată însă că universitățile au proiecte depuse pe celelalte programe operaționale, respectiv pe creșterea competitivității economice și dezvoltarea resurselor umane.

- situatia proiectelor depuse de universitati pe alte programe operationale, nivel regional -

In cele ce urmeaza vom analiza pe baza raspunsurilor formulate in chestionare efectele crizei economice si financiare asupra:

1. dezvoltarii institutionale;
2. implementarii proiectelor aferente POR 2007-2013

5.2.1 Efectele crizei economice si financiare asupra dezvoltarii institutionale

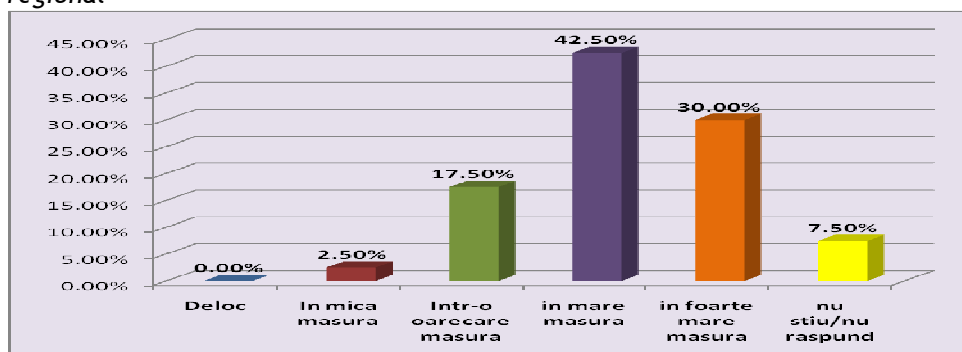
- *repondenti administratia publica locala*

Un prim aspect vizat in chestionarele adresate administratiei publice locale a urmarit impactul crizei asupra nivelului investitiilor planificate.

Astfel, chestionatii au fost invitati sa aprecieze impactul in raport cu o scala formata din 5 trepte (deloc, mica masura, intr-o oarecare masura, in mare masura, in foarte mare masura).

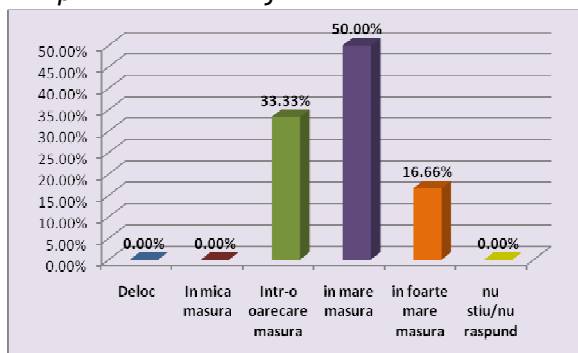
Rezultatul centralizarii raspunsurilor reflecta faptul ca administratia publica locala in proportie de 72.50% (raportat la numarul total al repondentilor) este afectata de criza in realizarea investitiilor planificate pentru perioada 2009-2010, in mare si in foarte mare masura. Doar 2.5% considera ca impactul crizei le-a influentat in mica masura investitiile, si mai mult, nicio institutie nu s-a aflat in situatia in care sa aprecieze ca nu resimte criza sub acest aspect.

- impactul crizei economice si financiare asupra nivelului investitiilor planificate, total APL, nivel regional -

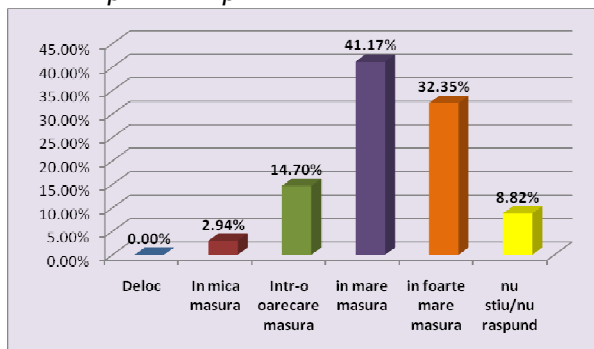

Nota: desi in mod explicit s-au oferit 5 variante posibile de raspuns, au fost repondenti care nu au indicat gradul impactului, fiind incadrati in categoria nu stiu/nu raspund.

- repondenti consilii judetene-

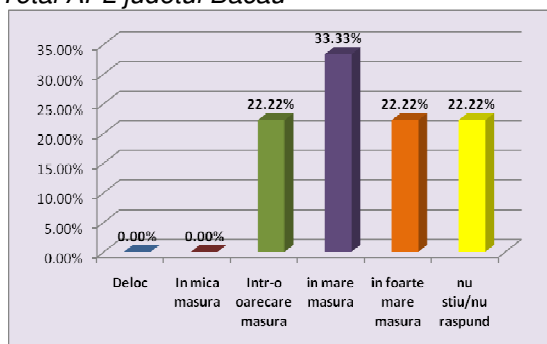

-repondenti primarii-

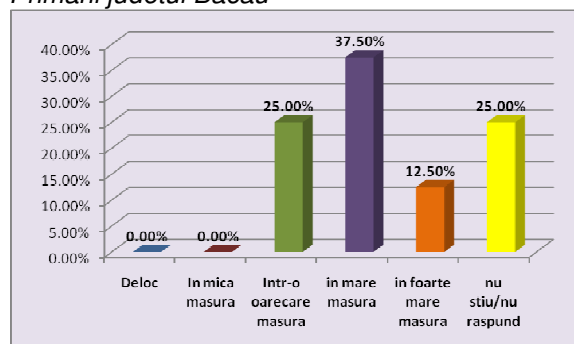

Analizand prin comparatie informatiile primite de la consiliile judetene cu cele de la primarii, se constata ca in mare si foarte mare masura au fost afectati un procent de 66% din prima categorie, respectiv de 74% din cea de-a doua categorie. Totodata, se remarca faptul ca o treime din primariile repondente intampina dificultati foarte mari in realizarea investitiilor programate.

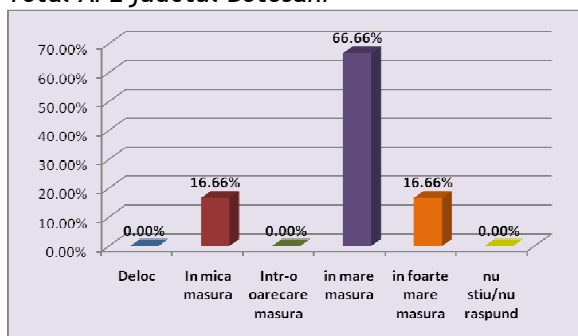
- impactul crizei economice si financiare asupra nivelului investitiilor planificate, nivel judetean - Total APL judetul Bacau

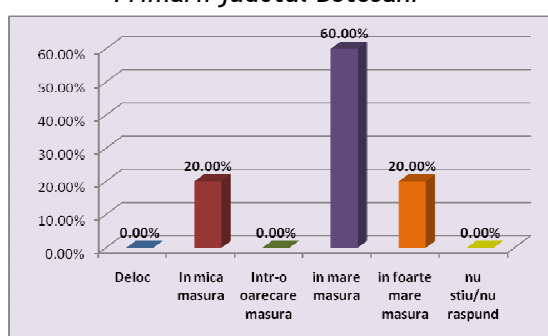
Primarii judetul Bacau

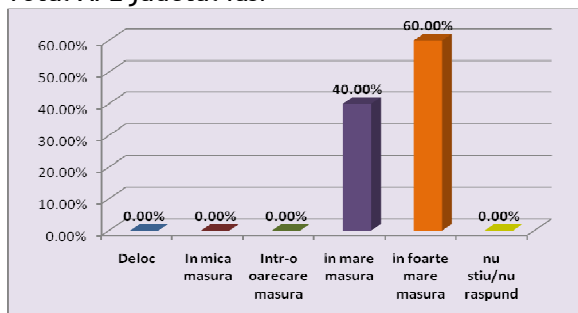
- impactul crizei economice si financiare asupra nivelului investitiilor planificate, nivel judetean - Total APL judetul Botosani

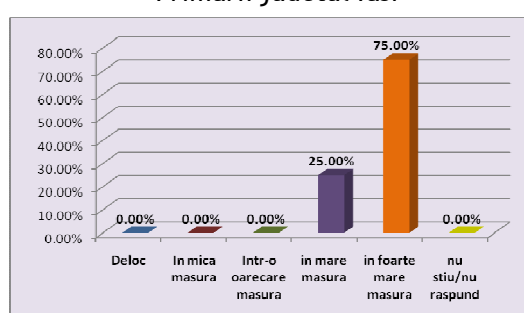
Primarii judetul Botosani

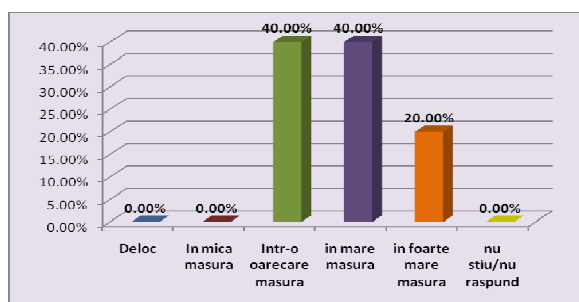
- impactul crizei economice si financiare asupra nivelului investitiilor planificate, nivel judetean - Total APL judetul Iasi

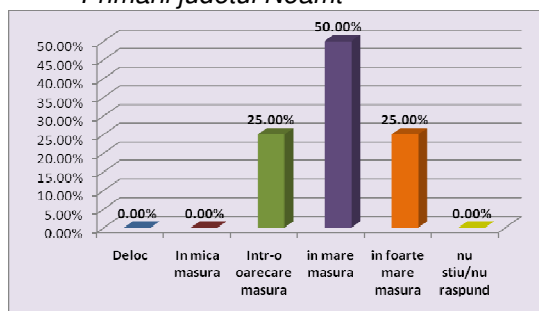
Primarii judetul Iasi

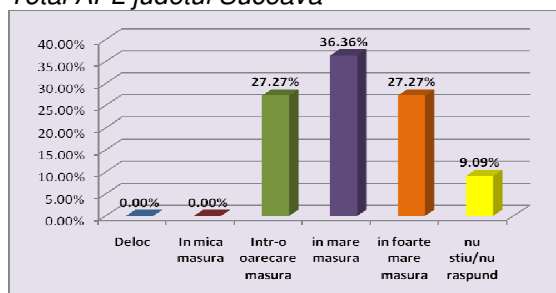
- impactul crizei economice si financiare asupra nivelului investitiilor planificate, nivel judetean - Total APL judetul Neamt

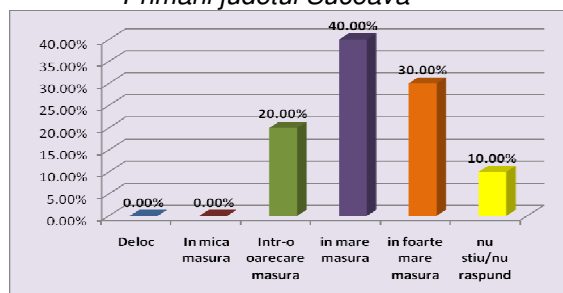
Primarii judetul Neamt

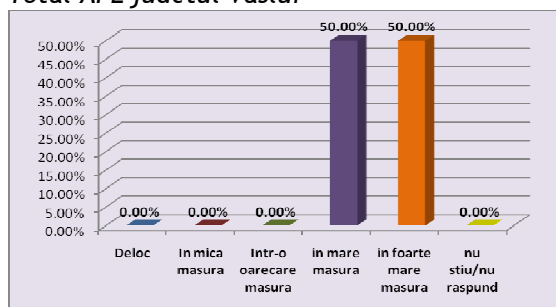
- impactul crizei economice si financiare asupra nivelului investitiilor planificate, nivel judetean - Total APL judetul Suceava

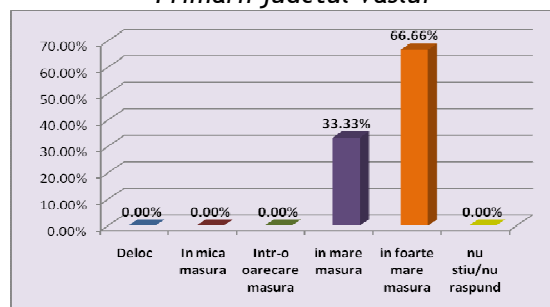
Primarii judetul Suceava

- impactul crizei economice si financiare asupra nivelului investitiilor planificate, nivel judetean - Total APL judetul Vaslui

Primarii judetul Vaslui

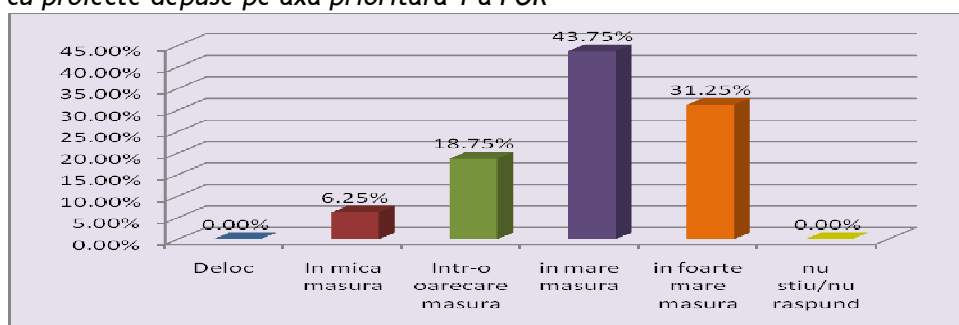

Comparand impactul crizei asupra investitiilor planificate, la nivel judetean pentru administratia publica locala in asamblu, cat si pentru primariile municipale si orasanesti se constata pentru fiecare categorie mentionata, cat si pentru fiecare judet, un procent majoritar al celor care au indicat ca au fost afectati in mare si foarte mare masura.

Mai mult, exista trei judete (Botosani, Iasi si Vaslui) pentru care acest procent depaseste 80%, pentru Vaslui fiind de 100%. La nivelul primariilor, cele mai mari procente al indicatorului mentionat anterior, pentru categoriile mare si foarte mare masura se inregistreaza in Botosani(80%), Iasi (100%) si Vaslui 100%. Totodata, 75% din primariile repondente din judetul Iasi indica faptul ca sunt afectate in foarte mare masura.

Judetele Bacau si Suceava inregistreaza procente mai mici decat celelalte judete, insa in acest caz s-au inregistrat situatii in care repondentii nu au putut preciza gradul in care sunt afectati de criza.

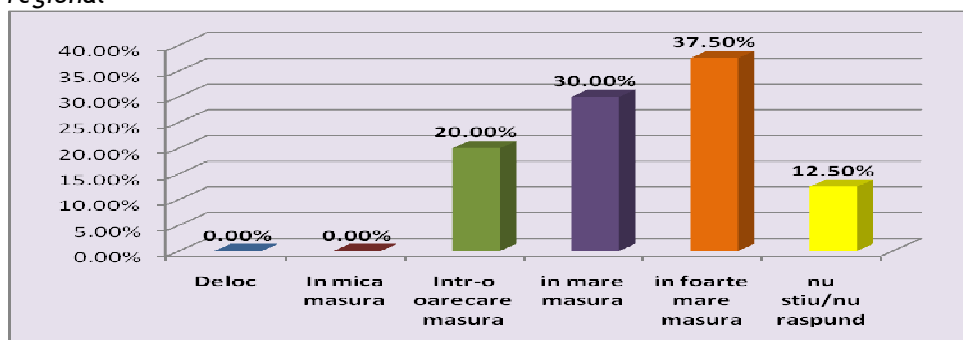
- impactul crizei economice si financiare asupra nivelului investitiilor planificate pentru primariile cu proiecte depuse pe axa prioritara 1 a POR -

In cazul primariilor cu proiecte depuse pe Axa Prioritara 1 a POR se constata ca trei sferturi dintre acestea sunt afectate de criza economica si sociala in mare si foarte mare masura sub aspectul investitiilor planificate, rezultat asemanator cu cel inregistrat la nivelul tuturor primariilor din regiune.

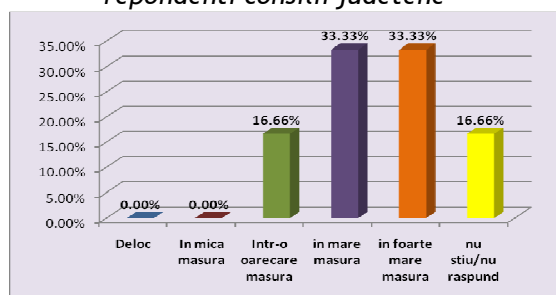
Efectele negative resimtite ca urmare a crizei economice si financiare sunt confirmate si de aspectele ce vizeaza executia bugetului de venituri si cheltuieli.

- impactul crizei economice si financiare asupra executiei bugetului de venituri si cheltuieli, nivel regional -

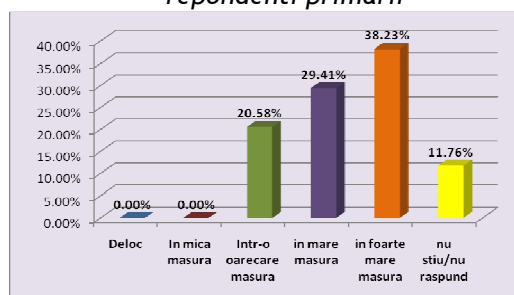

Astfel, prin excluderea celor care nu au putut aprecia impactul la acest nivel, rezulta ca intreaga masa a repondentilor a fost afectata. Mai mult, 67.5% sunt afectati in mare si foarte mare masura in executia bugetelor de catre efectele crizei economice si financiare. Asa cum s-a mentionat in sectiunile anterioare ale studiului, prezenta efectelor crizei in regiune s-a manifestat prin trecerea de la prima faza, cea financiara si economica cu implicatii directe asupra reducerii nivelului taxelor si impozitelor locale colectate, la cea de-a doua faza a datoriei publice (deficit bugetar local in crestere) cu implicatii directe asupra restrangerii nivelului cheltuielilor publice, manifestata prin contractia investitiilor planificate, a achizitiilor realizate si reducerea cheltuielilor de functionare (implicat de tip salarial prin disponibilizarile efectuate in 2010).

-repondenti consilii judetene-

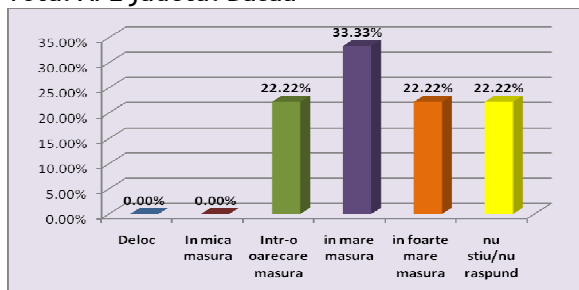
-repondenti primarii-

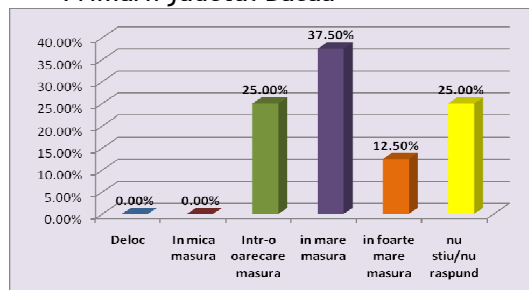
Optiunile exprimate de cele doua categorii ce compun administratia publica locala (consilii judetene si primarii) sunt in ponderi aproximativ egale cu cele de la nivel total.

- impactul crizei economice si financiare asupra executiei bugetului de venituri si cheltuieli, nivel judetean -

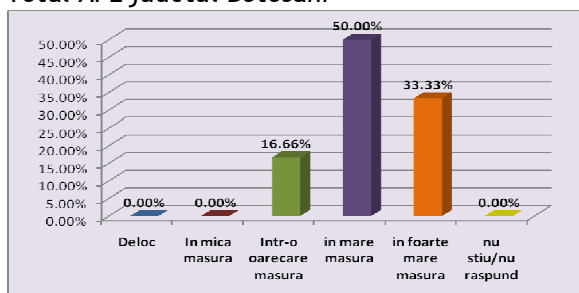
Total APL judetul Bacau

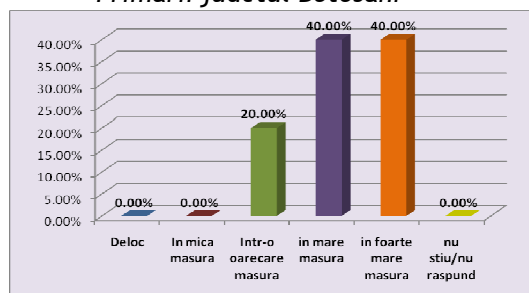
Primarii judetul Bacau

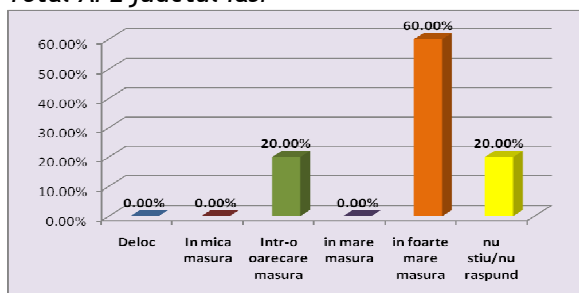
Total APL judetul Botosani

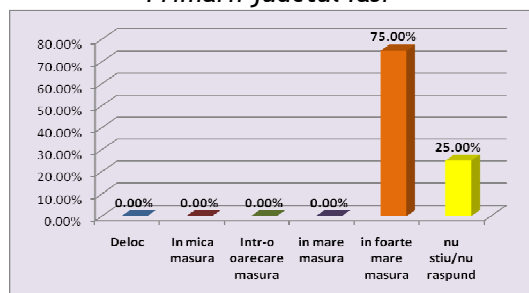
Primarii judetul Botosani

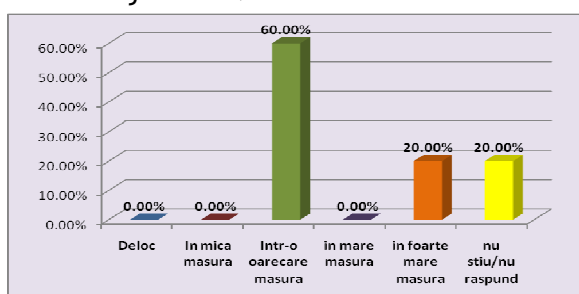
Total APL judetul Iasi

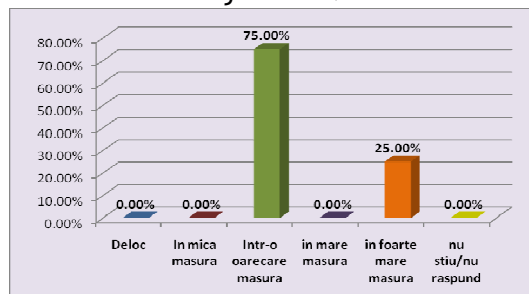
Primarii judetul Iasi

Total APL judetul Neamt

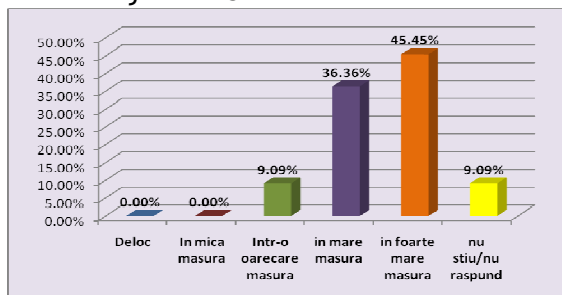

Primarii judetul Neamt

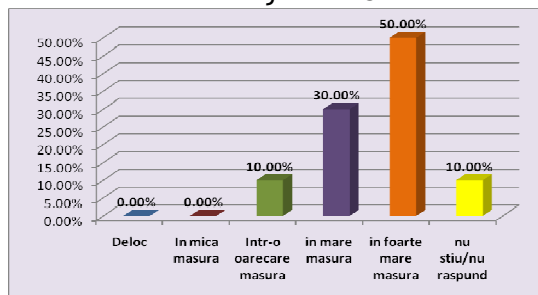

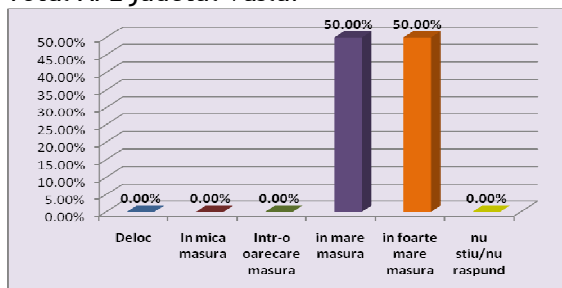
Total APL judetul Suceava

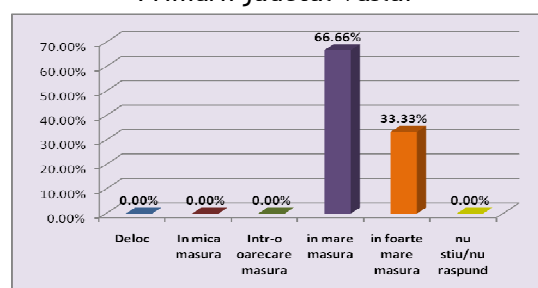
Primarii judetul Suceava

Total APL judetul Vaslui

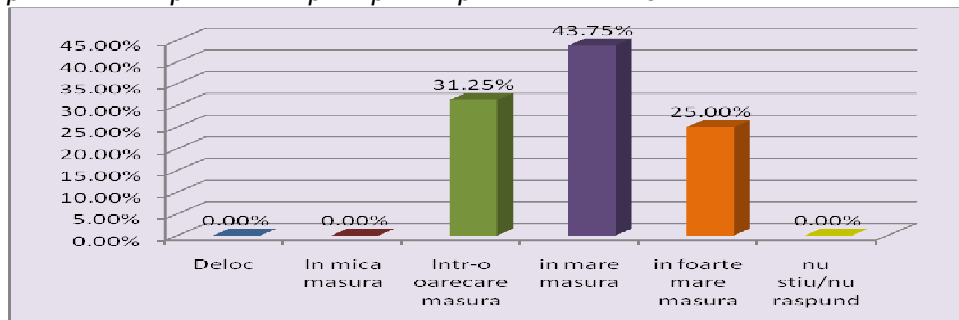
Primarii judetul Vaslui

La nivel judetean, pentru indicatorul analizat se constata ca cel mai tare au afectate (mare si foarte mare masura) judetele Vaslui (100%), Botosani (83% pe total), Suceava (82% pe total), Iasi (60% pe total si 75% pe primarii).

Administratia publica locala din Judetul Neamt a fost cel mai putin afectata in privinta executiei bugetelor de venituri si cheltuieli, doar 20% pe total si 25% la nivel de primarii fiind afectate in mare si foarte mare masura.

- impactul crizei economice si financiare asupra executia bugetului de venituri si cheltuieli pentru primariile cu proiecte depuse pe axa prioritara 1 a POR -

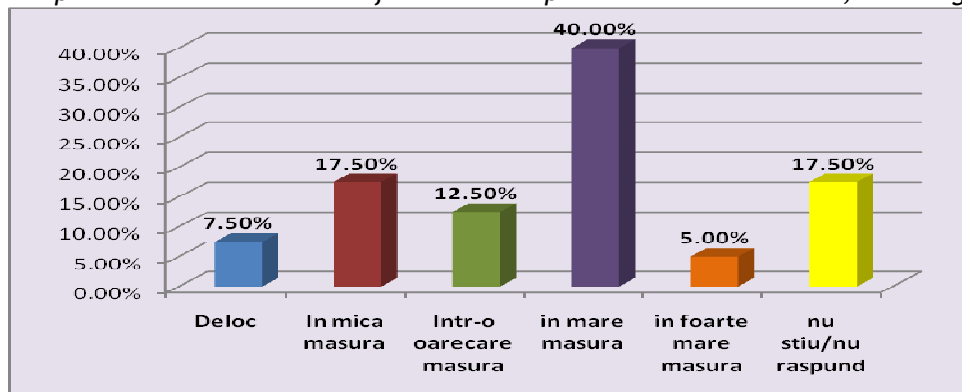
Pentru grupul format din primariile care au proiecte depuse pe axa prioritara ce vizeaza sprijinirea dezvoltarii urbane se constata ca doua treimi dintre acestea au indicat ca sunt afectate in mare si foarte mare masura.

In raport cu datele prezentate, putem aprecia ca impactul crizei economice si financiare asupra executiei bugetului de venituri si cheltuieli este mai mare decat asupra cel asupra investitiilor planificate.

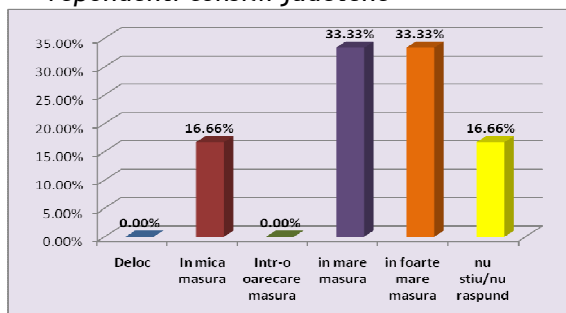
Practic, prin raspunsurile oferite toti repondentii se incadreaza in categoriile oarecare masura/mare masura/foarte mare masura, ponderea cea mai mare fiind in ultimele doua categorii enumerate.

Prin prisma evolutiei numarului de salariatii, informatiile furnizate de administratia publica locala reflecta faptul ca efectele negative se regasesc in mare si foarte masura la 45% dintre acestia, in mica si oarecare masura la 30%, iar absenta acestora se inregistreaza la 7.5%.

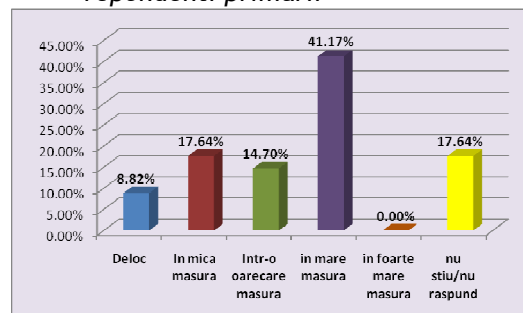
- impactul crizei economice si financiare asupra evolutiei salariatilor, nivel regional -

-repondenti consilii judetene-

-repondenti primarii-

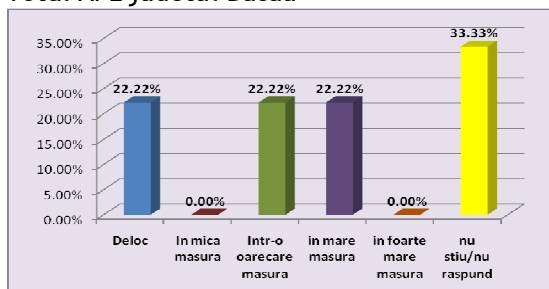

Pentru cele doua categorii de institutii, consiliile judetene au fost afectate in mare si foarte mare masura cu 67%, in timp ce primariile cu 41%. Totodata, aproximativ 9% dintre primarii considera ca evolutia salariatilor nu a fost influentata negativ de catre criza. Putem concluziona ca impactul se resimte intr-o masura mai mare in randul consiliilor judetene decat in cazul primariilor.

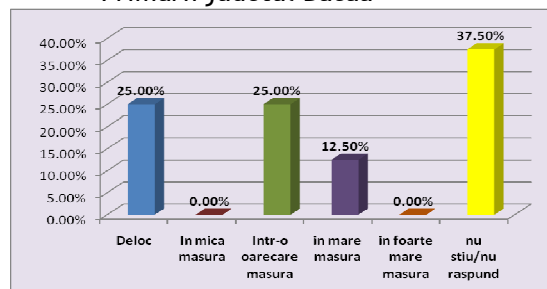
Tinand cont de perioada de colectare a informatiilor (martie-aprilie 2010), putem aprecia ca la data finalizarii studiului (decembrie 2010), ca urmare a prevederilor de reducere a cheltuielilor bugetare convenite cu Fondul Monetar International (reducerea salariilor personalului din sectorul bugetar cu 25%, realizarea de disponibilizari de personal), impactul resimtit in evolutia negativa a personalului din administratia publica locala urmeaza sa fie mult mai sever.

- impactul crizei economice si financiare asupra evolutiei salariatilor, nivel judetean -

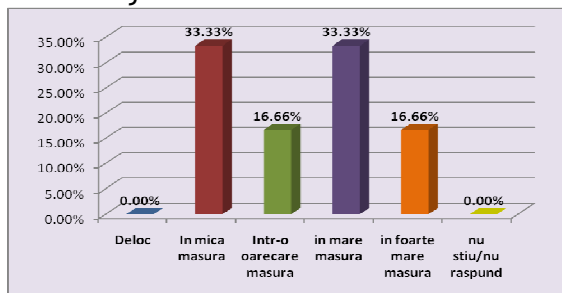
Total APL judetul Bacau

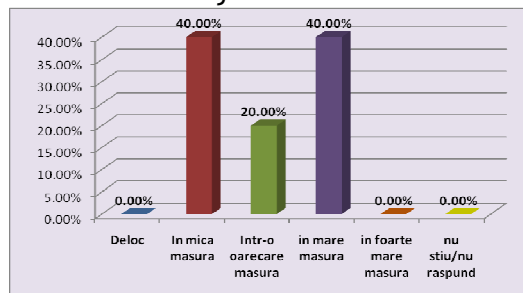
Primarii judetul Bacau

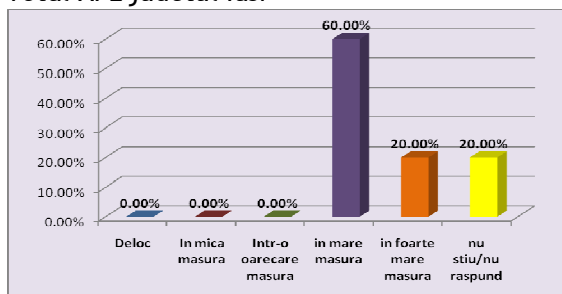
Total APL judetul Botosani

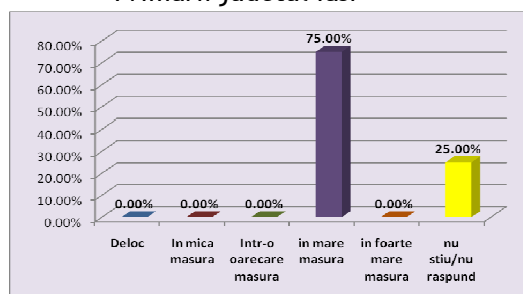
Primarii judetul Botosani

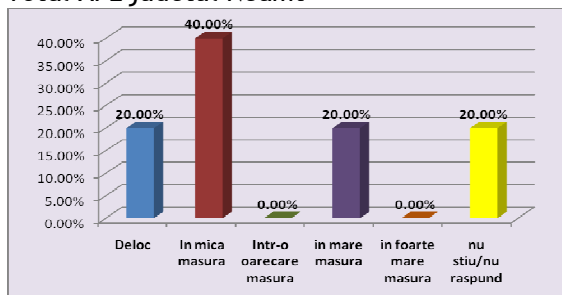
Total APL judetul Iasi

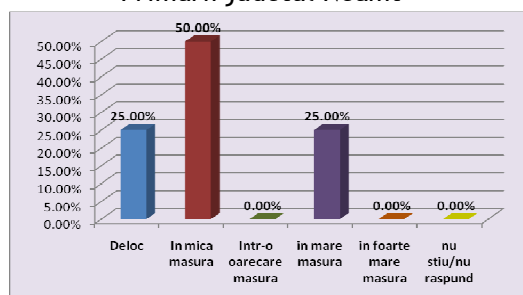
Primarii judetul Iasi

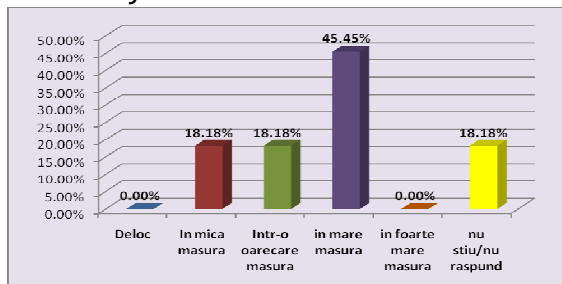
Total APL judetul Neamt

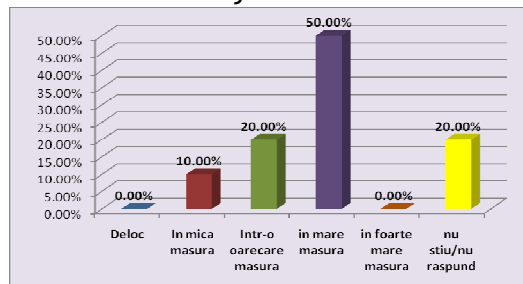
Primarii judetul Neamt

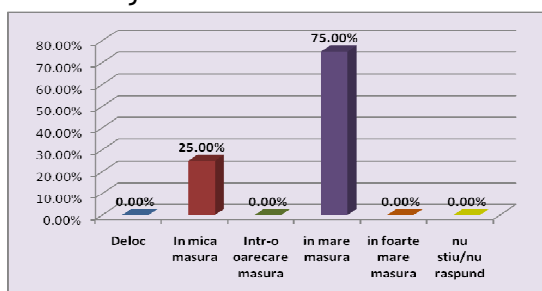
Total APL judetul Suceava

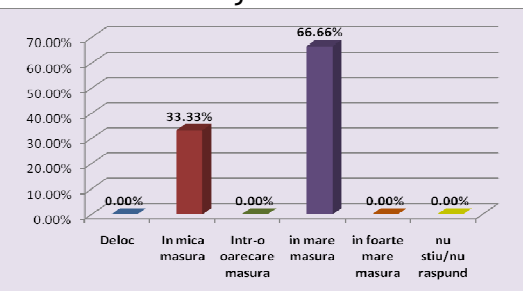
Primarii judetul Suceava

Total APL judetul Vaslui

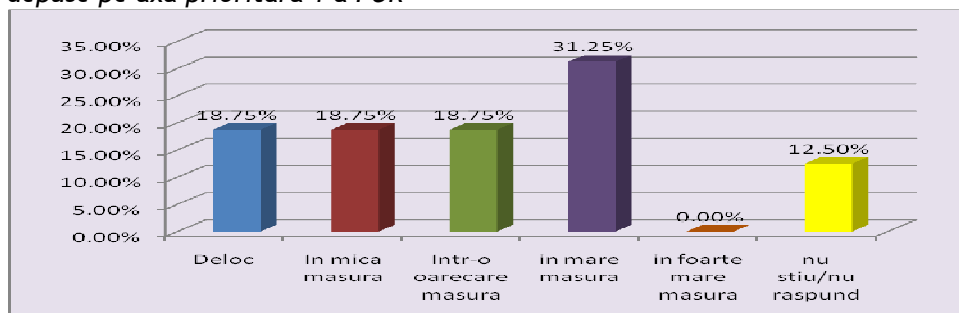

Primarii judetul Vaslui

La nivel judetean, pe total administratie publica locala, cele mai afectate (indicator incadrat in categoria mare si foarte mare masura) sunt judetele Iasi (80%), Vaslui (75%) si Botosani (50%), iar cel mai putin afectate Neamt (20%) si Bacau cu 22%. La nivel de primarii cele mai afectate sunt cele din judetele Iasi (75%) si Vaslui (67%), iar cel mai putin cele din judetele Bacau (12.5%) si Neamt (25%).

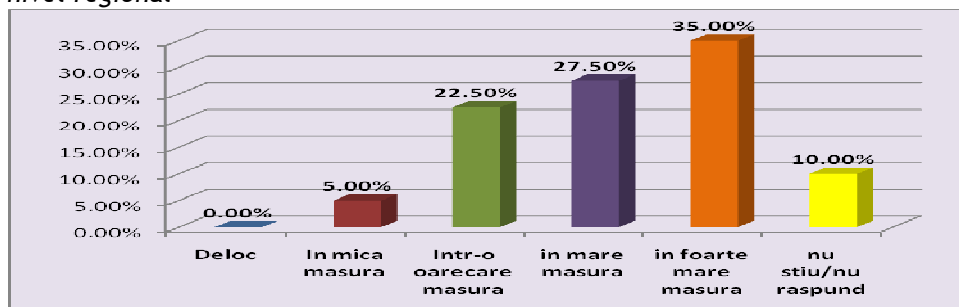
- impactul crizei economice si financiare asupra evolutiei salariatilor pentru primariile cu proiecte depuse pe axa prioritara 1 a POR -

In raport cu raspunsurile primite de la primariile ce au proiecte depuse pe Axa Prioritara 1 a POR 2007-2013 se constata ca impactul crizei asupra numarului de salariati a fost mai redus decat in raport cu ceilalti doi indicatori analizati, practic doar o treime dintre acestia fiind afectati doar in mare masura si niciunul in foarte mare masura.

In cadrul studiului am considerat ca unul dintre indicatorii ce vor reflecta capacitatea beneficiarilor pe POR 2007-2013 de a se redresa si ulterior relansa, il constituie activitatile prezente de formare continua a personalului.

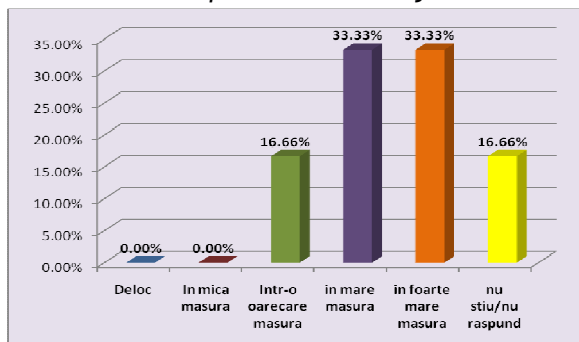
- impactul crizei economice si financiare asupra activitatilor de formare continua a personalului, nivel regional -

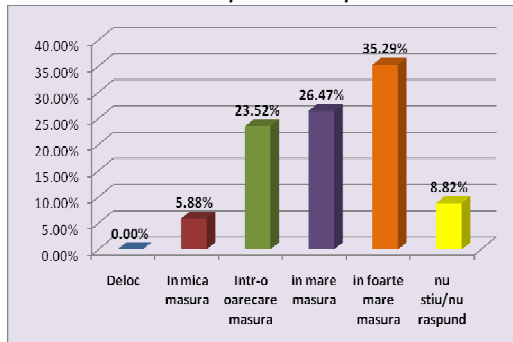
In raport cu informatiile colectate se observa ca reducerea alocatiilor bugetare la nivel local s-a resimitit si asupra finantarii activitatilor de instruire a salariatilor. Astfel, majoritatea repondentilor (62.5%) indica prezenta unui impact negativ in mare si foarte masura. Prin corelarea acestui indicator cu cel mentionat anterior in studiu - accesarea liniilor de finantare din Programele Operationale Sectoriale pentru Dezvoltarea Capacitatii Administrative, respectiv Dezvoltarea Resurselor Umane se desprinde concluzia ca administratia publica locala a intreprins masurile necesare pentru a finanta activitatile de formare continua a personalului cu sprijinul finantarii oferite de Fondul Social European.

- impactul crizei economice si financiare asupra activitatilor de formare continua a personalului, nivel judetean -

-repondenti consilii judetene-

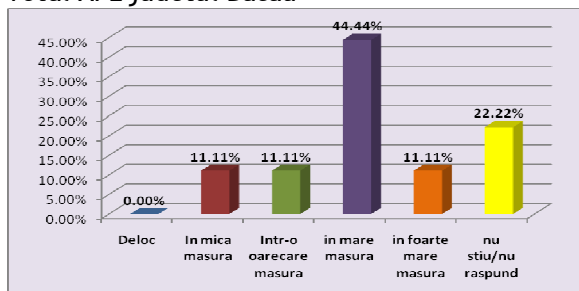
-repondenti primarii-

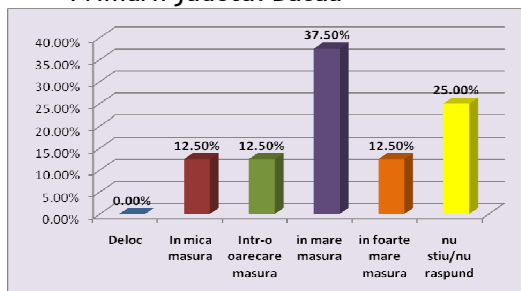
O proportie similara cu cea mentionata anterior (per total) se inregistreaza si separat pentru consilii judetene, respectiv primarii.

- impactul crizei economice si financiare asupra activitatilor de formare continua a personalului, nivel judetean -

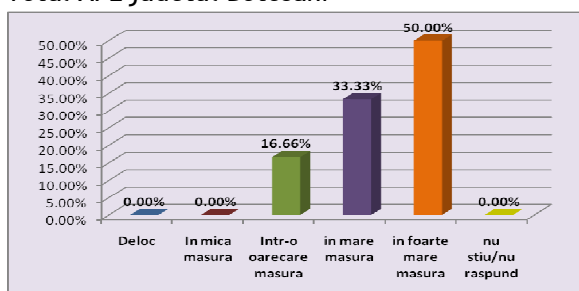
Total APL judetul Bacau

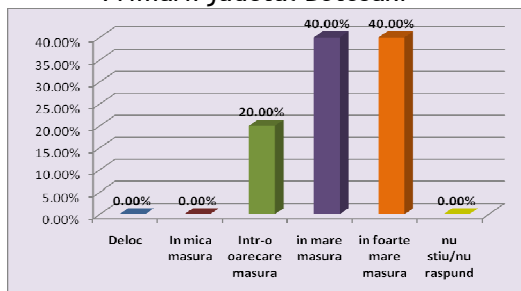
Primarii judetul Bacau

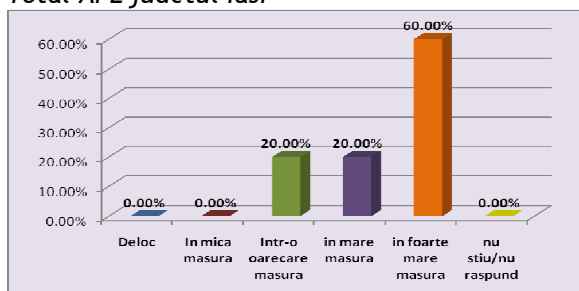
Total APL judetul Botosani

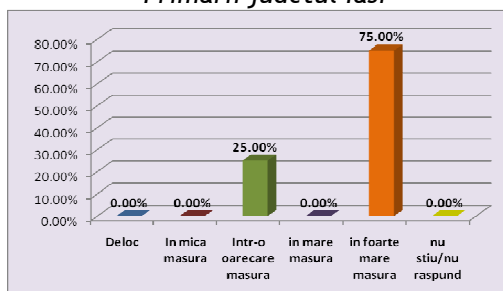
Primarii judetul Botosani

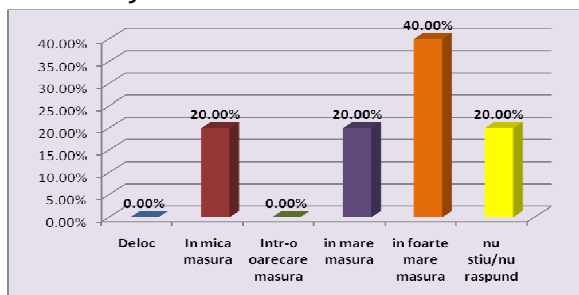
Total APL judetul Iasi

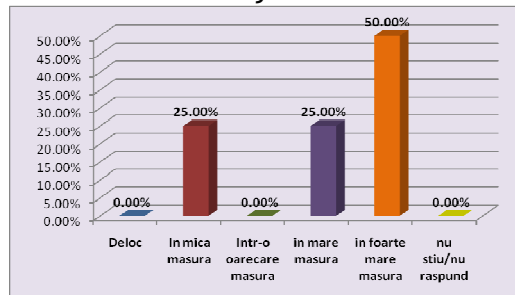
Primarii judetul Iasi

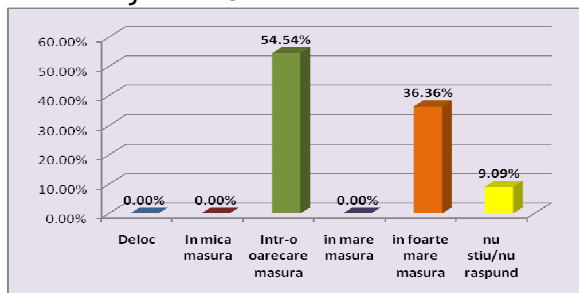
Total APL judetul Neamt

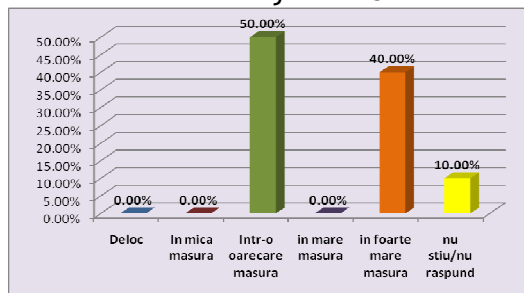
Primarii judetul Neamt

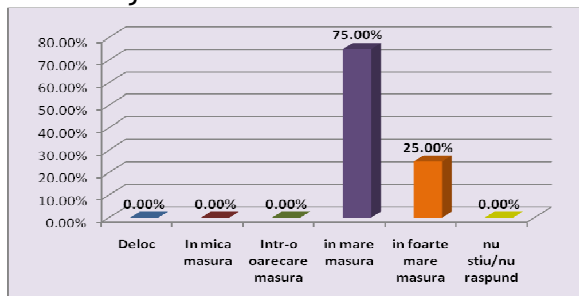
Total APL judetul Suceava

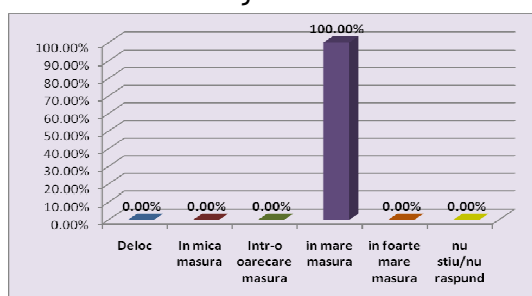
Primarii judetul Suceava

Total APL judetul Vaslui

Primarii judetul Vaslui

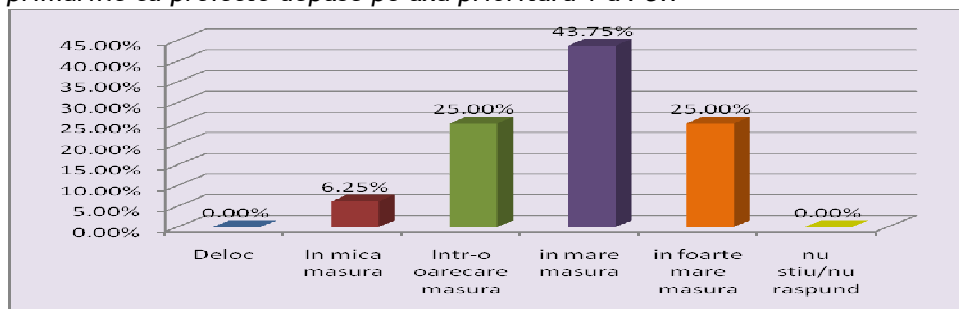

La nivel judetean, pentru indicatorul analizat, cel mai intens resimte efectele crizei economice si financiare administratia publica locala din judetul Vaslui (100%), Iasi

(83%) si Botosani (83%), iar cel mai putin Suceava (36%) si Bacau (55%).

In cazul primariilor, cel mai afectate sunt cele din judetul Vaslui(100%), respectiv Iasi si Neamt cu 75% - pentru categoria mare si foarte mare masura.

- impactul crizei economice si financiare asupra activitatilor de formare a personalului din primariile cu proiecte depuse pe axa prioritara 1 a POR -

Constrangerile aparute in executia bugetului de venituri si cheltuieli au determinat evident si o reducere a cheltuielilor destinate formarii profesionale a personalului din primariile ce au proiecte depuse pe Axa Prioritara 1 a POR 2007-2013. Din centralizarea

raspunsurilor primite, rezulta ca 69% dintre acestea sunt afectate in mare si foarte mare masura de criza economica si financiara.

Asa cum precizam intr-o subsectiune anterioara a acestui capitol, 10% dintre aceste primarii aveau la data realizarii procesului de chestionare proiecte depuse pe Programul Operational pentru Dezvoltarea Capacitatii Administrative. Prin implementarea acestor proiecte vor avea posibilitatea de a-si realiza activitatile necesare de formare a personalului fara a greva bugetul propriu.

Intervievatilor le-a fost adresata si o intrebare cu raspuns deschis - sa precizeze ce alti indicatori, altii decat cei propusi in chestionar de catre agentie au fost afectati negativ de criza economica si financiara.

Desi au fost foarte putini cei care au transmis informatii pe aceasta zona, putem aprecia ca se intampina probleme si in:

- asigurarea unui nivel de salarizare corespunzator pentru personalul ce administreaza proiecte finantate din fonduri comunitare cu implicatii imediate in migratia acestuia catre locuri de munca mai bine platite;
- asigurarea finantarii proprii pentru proiectele comunitare.

Repondentilor le-a fost oferita posibilitatea de a preciza ca, in cazul in care considera ca nu sunt afectati de criza economica si financiara sa aprecieze la ce nivel se regasesc in 2010 fata de 2009.

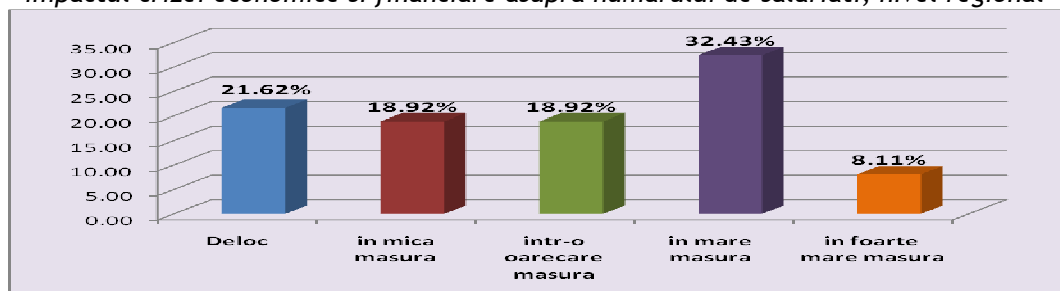
In raport cu acest element, din cei 5 repondenti la aceasta intrebare 40% au considerat ca sunt in crestere, iar 60% in stagnare.

Repondenti mediul privat

Analizand impactul crizei economice si financiare asupra evolutiei personalului din firmele private, se constata ca 22% din totalul repondentilor considera ca nu au fost afectati.

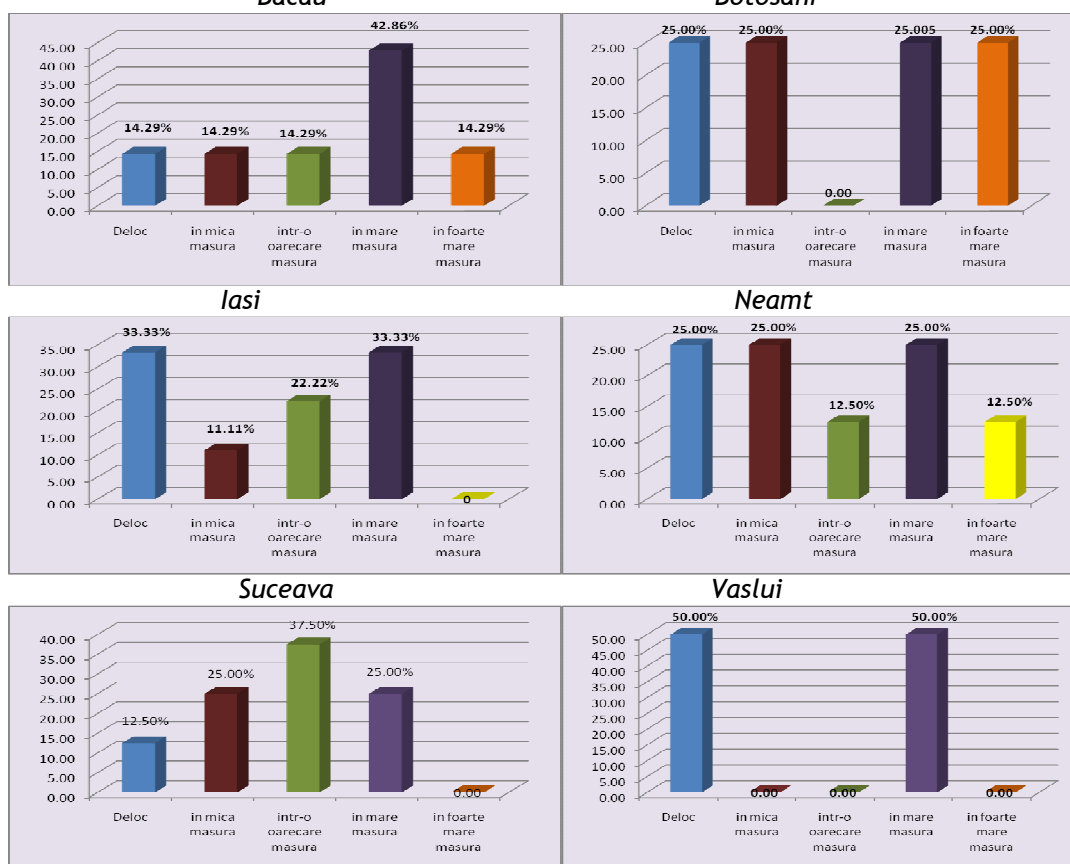
La polul opus, 51.3% din repondenti au fost afectati in mare si foarte masura de recesiunea economica (scaderea puterii de cumparare a populatiei, reducerea numarului de comenzi, caderea pietii imobiliare).

- impactul crizei economice si financiare asupra numarului de salariati, nivel regional -

-impactul crizei economice si financiare asupra numarului de salariati, pe judete -

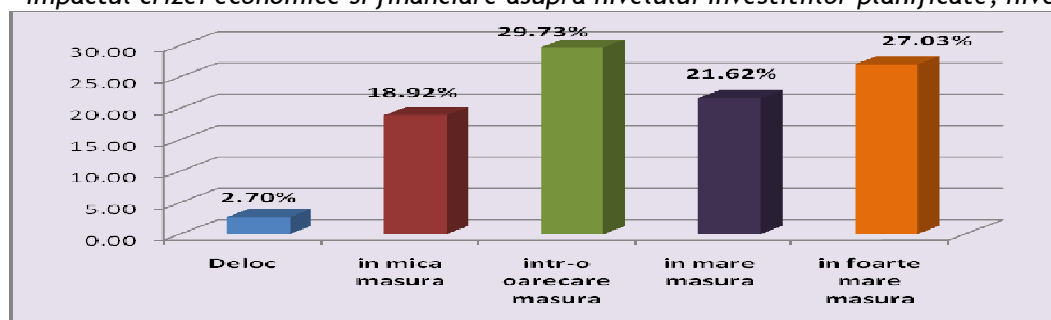
i

Analizand comparativ, informatiile primite de la repondenti din cele sase judete ale regiunii privind impactul asupra numarului de salariati se constata ca in mare si foarte mare masura au fost afectate, cu procent de peste 50%, firmele din judetele Bacau, Botosani si Vaslui.

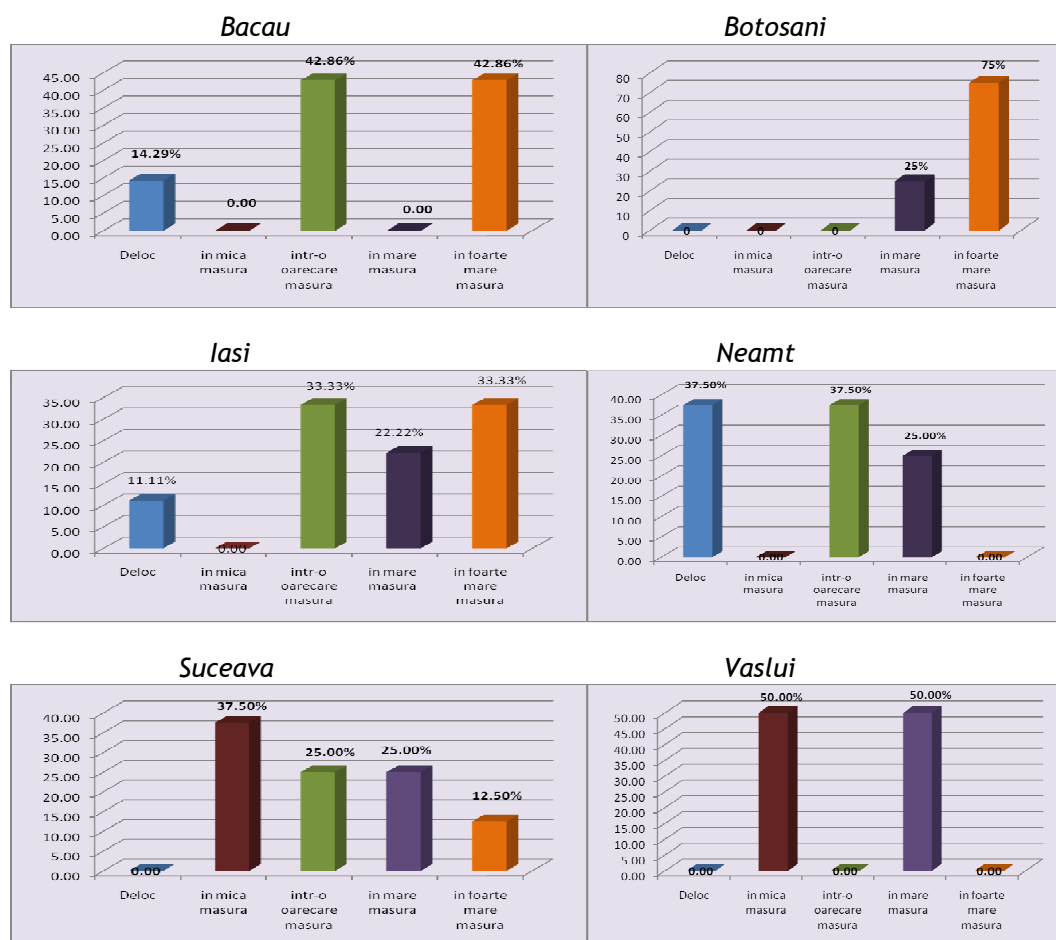
La polul opus se situeaza judetul Suceava cu 25% si Iasi cu 33%.

- impactul crizei economice si financiare asupra nivelului investitiilor planificate, nivel regional -

- impactul crizei economice si financiare asupra nivelului investitiilor planificate, pe judete -

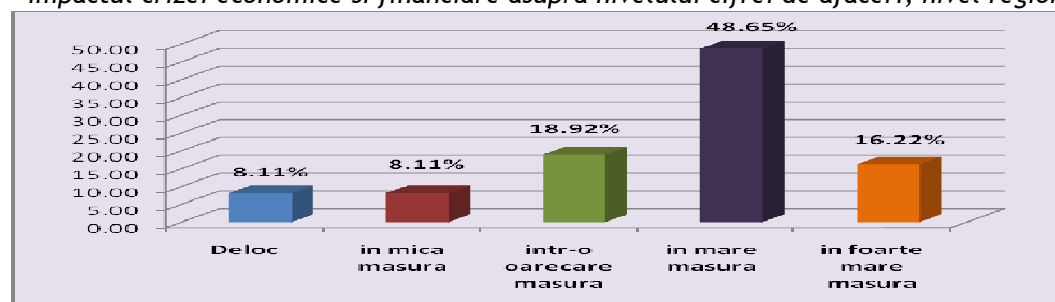

Din prisma investitiilor planificate se constata ca efectul crizei este si mai sever, doar 2.7% din masa totala a repondentilor nefiind afectati deloc. Si pentru acest indicator aproape jumatate dintre ei au fost afectati in mare si foarte masura (49%).

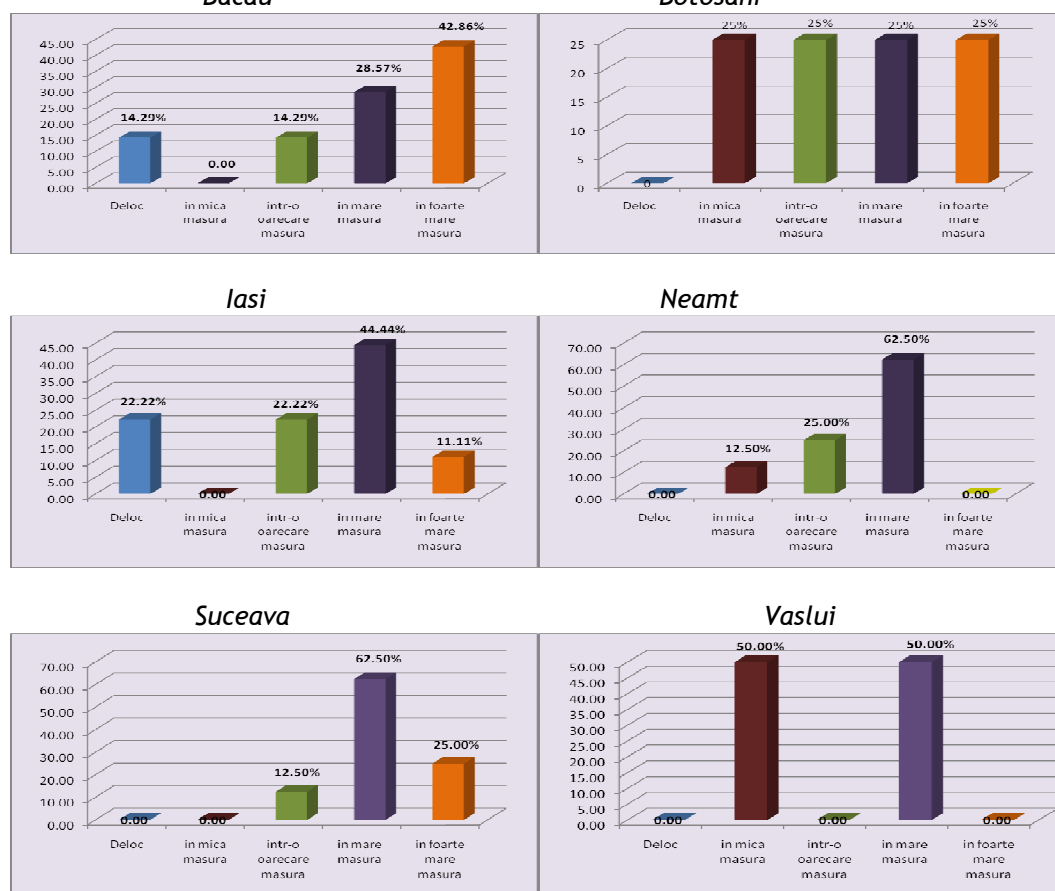
La nivel judetean, exista abateri mari fata de procentele mentionate per total la nivel regional. Astfel, cei mai afectati sunt repondentii din judetul Botosani, care in totalitate se incadreaza in categoria mare si forte masura. Urmeaza repondentii din judetele Iasi (56%) si Bacau (49%).

Exista si judete unde exista firme repondente care considera ca, in ciuda crizei, si-au putut derula investitiile, procentul repondentilor care indica ca nu au fost afectati fiind de 37.5% in judetul Neamt, iar in judetele Iasi si Bacau acest procent se incadreaza in marja de 10-15%.

- impactul crizei economice si financiare asupra nivelului cifrei de afaceri, nivel regional -

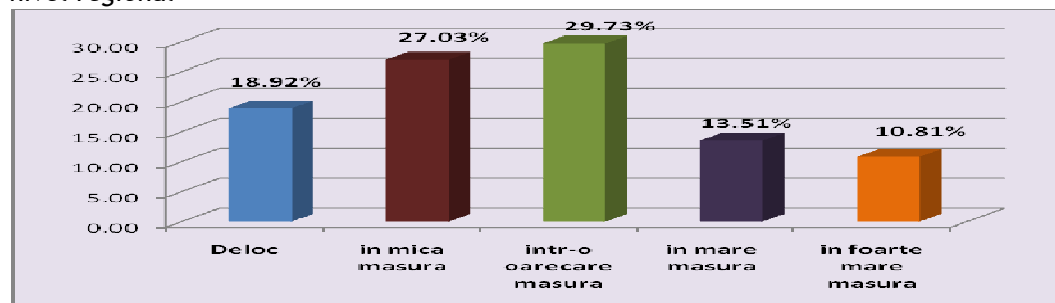

- impactul crizei economice si financiare asupra nivelului cifrei de afaceri, pe judete -

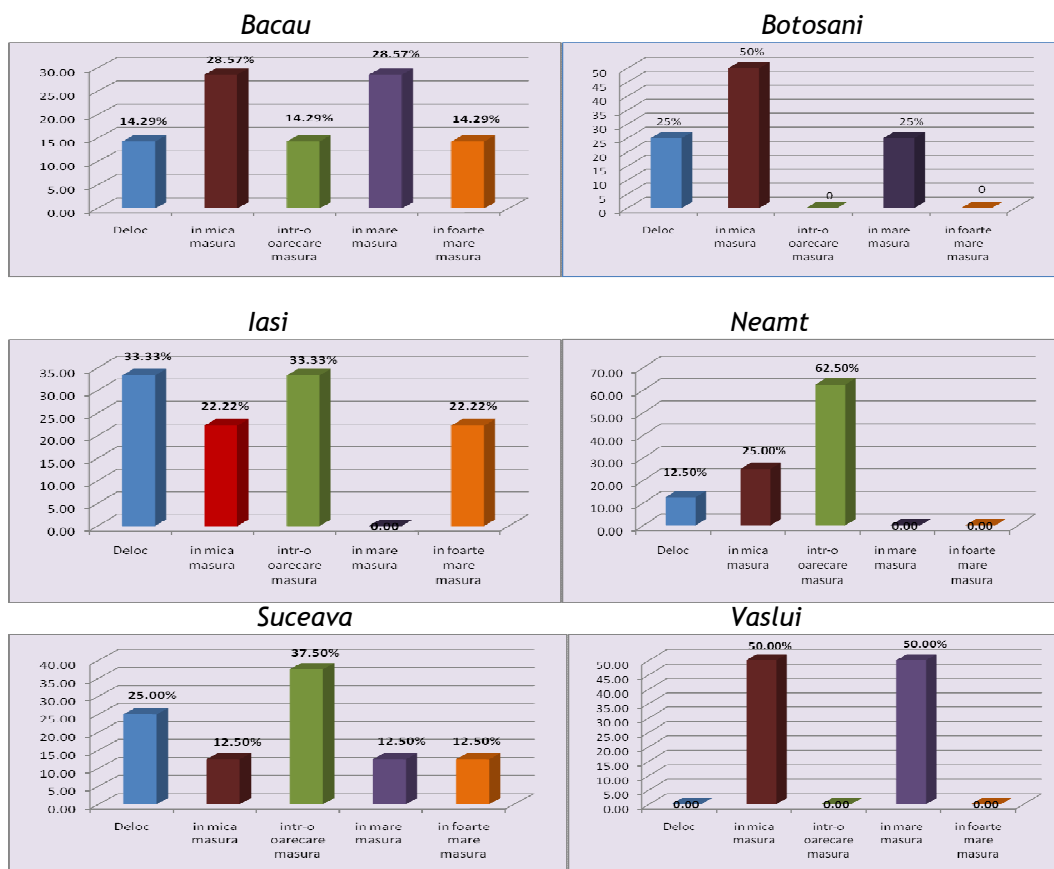

Reducerea cererii agregate manifestata in perioada 2009-2010, initial pe pietele externe si ulterior pe piata interna a condus la contractia cifrei de afaceri a mediului privat. Astfel, doua treimi din repondenti au declarat ca au fost afectati in mare si foarte masura, in timp ce numai 8% considera ca nu resimt efectele crizei. Totodata, pentru fiecare judet din regiune, se constata un procent de peste 50% a celor ce au indicat ca cifra de afaceri a fost afectat negativ in mare si foarte mare masura. Efecte mai severe sunt prezente in judetele Suceava (87%), Bacau (71%) si Neamt (62%).

- impactul crizei economice si financiare asupra activitatilor de formare continua a personalului, nivel regional -

- impactul crizei economice si financiare asupra activitatilor de formare continua a personalului, pe judete -

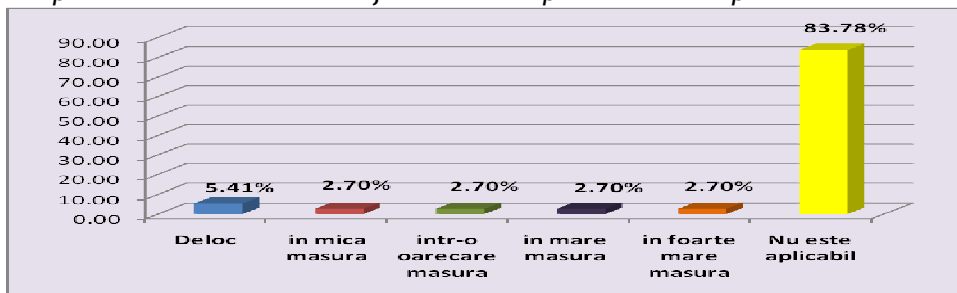

Implicat este faptul ca in ciuda crizei economice si financiare, sunt derulate in continuare activitatile de formare continua a personalului.

Din graficul anterior se observa ca numai 24% din repondenti au fost afectati in mare si foarte mare masura, iar 19% nu au fost afectati deloc. Coreland aceste informatii cu cele prezentate anterior referitoare la numarul redus de proiecte depuse pe Programul Operational Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane ne conduce spre concluzia ca activitatile de instruire a personalului propriu sunt finantate in principal din resurse proprii. Totodata, reducerea numarului de salariati din firme a determinat implicit si o reducere a costurilor cu activitatile de formare.

La nivel judetean, cei mai afectati de criza sub aspectul reducerii cheltuielilor destinate formarii profesionale sunt repondentii din judetele Vaslui (50%) si Bacau (43%). Mai mult, 33% din repondentii din judetul Iasi, 25% din judetele Botosani si Suceava, 14% din judetul Bacau si 12.5% din judetul Neamt au indicat ca se incadreaza in categoria celor care nu au fost afectati de criza pentru indicatorul analizat.

- impactul crizei economice si financiare asupra nivelului exporturilor realizate -

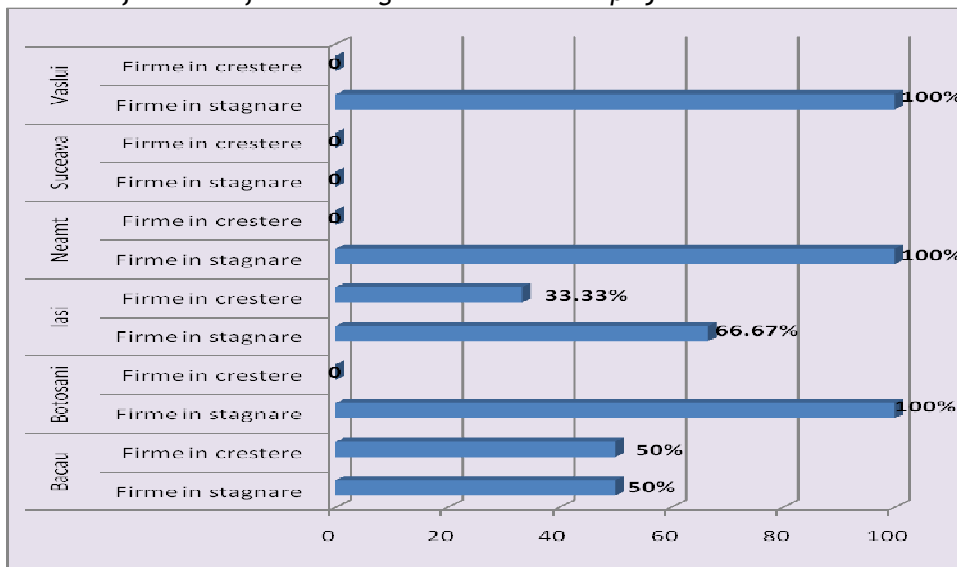

Sub aspectul impactului crizei economice si financiare asupra nivelului exporturilor realizate, se remarca in primul rand ca cea mai mare parte a repondentilor nu deruleaza activitati de export (84%) - rezultand ca mediul privat si in principal microintreprinderile cu proiecte in implementare pe POR au fost afectate negativ in special de reducerea cererii interne agregate si mult mai putin de cea externa (comunitara).

Din procentul firmelor ce deruleaza activitati de export, o treime este afectat in mare si foarte masura de criza, iar o alta treime nu a fost afectata deloc.

Totodata, firmelor private care nu resimt efectele crizei economice si financiare le-a fost oferita prin chestionar posibilitatea de a preciza in ce situatie se considera a fi, respectiv stagnare sau crestere. Astfel, 83% din repondenti considera ca inregistreaza o stagnare a activitatilor, iar 17% o crestere a activitatilor.

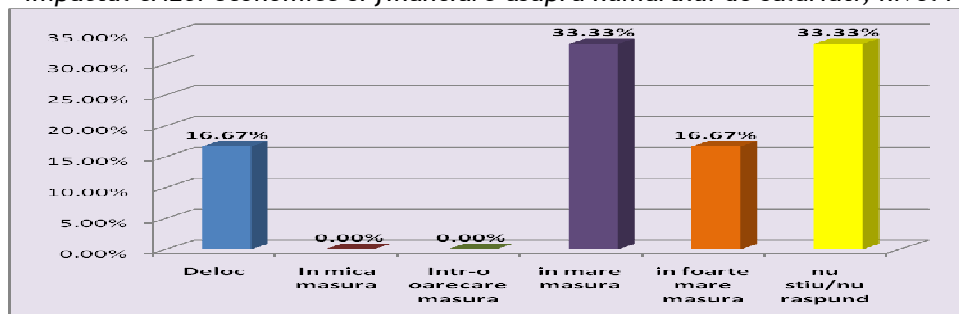
- situatia firmelor aflate in stagnare sau crestere pe judete-

Analizand la nivel judetean, pe baza raspunsurilor primite, distributia firmelor care nu au fost afectate de criza, fiind in situatia de stagnare sau crestere, se constata ca singurele judete unde exista firme ce au inregistrat crestere sunt Bacau (33% din repondentii neafectati de criza au inregistrat crestere), respectiv Vaslui (50%). In judetul Suceava, toti repondentii considera ca au fost afectati de criza.

Repondenti organisme nonguvernamentale

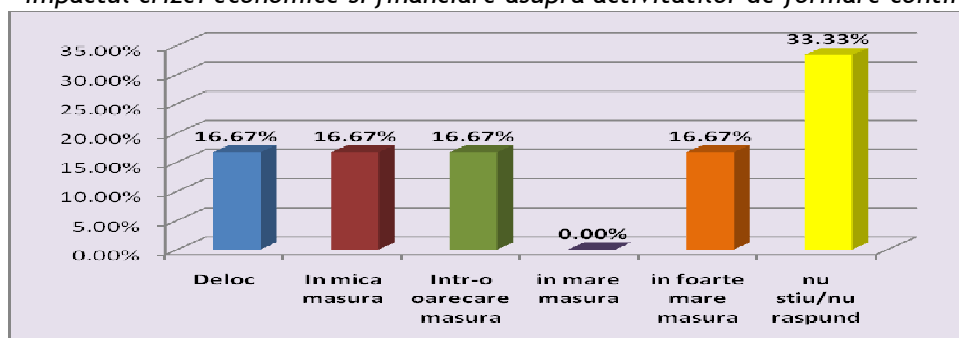
- impactul crizei economice si financiare asupra numarului de salariati, nivel regional-

Din graficul prezentat se constata ca aproape jumatate din repondenti considera ca, criza economica si financiara a avut un impact in mare si foarte mare masura asupra evolutiei numarului de salariati. Cu toate acestea, numai 16% din repondenti considera ca activitatile de formare continua au fost afectate in mare si foarte mare masura.

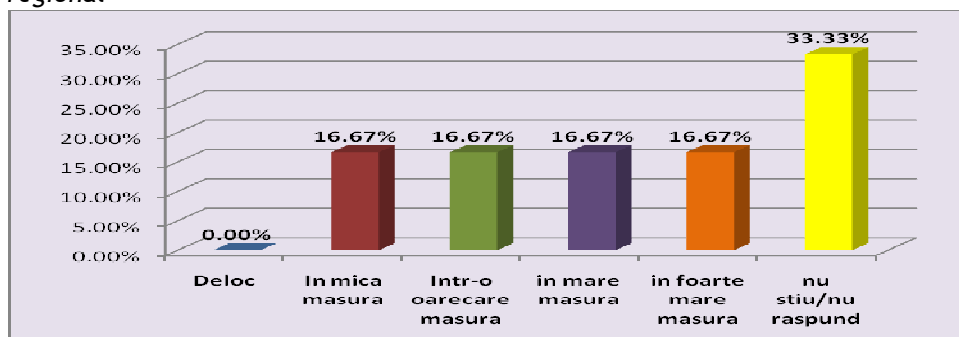
Tinand cont ca repondentii nu au proiecte depuse pe Programul Operational Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane, implica ca pe termen scurt activitatile de formare sunt suportate exclusiv din resurse proprii.

- impactul crizei economice si financiare asupra activitatilor de formare continua, nivel regional-

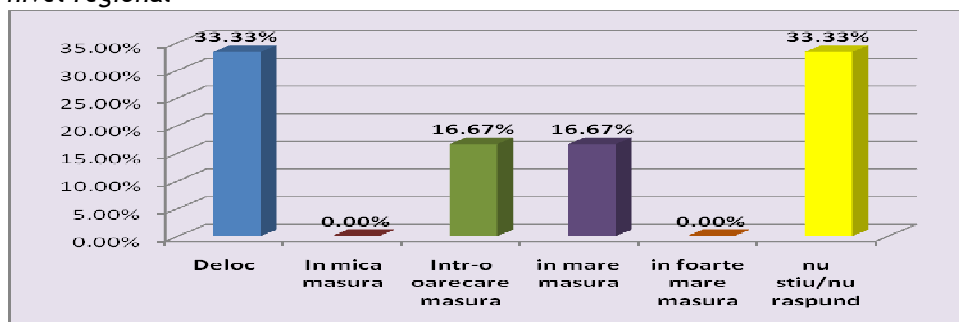

Analizand impactul crizei economice si financiare asupra executiei bugetului de venituri si cheltuieli se constata ca doar o treime din grupul tinta analizat a fost afectat in mare si foarte mare masura.

- impactul crizei economice si financiare asupra executiei bugetului de venituri si cheltuieli, nivel regional-

- impactul crizei economice si financiare asupra evolutiei numarului de beneficiari a serviciilor, nivel regional-

Prin prisma evolutiei numarului de beneficiari a serviciilor prestate de organismele nonguvernamentale, constatam ca un numar redus de repondenti a fost afectat negativ de efectele crizei economice si financiare.

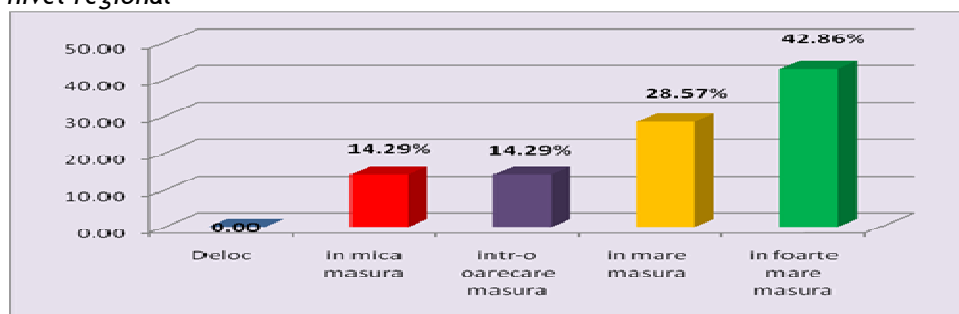
Totodata, se constata ca o treime dintre repondenti, pentru fiecare indicator analizat, nu a putut aprecia gradul in care criza economica si financiara si-a produs efectele. Acestia au fost incadrati in categoria „nu stiu/nu raspund”.

Repondenti universitati

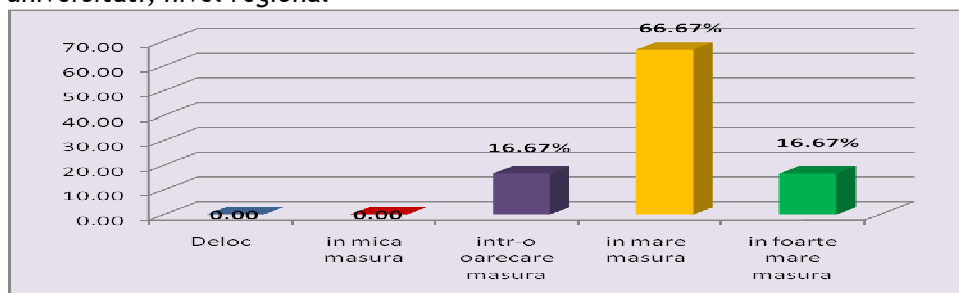
Analizand impactul crizei economice si financiare asupra investitiilor planificate de catre universitati se constata ca 71% dintre acestea sunt afectate in mare si foarte mare masura. Impactul este si mai ridicat in raport cu cele doua categorii mentionate pentru executia bugetului de venituri si cheltuieli, ajungand la 83%.

In perioada 2009-2010, cea mai mare parte a universitatilor s-a confruntat cu o reducere severa a resurselor extrabugetare atrase, datorita atat a scaderii numarului de studenti in regim cu taxa, cat si a numarului de contracte incheiate de universitati cu mediul privat.

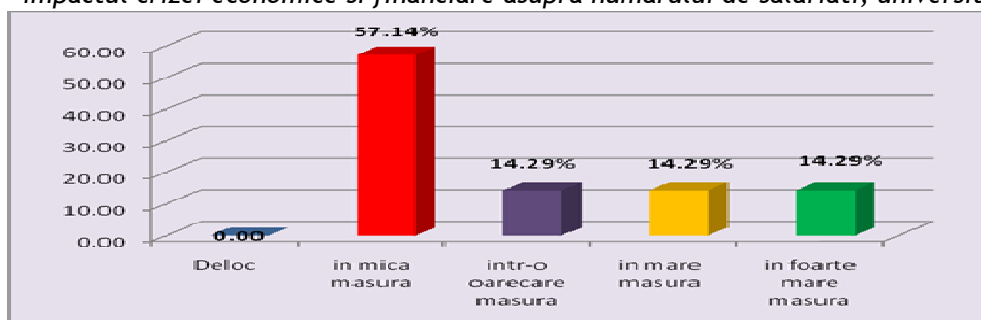
- impactul crizei economice si financiare asupra nivelului investitiilor planificate, universitati nivel regional -

- impactul crizei economice si financiare asupra executiei bugetului de venituri si cheltuieli, universitati, nivel regional -

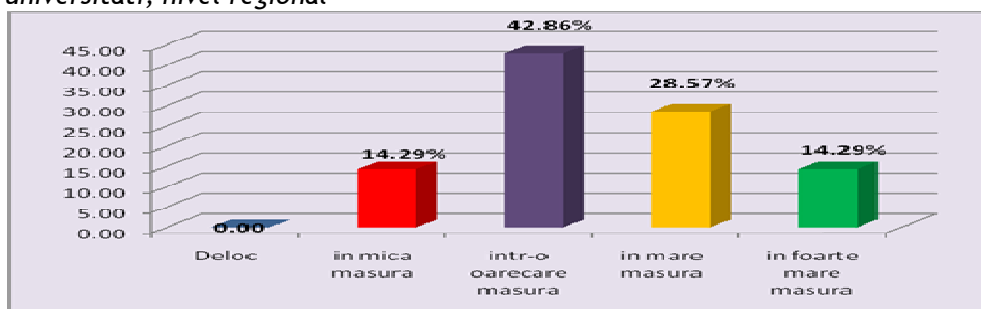

- impactul crizei economice si financiare asupra numarului de salariati, universitati, nivel regional

Desi toate universitatile repondente au fost afectate de criza sub aspectul evolutiei numarului de salariati, imbucurator este faptul ca numai 30% dintre acestea sunt afectate in mare si foarte mare masura. In schimb, procentul este mai ridicat, ajungand la 43% pentru ponderea universitatilor afectate negativ (mare si foarte mare masura) asupra activitatilor de formare a personalului.

- impactul crizei economice si financiare asupra activitatilor de formare a salariatilor din universitati, nivel regional -

Grupul tinta format din institutiile de invatamant superior a fost invitat printr-o intrebare suplimentara, sa aprecieze gradul in care a fost afectat de criza economica si financiara sub aspectul evolutiei numarului de studenti inscriși in anul I. Din datele centralizate rezulta ca 43% din repondenti considera ca au fost afectati in mare si foarte mare masura. Evident, criza economica si financiara a determinat atat o reducere a veniturilor populatiei, cat si o scadere a locurilor de munca adresate studentilor. In aceste conditii, un numar din ce in ce mai redus din studenti isi mai pot permite sa urmeze cursurile organizate de o institutie de invatamant superior.

5.2.2 Efectele crizei economice si financiare asupra implementarii proiectelor finantate din POR 2007-2013

Repondenti administratia publica locala

In sectiunea anterioara au fost urmarite efectele directe ale crizei economice si financiare asupra dezvoltarii institutionale a administratiei publice locale. Element cu element, informatiile indica un impact sever resimtit de catre acestea.

Impactul crizei asupra elementelor analizate, precum evolutia executiei bugetului de venituri si cheltuieli, evolutia numarului de salariati, stadiul activitatilor de formare continua a personalului indica posibile efecte prezente si viitoare si asupra gradului in care beneficiarii vor reusi sa-si duca la bun sfarsit implementarea proiectelor.

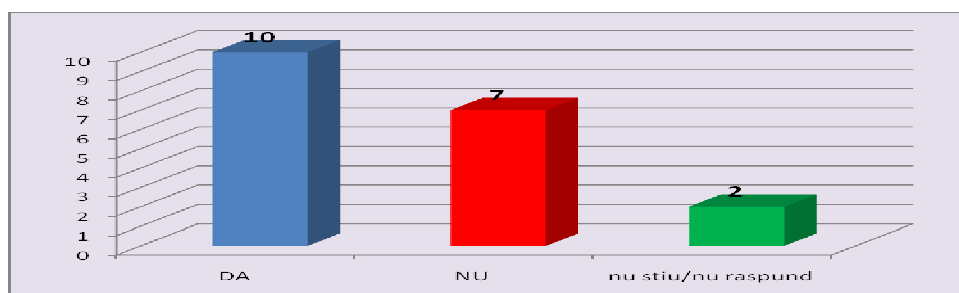
Astfel, prin chestionarul transmis, a fost oferita posibilitatea repondentilor care aveau la data realizarii sondajului, proiecte in implementare pe POR 2007-2013 si considerau ca au

fost afectati de criza, sa precizeze modul in care resimt negativ efectele crizei asupra procesului de implementare.

In acest sens, au fost invitati sa analizeze doua aspecte pe care le consideram relevante in implementarea proiectelor, respectiv:

- impactul crizei asupra obtinerii fondurilor necesare asigurarii finantarii proprii si acoperirii cheltuielilor neeligibile ale proiectului;
- impactul crizei asupra realizarii indicatorilor fizici, respectiv a rezultatelor prevazute in contractul de finantare, cu posibilitatea enumerarii acestora.

- *impactul crizei economice si financiare asupra asigurarii fondurilor necesare finantarii proprii a proiectului si acoperirii cheltuielilor neeligibile, nivel regional -*

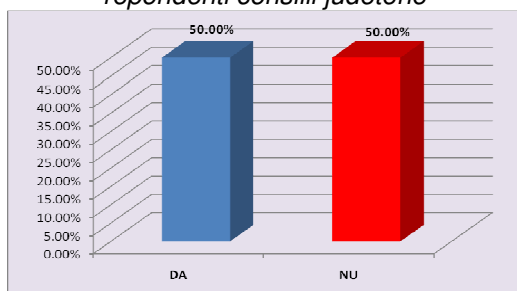
Asa cum era de asteptat, peste jumatate din repondenti (cu proiecte aflate in faza de implementare) indica faptul ca sunt afectati negativ in asigurarea resurselor financiare necesare derularii proiectelor.

Cea mai mare parte a administratiei publice locale si-a conturat proiectele propuse spre finantare din POR 2007-2013 pe parcursul anului 2008, in conditiile in care in Romania si implicit in Regiunea Nord-Est s-a inregistrat o crestere economica sustinuta in perioada 2004-2008.

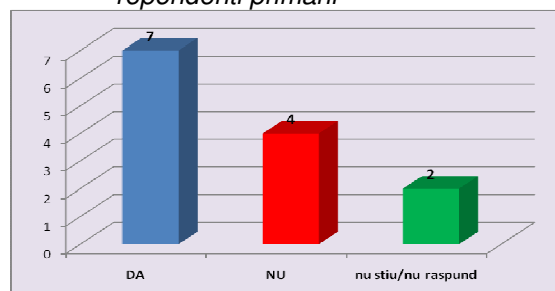
Declinul economic de la nivel regional, din 2009 si 2010, a determinat o contractie puternica a incasarilor bugetare de la nivel local cu implicatii evidente si asupra asigurarii resurselor financiare necesare implementarii proiectelor. Mai mult, asa cum s-a descris in capitolele precedente, criza financiara a determinat automat si o reducere a accesului administratiei la sistemul de creditare al bancilor comerciale - fenomen manifestat cu precadere pe parcursul anului 2009.

- *impactul crizei economice si financiare asupra asigurarii fondurilor necesare finantarii proprii a proiectului si acoperirii cheltuielilor neeligibile, nivel regional -*

- *repondenti consilii judetene*

- *repondenti primarii -*

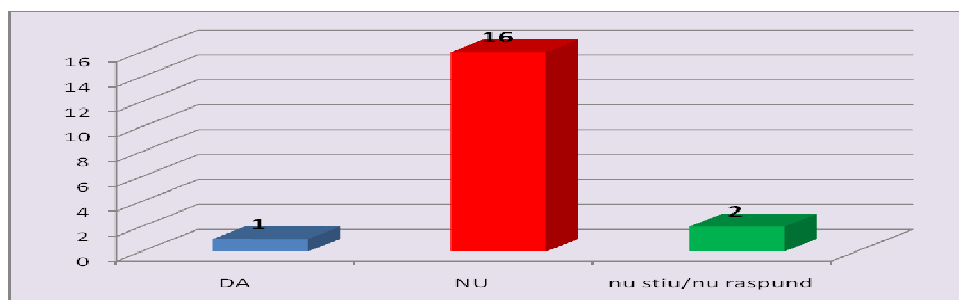

Din centralizarea optiunilor administratiei publice locale, se constata ca jumatate dintre consiliile judetene intampina dificultati in asigurarea resurselor financiare necesare acoperirii finantarii proprii si cheltuielilor neeligibile, in timp ce in cazul primariilor procentul este usor mai ridicat ajungand la 53%.

Din repartitia raspunsurilor la nivel judetean, rezulta ca cele mai afectate administratii publice sunt cele din judetele Vaslui (100% din repondenti indica dificultati in asigurarea finantarii), Bacau (80%), in timp ce, la polul opus, se afla judetul Neamt (nicio unitate administrativ teritoriala nu a indicat ca este afectata de criza pentru acest indicator). Jumatate din repondentii din judetele Iasi si Suceava au intampina probleme in asigurarea resurselor financiare, iar in judetul Botosani, o treime dintre acestia.

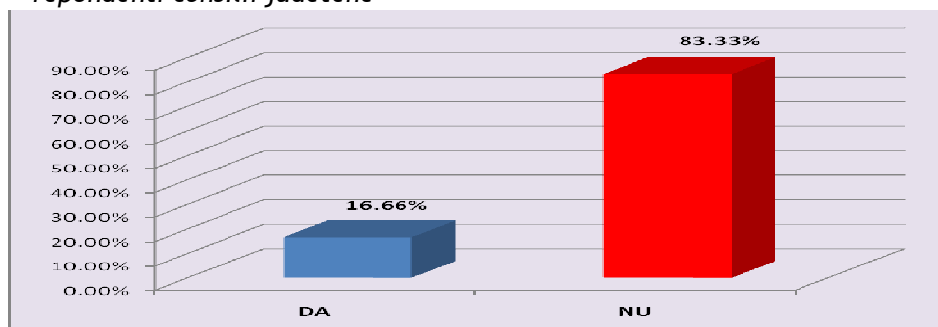
- impactul crizei economice si financiare asupra realizarii indicatorilor fizici si rezultatelor prevazute in contractul de finantare, nivel regional -

Sub aspectul celui de-al doilea indicator analizat se constata o situatie imbucuratoare, in sensul ca repondentii considera ca vor avea posibilitatea ca pe parcursul perioadei de derulare a proiectelor, sa atinga indicatorii fizici si rezultatele prevazute in contractele de finantare.

S-a inregistrat doar o singura situatie, in care un repondent considera ca este afectat negativ de efectele crizei, indicand in acest sens posibile probleme cu angajarea de forta de munca suplimentara pe perioada de derulare a investitiei, cat si dupa finalizarea acesteia.

-repondenti consilii judetene-

Chestionarul, pe aceasta zona de analiza a cuprins si colectarea de informatii ce vizeaza:

- areale geografice ce resimt efectele crizei economice si financiare din prisma unei palete de indicatori precum: rata somajului, nivelul de saracie, disponibilizarile colective, declinul industriei si/sau constructiilor;

- analiza evolutiei zonelor de actiune urbana cuprinse in Planurile Integrate de Dezvoltare Urbana depuse pe POR 2007-2013 sub influenta crizei economice si financiare;
- directii strategice propuse, prin care sa se asigure diminuarea/eliminarea efectelor crizei si sa se asigure procesul de relansare economica;
- interesul beneficiarilor POR 2007-2013 fata de axele si domeniile majore de interventie ale programului, in eventualitatea in care s-ar realiza suplimentari ale alocarilor financiare la nivel de regiune.

Pentru a prezenta arealele geografice/unitatile administrativ teritoriale ce resimt efectele crizei economice si financiare s-au agregat la nivelul fiecarui judet informatiile furnizate atat de consiliul judetean cat si de primariile componente.

Se constata din raspunsurile primite, ca toate judetele regiunii au fost afectate de criza, cu nuante specifice de la caz la caz, dupa cum urmeza:

Judetul Bacau.

Arealele ce se confrunta cu cele mai mari probleme (in raport cu paleta de indicatori mentionata anterior) sunt zona de nord a judetului (orasul Buhusi si imprejurimile acestuia), zona de est (Valea Zeletinului), zona centrala si vestica (orasele Moinesti, Darmanesti, Comanesti, Onesti). Principalele probleme cu care se confrunta orasele sunt cresterea ratei somajului datorita disponibilizarilor realizate in special in industriei (industria grea, industria petroliera, turism), declinul constructiilor, reducerea investitiilor sectorului privat, dificultati in asigurarea resurselor de catre administratia publica locala, intensificarea problemelor de ordin social.

Totodata, in orasele cu potential turistic se inregistreaza o scadere a investitiilor destinate modernizarii spatiilor de cazare, precum si cele ce vizeaza crearea/dezvoltarea zonelor de agrement.

Judetul Botosani

Repondentii considera ca intreg teritoriul judetului a fost afectat negativ de efectele crizei economice si financiare. Principalele probleme intalnite sunt si in acest judet disponibilizarile realizate in industrie(sectorul textil si confectionii), declinul constructiilor, cresterea ratei somajului.

Judetul Iasi

Problemele cele mai mari se inregistreaza in zonele rurale. Astfel, o serie de variabile ale vietii economice si sociale a satelor precum natura ocupatiilor, sursa si marimea veniturilor, structura cheltuielilor sunt afectate de situatia de incertitudine economica si financiara existenta. Zonele puternic afectate sunt cele din sud (Madarjac, Tibana, Mironeasa, Ipatele, Scheia) si centrala (Focuri, Erbiceni, Lungani, Roamnesti, Sinesti).

Totodata, a fost afectat sectorul industrial in special industria grea (municipiile Iasi si Pascani) si comertul (municipiul Iasi), constructiile (Harlau). Unii repondenti mentioneaza lipsa resurselor financiare ce determina intarzieri la plata a firmelor private (onorarea contractelor) de catre autoritatile statului.

Judetul Neamt

Cele mai afectate areale sunt orasul Targu Neamt si comunele limitrofe (Brusturi, Draganesti, Raucesti, Timisesti, Grumazesti, Vanatori Neamt, Agapia), orasul Bicaz, municipiul Roman. Problemele cele mai intalnite sunt cresterea ratei somajului, reducerea veniturilor populatiei, fenomenul migratiei, reducerea investitiilor si cresterea infractionalitatii.

Judetul Suceava

Sunt afectate in egala masura toate zonele judetului. S-a redus activitatea in sectorul constructiilor, domeniu care in ultimii ani inregistrase cresteri sustinute. Cea mai afectata zona ramane arealul montan, unde lipsa unor alternative pentru fostele platforme miniere a accentuat nivelul de saracie (mai ridicat decat in alte parti ale judetului).

Totodata, in unele localitati din acest areal se constata o reducere a activitatii firmelor cu preocupari in exploatarea si prelucrarea lemnului, iar in altele (cu potential turistic ridicat) o reducere a activitatilor turistice.

Pe ansamblu si in acest judet rata somajului a crescut ca urmare a disponibilizarilor realizate in sectorul privat (industrie, constructii).

Judetul Vaslui

Judetul este afectat in intregime de efectele crizei, avand loc o crestere rapida si consistenta a ratei somajului. Problemele existente sunt recesiunea prezenta in domeniul constructiilor, contractia ramurilor industriale, aparitia problemelor de ordin social (cresterea infractiionalitatii).

Pentru reprezentantii administratiei publice locale care au depus Planuri Integrate de Dezvoltare Urbana pe axa 1 a POR 2007-2013, si care la data publicarii studiului se vor afla in faza de implementare a proiectelor aferente acestor planuri, in chestionar a fost adresata o intrebare specifica ce viza evolutia situatiei economice si sociale a arealului ce se constituie in zona de actiune urbana.

Astfel, in raport cu calitatea de pol national de crestere, pol de dezvoltare urbana, respectiv centre urbane informatiile furnizate de repondenti sunt prezentate in continuare.

- Pol national de crestere

Arealul asupra caruia proiectele aferente Planului Integrad de Dezvoltare Iasi isi vor produce efecte resimte in prezent consecintele crizei economice si financiare. Astfel, se poate vorbi de un nivel ridicat de saracie cauzat de disponibilizarile ce au avut loc si scaderea veniturilor populatiei, scaderea cifrei de afaceri a firmelor cu efect direct asupra scaderii valorii impozitelor si taxelor colectate.

- Poli de dezvoltare urbana

Municipiul Bacau se confrunta in special cu inrautatarea activitatilor din sectorul industrial si cel al constructiilor. Se inregistreaza o evolutie negativa moderata a ratei somajului, a nivelului de saracie, a problemelor de ordin social.

Municipiul Suceava se confrunta cu efectele crizei in toate domeniile de activitate, impactul inregistrat fiind apreciat ca avand un nivel moderat.

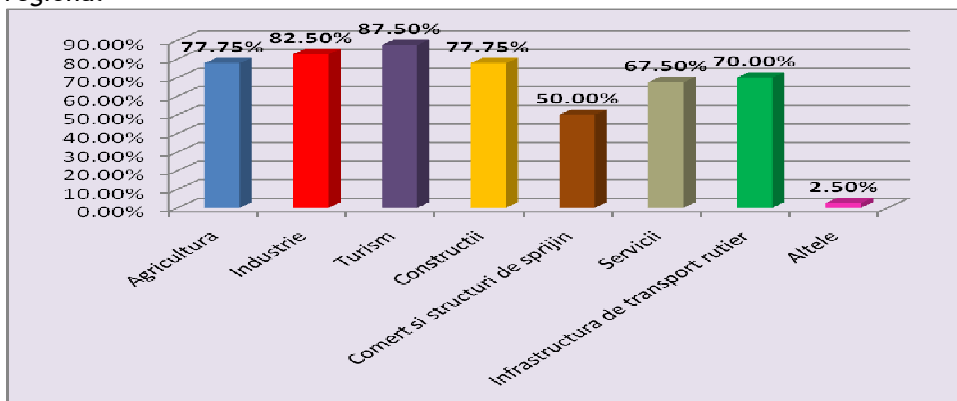
- Centre urbane

Din informatiile centralizate, rezulta ca cele mai multe dintre acestea se confrunta cu probleme ce vizeaza deteriorarea mediului de afaceri (scaderea productiei industriale, recesiunea sectorului constructiilor, reducerea sau renuntarea la investitiile planificate), cresterea ratei somajului (efect al disponibilizarilor colective ce au avut loc, lipsei alternativelor in conditiile in care unele centre urbane sunt de tip monoindustrial), cresterea gradului de saracie (urmare a scaderii veniturilor populatiei), aparitia respectiv intensificarea problemelor de ordin social, cauzate de starea de saracie existenta (furturi, acte de violenta), intensificarea emigratiei.

Pentru a veni in sprijinul solutionarii problemelor cu care se confrunta beneficiarii pe POR 2007-2013, agentia a inclus in formatul chestionarului o propunere de interventii strategice, asupra careia acestia au fost invitati sa se pronunte.

Evident, parte din tipurile de interventii propuse se suprapun peste cele existente in POR 2007-2013, insa au fost adresate si altele, care se vor putea constitui in instrumente destinate diminuarii efectelor crizei economice si financiare, cat si reluarii procesului de relansare economica. Acestea pot constitui si o prima exprimare a interventiilor dorite pentru urmatoare perioada de programare.

- interesul beneficiarilor (APL) din cadrul POR 2007-2013 asupra sectoarele economice, nivel regional -

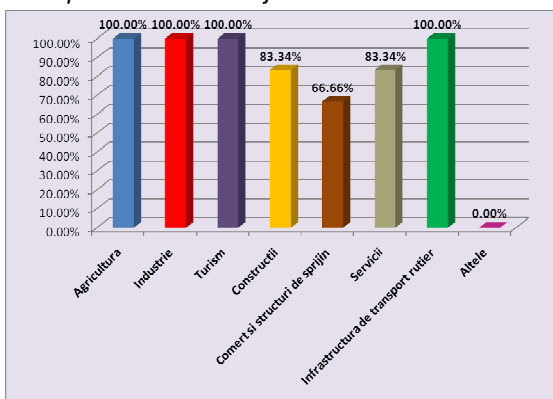
Nota: procentele exprima ponderea din numarul total al repondentilor ce doresc sprijinirea unui anumit domeniu de activitate

Se constata ca repondentii, reprezentanti ai administratiei publice locale vizeaza pe viitor sprijinirea relativ echilibrata a tuturor sectoarelor de activitate, cu un plus pentru dezvoltarea industriei, turismului, agriculturii si constructiilor.

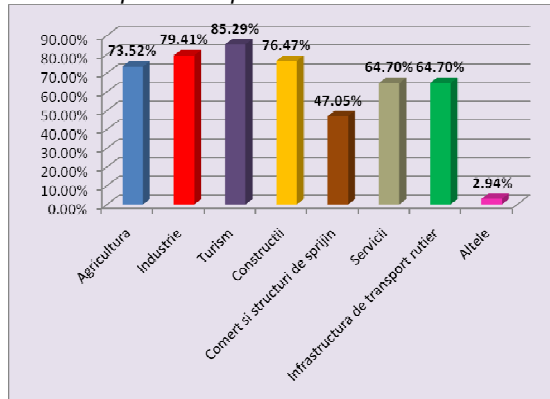
Agricultura este vazuta in continuare ca unul din sectoarele care pot contribui la iesirea din criza, alegerea fiind sustinuta atat de faptul ca in prezent peste jumatate din populatia regiunii este concentrata in mediul rural, cat si de potentialul agricol existent la nivel regional.

Cele mai putine optiuni (50% din total repondenti) se indreapta catre sprijinirea comerțului si structurilor de sprijin aferente.

-repondenti consilii judetene-

-repondenti primarii-

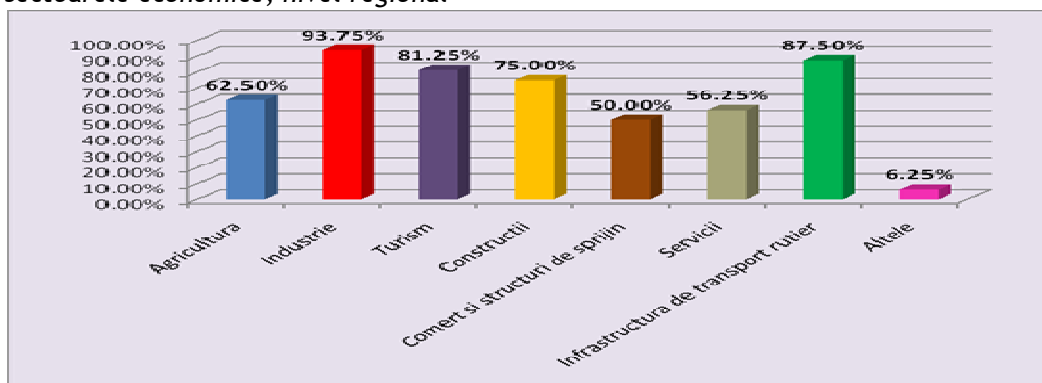

Din optiunile exprimate de consiliile judetene, se constata ca reprezentantii acestora propun in unanimitate, ca directii strategice de actiune pentru urmatoarea perioada, dezvoltarea agriculturii, industriei, turismului si a infrastructurii aferente transportului

rutier. Urmeaza in preferinte dezvoltarea constructiilor, serviciilor, comertului si structurilor de sprijin. Primariile vizeaza dezvoltarea in special a turismului, industriei si agriculturii. Cel mai mic procent al optiunilor exprimate sunt pentru comert si structurile de sprijin.

Putem concluziona ca in continuare, in Regiunea Nord-Est, se doreste o dezvoltare echilibrata a tuturor sectoarelor principale de activitate - comertul si structurilor de sprijin a acestuia sunt avute in vedere, insa cu un ritm de crestere mai mic decat cel inregistrat in perioada anterioara crizei economice.

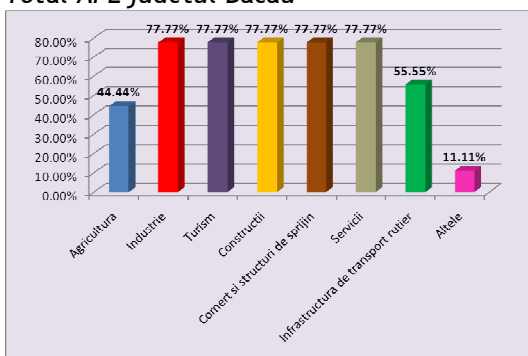
- interesul beneficiarilor, primarii cu proiecte depuse pe axa 1 din cadrul POR 2007-2013 asupra sectoarele economice, nivel regional -

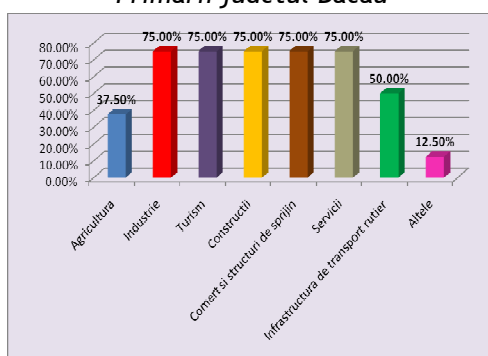
Din centralizarea raspunsurilor furnizate de catre primariile ce au proiecte depuse pe axa prioritara destinata sprijinirii dezvoltarii urbane se constata ca cele mai multe optiuni vizeaza dezvoltarea industriei (94% din total optiuni), dezvoltarea infrastructurii de transport rutier (87% din total optiuni) si turismul (81% din total optiuni). Cele mai putine optiuni sunt exprimate pentru dezvoltarea comertului si structurile de sprijin (50% din total optiuni) si serviciilor (56% din total optiuni).

- interesul beneficiarilor (APL) din cadrul POR 2007-2013 asupra sectoarele economice, nivel judetean -

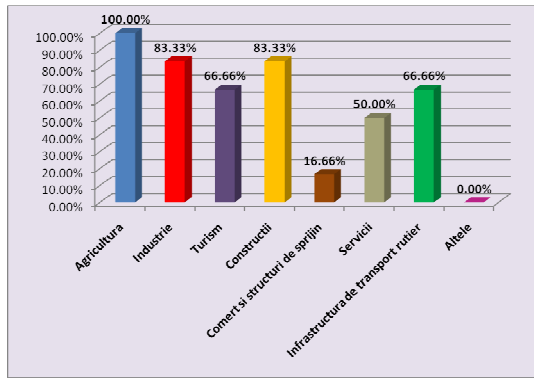
Total APL judetul Bacau

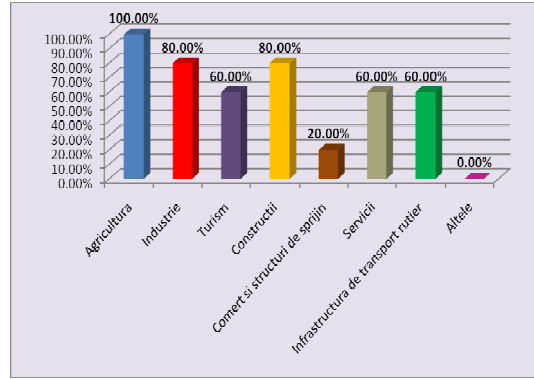
Primarii judetul Bacau

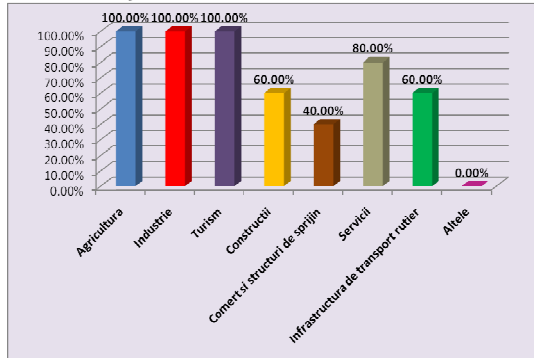
Total APL judetul Botosani

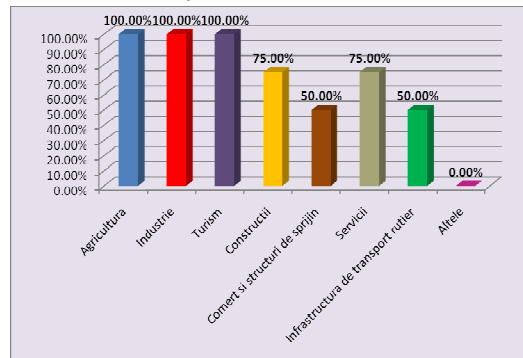
Primarii judetul Botosani

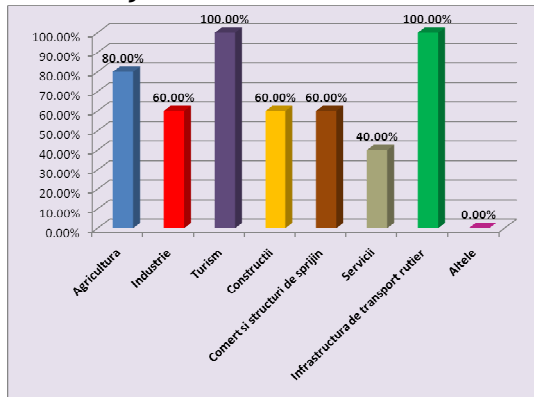
Total APL judetul Iasi

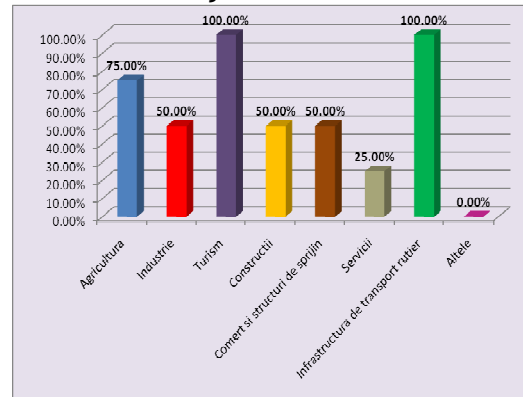
Primarii judetul Iasi

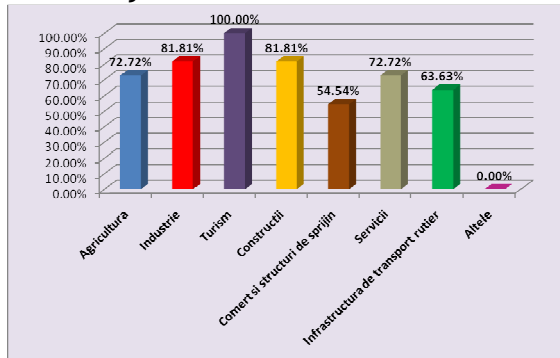
Total APL judetul Neamt

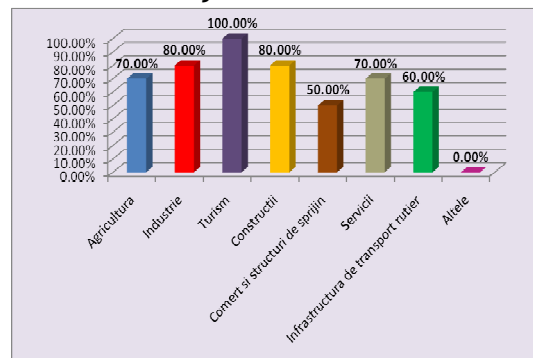
Primarii judetul Neamt

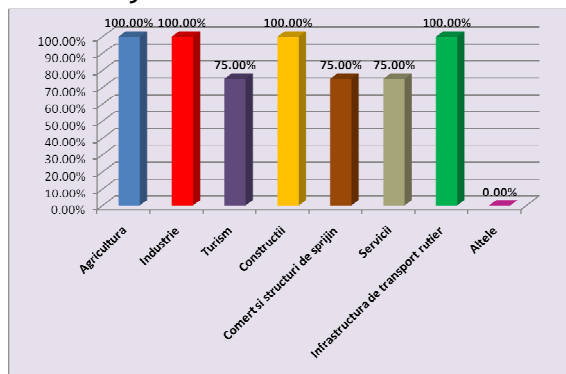
Total APL judetul Suceava

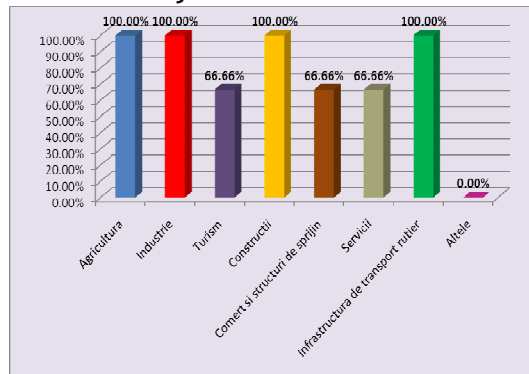
Primarii judetul Suceava

Total APL judetul Vaslui

Primarii judetul Vaslui

La nivel judetean orientarile strategice difera in raport cu potentialul local de dezvoltare.

Astfel, in judetul Bacau administratia publica locala se orienteaza pe dezvoltarea echilibrata in special a industriei, turismului, constructiilor, serviciilor, comerțului și structurilor de sprijin a acestuia. Fata de cele enumerate, o pondere mai mica o detin optiunile exprimate pentru dezvoltarea agriculturii (44% pe total administratie publica locala și 37% la nivel de primarii).

In judetul Botosani, optiunile sunt exprimate in unanimitate pentru dezvoltarea in continuare a agriculturii. Al doilea palier al optiunilor este adresat dezvoltarii industriei și constructiilor, iar al treilea pentru turism și dezvoltarea infrastructurii rutiere. Dezvoltarea serviciilor este avuta in vedere de doar jumătate dintre repondenti, in timp ce comerțul și structurile de sprijin de numai 16% (total APL) și 20% (primarii).

Pentru judetul Iasi exista o unanimitate a optiunilor exprimate pentru dezvoltarea agriculturii, industriei și turismului, atat la nivel total al administratiei publice locale, cat și la nivel de primarii. Urmatoarele directii de actiune desprinse din raspunsurile primite sunt serviciile, constructiile, infrastructura de transport rutier. Si in acest caz cele mai putine optiuni sunt adresate comerțului și structurile de sprijin.

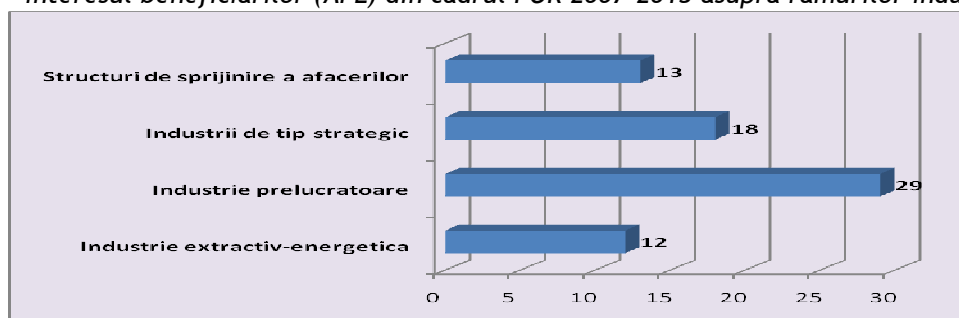
In judetul Neamt unanimitatea optiunilor se adreseaza dezvoltarii turismului și infrastructurii de transport rutier. Agricultura detine un procent de 80% din totalul optiunilor, in timp ce industria, constructiile și comerțul de 60%. Cele mai putine optiuni sunt pentru dezvoltarea serviciilor (40% din total APL și 25% din primarii).

Administratia publica locala din judetul Suceava sustine in unanimitate dezvoltarea turismului, urmand in preferintele exprimate industria și constructiile (81%), agricultura și serviciile (72%), infrastructura rutiera (63%) și comerțul (54%).

In judetul Vaslui, in unanimitate sunt avute in vedere de catre administratia publica locala dezvoltarea a patru sectoare, respectiv agricultura, industria, constructiile și infrastructura de transport rutier. Pe urmatorul palier al optiunilor, cu 75% din total se afla turismul, comerțul și serviciile.

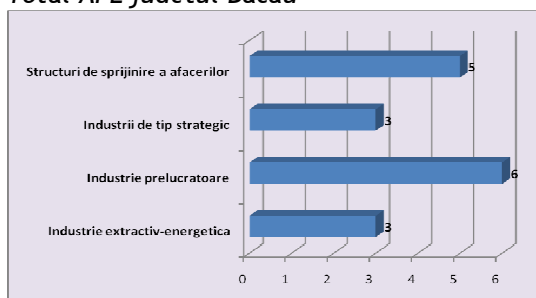
Urmarind distributia optiunilor exprimate de repondenti pe ramurile economice ale industriei, se constata ca cei mai multi opteaza pentru industria prelucratoare, urmata de industriile de tip strategic, structurile de sprijin a afacerilor și industria extractiv-energetice.

- interesul beneficiarilor (APL) din cadrul POR 2007-2013 asupra ramurilor industriei, nivel regional

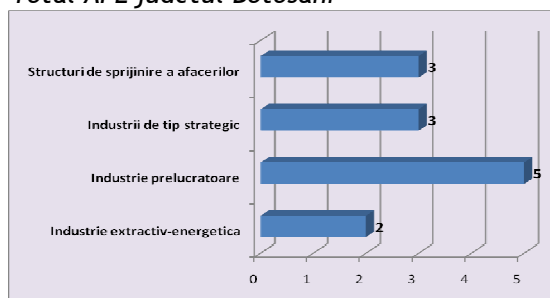

- interesul beneficiarilor (APL) din cadrul POR 2007-2013 asupra ramurilor industriei, nivel judetean -

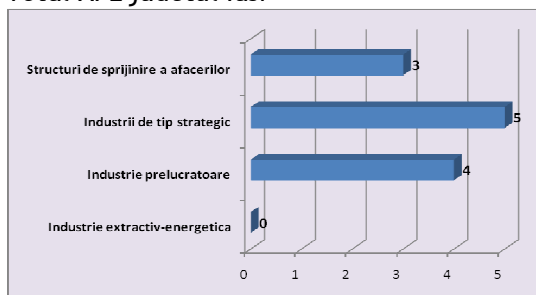
Total APL judetul Bacau

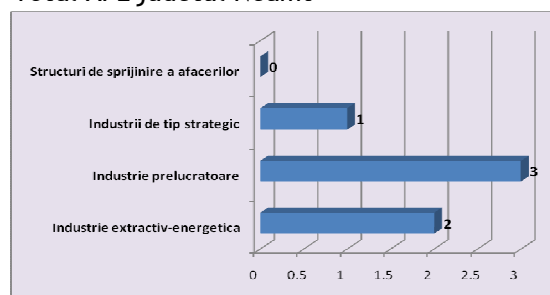
Total APL judetul Botosani

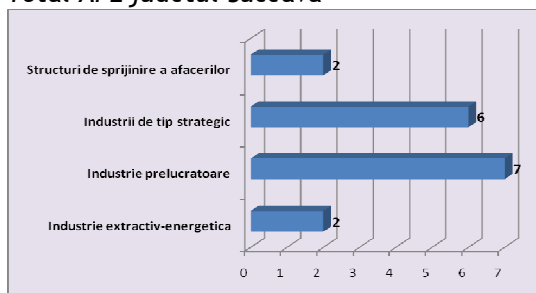
Total APL judetul Iasi

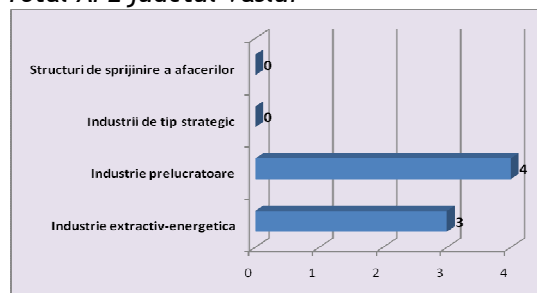
Total APL judetul Neamt

Total APL judetul Suceava

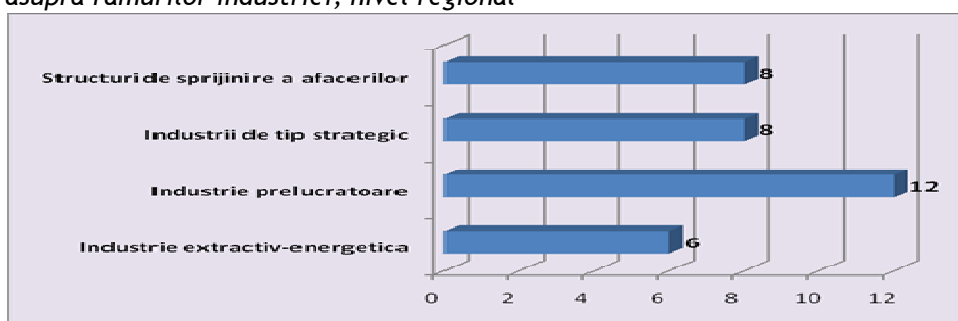
Total APL judetul Vaslui

Analizand la nivel judetean interesul beneficiarilor din POR 2007-2013 - reprezentanti ai administratiei publice locale - fata de dezvoltarea subramurilor industriei se constata ca cele mai multe dintre optiunile exprimate se indreapta catre industria prelucratoare (cu exceptia judetului Iasi). Industriile de tip strategic sunt incurajate in special in judetele Iasi si Suceava, in timp ce structurile de sprijin a afacerilor in Bacau, Botosani si Iasi. Totodata, cu exceptia judetului Iasi, o parte din preferinte sunt exprimate si pentru dezvoltarea industriei extractiv-energetica.

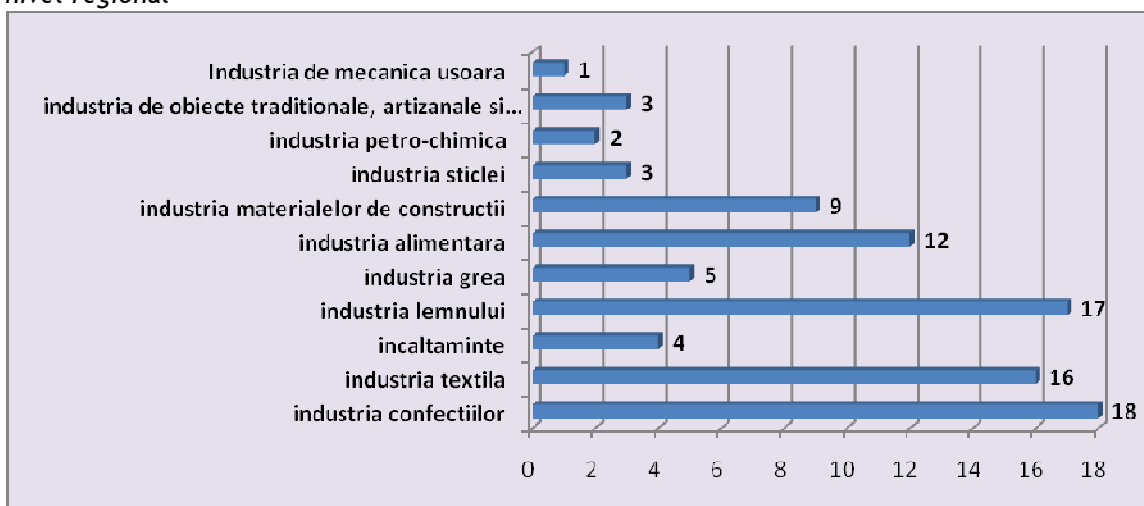

- interesul beneficiarilor primarii cu proiecte depuse pe axa prioritara 1 din cadrul POR 2007-2013 asupra ramurilor industriei, nivel regional -

Optiunile exprimate de grupul tinta format din primariile ce au proiecte depuse pe axa Prioritara 1 a POR 2007-2013 fata de ramurile industriei, se orienteaza spre industria prelucratoare, industriile de tip strategic, structurile de sprijin a afacerilor si in final industria extractiv-energetica.

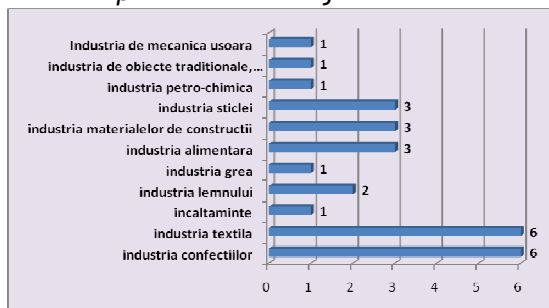
-interesul beneficiarilor (APL) din cadrul POR 2007-2013 asupra ramurilor industriei prelucratoare, nivel regional-

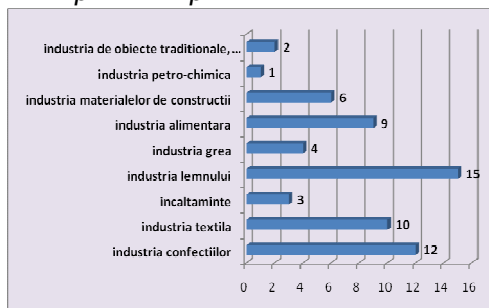
Pentru industria prelucratoare, cele mai reprezentative domenii sunt considerate a fi confectii-textile, ramuri ce pot atrage forta de munca disponibilizata, dar care asigura o valoare adaugata mica in economie. Urmeaza industria lemnului, ramura de traditie in regiune, pentru care exista si materia prima necesara, insa reluarea productiei va depinde de revenirea din recesiune a tarilor importatoare de mobila si produse din lemn din Uniunea Europeana. Urmeaza in optiunile exprimate industria alimentara, ramura traditionala, ce poate fi sustinuta cu usurinta de potentialul agricol existent.

La polul opus se incadreaza industria petrochimica, sticla, incaltaminte si, in mod surprinzator cea dedicata obiectelor traditionale si artizanale (intrucat in regiune exista areale unde se produc obiecte traditionale si artizanale renumite in Europa).

- *repondenti consilii judetene-*

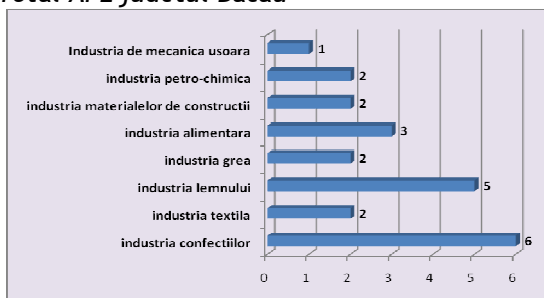
-*repondenti primarii-*

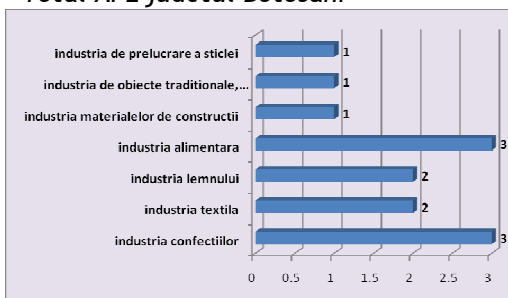
Raspunsurile furnizate de reprezentantii consiliilor judetene sustin in primul rand dezvoltarea industriei confectiilor si textilelor, urmate de industria alimentara, a materialelor de constructii si a sticlei, in timp ce reprezentantii primariilor vizeaza preponderent dezvoltarea in continuare a industriei lemnului, a industriei confectiilor, industriei textile, industriei alimentare si industriei materialelor de constructii.

-*interesul beneficiarilor (APL) din cadrul POR 2007-2013 asupra ramurilor industriei prelucratoare, nivel judetean-*

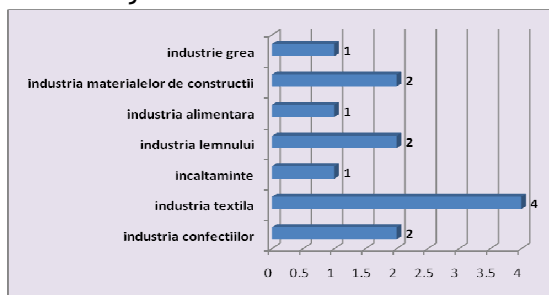
Total APL judetul Bacau

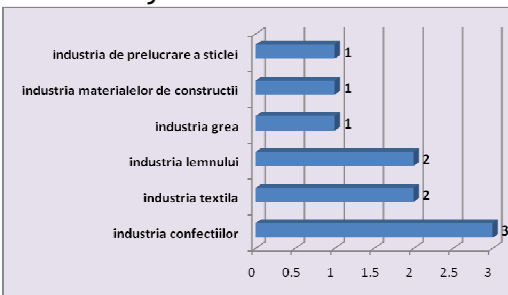
Total APL judetul Botosani

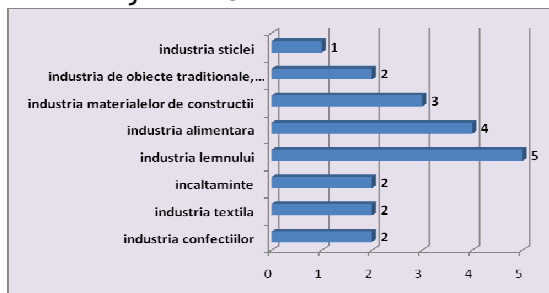
Total APL judetul Iasi

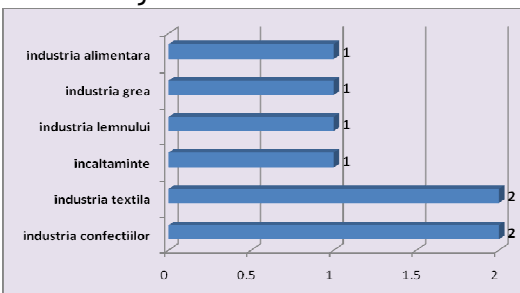
Total APL judetul Neamt

Total APL judetul Suceava

Total APL judetul Vaslui

Din datele centralizate la nivel judetean se constata ca, exceptand judetul Suceava, industria textila si a confectiilor ocupa primul loc in preferintele interviuatiilor.

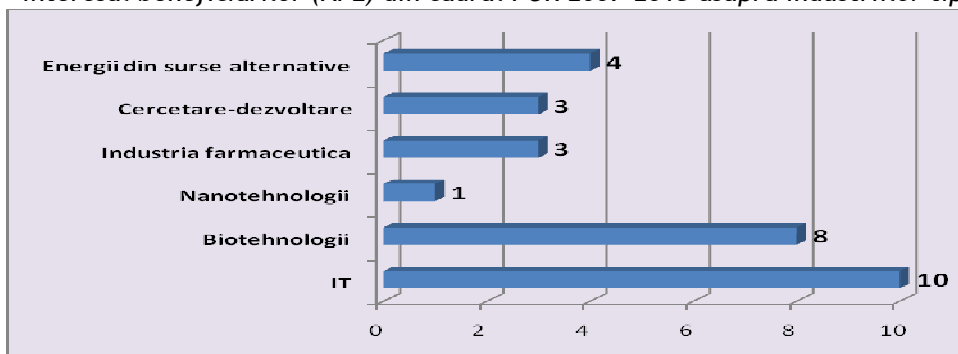
Dezvoltarea industriei lemnului se regaseste in optiunile reprezentantilor administratiei publice locale din judetele Bacau, Suceava si Neamt, iar industria alimentara in judetele Bacau, Botosani si Suceava.

-interesul beneficiarilor (primarii cu proiecte depuse pe axa prioritara 1) din cadrul POR 2007-2013 asupra ramurilor industriei prelucratoare-

Pentru primariile cu proiecte depuse pe Axa Prioritara 1, industria confectiilor, textila si a lemnului se afla in fruntea preferintelor acestora. Urmeaza o grupa pentru care s-au exprimat un numar mai redus de optiuni, care contine industria alimentara, a materialelor de constructii si obiectelor traditionale. Cele mai putine optiuni sunt adresate industriei petrochimice si industriei incaltamintei (numai o singura optiune exprimata).

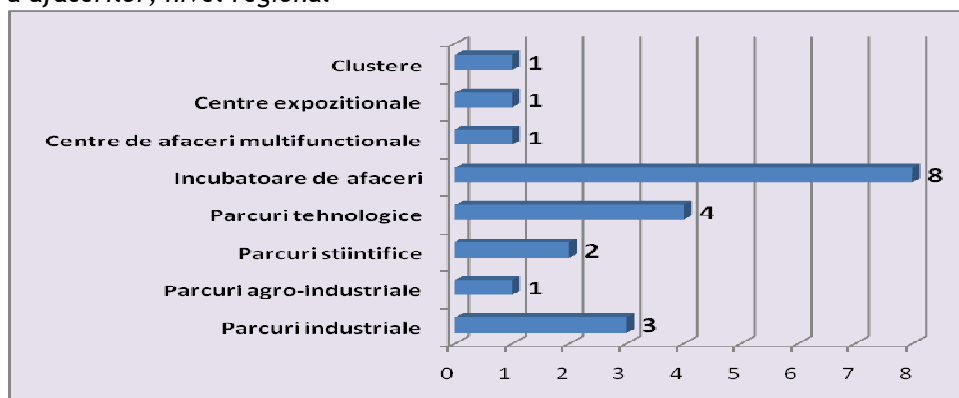
- interesul beneficiarilor (APL) din cadrul POR 2007-2013 asupra industriilor tip strategic -

Intrucat una din solutiile pentru relansarea economica este cea a cresterii competitivitatii economice, a fost oferita interviuatilor posibilitatea exprimarii optiunilor in raport cu o serie de ramuri de tip strategic.

Din informatiile centralizate se constata ca cele mai multe optiuni se adreseaza dezvoltarii sectorului IT si cel al biotehnologiilor, iar cele mai putine catre nanotehnologii, farmaceutica si energia provenita din surse alternative. Pentru sprijinirea biotehnologiilor se exprima in special judetele Suceava si Iasi, pentru industria IT judetele Bacau, Botosani si Suceava, iar pentru industria farmaceutica judetele Botosani, Iasi si Neamt.

- interesul beneficiarilor (APL) din cadrul POR 2007-2013 asupra dezvoltarii structurilor de sprijin a afacerilor, nivel regional -

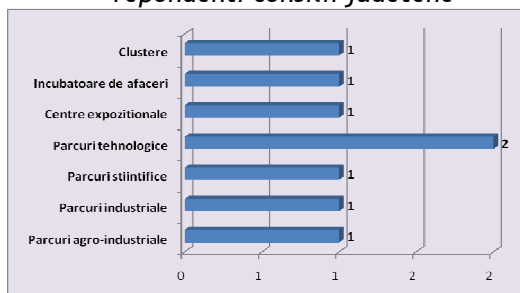

Cel mai ridicat interes este orientat către incubatoare de afaceri, structuri care încă pot constitui o bună soluție pe viitor pentru dezvoltarea mediului de afaceri local. Soluții viabile pentru relansarea economică sunt considerate și crearea, respectiv dezvoltarea parcurilor industriale și tehnologice. Cel mai redus interes este exprimat față de centrele expoziționale și de afaceri multifuncționale, o posibilă explicație putând fi legată de faptul că prin Programul PHARE CES 2000-2006 au fost deja create astfel de structuri în Regiunea Nord-Est, care răspund momentan cererii existente.

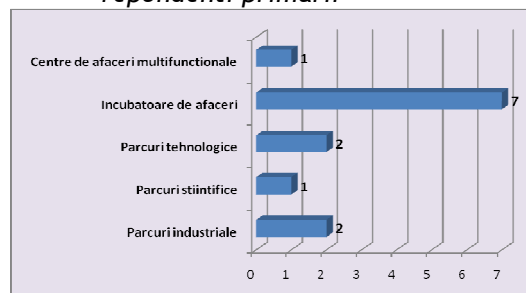
Fișec, odată cu ieșirea din recesiune, respectiv din criza economică și financiară este de așteptat ca numărul de evenimente și expoziții dedicate dezvoltării mediului de afaceri, să crească și implicit să crească apetitul pentru astfel de structuri.

Surprinzător este numărul redus de opțiuni pentru parcurile agro industriale, în condițiile în care, pe de o parte, regiunea detine un potențial agricol ridicat, iar pe de altă parte peste jumătate din populație este concentrată în mediul rural.

-repondenti consilii judetene-

-repondenti primarii-

Din graficele anterioare se constată că, dacă la nivel județean reprezentanții consiliilor județene se orientează pentru dezvoltarea structurilor de tip parcuri tehnologice, parcuri științifice, parcuri industriale, la nivel local reprezentanții primăriilor susțin în principal dezvoltarea pe viitor a incubatoarelor de afaceri - structuri flexibile ce pot asigura eficient punerea în valoare a potențialului economic local.

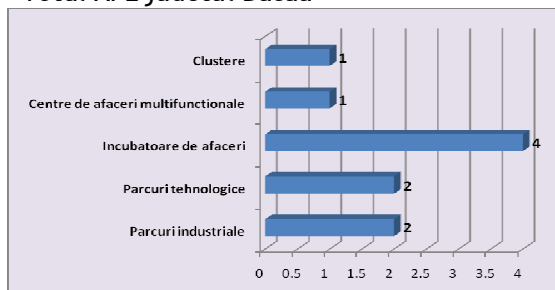
Din centralizarea făcută la nivel județean asupra răspunsurilor transmise pentru această categorie, se constată că reprezentanții din județele Vaslui, Neamț, Suceava (cu excepția unui singur oraș care a precizat că dorește o structură de sprijin pentru afaceri, dar nu a exemplificat-o) nu au formulat opțiuni specifice pentru dezvoltarea structurilor de sprijin a afacerilor. Acest fapt este de altfel în corelare cu răspunsurile oferite la analiza tipurilor de ramuri industriale ce a fost făcută anterior.

În județul Botoșani sunt exprimate două opțiuni pentru dezvoltarea de incubatoare.

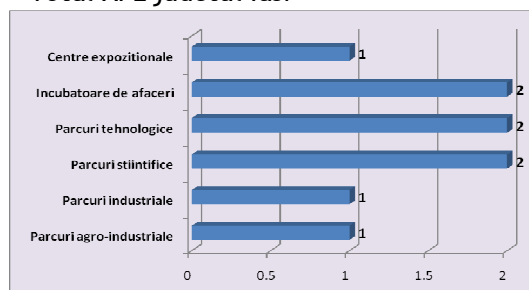
Pentru judetele Bacau si Iasi graficele privind alegerile facute sunt prezentate in continuare.

- interesul beneficiarilor (APL) din cadrul POR 2007-2013 asupra dezvoltarii structurilor de sprijin a afacerilor, nivel judetean -

Total APL judetul Bacau

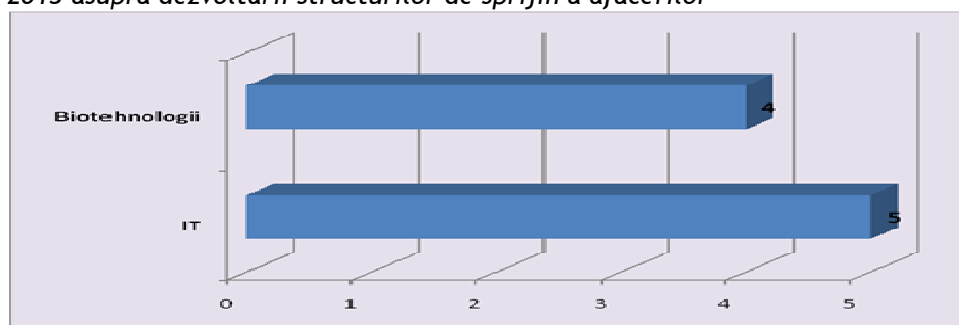

Total APL judetul Iasi

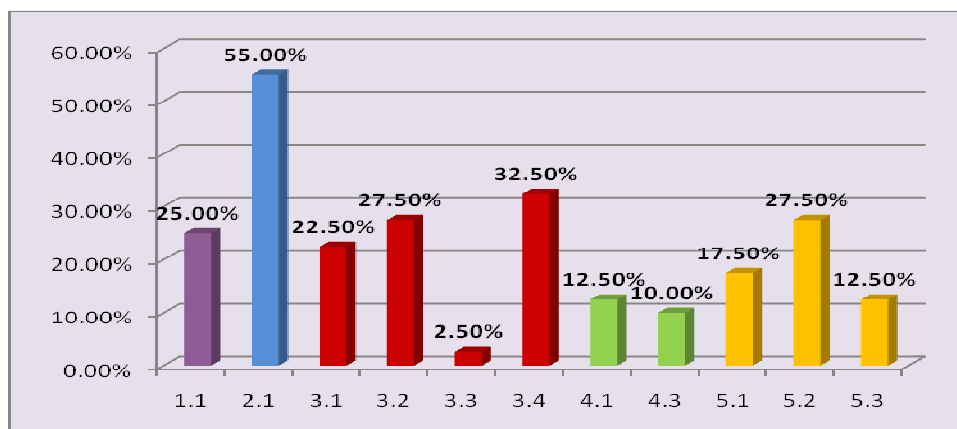
Primariile ce au proiecte depuse pe Axa Prioritara 1, prin raspunsurile formulate, considera ca vor trebui sprijinite in perioada urmatoare sectorul IT, si cel al biotehnologiilor.

- interesul beneficiarilor (primarii cu proiecte depuse pe Axa Prioritara 1) din cadrul POR 2007-2013 asupra dezvoltarii structurilor de sprijin a afacerilor -

Grupul tinta analizat a fost invitat prin chestionar, sa-si exprime optiunea si in raport cu axele prioritare si domeniile majore de interventie din POR 2007-2013, pe care ar mai dori sa depuna proiecte, in situatia in care s-ar realiza economii la nivel de program.

- interesul viitor al beneficiarilor (APL) din cadrul POR 2007-2013 asupra domeniilor majore de interventie ale programului, nivel regional -

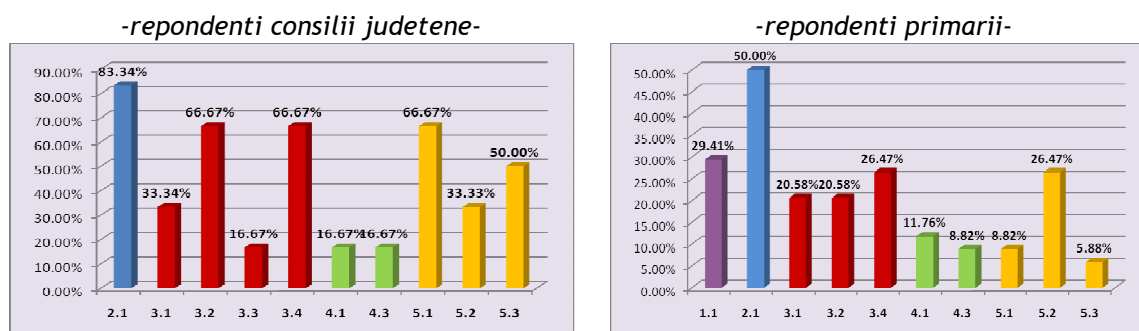
Nevoia de finantare a repondentilor se orienteaza in special catre Domeniul Major de Interventie 2.1 (reabilitarea si modernizarea retelei de drumuri judetene si strazi urbane), in stransa corelare cu interesul manifestat de aplicanti si in perioada de timp cand apelul de proiecte a fost deschis - cu un procent de 55% din numarul total de optiuni.

Urmeaza domenii majore de interventii ce vizeaza reabilitarea/modernizarea infrastructurii sociale, respectiv 3.4 (reabilitarea, modernizarea, dezvoltarea si echiparea infrastructurii educationale preuniversitare, universitare si a infrastructurii pentru formare profesionala continua) cu 32.5% din numarul total al optiunilor exprimate, 3.2 (reabilitarea, modernizarea si dezvoltarea si echiparea infrastructurii serviciilor sociale) cu 27.5%, 3.1 (reabilitarea, modernizarea, echiparea infrastructurii serviciilor de sanatate) cu 22.5%.

De un interes ridicat se bucura si proiectele aferente Axei Prioritare 1 (sprijinirea dezvoltarii durabile a oraselor - poli urbani de crestere), ceea ce dovedeste faptul ca autoritatile publice locale au constientizat rolul pe care il pot avea orasele in procesul de relansare economica.

Totodata, proiectele aferente structurilor de sprijinire a afacerilor finantate in cadrul Domeniului Major de Interventie 4.1, cat si cele orientate pentru valorificarea potentialului turistic existent (cultural, istoric, natural) si crearea/dezvoltarea bazelor de agrement din cadrul Domeniilor Majore de Interventie 5.1 si 5.2. se bucura de interesul beneficiarilor si pot constitui o solutie pentru depasirea efectelor crizei economice si financiare.

Cele mai putine optiuni au fost exprimate pentru schemele de finantare ce vizeaza sprijinirea microintreprinderilor aferente domeniului 4.3 (10%), promovarii potentialului turistic aferent domeniului 5.3 (12.5%).

Dezvoltand analiza pentru cele doua tipuri de unitati administrativ-teritoriale, consilii judetene, respectiv primarii se constata o serie de diferente in optiunile acestora.

Astfel, pentru Domeniul Major de Interventie 1.1 optiunile sunt exprimate doar de catre reprezentantii primariilor - cu o pondere de 29% din total. Interesul fata de acest domeniu il manifesta atat primariile care nu au in prezent proiecte in implementare pe aceasta zona, cat si cele cu proiecte in implementare si care apreciaza ca sunt necesare fonduri suplimentare pentru solutionarea problemelor existente in zonele de actiune urbana.

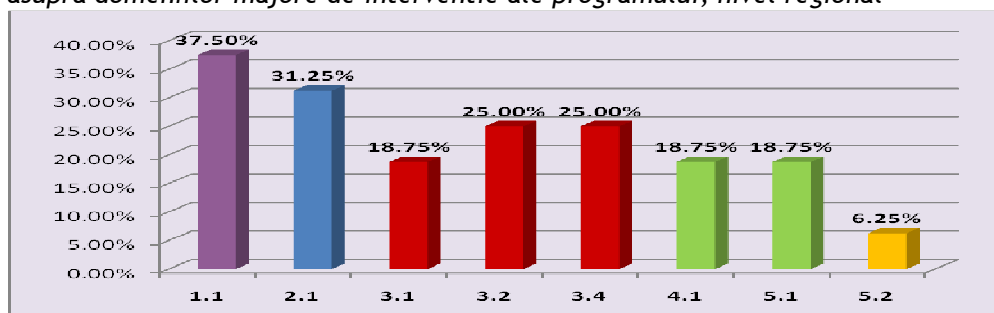
Pentru domeniul de interventie 2.1 se inregistreaza cele mai multe optiuni exprimate atat in randul consiliilor judetene (83% din total repondenti) cat si al primariilor (50% din total repondenti), ceea ce indica faptul ca exista inca un necesar de finantare ridicat pentru modernizarea/reabilitarea infrastructurii de transport rutiere atat la nivel judetean, cat si orasenesc.

Pentru Axa Prioritara 3, atenta consiliilor judetene se indreapta intr-o pondere ridicata catre modernizarea si dotarea cu echipamente a infrastructurii sociale, cat si infrastructurii de invatamant (67% din total repondenti). Totodata, o treime dintre acestia considera ca sunt necesare in continuare fonduri pentru sustinerea infrastructurii de sanatate.

Pentru Axa Prioritara 4 exista un numar mai redus de optiuni exprimate, atat de consiliile judetene cat si de primarii, in pondere de 16% pentru prima categorie si in plaja de 8-11% pentru a doua categorie. O posibila explicatie pentru valoarea mai mica a acestor procente poate deriva din faptul ca administratia publica locala nu este eligibila decat pe doua din cele trei domenii majore de interventie de pe aceasta axa. Cu toate acestea, sprijinirea mediului de afaceri local e o conditie esentiala atat pentru iesirea din starea de recesiune economica, cat si pentru reluarea procesului de relansare economica.

Fata de domeniul major de interventie 5.1, se inregistreaza un interes mai ridicat din partea consiliilor judetene (66% din total repondenti) si mai scazut din partea primariilor (9% din total repondenti). O posibila cauza ar putea fi faptul ca cele mai multe dintre obiectivele turistice aferente patrimoniului istoric si cultural se afla in proprietatea consiliilor judetene. Un interes aproximativ similar exista pentru dezvoltarea structurilor de agrement ce vizeaza valorificarea potentialului turistic natural (33% si 26%). Totodata, la nivel judetean exista un interes mult mai mare decat la nivel local, fata de posibilele suplimentari de fonduri din POR pentru proiectele ce vizeaza promovarea potentialului turistic existent.

- interesul viitor al beneficiarilor, primarii cu proiecte depuse pe axa prioritara 1 POR 2007-2013 asupra domeniilor majore de interventie ale programului, nivel regional -

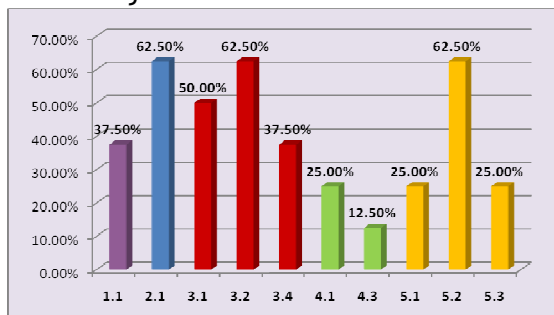
Analizand graficul anterior, se constata ca nevoile viitoare de finantare ale primariilor care au proiecte depuse pe axa dedicata sprijinirii dezvoltarii urbane din POR 2007-2013 se indreapta in cea mai mare parte, in mod firesc catre dezvoltarea urbana.

Dupa cum reiese din studiu, in unele arii urbane, problemele de ordin economic si social existente s-au amplificat ca urmare a efectelor crizei economice si financiare (cresterea ratei somajului ca urmare a disponibilizarilor masive, prabusirea pietii imobiliare cu efecte asupra sectorului constructiilor, reducerea cererii agregate a populatiei, etc.). Prin urmare exista o nevoie de finantare pentru aceasta axa prioritara a programului.

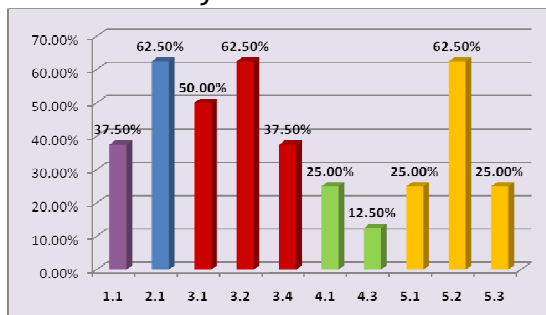
Totodata, exista un interes viitor si spre alte domenii de interventie ce contribuie la cresterea accesibilitatii in/spre zona urbana, cresterea standardului de viata prin dezvoltarea infrastructurii de sanatate, a infrastructurii sociale, de invatamant, dezvoltarea mediului de afaceri local prin sprijinirea structurilor de afaceri si valorificarea potentialului turistic istoric-cultural cat si natural.

- interesul viitor al beneficiarilor (APL) din cadrul POR 2007-2013 asupra domeniilor majore de interventie ale programului, nivel judetean -

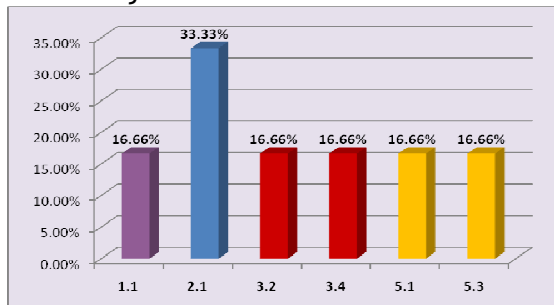
Total APL judetul Bacau

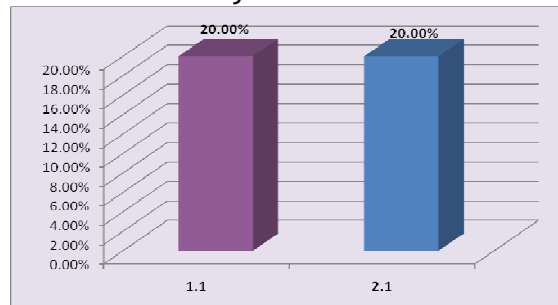
Primarii judetul Bacau

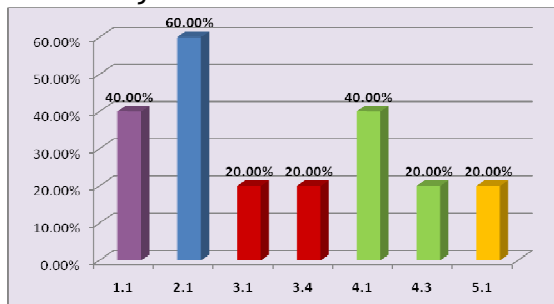
Total APL judetul Botosani

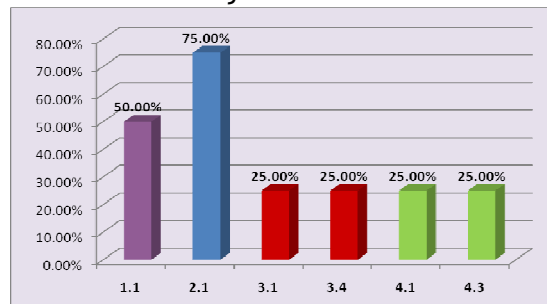
Primarii judetul Botosani

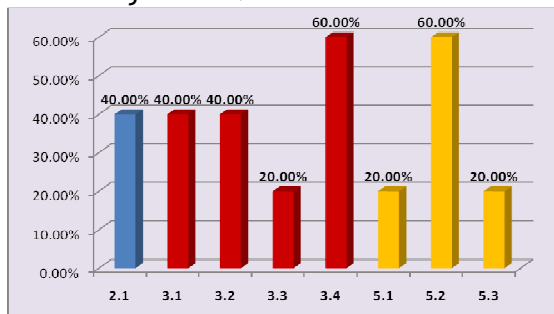
Total APL judetul Iasi

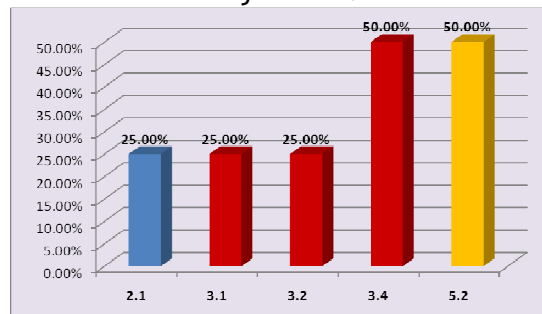
Primarii judetul Iasi

Total APL judetul Neamt

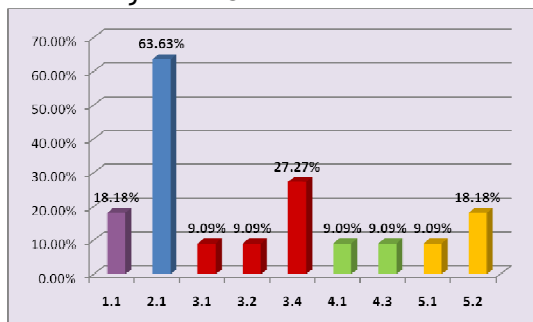

Primarii judetul Neamt

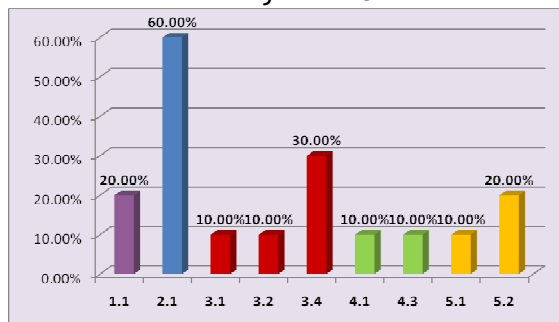

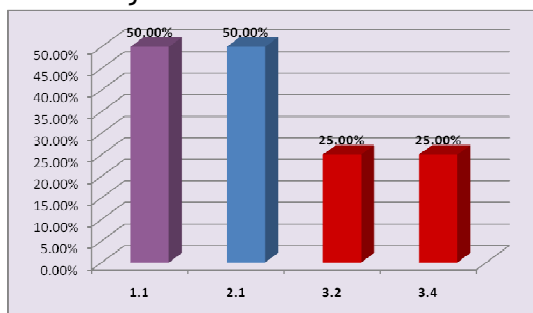
Total APL judetul Suceava

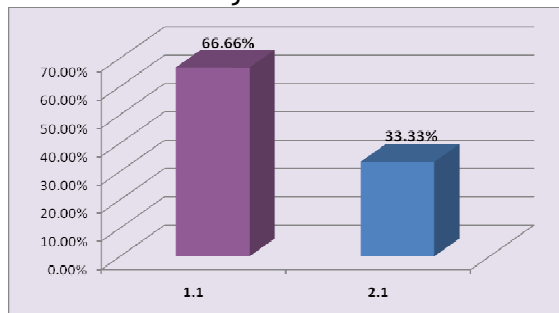
Primarii judetul Suceava

Total APL judetul Vaslui

Primarii judetul Vaslui

Efectele crizei economice si financiare au amplificat in mod diferentiat problemele si nevoile existente in fiecare judet. Din acest motiv, solicitarile reprezentantilor administratiei publice locale in raport cu domeniile majore de interventie ale POR 2007-2013 sunt diferite de la un judet la altul.

Astfel, in judetul Bacau, cu exceptia domeniului 3.3 exista solicitari de finantare pentru toate domeniile majore de interventie. Cele mai multe optiuni se indreapta catre reabilitarea si modernizarea infrastructurii de transport rutier, a infrastructurii de servicii sociale si a infrastructurii ce valorifica potentialul turistic natural. Urmatorul palier de optiuni este format din dezvoltarea infrastructurii de sanatate, sprijinirea dezvoltarii urbane si a infrastructurii de invatamant.

In judetul Botosani, administratia publica locala per total isi indreapta atentia in primul rand catre dezvoltarea infrastructurii de transport rutier, apoi in mod egal catre dezvoltarea urbana, infrastructura de sanatate, de invatamant, dezvoltarea infrastructurii ce valorifica potentialul turistic cultural si istoric si promovarea potentialului turistic existent. Primariile din acest judet au in vedere doar doua domenii de interventie, sprijinirea dezvoltarii urbane, respectiv dezvoltarea infrastructurii de transport rutier.

Judetul Iasi, prin reprezentantii administratiei publice locale are in vedere operatiuni ce se incadreaza pe domenii de interventie precum dezvoltarea infrastructurii de transport rutier, sprijinirea dezvoltarii urbane, dezvoltarea structurilor de sprijin a afacerilor. Un procent mai mic din raspunsurile primite este orientat catre infrastructura de sanatate si de invatamant, dezvoltarea microintreprinderilor cat si a infrastructurii ce valorifica potentialul turistic cultural si istoric.

In judetul Neamt cea mai mare parte a optiunilor vizeaza dezvoltarea infrastructurii de invatamant, respectiv a infrastructurii de agrement ce valorifica potentialul turistic natural existent. Urmeaza un numar egal de optiuni pentru sprijinirea dezvoltarii urbane, a infrastructurii de sanatate si celei sociale. Un numar mai redus de optiuni sunt orientate catre bazele operationale pentru situatii de urgenta, valorificarea potentialului turistic si cultural si promovarea potentialului turistic.

In judetul Suceava domina optiunile pentru dezvoltarea infrastructurii de transport rutier. Restul optiunilor facute se adreseaza celorlate domenii majore de interventie, cu un plus pentru infrastructura de invatamant, sprijinirea dezvoltarii urbane si infrastructura de agrement ce valorifica potentialul turistic natural existent.

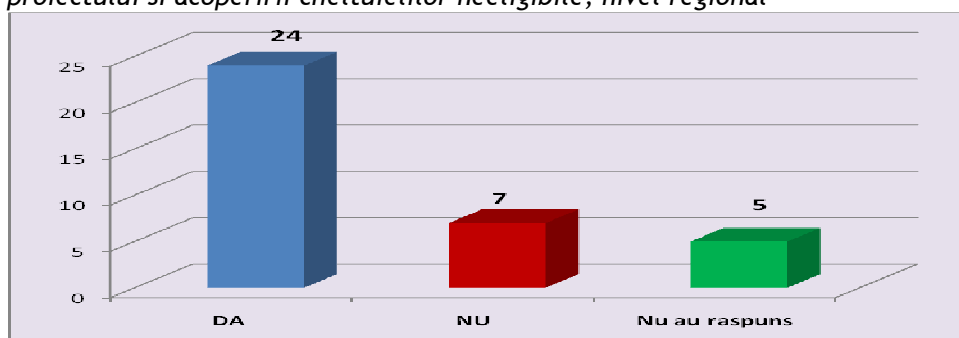
Judetul Vaslui, la nivel total al administratiei publice locale, se vizeaza in principal sprijinirea dezvoltarii urbane si dezvoltarea infrastructurii de transport rutier (tendinta confirmata si de raspunsurile primariilor), iar secundar infrastructura de servicii sociale si de invatamant.

- **Repondenti mediul privat**

Din informatiile prezentate in sectiunea anterioara, s-a putut constata ca mediul privat a fost afectat negativ de efectele crizei economice si financiare in special pe zonele ce vizeaza investitiile planificate, a evolutiei personalului propriu, a cifrei de afaceri si mai putin sub aspectul activitatilor de formare a personalului.

Ca si in cazul administratiei publice locale, repondentilor din mediul privat care aveau la data realizarii sondajului proiecte in implementare pe POR 2007-2013, le-a fost oferita posibilitatea prin chestionarul transmis sa aprecieze modul in care resimt negativ efectele crizei asupra procesului de implementare a proiectelor.

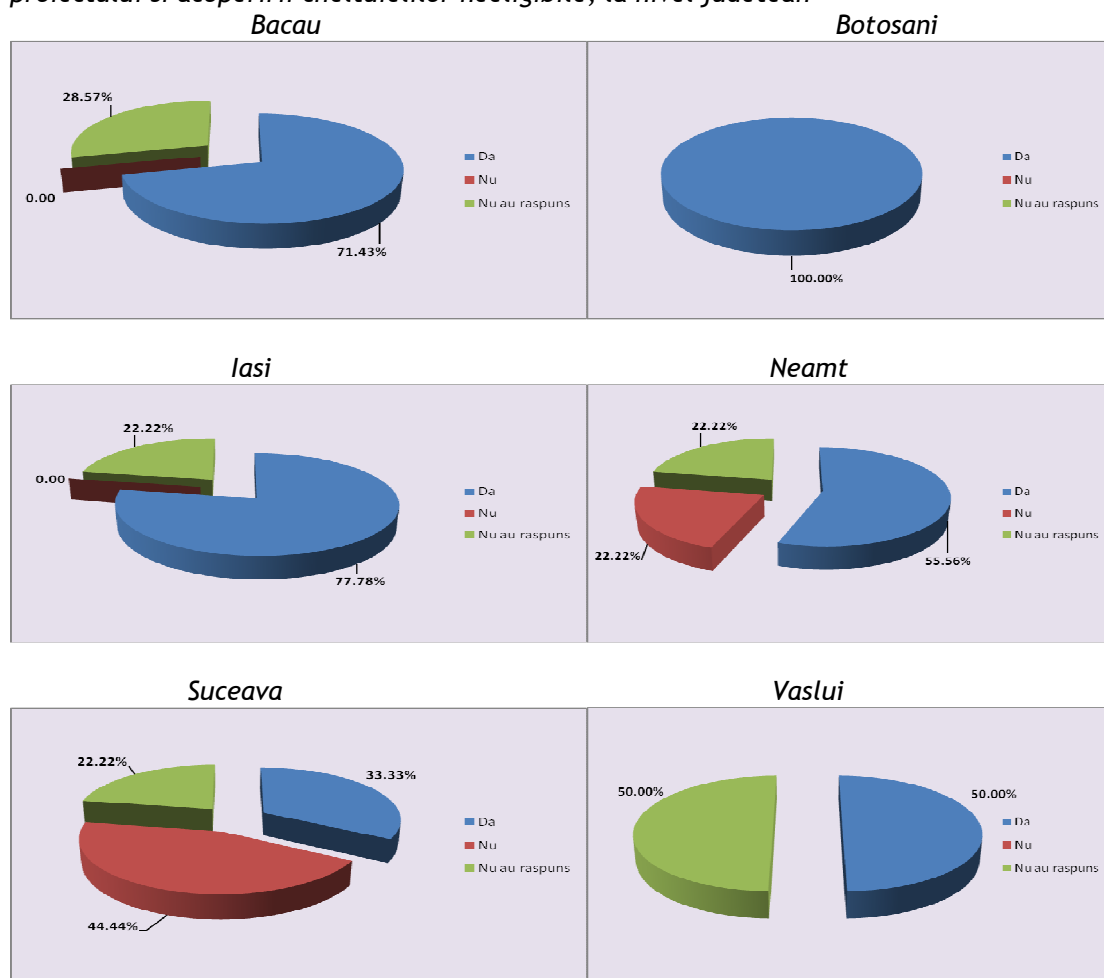
- impactul crizei economice si financiare asupra asigurarii fondurilor necesare finantarii proprii a proiectului si acoperirii cheltuielilor neeligibile, nivel regional -

Se constata ca cea mai mare parte a repondentilor intampina probleme in asigurarea resurselor financiare necesare acoperirii finantarii si cheltuielilor neeligibile, cat si in angajarea cheltuielilor necesare implementarii proiectelor. Explicatia provine din restrangerea accesului la creditare a firmelor private (cresterea valorii garantiilor solicitate de banci, cresterea costului creditului, reticenta bancilor in finantarea planurilor de afaceri in perioada de criza, lipsa lichiditatilor).

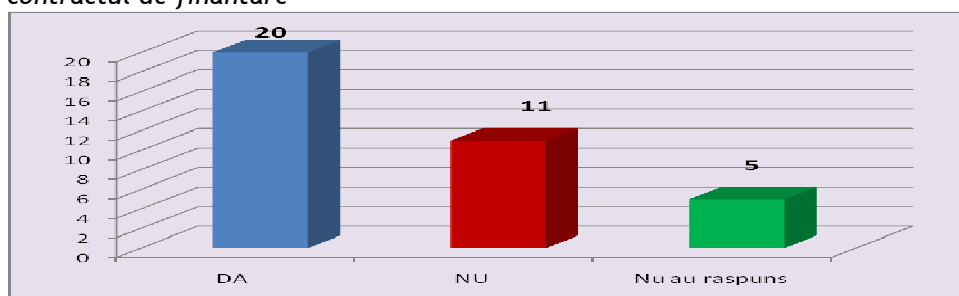
Mai mult, asa cum mentionam in capitolele precedente ale studiului, exista o abordare diferita a bancilor in procesul de creditare in raport cu domeniul de activitate a solicitantului (pe de o parte dificultati in obtinerea de credite de catre firmele ce activeaza in sectorul constructiilor, pe de alta parte un acces mai facil pentru firme din sectorul IT, telecomunicatii sau energetic).

- impactul crizei economice si financiare asupra asigurarii fondurilor necesare finantarii proprii a proiectului si acoperirii cheltuielilor neeligibile, la nivel judetean -

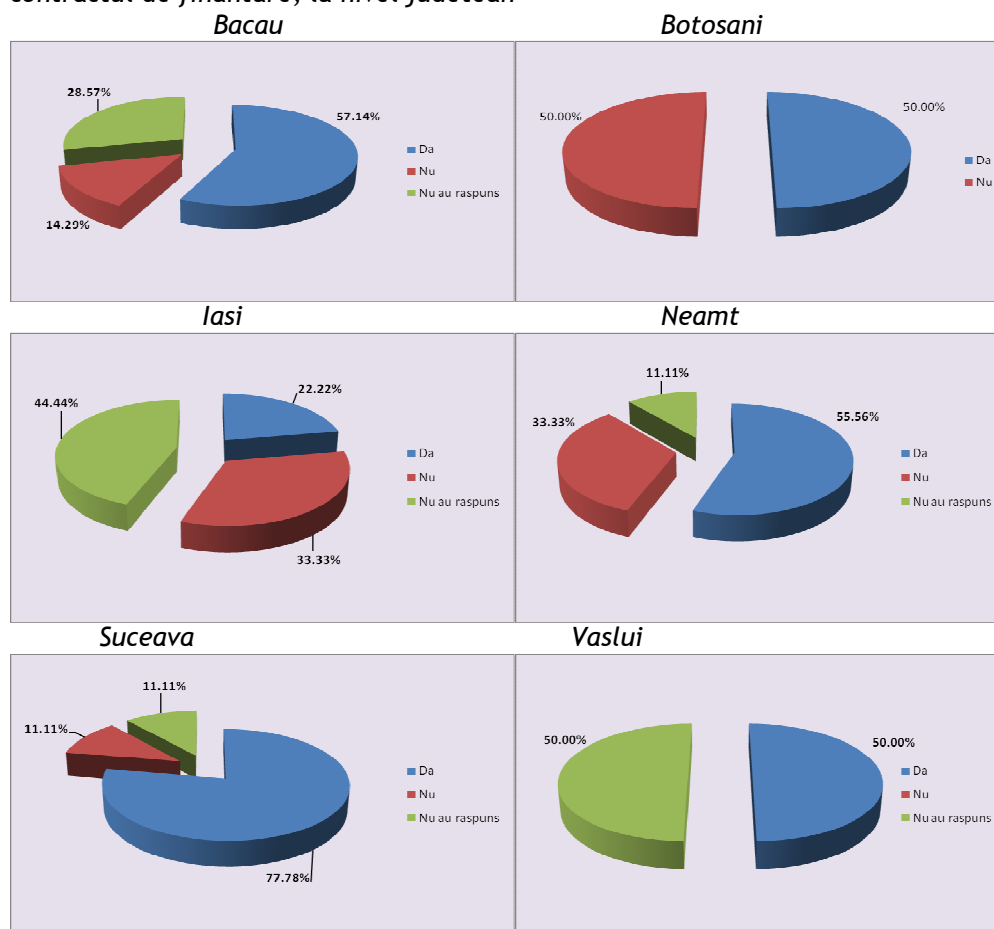

La nivel judetean, cele mai multe firme repondente care au indicat posibilitatea de a intampina dificultati in asigurarea resurselor financiare necesare acoperirii finantarii proprii si cheltuielilor neeligibile sunt cele din judetele Botosani (100%), Iasi (77%), Bacau (71%), Neamt (55%) si Vaslui (50%). In judetul Suceava, numai 33% dintre repondenti apreciaza ca ar putea avea probleme in asigurarea acestor fonduri. Exista si judete in care o parte dintre repondenti considera ca nu vor avea dificultati de acest tip, respectiv in Bacau (44%) si Neamt (22%). Totodata, din graficele prezentate se constata ca, in unele judete, un procent ridicat din repondenti nu au putut sa aprecieze daca se vor intampina dificultati de tipul celor enumerate anterior.

- impactul crizei economice si financiare asupra indicatorilor fizici si rezultatelor prevazute in contractul de finantare -

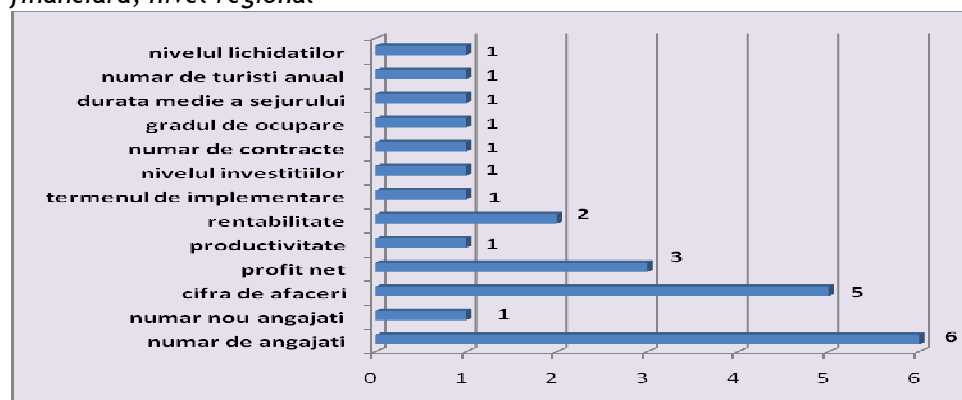
- impactul crizei economice si financiare asupra indicatorilor fizici si rezultatelor prevazute in contractul de finantare, la nivel judetean -

O situatie alarmanta se inregistreaza in analiza efectelor crizei asupra realizarii indicatorilor si rezultatelor prevazute in contractul de finantare. Astfel, peste jumatate din repondenti apreciaza ca exista riscul nerealizarii acestora. Intr-o anumita proportie acest risc deja s-a produs, in sensul ca in perioada de realizare a sondajului, cat si ulterior parte dintre repondenti (datorita efectelor crizei) au fost nevoiti sa-si rezilieze contractele de finantare pe Domeniul Major de Interventie 4.3.

Analizand la nivel judetean impactul crizei economice si financiare asupra indicatorilor mentionati anterior, constatam ca (exceptand judetul Iasi cu o pondere de 22%) majoritatea repondentilor s-ar putea afla in imposibilitatea de a-si atinge indicatorii fizici sau de rezultat din cererile de finantare.

- principalii indicatori fizici, respectiv rezultatele posibil a fi afectati de criza economica si financiara, nivel regional-

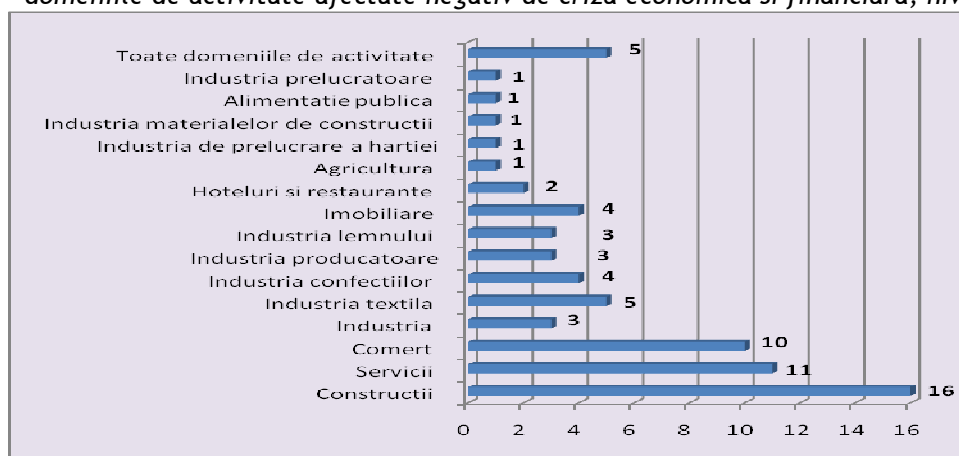
Urmărind tipul indicatorilor, respectiv al rezultatelor indicate de repondenti pentru care exista probabilitatea sa nu fie realizati/realizate (conform prevederilor din contractul de finantare) datorita efectelor negative ale crizei se constata ca cele mai multe optiuni sunt orientate catre numarul de angajati.

Acest fapt este in mod normal surprinzator, in conditiile in care, la data realizarii sondajului somajul in regiune inregistra valori ridicate si implicit se presupunea ca exista un excedent de forta de munca. In fapt, exista o diferenta intre proiectiile financiare facute la data realizarii proiectelor (anul 2008) si rezultatele financiare obtinute in 2009 si 2010.

De altfel, aceasta afirmatie este intarita si de numarul repondentilor care anticipeaza posibile probleme in atingerea cifrei de afaceri si a profitului previzionat. Celelalte raspunsuri, desi sunt intr-un numar mai mic, indica posibile probleme (numar de turisti, durata mediu sejur, grad de ocupare) pentru unele firme cu proiecte depuse pe Domeniul Major de Interventie 5.2.

Pe judete, in raport cu raspunsurile primite, indicatori pentru care exista probabilitatea de a nu fi realizati sunt profitul si cifra de afaceri (Bacau), durata medie de sedere, numar de turisti, grad de ocupare, numar de salariati angajati, cifra de afaceri realizata (Neamt), termen de implementare, cifra de afaceri, numar de salariati (Iasi), numar de salariati angajati, cifra de afaceri realizata, rentabilitate, numar de clienti, contractate incheiate (Suceava).

- domeniile de activitate afectate negativ de criza economica si financiara, nivel regional -

Mediului privat i-a fost oferita prin chestionar posibilitatea sa aprecieze care dintre ramurile economice locale au fost afectate negativ de catre efectele crizei.

Cei mai multi repondenti au indicat ca sectorul constructiilor a fost cel mai afectat, principalele cauze fiind, pe de o parte prabusirea pietii imobiliare, iar pe de alta parte conditiile restrictive in acordarea de credite de catre banci pentru acest domeniu.

Urmeaza comertul si serviciile, ramuri care au fost direct afectate de scaderea puterii de cumparare a populatiei. De altfel, preconizam ca aceste sectoare sa se contracte si in urmatoarea perioada ca urmare a cresterii fiscalitatii si reducerii salariilor bugetarilor.

Un impact negativ l-au inregistrat si ramuri ale industriei prelucratoare precum industria textila, confectiile, prelucrarea lemnului.

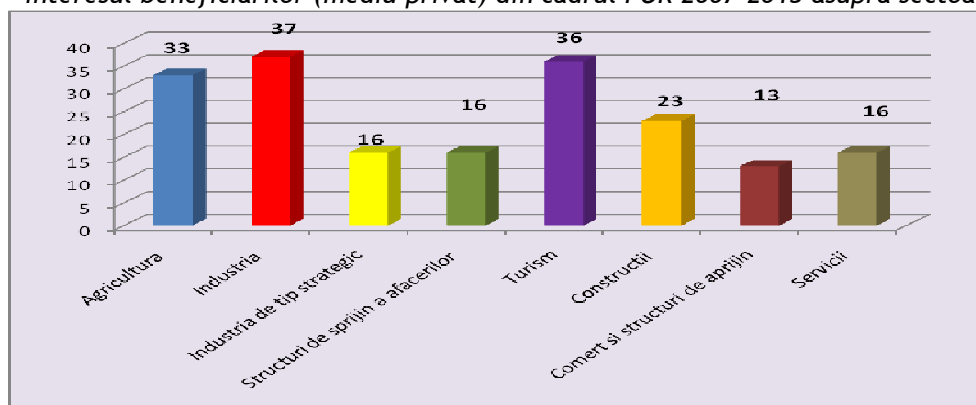
De retinut ca repondentii din toate judetele au indicat constructiile, serviciile si comertul ca fiind domeniile cele mai afectate de criza.

Asa cum mentionam in analiza facuta la grupul tinta format din administratia publica locala, pentru a veni in sprijinul solutionarii problemelor cu care se confrunta beneficiarii

pe POR 2007-2013, am inclus in formatul chestionarului transmis si un set de interventii strategice, asupra caruia chestionatii au fost invitati sa se pronunte.

Prin acest demers, am urmarit sa colectam atat domeniile de interventie ce conduc la diminuarea efectelor crizei economice-financiare si reluarea procesului de relansare economica, cat si sa facem o prima inventariere a interventiilor pentru urmatoarea perioada de programare.

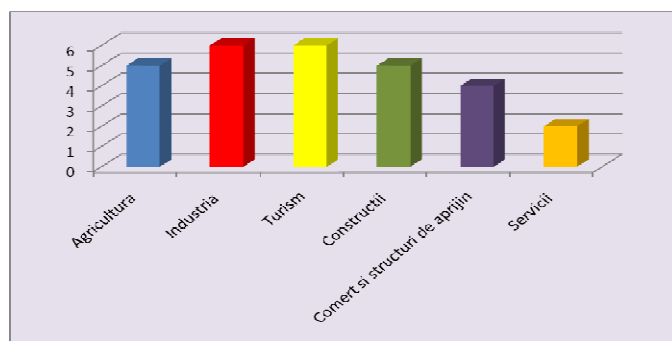
- interesul beneficiarilor (mediu privat) din cadrul POR 2007-2013 asupra sectoarelor economice

Din graficul prezentat, se constata ca preferintele repondentilor se indreapta in continuare catre dezvoltarea industriei, a turismului si a agriculturii. Totodata, constatam o reducere a optiunilor exprimate (fata de perioada anterioara de programare) pentru comert si structurile de sprijin a afacerilor si serviciilor.

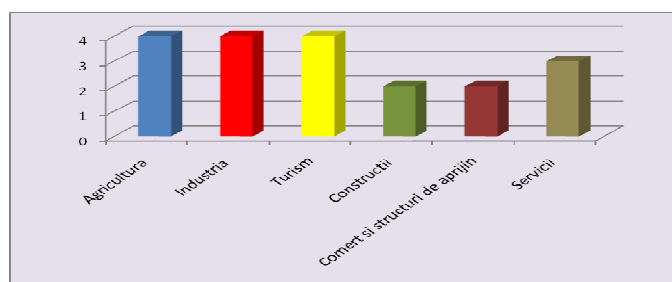
Analizand structura ramurilor industriale, constatam ca predomina in optiuni industria prelucratoare, industria materialelor de constructii si industria extractiv-energetica.

- interesul beneficiarilor (mediu privat) din cadrul POR 2007-2013 asupra sectoarelor economice, judetul Bacau -

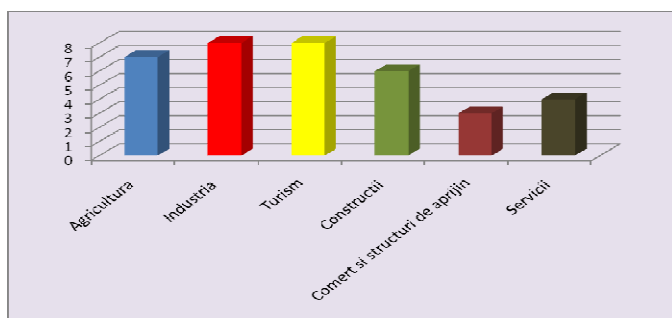
Repondentii considera ca in perioada urmatoare ar trebui sprijinita relansarea industriei, a turismului, constructiilor si agriculturii. Un numar mai mic de optiuni se adreseaza comertului si structurilor de sprijin, precum si serviciilor.

- interesul beneficiarilor (mediu privat) din cadrul POR 2007-2013 asupra sectoarelor economice, judetul Botosani -

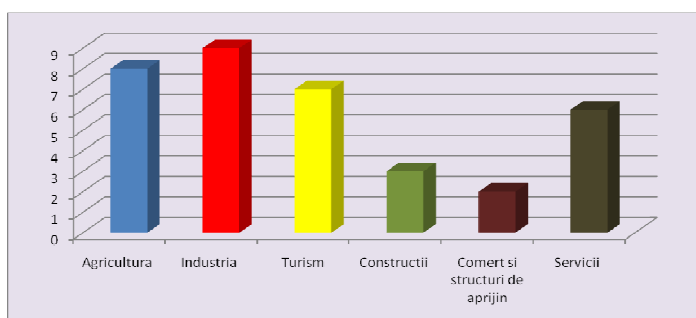
In judetul Botosani, repondentii isi indreapta optiunile catre agricultura, industrie, comert, servicii si mai putin spre constructii, respectiv comert si structuri de sprijin alacestua.

- interesul beneficiarilor (mediu privat) din cadrul POR 2007-2013 asupra sectoarelor economice, judetul Iasi -

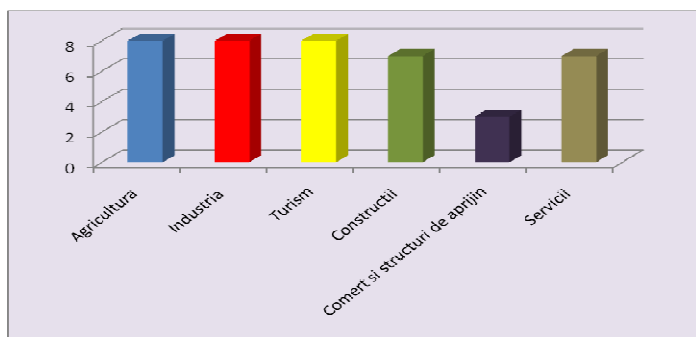
Repondentii din judetul Iasi opteaza pentru dezvoltarea industriei, turismului, agriculturii, constructiilor. Se considera ca judetul dispune deja de infrastructura necesara dezvoltarii comertului - numar redus de optiuni exprimate pentru aceasta ramura.

- interesul beneficiarilor (mediu privat) din cadrul POR 2007-2013 asupra sectoarelor economice, judetul Neamt -

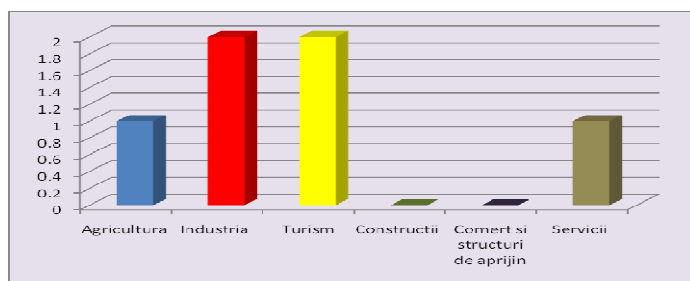
Si in judetul Neamt, preferintele sunt indreptate catre agricultura, industrie si turism, iar ramurile cu cele mai putine optiuni sunt comertul, structurile de sprijin a acestora, precum si constructiile.

- interesul beneficiarilor (mediu privat) din cadrul POR 2007-2013 asupra sectoarelor economice, judetul Suceava-

In judetul Suceava, cu exceptia comertului si structurilor de sprijin a acestuia, toate celelalte ramuri economice sunt considerate ca avand potential de dezvoltare in perioada urmatoare.

- interesul beneficiarilor (mediu privat) din cadrul POR 2007-2013 asupra sectoarelor economice, judetul Vaslui-

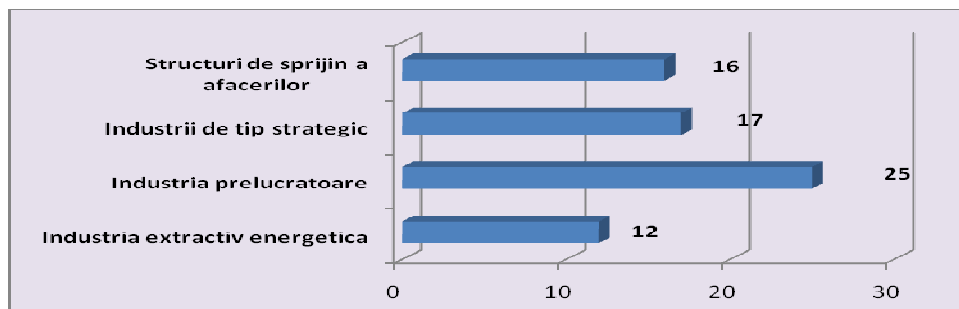

Firmele repondente din judetul Vaslui opteaza in principal pentru industrie, turism, agricultura. Mentionam lipsa de optiuni exprimate pentru constructii si comert.

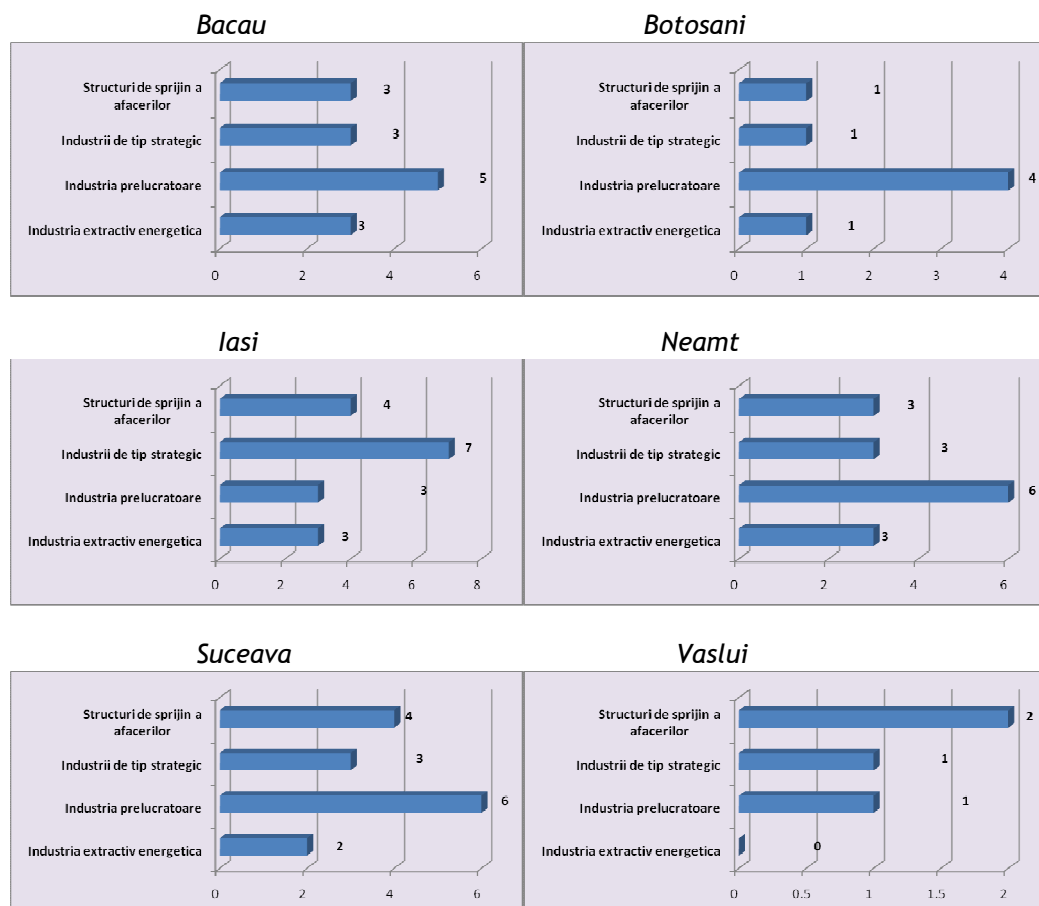
Chestionarul transmis a cuprins o sectiune, in raport cu care, cei intervievati si-au exprimat punctul de vedere asupra ramurilor industriale ce pot fi avute in vedere, pentru a fi dezvoltate in viitor.

Astfel, cei mai multi au optat pentru dezvoltarea industriei prelucratoare - ramura de traditie la nivel regional. Imbucurator este numarul mare de repondenti care au optat in continuare pentru dezvoltarea industriilor de tip strategic si structurilor de sprijin a afacerilor. Cele mai putine optiuni le inregistreaza industria extractiv-energetica.

- interesul beneficiarilor (mediu privat) din cadrul POR 2007-2013 asupra dezvoltarii ramurilor industriei, nivel regional -

- interesul beneficiarilor (mediu privat) din cadrul POR 2007-2013 asupra dezvoltarii ramurilor industriei, la nivel judetean -

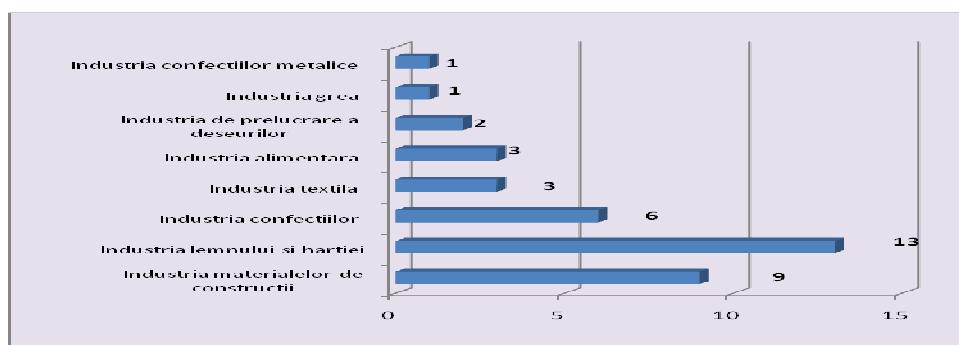
Analizand in oglinda raspunsurile primite din cele sase judete ale regiunii, se constata o serie de diferente ce deriva din potentialul economic, resursele naturale si de oferta de structuri existenta la nivel local.

Astfel, industria prelucratoare are cele mai multe optiuni exprimate in judetele Bacau, Botosani, Neamt si Suceava. Industriile de tip strategic sunt sustinute in special de firmele

repondente din judetul Iasi, in timp ce structurile de sprijin a afacerilor apar in raspunsurile primite din toate judetele.

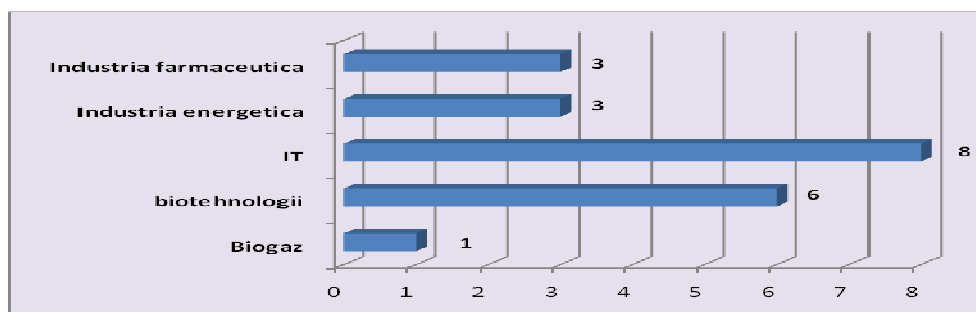
- interesul beneficiarilor (mediu privat) din cadrul POR 2007-2013 asupra dezvoltarii subramurilor industriei prelucratoare, nivel regional -

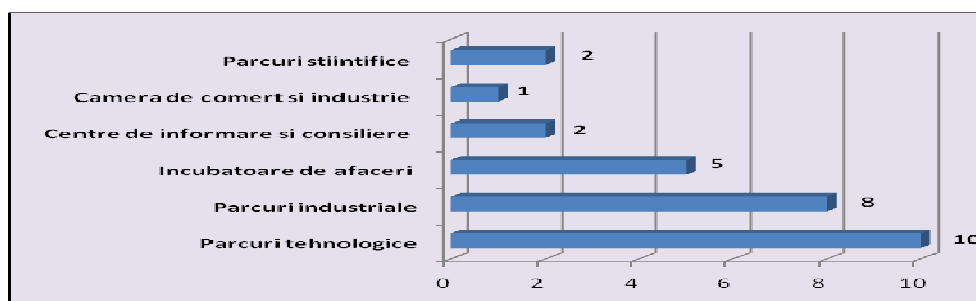
In raport cu subramurile ce-si aduc aportul la industria prelucratoare - industria lemnului si hartiei, a materialelor de constructii si confectiilor sunt considerate ca au potentialul necesar de a se relansa dupa incetarea crizei. Un numar mai redus de raspunsuri se orienteaza catre sprijinirea dezvoltarii industriei textile, alimentare, prelucrării deșeurilor.

Din situatia optiunilor exprimate asupra industriilor de tip strategic, se constata ca cele mai multe dintre raspunsuri sustin dezvoltarea sectorului IT si al biotehnologiilor, urmate de industria farmaceutica si cea energetica.

- interesul beneficiarilor (mediu privat) din cadrul POR 2007-2013 asupra industriilor tip strategic, nivel regional-

- interesul beneficiarilor (mediu privat) din cadrul POR 2007-2013 asupra dezvoltarii structurilor de sprijin a afacerilor, nivel regional-

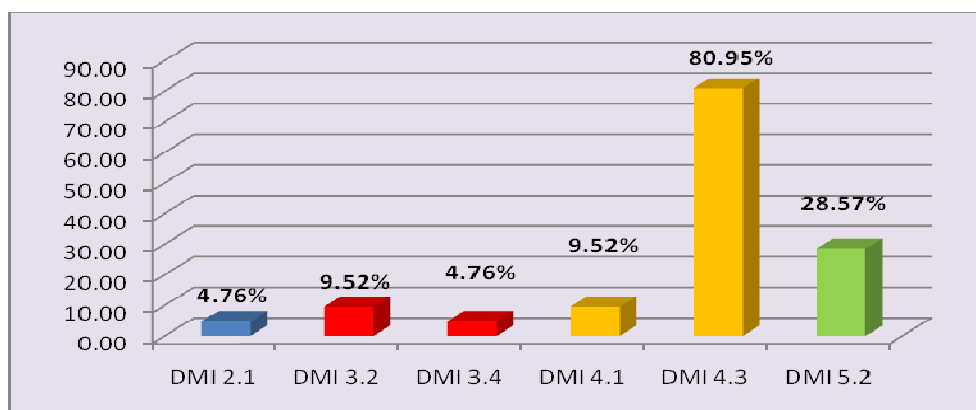

In raport cu paleta de propuneri facuta de catre agentie pentru posibilele tipuri de structuri de sprijin a afacerilor, repondentii din mediul privat considera ca in perioada urmatoare vor trebui sustinute proiectele ce vizeaza crearea/dezvoltarea parcurilor

tehnologice si industriale, cat si incubatoarele de afaceri. Cele mai putine optiuni se indreapta catre parcurile stiintifice si centrele de informare si consiliere.

Putem concluziona ca mediul privat doreste crearea si dezvoltarea pe viitor a structurilor care sa sprijine cresterea competitivitatii firmelor prin dezvoltarea de produse noi, ce inglobeaza un transfer ridicat de „know-how”, cat si dezvoltarea incubatoarelor de afaceri ce pot oferi solutii pentru sustinerea activitatilor economice a firmelor la nivel local.

- interesul viitor al beneficiarilor (mediu privat) din cadrul POR 2007-2013 asupra domeniilor majore de interventie ale programului, nivel regional -

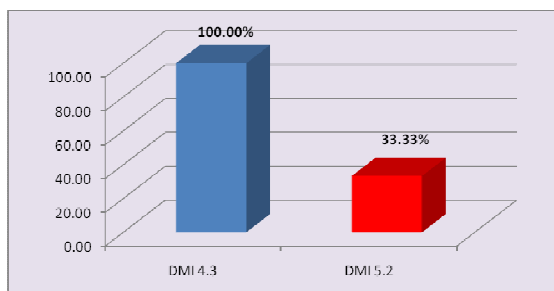
Mediul privat a fost interogat prin chestionar, sa-si exprime optiunea si in raport cu axele prioritare si domeniile majore de interventie din POR 2007-2013, pe care ar mai dori sa depuna proiecte, in situatia in care s-ar realiza economii la nivel de program.

Nevoia de finantare a repondentilor se orienteaza, firesc, catre domeniile de interventie pe care mediul privat este eligibil, respectiv domeniile de interventie 4.3 (81% din repondenti), 5.2 (29% din repondenti) si 4.1 (10% din repondenti).

Mediul privat mentioneaza in chestionarele transmise ca ar trebui finantate in continuare si proiectele ce vizeaza dezvoltarea infrastructurii sociale (domeniile 3.4 si 3.2), precum si dezvoltarea infrastructurii de transport (domeniul 2.1) - investitii care ar putea contribui la cresterea gradului de atractivitate al localitatilor.

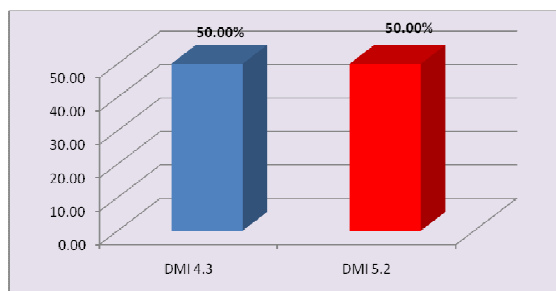
Surprinzatoare este lipsa optiunilor pentru Axa Prioritara 1 - in conditiile in care sunt eligibile (pentru administratia publica) si operatiuni ce vizeaza dezvoltarea mediului de afaceri local.

- interesul viitor al beneficiarilor (mediu privat) din cadrul POR 2007-2013, din judetul Bacau asupra domeniilor majore de interventie ale programului -

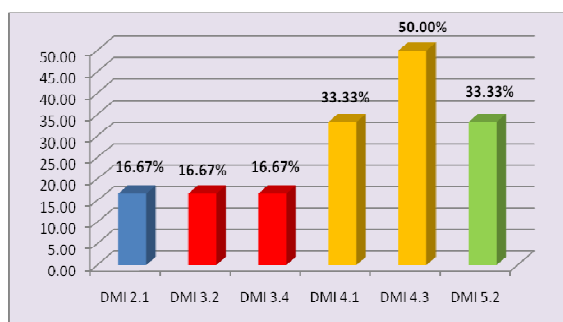
In judetul Bacau, toti repondentii considera ca operatiunile aferente domeniului major de interventie destinat microintreprinderilor trebuie sprijinite financiar in continuare, iar 33% dintre acestia si-au exprimat optiunea si fata de domeniul 5.2.

- interesul viitor al beneficiarilor (mediu privat) din cadrul POR 2007-2013, din judetul Botosani asupra domeniilor majore de interventie ale programului -

In judetul Botosani, jumatate dintre repondenti considera ca trebuie finantate in continuare operatiunile din domeniul 4.3, respectiv pentru domeniul 5.2.

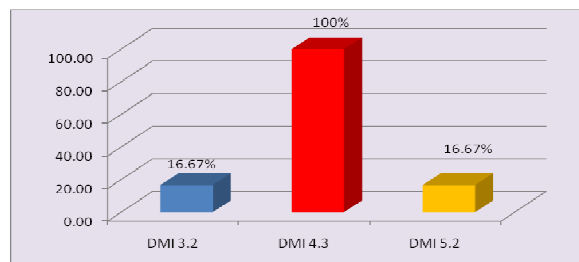
- interesul viitor al beneficiarilor (mediu privat) din cadrul POR 2007-2013, din judetul Iasi asupra domeniilor majore de interventie ale programului -

In judetul Iasi, raspunsurile oferite de repondenti se orienteaza catre o gama diversificata de domenii majore de interventie, ce vizeaza atat cele pe care acestia sunt eligibili, dar si cele ce pot contribui indirect la asigurarea conditiilor necesare dezvoltarii mediului de afaceri, respectiv domeniile 2.1, 3.2 si 3.4.

In cazul judetului Neamt, toti repondentii si-au exprimat optiunea numai pentru sustinerea in viitor a operatiunilor pe domeniul 4.3.

- interesul viitor al beneficiarilor (mediu privat) din cadrul POR 2007-2013, din judetul Suceava asupra domeniilor majore de interventie ale programului

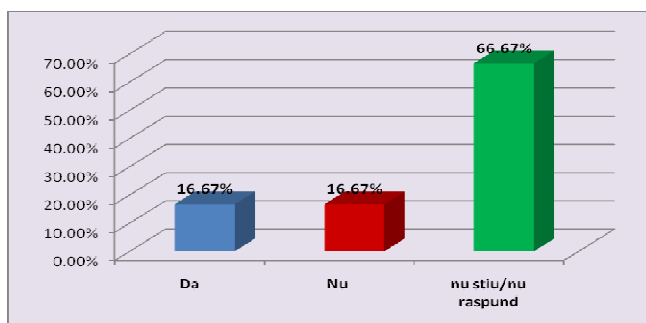
In judetul Suceava, optiunile se indreapta spre domeniul 4.3 indicat de toti repondentii, domeniul 5.2 (17%) si 3.2 (17%).

Ca si in cazul judetului Neamt, toti repondentii din mediu privat din judetul Vaslui isi exprima optiunea numai pentru sustinerea financiara a operatiunilor aferente domeniului 4.3.

Repondenti organisme nonguvernamentale

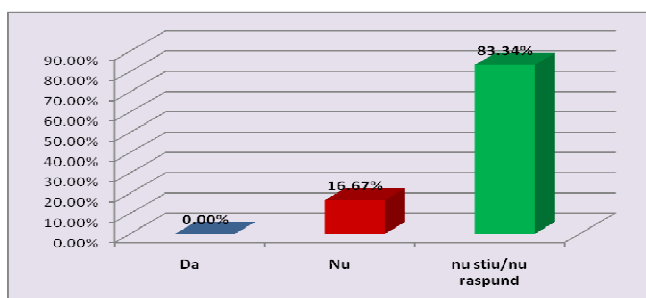
Si pentru acest grup tinta, prima analiza realizata este in raport cu impactul crizei economice si financiare asupra implementarii proiectelor pe POR 2007-2013.

- impactul crizei economice si financiare asupra asigurarii fondurilor necesare finantarii proprii a proiectului si acoperirii cheltuielilor neeligibile, nivel regional -

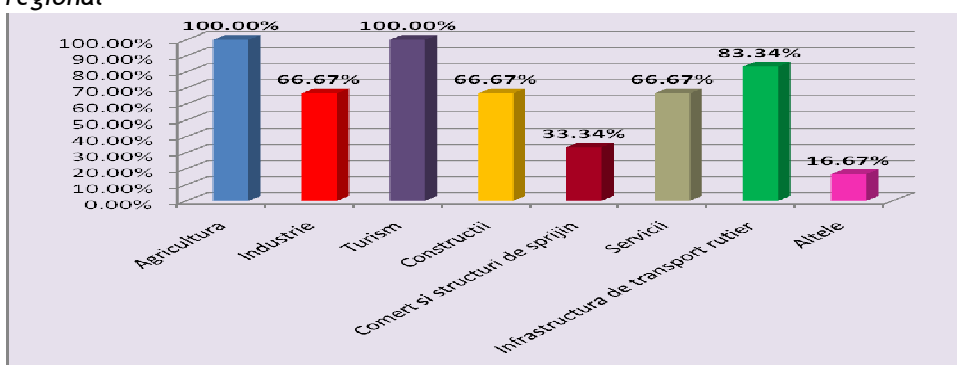
Din datele prezentate se constata ca cea mai mare parte a repondentilor nu au putut aprecia daca vor avea dificultati in asigurarea de resurse financiare necesare implementarii proiectelor. Practic, un singur beneficiar a apreciat ca este posibil sa intampine dificultati pe aceasta zona.

- impactul crizei economice si financiare asupra indicatorilor fizici si rezultatelor prevazute in contractul de finantare, nivel regional -

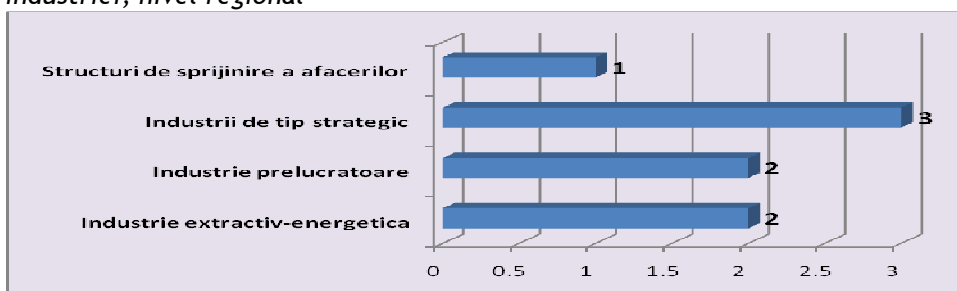
O situatie similara se inregistreaza si in cazul raspunsurilor aferente intrebarii ce viza impactul crizei asupra realizarii indicatorilor si rezultatelor prevazute in contractul de finantare.

- interesul beneficiarilor (ONG-uri) din cadrul POR 2007-2013 asupra sectoarele economice, nivel regional -

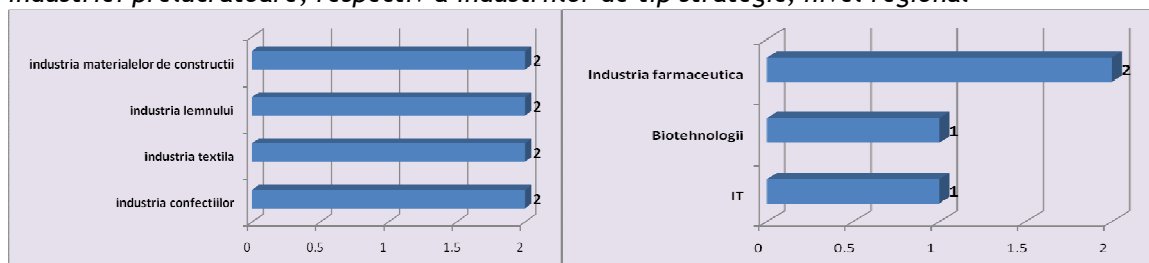
Se constata ca repondentii, reprezentanti ai organismelor nonguvernamentale vizeaza ca solutii strategice viitoare dezvoltarea relativ echilibrata a tuturor sectoarelor de activitate, cu un plus pentru agricultura si turism - pentru care se indreapta optiunile tuturor repondentilor. Urmeaza in preferintele acestora, industria, serviciile si constructiile - pentru fiecare sector exprimandu-se 67% din numarul total al repondentilor.

- interesul beneficiarilor (ONG-uri) din cadrul POR 2007-2013 asupra dezvoltarii subramurilor industriei, nivel regional -

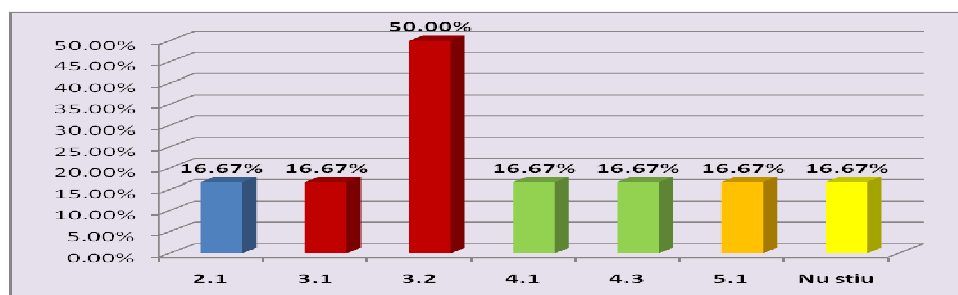
Analizand optiunile exprimate pentru subramurile industriei, se constata ca repondentii considera ca principale domenii ce ar putea contribui la relansarea economica sunt industriile de tip strategic, industria prelucratoare si industria extractiv energetica.

- *interesul beneficiarilor (ONG-uri) din cadrul POR 2007-2013 asupra dezvoltarii subramurilor industriei prelucratoare, respectiv a industriilor de tip strategic, nivel regional -*

Repondentii apreciaza ca trebuie dezvoltate in egala masura subramurile industriei prelucratoare (materiale de constructii, prelucrarea lemnului, textila si confectii), iar pentru tipurile de industrii de tip strategic sunt avute in vedere industria farmaceutica, industria IT si biotehnologiile.

- *interesul viitor al beneficiarilor (ONG-uri) din cadrul POR 2007-2013 asupra domeniilor majore de interventie ale programului, nivel regional-*

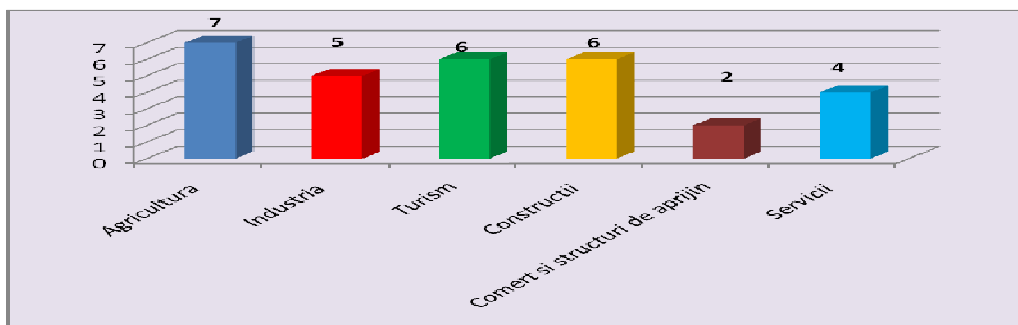

In raport cu interesul exprimat de grupul tinta analizat fata de axele prioritare si domeniile majore de interventie din POR 2007-2013, se constata ca optiunile se indreapta in continuare in mod firesc catre domeniul major de interventie 3.2 (50% din numarul total de optiuni), dar si spre alte domenii de interventie ce pot asigura atat o crestere a dezvoltarii mediului de afaceri local (domeniile 4.1 si 4.3), o crestere a atractivitatii la nivel local (domeniile 2.1 si 5.1) cat si o crestere a calitatii vietii (domeniul 3.1).

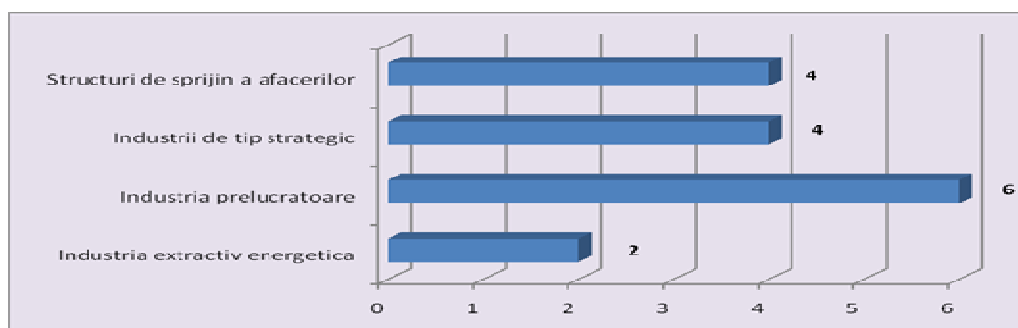
Repondenti universitati

Din graficul urmatoar se constata ca preferintele repondentilor se indreapta catre dezvoltarea agriculturii, turismului, industriei si constructiilor. Totodata, constatam si in cazul acestui grup tinta o reducere a optiunilor exprimate (fata de perioada anterioara de programare) pentru comert si structurile de sprijin a afacerilor si servicii.

- interesul beneficiarilor (universitati) din cadrul POR 2007-2013 asupra sectoarele economice, nivel regional -

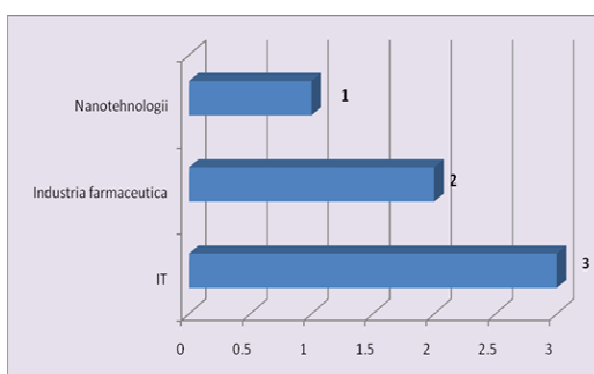
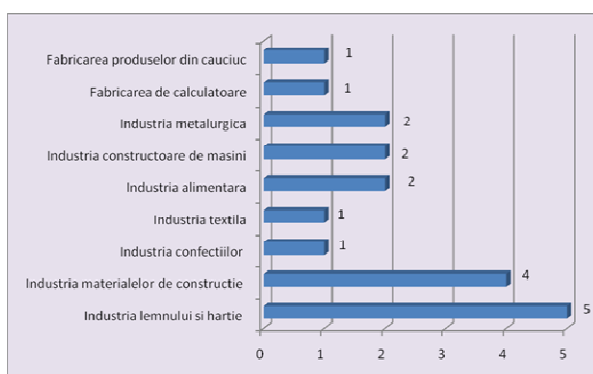

- interesul beneficiarilor (universitati) din cadrul POR 2007-2013 asupra dezvoltării subramurilor industriei, nivel regional -

Mediul universitar considera ca principalele subramuri ale industriei ce pot contribui la diminuarea efectelor crizei economice și financiare și reluarea relansării economice sunt industria prelucrătoare, industriile de tip strategic și structurile de sprijin a afacerilor. Cele mai puține opțiuni se îndreaptă către dezvoltarea industriei extractiv-energetică.

- interesul beneficiarilor (universitati) din cadrul POR 2007-2013 asupra dezvoltării subramurilor industriei prelucrătoare, respectiv a industriilor de tip strategic, nivel regional -

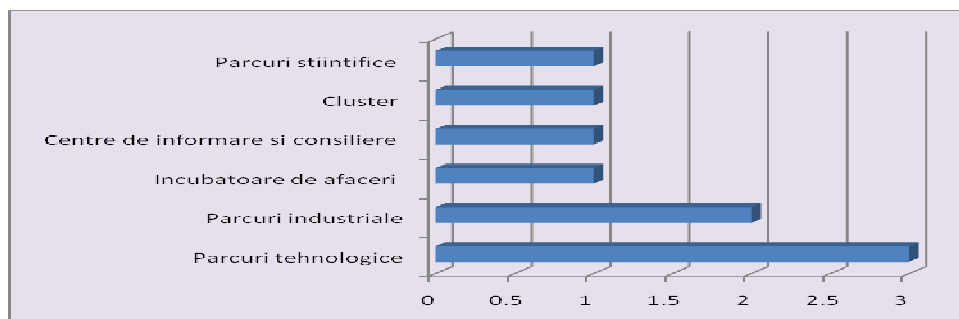

Extinzând analiza pe subramurile industriei prelucrătoare (ce s-a regăsit în cele mai multe dintre răspunsurile primite), se observă că acest grup țintă considera că principalele sectoare care trebuie susținute sunt industria lemnului, hârtiei și industria materialelor de construcție.

Pentru industria confecțiilor și textilă se înregistrează cele mai puține opțiuni - deși la celelalte grupuri țintă aceste ramuri se aflau pe primul palier al opțiunilor.

In privinta industriilor de tip strategic, raspunsurile primite sustin dezvoltarea sectorului IT, a industriei farmaceutice si a nanotehnologiilor.

- interesul beneficiarilor (universitati) din cadrul POR 2007-2013 asupra dezvoltarii structurilor de sprijin a afacerilor, nivel regional -

Principalele structuri de sprijin a afacerilor catre care s-au indreptat optiunile institutiilor de invatamant superior sunt parcurile industriale si stiintifice.

Surprinzator este faptul ca desi la nivel regional, in ultima perioada, sunt intreprinse numeroase initiative pentru crearea de clustere si parcuri stiintifice, practic la doar o singura universitate acest tip de structuri se afla in paleta de preferinte.

In raport cu domeniile de interventie ale POR 2007-2013, nevoia de finantare viitoare a mediului universitar se indreapta doar catre domeniul 3.4 ce vizeaza modernizarea infrastructurii de sanatate si dotarea cu echipamentele aferente - 42% din totalul optiunilor sunt exprimate fata de domeniul mentionat.

Capitolul 6. Concluzii. Recomandari

In capitolele anterioare a fost prezentat „itinerarul” realizat de criza financiara si economica pornind de la nivelul international, continuand cu cel comunitar, national si incheind cu cel regional. Au fost parcurse posibilele cauze care au stat la baza declansarii crizei, formele de manifestare, precum si masurile intreprinse de autoritati la nivel global, comunitar si national. A fost prezentat impactul crizei pe fiecare nivel in parte folosind datele si informatiile statistice existente, precum si modul, respectiv gradul in care resimt efectele crizei partenerii regionali si locali ce au calitatea de aplicanti, respectiv beneficiari pe Programul Operational Regional 2007-2013.

Criza pe care o traversam este rezultatul unei conjuncturi complexe de cauze de ordin financiar si economic ce s-au derulat in Statele Unite ale Americii in perioada 2001-2007. In prima faza, ca urmare a falimentului unor institutii financiare de renume din Statele Unite, ce detineau multiple conexiuni in economia mondiala s-a declansat criza financiara. Aceasta a condus la o contractie puternica a lichiditatilor aflate in piata si la o scadere severa a lipsei de incredere a investitorilor. Confruntate cu aceste realitati, bancile, ce se aflau in pozitia de a inregistra pierderi masive au trecut la o diminuare drastica a ofertei de creditare. Era momentul in care existau toate premisele necesare pentru intrarea in cea de-a doua faza, cea a crizei economice marcata de somaj, reducerea productiei industriale, a cererii agregate a populatiei si firmelor, a exporturilor. Scaderea produsului intern brut, in cele mai multe state dezvoltate ale lumii, din ultimele doua trimestre ale anului 2008 a condus la declararea intrarii economiilor in starea de recesiune.

In raport cu noul context economic, guvernele au trecut la elaborarea si punerea in aplicare de ample programe de redresare economica, programe sustinute de fonduri publice importante. Aceste masuri au urmarit, pe de o parte, sterilizarea acelor instrumente financiar-bancare care s-au dovedit toxice, iar pe de alta parte de a induce un sentiment de incredere in piete. Pe parcursul anului 2009, s-a reusit stabilizarea economiilor, astfel incat la finalul trimestrului III, atat Statele Unite ale Americii cat si Uniunea Europeana marcheaza iesirea din recesiune. Desi este imbucurator faptul ca in urmatoarele trei trimestre a continuat cresterea economica, ratele sunt modeste, cuprinse in intervalul de 0.4-1.5%.

Un element cheie al analizei ramane evolutia ratei somajului la nivel global. Acest indicator a continuat sa creasca in timp, atingand maximele pe parcursul anului 2010 (nivel de 10%). Concluzia ce se desprinde este faptul ca, desi economiile au iesit din starea de recesiune, inca persista conditiile de criza economica.

In Uniunea Europeana fiecare stat membru a apelat la propriile masuri de ordin bugetar-fiscal in functie de apartenenta la zona euro, de expunerea existenta in cadrul sistemului financiar-bancar international, de ponderea exporturilor in Produsul Intern Brut, de ponderea datoriei publice in Produsul Intern Brut.

In raport cu elementele prezentate, guvernele au demarat programe de sprijinire si relansare a industriei (ex.industria auto), programe de dezvoltare a resurselor umane, programe de dezvoltare a cercetarii, dezvoltarii si inovarii, programe pentru cresterea eficientei energetice.

Parte din statele membre din afara zonei euro au fost tinta unor atacuri speculative pe piata valutara ce au fost indreptate asupra monedelor nationale. Drept urmare majoritatea monedelor nationale din aceasta regiune s-au devalorizat in raport cu moneda unica. Guvernele au fost nevoite sa apeleze la imprumuturi cu finantare mixta acordate de

Fondul Monetar International si Comisia Europeana, destinate sustinerii cursului de schimb. Desi aparent, cresterea cursului de schimb ar fi putut fi privita ca o parghie pentru stimularea exporturilor, contextul economic comunitar era in acel moment total nefavorabil, statele membre din zona euro confruntandu-se cu o reducere drastica a cererii agregate si implicit a importurilor.

Privind evolutia pietelor financiare, a burselor de valori, a sistemului bancar putem aprecia ca in Uniunea Europeana si implicit in Romania a avut loc o depasire a crizei financiare. Au loc in ultimele trimestre evolutii in crestere pe piata bursiera, bancile au sterilizat produsele toxice si exista un sentiment de incredere in randul investitorilor ca va urma o relansare economica.

Din punct de vedere economic, la nivelul Uniunii Europene asistam la o crestere a produsului intern brut in primele doua trimestre din 2010. Practic se poate vorbi de o iesire din recesiune. Cu toate acestea, evolutia ratei somajului s-a aflat pentru intreaga perioada de analiza pe un trend crescator, ajungand la maxime istorice pe parcursul anului 2010. Prin urmare pana cand nu se va constata o crestere a produsului intern brut insotita de o reducere a ratei somajului si o crestere a exporturilor nu se poate discuta de o depasire a crizei economice.

Problematic este faptul ca peste criza economica s-a instalat si o criza a datoriei publice. Am mentionat anterior in studiu ca unele State Membre, pentru a diminua efectele crizei financiare si economice si a da un impuls economiei au trecut la emiterea de titluri de stat cu scadente pe termen scurt. Deseori aceste resurse le-au permis sa acopere deficitele de trezorerie existente. De cele mai multe ori, aceste titluri de stat au fost achizitionate de bancile comerciale din fiecare stat, intrucat pentru acestea reprezenta o investitie rentabila in conditii de risc zero.

Astfel, in timp, asistam la aparitia urmatorului efect negativ in piata:

- Surplusul de lichiditati al bancilor comerciale s-a indreptat intr-o pondere ridicata catre achizitia de titluri de stat si intr-o mica masura in economia reala sub forma de credite. Drept urmare, mediul privat s-a aflat in situatia de a-si finanta ciclurile de productie si/sau investitiile in conditii de imprumut dezavantajoase (costuri ridicate ale dobanzilor si ale comisiunilor de risc) - cu implicatii negative asupra reluarii cresterii economice si scaderii somajului.

Prin urmare, are loc o rostogolire continua a datoriei publice ce poate determina implicit o stopare a relansarii economice si o adancire a crizei economice. State precum Spania, Portugalia, Italia intampina in prezent atacuri speculative asupra ratei dobanzii la titlurile de stat, existand temeri asupra prabusirii acestor economii.

Pornind de la experienta negativa parcursa de Grecia in gestionarea datoriei publice in prima parte a anului 2010 si implicit de la riscul pe care il poate avea prabusirea unei economii din zona euro asupra monedei unice, Comisia Europeana a elaborat un vast plan de salvare a monedei euro sustinut de un buget aproximativ de 750 miliarde de euro. Primul pilon al planului este reprezentat de Comisia Europeana care se poate imprumuta de pe pietele externe garantand cu bugetul comunitar si poate acorda un sprijin financiar total de 60 miliarde de euro. Cel de-al doilea pilon este reprezentat de o societate financiara nou creata ce se poate imprumuta de pe pietele externe cu 440 miliarde de euro aducand ca garantii bugetele statelor membre. Ultimul pilon il reprezinta Fondul Monetar International cu un aport de 250 miliarde euro.

Evident, la acest plan amplu de sprijin financiar care vizeaza doar statele din zona euro s-a adaugat Planul Economic de Redresare Economica (prezentat pe larg in studiu) si care a vizat o folosire mai rapida, mai putin birocratica, mai eficienta a instrumentelor structurale aferente actualei perioade de programare.

In Romania, si implicit in Regiunea Nord-Est criza economica si financiara si-a facut simtite efectele incepand cu luna noiembrie 2008. Desi la acel moment, economia cunoastea o ampla rata de crestere a produsului intern brut (crestere reala de 7.1% in 2008 fata de 2007, si de 2.9% in trimestrul IV fata de trimestrul III 2008), exista in acelasi timp si un deficit ridicat (aferent unei perioade de crestere economica) al bugetului de stat de 5.4% din PIB (finalul anului 2008).

In prima faza s-au resimtit cu rapiditate efectele crizei financiare - bancile comerciale si-au restrans pozitiile din Romania determinand o contractie a lichiditatilor aflate pe piata. Neincrederea investitorilor asupra evolutiei viitoare a economiei romanesti a determinat prezenta unor atacurilor speculative de anvergura asupra monedei nationale cu repercursiuni asupra evolutiei cursului de schimb. Agentii economici, dar si administratia publica locala s-au aflat in situatia de a-si finanta nevoile investitionale in conditii restrictive cu costuri ridicate.

Reducerea cererii agregate ce se manifesta deja in Statele Membre din zona euro a condus la o reducere ampla a exporturilor romanesti. Confruntate cu aceasta situatie, firmele nu si-au gasit cerere pentru bunurile si serviciile create nici pe piata internationala, iar populatia in raport cu noile semnale produse de criza a reactionat pe termen scurt, trecand la economisire. Toate aceste elemente au determinat intrarea economiei in starea de recesiune.

Restructurarile care au avut loc in industrie si comert, prabusirea pietii imobiliare si implicit contractia sectorul constructiilor au determinat o crestere puternica a ratei somajului cu niveluri cu 50-60% mai mari decat cele inregistrate in 2008.

Urmare a crizei economice si financiare produsul intern brut a scazut cu 7.2 % in 2009 si se estimeaza o scadere de 2.1 % in 2010.

Totodata, un semnal de alarma il constituie in acest moment cresterea spectaculoasa a ponderii datoriei publice in total produs intern brut. Astfel, aceasta a evoluat de la 13.3% in 2008 la 23.7% in 2009, ajungand in luna septembrie 2010 pana la 36%. Desi nivelul acesteia este acceptabil in raport cu prevederile criteriilor de convergenta pentru aderarea la zona euro, surprinde dinamica inregistrata, astfel in 2 ani a avut loc o triplare de nivel.

In Regiunea Nord-Est efectele crizei economice si financiare au fost evident similare cu cele ce au avut loc la nivel national. Singurul aspect care ramane in discutie este daca impactul cu care a fost resimtita este mai mare decat cel la nivel national. Pe perioada elaborarii studiului nu au fost inca date publicitatii elemente privind evolutia produsului intern brut la nivel regional, cat si a valorii adaugate brute judetene - elemente care pot masura macroeconomic efectele crizei economice si financiare.

In sectiunile anterioare ale documentului a fost oferita o ipoteza de lucru conform careia Produsul Intern Brut Regional s-a contractat cu 8.5-9% in 2009 si cu 3.5% in 2010. Ramane de vazut in viitor daca aceasta apreciere se va confirma.

Cu toate acestea, in studiu a fost prezentata analiza unor serii de date statistice existente la nivel judetean si care pot oferi informatii privind impactul crizei, intrucat, direct sau indirect sunt factori de influenta a produsului intern brut.

Astfel, primul indicator analizat - evolutia exporturilor indica un declin evident, valoarea acestuia scazand cu 42% (iulie 2009 fata de iulie 2008), intr-un ritm oscilant. La nivel judetean, in raport cu referinta considerata (iulie 2008) valoarea exporturilor a scazut in luna august 2009 (minim al exporturilor totale la nivel regional) cu 41% in judetul Bacau, cu 43% in judetul Botosani, cu 63% in judetul Iasi, cu 7% in judetul Suceava, 61% in judetul Vaslui si 13% in judetul Neamt.

Tinand cont ca judetele Iasi si Neamt isi impart pe perioade intinse de timp primul loc al volumului exporturilor realizate, rezulta ca aceste doua judete au fost cele mai afectate sub acest aspect de criza economica si financiara.

Prin prisma evolutiei ratei somajului pentru perioada cuprinsa intre debutul crizei economice si financiare in Regiunea Nord-Est (noiembrie 2008) si ultima luna pentru care exista date statistice (august 2010), se constata ca exista doua paliere de evolutie. Primul palier, ce se intinde pana in februarie/martie 2010, este caracterizat de o crestere rapida a somajului, care a ajuns in regiune pana la un nivel de 9.3% (fata de 5.3% in 2008). Cele mai afectate judete au fost Vaslui (15.3%) si Neamt (9.9%). Maximele din celelalte judete s-au amplasat in intervalul 8.1-8.7%.

Cel de-al doilea palier se intinde pe intervalul martie-august 2010, si este caracterizat de o relativa stagnare a ratei somajului.

In Regiunea Nord-Est, criza a dovedit fragilitatea unor activitati industriale, care inregistrasera o dezvoltare aproape exploziva in perioada posteroara crizei (industria textila si de confectii, industria materialelor de constructii) si care in contextul regresului economiei mondiale au fost nevoite sa se restructureze, respectiv sa se restranga. Totodata, in unele judete care alcatuisera in trecut areale cu somaj ridicat, s-au acutizat dezechilibrele pe piata locala a fortei de munca (ex. judetul Vaslui).

Evolutia activitatilor turistice in regiune a fost analizata in raport cu 2 indicatori, numarul total de sosiri, respectiv durata medie de sedere.

In raport cu primul indicator, s-au constatat reduceri usoare in sezoanele de vara din 2008 si 2009, sub previziunile avansate initial de Comisia Nationala de Prognoza.

Apreciem ca in raport cu efectele crizei a avut loc o redirectionare a optiunilor turistilor romani dispre destinatiile externe catre cele interne.

In sezonul de vara 2010, scaderea inregistrata este mai mare, practic cat a avut loc in total in ultimii 2 ani, efect direct al diminuarii salariilor bugetarilor si cresterii tva. Judetele care au cel mai mare numar de sosiri inregistrate, Suceava, respectiv Neamt au avut in luna august 2010 scaderi cu 9%, respectiv 17% fata de anul anterior.

Pentru sezonul de iarna 2008 se constata la nivel regional o stagnare (comparativ cu 2007), in timp ce in 2009 are loc o scadere cu 16%. In judetele Suceava, Neamt (care inregistreaza cei mai multi turisti in luna decembrie a fiecarui an) in sezonul de iarna 2009 se constata o reducere a numarului de sosiri, cu 19% in judetul Suceava si 15% in judetul Neamt, in timp ce in judetul Iasi acest indicator stagneaza.

Pentru intreaga perioada de timp prezentata, durata medie de sedere la nivel regional este inferioara duratei medii de sedere la nivel national si in scadere usoara. Singurul judet care pe intervale consistente de timp inregistreaza valori superioare mediei nationale este judetul Bacau.

Analizand evolutia numarului total de autorizatii de construire eliberate, la nivelul lunii august 2009 fata de 2008, se constata o scadere cu 18% a acestora la nivel regional.

Considerand ca referinta lunile septembrie si octombrie, scaderea indicatorului analizat este de 27%. Practic este cea mai mare contractie inregistrata. Incepand cu mai 2010 are loc o crestere a acestui indicator, astfel incat in august 2010 se noteaza o crestere cu 14% (fata de august 2009).

La nivel judetean, cele mai mari scaderi au avut loc in Botosani cu 63%, iar cele mai mici in Iasi cu 3%, in timp ce in Bacau se inregistreaza o stagnare. In judetele Suceava si Vaslui, reducerile sunt medii, cu 12%, respectiv cu 15%.

Sub aspectul evolutiei numarului de societati comerciale cu participare straina inmatriculate, in ianuarie 2009 (comparativ cu ianuarie 2008) are loc la nivel regional o scadere cu 42%, iar in ianuarie 2010 (fata de ianuarie 2009) o scadere cu 20%.

La nivel judetean cele mai afectate judete au fost: Iasi cu scaderi de la 158 unitati (2008) la 105 (2009) si 83 (2010), Neamt, de la 75 (2008) la 34 (2009) si 31 (2010) si Suceava de la 61 (2008), la 42 (2009) si 22 (2010).

Partea centrala a studiului o constituie prezentarea si analiza efectelor crizei economice si financiare asupra implementarii proiectelor finantate din POR 2007-2013 in Regiunea Nord-Est. Aceasta sectiune a presupus parcurgerea a 3 etape principale:

- Culegerea de informatii privind efectele crizei economice si financiare asupra implementarii proiectelor din POR 2007-2013, proces realizat pe baza de chestionare;
- Centralizarea informatiilor primite pe baza elementelor stabilite in metodologia procesului de chestionare;
- Analiza informatiilor centralizate pe fiecare grup tinta in parte.

In acest capitol nu ne propunem sa reluam elementele aferente metodologiei procesului de chestionare, a structurii propriu zise a chestionarelor, a raspunsurilor primite. Toate acestea sunt prezentate pe larg in capitolul 5, precum si in anexele studiului.

Ne limitam doar la precizarea ca rata de raspuns totala a repondentilor a fost de 67% nivel care din punct de vedere statistic valideaza intreg procesul realizat.

In capitolul anterior, fiecare element analizat (proiecte depuse si implementate pe POR, corelarea cu alte proiecte depuse pe POS-uri, efectele crizei asupra dezvoltarii institutionale, a implementarii proiectelor) a fost aplicat succesiv pe fiecare grup tinta in parte.

In continuare vom prezenta concluziile pentru doua categorii de aplicanti, administratia publica locala, respectiv mediul privat deoarece numarul proiectelor depuse dar si aflate in implementare de catre cele doua categorii reprezinta peste 95% din numarul total de proiecte gestionat de OI POR Nord-Est.

Mentionam ca toate concluziile desprinse sunt aferente analizelor realizate pentru datele si informatiile primite in perioada martie-aprilie 2010.

Concluzii pentru repondenti reprezentanti ai administratiei publice locale

Procesul de culegere de informatii in randul administratiei publice locale s-a bucurat de un real succes. Practic, s-a inregistrat o rata de raspuns de 77%, iar in randul consiliilor judetene a fost de 100%.

Privind numarul de proiecte depuse pe POR 2007-2013, cele mai mari ponderi le inregistreaza cei cu un proiect depus (15%), cu 5 proiecte depuse (12.5%), cu 2 proiecte

depuse (10%) si cu 4 proiecte depuse (7.5%). Practic 70% din repondenti au minim doua proiecte depuse. Totodata, 15% din repondenti nu au proiecte depuse pe POR.

Dintre cei cu proiecte depuse, aproape jumatate dintre acestia (47.5%) le aveau in faza de implementare. Dintre acestia, 47% sunt in implementare pe domeniul major de interventie 2.1, 42% pe domeniul major de interventie 3.2, 37% pe domeniul major de interventie 5.1 si 32% pe domeniul de interventie 3.3.

In acea perioada cele mai putine proiecte in implementare se aflau pe Axa Prioritara 1 si pe Domeniile Majore de Interventie 5.2 si 5.3. Aceasta paleta reflecta orientarea administratiei publice catre intreaga gama de interventii oferita de POR 2007-2013, si in special catre cele care ofera solutii la nevoile existente la nivel local si judetean, respectiv infrastructura de transport, servicii sociale, sanatate, invatamant. Evident in raport cu potentialul turistic ridicat al regiunii, parte din operatiunii sunt adresate valorificarii acestuia.

De retinut este si faptul ca 62% dintre primariile ce au proiecte depuse pe Axa Prioritara 1 a POR 2007-2013 au proiecte in implementare si pe Axele Prioritare 2, 3 si 4 ale programului.

Privind corelarea cu celelalte programe operationale sectoriale, un procent semnificativ (42%) dintre administratiile publice locale aveau proiecte depuse si pe alte programe operationale (mediu, cresterea competitivitatii economice, dezvoltarea resurselor umane, dezvoltarea capacitatii administrative), ceea ce reflecta preocuparea existenta la nivel local pentru gasirea de solutii pentru categorii de nevoi, altele decat cele finantate prin POR.

Criza economica si financiara a afectat in mare si foarte mare masura peste 70% din repondenti sub aspectul nivelului investitiilor planificate. Totodata, se remarca faptul ca o treime din primariile repondente intampina dificultati foarte mari in realizarea investitiilor programate.

La nivel local exista trei judete, Botosani, Iasi si Vaslui pentru care acest procent depaseste 80%, iar in Vaslui este de 100 %. Aceeasi situatie se inregistreaza si in randul primariilor cu proiecte depuse pe axa prioritara 1, trei sferturi dintre acestea fiind afectate de criza economica si sociala in mare si foarte mare masura.

Urmarind impactul crizei asupra executiei bugetelor de venituri si cheltuieli se constata ca aproape 70% sunt afectati in mare si foarte mare masura - criza a determinat o reducere atat a valorii veniturilor bugetare realizate dar ulterior si a cheltuielilor publice (investitii planificate, achizitiilor realizate si cheltuielilor salariale). La nivel judetean, pentru indicatorul analizat se constata ca cel mai grav au afectate (mare si foarte mare masura) judetele Vaslui (100%), Botosani (83%), Suceava (82%), Iasi (60% total si 75% din primarii).

Din prisma evolutiei numarului de salariati, informatiile furnizate de administratia publica locala reflecta faptul ca efectele negative se regasesc in mare si foarte mare masura la 45% dintre acestia - un procent mai redus decat pentru ceilalti doi indicatori analizati. Exista diferente de impact pentru cele doua categorii de institutii ce formeaza administratia publica locala. Astfel, consiliile judetene au fost afectate in mare si foarte mare masura cu 67%, in timp ce primariile cu 41%. Totodata, numai 9% dintre primarii considera ca evolutia salariatilor nu a fost influentata negativ de catre criza. Este de asteptat ca in urma negocierilor incheiate cu Fondul Monetar International, ce prevad o reducere in continuare a cheltuielilor publice, sa asistam la o crestere a procentelor mentionate anterior.

La nivel judetean, per total, cele mai afectate sunt judetele Iasi (80%), Vaslui (75%) si Botosani (50%), iar la nivel de primarii cele din judetele Iasi (75%) si Vaslui (67%). Pentru primariile ce au proiecte depuse pe axa prioritara 1 a POR 2007-2013, impactul crizei asupra numarului de salariatii a fost mai redus decat in raport cu ceilalti doi indicatori analizati, practic doar o treime dintre acestea fiind afectate doar in mare masura si niciuna in foarte mare masura.

Efectul reducerii bugetelor locale s-a resimitit in mod direct si asupra finantarii activitatilor de instruire a salariatilor. Astfel, majoritatea repondentilor (62.5%) indica prezenta unui impact negativ in mare si foarte masura.

Cu toate acestea, o pondere importanta a administratiei publice locale a intreprins masurile necesare pentru a finanta activitatile de formare continua a personalului cu sprijinul finantarii oferite prin Fondul Social European.

La nivel judetean, sub aspectul activitatilor de formare continua a personalului, cel mai intens resimte efectele crizei economice si financiare administratia publica locala din judetul Vaslui (100%), Iasi (83%) si Botosani (83%).

Pana acum au fost prezentate concluziile privitoare la efectele directe ale crizei economice si financiare asupra dezvoltarii institutionale a administratiei publice locale. Impactul crizei asupra elementelor analizate indica posibile efecte prezente si viitoare si asupra gradului in care beneficiarii vor reusi sa-si duca la bun sfarsit implementarea proiectelor.

Astfel, peste jumatate din repondentii ce au proiecte in implementare apreciaza ca sunt afectati negativ in asigurarea resurselor financiare necesare derularii proiectelor - cauzele fiind reducerea veniturilor bugetare si a accesului la creditare. Cele mai afectate administratii publice sunt cele din judetul Vaslui (100%) si Bacau (80%).

Din prisma impactului crizei asupra realizarii indicatorilor fizici si a rezultatelor prevazute in contractul de finantare, situatia este imbucuratoare, in sensul ca doar un repondent a indicat faptul ca este posibil sa fie afectat negativ.

Dupa cum mentionam in capitolul anterior, repondentilor le-a fost oferita posibilitatea de a alege dintr-o paleta de domenii strategice de interventie (pusa la dispozitie de catre echipa de elaborare a studiului) acelea pe care le considera potrivite pentru a diminua efectele crizei si a pregati procesul de relansare economica. Raspunsurile primite pot constitui un punct de plecare pentru noua perioada de programare, post 2013.

Repondentii, reprezentanti ai administratiei publice locale vizeaza pe viitor o sprijinire relativ echilibrata a tuturor sectoarelor de activitate, cu un plus pentru dezvoltarea industriei, turismului, agriculturii si constructiilor. Cele mai putine optiuni exprimate au fost acordate sprijinirii comertului si structurilor de sprijin aferente.

Consiliile judetene se pronunta in unanimitate pentru dezvoltarea agriculturii, industriei, turismului si a infrastructurii aferente transportului rutier. Urmeaza in preferinta dezvoltarea constructiilor, serviciilor, comertului si structurilor de sprijin. Primariile vizeaza dezvoltarea in special a turismului, industriei, industriei si agriculturii.

Pentru primariile ce au proiecte depuse pe Axa Prioritara 1 cele mai multe optiuni vizeaza dezvoltarea industriei (94% din total optiuni), dezvoltarea infrastructurii de transport rutier (87%) si turismul (81%). Cele mai putine optiuni sunt adresate pentru dezvoltarea comertului si structurilor de sprijin (50% din total optiuni) si a serviciilor (56%).

La nivel judetean, optiunile strategice sunt exprimate in raport cu potentialul propriu de dezvoltare. In judetul Bacau repondentii se orienteaza in special pe dezvoltarea industriei, turismului, constructiilor, serviciilor, comertului si structurilor de sprijin a acestuia. In

judetul Botosani, optiunile sunt exprimate in unanimitate pentru dezvoltarea in continuare a agriculturii, pe palierele urmatoare fiind dezvoltarea industriei, constructiilor, turismul si infrastructurii rutiere. Pentru judetul Iasi exista o unanimitate a optiunilor exprimate pentru dezvoltarea agriculturii, industriei si turismului. In judetul Neamt unanimitatea optiunilor se adreseaza dezvoltarii turismului si infrastructurii de transport rutier. Administratia publica locala din judetul Suceava sustine in unanimitate dezvoltarea turismului, urmand in preferintele exprimate industria si constructiile agricultura, serviciile, infrastructura rutiera. In judetul Vaslui, in unanimitate sunt avute in vedere dezvoltarea agriculturii, industriei, constructiilor si infrastructurii de transport rutier.

Evident in paleta de optiuni exprimate a fiecarui judet se regasesc si alte directii strategice - ne-am limitat in a enumera catre ce zone s-au indreptat cele mai multe optiuni ale repondentilor.

Din prisma distributiei optiunilor exprimate de repondenti pe ramurile economice ale industriei, cei mai multi opteaza pentru industria prelucratoare, urmata de industriile de tip strategic, structurile de sprijin al afacerilor si industria extractiv-energetica. Industriile de tip strategic sunt incurajate in special in judetele Iasi si Suceava, in timp ce structurile de sprijin al afacerilor in Bacau, Botosani si Iasi.

Pentru industria prelucratoare, cele mai reprezentative domenii sustinute sunt confectiile si industria textila, urmate de industria lemnului si alimentara. La polul opus se incadreaza industria petrochimica, sticlei si incaltaminte. Cu toate ca regiunea dispune de un patrimoniu cultural bogat privind obiectele traditionale si de artizanat, surprinde numarul redus al raspunsurilor care vizeaza sustinerea activitatilor de colectare si valorificare a acestora. Cu toate acestea, este imbucurator faptul ca mai exista repondenti care incurajeaza aceasta ramura de activitate, ce isi poate aduce in continuare un aport important la dezvoltarea turismului.

La nivel judetean se constata ca (exceptand judetul Suceava), industria textila si a confectiilor ocupa primul loc in preferintele interviuatiilor. Dezvoltarea industriei lemnului se regasesc in optiunile repondentilor din Bacau, Suceava si Neamt, iar industria alimentara in judetele Bacau, Botosani si Suceava. Pentru primariile cu proiecte depuse pe axa prioritara 1, principalele preferinte sunt catre industria confectiilor, textila si a lemnului.

Exista o preocupare din ce in ce mai mare a administratiei publice locale pentru sprijinirea ramurilor de tip strategic. Cele mai multe optiuni se indreapta catre dezvoltarea sectorului IT si al biotehnologiilor, iar cele mai putine catre nanotehnologii, industria farmaceutica si energii provenite din surse alternative.

Pentru sprijinirea biotehnologiilor, se exprima in special judetele Suceava si Iasi, pentru industria IT judetele Bacau, Botosani si Suceava, iar pentru industria farmaceutica judetele Botosani, Iasi si Neamt.

Privind structurile de sprijin ale afacerilor, cel mai ridicat interes este orientat in prezent catre incubatoarele de afaceri. Un numar mai mic de optiuni exprimate este pentru centrele expozitionale si de afaceri, si in mod surprinzator fata de parcurile agroindustriale. De notat ca reprezentantii consiliilor judetene se orienteaza pentru dezvoltarea structurilor de tip parcuri tehnologice, parcuri stiintifice, parcuri industriale, in timp ce la nivel local reprezentantii primariilor sustin in principal dezvoltarea pe viitor a incubatoarelor de afaceri.

Reprezentantii administratiei publice locale si-au exprimat optiunile in raport cu axele prioritare si domeniile majore de interventie din POR 2007-2013, pe care ar mai dori sa depuna proiecte, in situatia in care s-ar realiza economii la nivel de program.

Nevoia de finantare a repondentilor se orienteaza in special catre Domeniul Major de Interventie 2.1. Urmeaza domenii majore de interventii ce vizeaza reabilitarea/modernizarea infrastructurii sociale, respectiv 3.4, 3.2 si 3.1.

De un interes ridicat se bucura si proiectele adresate Axei Prioritare 1, ceea ce dovedeste faptul ca autoritatile publice locale au constientizat rolul pe care il pot avea orasele in procesul de relansare economica.

Proiecte adresate structurilor de sprijinire a afacerilor finantate in cadrul Domeniului Major de Interventie 4.1, cat si cele orientate pentru valorificarea potentialului turistic existent (cultural, istoric, natural) si crearea/dezvoltarea bazelor de agrement din cadrul Domeniilor Majore de Interventie 5.1 si 5.2. se bucura de interesul beneficiarilor si pot constitui o solutie pentru depasirea efectelor crizei economice si financiare.

Cele mai putine optiuni au fost exprimate pentru schemele de finantare ce vizeaza sprijinirea microintreprinderilor aferente domeniului 4.3 si promovarii potentialului turistic aferent domeniului 5.3.

Exista diferente intre optiunile celor doua categorii ce formeaza administratia publica locala. Astfel, pentru Domeniul Major de Interventie 1.1 optiunile sunt exprimate doar de catre reprezentantii primariilor. Interesul fata de acest domeniu il manifesta atat primariile care nu au in prezent proiecte in implementare pe aceasta zona, cat si cele cu proiecte in implementare si care apreciaza ca sunt necesare fonduri suplimentare pentru solutionarea problemelor existente in zonele de actiune urbana.

Pentru Domeniul Major de Interventie 2.1, se inregistreaza cele mai multe optiuni exprimate atat in randul consiliilor judetene cat si al primariilor, ceea ce indica faptul ca exista inca un necesar de finantare ridicat pentru modernizarea/reabilitarea infrastructurii de transport rutiere atat la nivel judetean, cat si orasenesec.

Pentru Axa Prioritara 3, atentia consiliilor judetene se indreapta intr-o pondere ridicata catre modernizarea si dotarea cu echipamente a infrastructurii sociale, a infrastructurii de invatamant si infrastructurii de sanatate.

Fata de Domeniul Major de Interventie 5.1, se inregistreaza un interes mai ridicat din partea consiliilor judetene si mai scazut din partea primariilor - cele mai multe dintre obiectivele turistice aferente patrimoniului istoric si cultural se afla in proprietatea consiliilor judetene. Un interes aproximativ similar exista insa pentru dezvoltarea structurilor de agrement ce vizeaza valorificarea potentialului turistic natural.

Nevoile viitoare de finantare ale primariilor ce au proiecte depuse pe axa dedicata sprijinirii dezvoltarii urbane din POR 2007-2013 se indreapta in cea mai mare parte, in continuare, catre dezvoltarea urbana. Totodata, exista un interes viitor si pentru depunerea de proiecte pe celelalte domenii majore de interventie ale programului.

La nivel judetean, nevoile existente au fost amplificate in mod diferentiat de efectele crizei economice si financiare. Din acest motiv si nevoia de finantare difera de la un judet la altul.

Astfel, in judetul Bacau cele mai multe optiuni se indreapta catre reabilitarea si modernizarea infrastructurii de transport rutier, infrastructurii de servicii sociale si infrastructurii ce valorifica potentialul turistic natural. Urmatorul palier de optiuni este format din dezvoltarea infrastructurii de sanatate, sprijinirea dezvoltarii urbane si a infrastructurii de invatamant.

In judetul Botosani, atentia se indreapta in primul rand catre dezvoltarea infrastructurii de transport rutier, apoi in mod egal catre dezvoltarea urbana, infrastructura de sanatate, de invatamant, dezvoltarea infrastructurii ce valorifica potentialul turistic cultural si istoric si promovarea potentialului turistic existen.

In judetul Iasi, reprezentantii administratiei publice locale au in vedere in special operatiuni ce se incadreaza pe dezvoltarea infrastructurii de transport rutier, sprijinirea dezvoltarii urbane, dezvoltarea structurilor de sprijin a afacerilor.

In judetul Neamt, cea mai mare parte a optiunilor sunt facute pentru dezvoltarea infrastructurii de invatamant, respectiv a infrastructurii de agrement ce valorifica potentialul turistic natural existent. Urmeaza un numar egal de optiuni pentru sprijinirea dezvoltarii urbane, a infrastructurii de sanatate si celei sociale.

In judetul Suceava, domina optiunile pentru dezvoltarea infrastructurii de transport rutier. Restul optiunilor sunt adresate celorlate domenii majore de interventie, cu un plus pentru infrastructura de invatamant, sprijinirea dezvoltarii urbane si infrastructura de agrement ce valorifica potentialul turistic natural existent.

Judetul Vaslui vizeaza in principal sprijinirea dezvoltarii urbane si dezvoltarea infrastructurii de transport rutier, iar pe un palier secund infrastructura de servicii sociale si de invatamant.

Concluzii pentru repondenti reprezentanti ai mediului privat

Pentru mediul privat rata totala de raspuns a fost de 56%, inferioara ratei totale de raspuns pe regiune. In unele judete (Bacau, Botosani), initiativa Agentiei pentru Dezvoltare Regionala Nord-Est a fost mai bine primita, ratele de raspuns fiind in jur de 80%.

Din chestionarele primite rezulta ca ponderea covarsitoare a repondentilor este formata din reprezentantii microintreprinderilor(90%). In raport cu domeniu principal de activitate, cele mai multe firme reprezinta ramura hotelurilor si restaurantelor, activitatilor de arhitectura, activitatilor de consultanta pentru afaceri si activitatilor de inginerie si consultanta.

Din numarul total al repondentilor, 90% au proiecte aflate in faza de implementare, iar dintre acestea cele mai multe sunt pe Domeniul Major de Interventie 4.3 (75%), urmand domeniul 5.2 (19%) si domeniul 4.1 (6%). Singurele judete unde sunt prezenti beneficiari pe toate cele trei domenii de interventie amintite sunt Bacau si Iasi.

Un procent de numai 10% din repondenti au proiecte depuse si pe alte programe operationale (dezvoltarea resurselor umane si cresterea competitivitatii economice) ce reflecta nivelul mic de expunere (prudenta, lipsa de resurse financiare, anticipatii negative) al acestora datorat efectelor crizei economice si financiare.

Criza economica si financiara a afectat in mare si foarte mare masura peste jumatate din repondenti sub aspectul evolutiei personalului propriu - datorate restructurarilor provocate de scaderea puterii de cumparare a populatiei, reducerea numarului de comenzi, caderea pietii imobiliare. Cel mai mare impact l-au resimtit firmele din judetele Bacau, Botosani si Vaslui.

Sub aspectul impactului crizei asupra investitiilor planificate se constata ca efectele sunt si mai severe, aproape in totalitate repondentii fiind nevoiti sa renunte la ceea ce isi propusera sa realizeze. Si in acest caz aproape jumatate dintre ei au fost afectati in mare si foarte mare masura. La nivel judetean cele mai afectate firme sunt cele din judetele Botosani, Iasi si Bacau. Imbucurator este faptul ca in judetul Neamt, peste o treime din firme considera ca nu au fost afectate de criza si si-au putut derula proiectele de investitii propuse.

Datorita reducerii cererii agregate, doua treimi din repondenti au declarat ca au fost afectati in mare si foarte mare masura in realizarea cifrei de afaceri. Efectele cele mai severe se inregistreaza in judetele Suceava, Bacau si Neamt (necorelare in raport cu numarul mic al raspunsurilor care au indicat ca au fost influentati negativ privind investitiilor planificate).

In ciuda crizei economice si financiare, in general firmele si-au putut asigura programe de formare profesionala pentru proprii angajati, doar 24% dintre repondenti fiind afectati negativ in mare si foarte mare masura. Singurele judete unde impactul a fost mai puternic resimtit sunt Vaslui si Bacau.

Din procentul repondentilor ce realizeaza activitati de export (16%) o treime considera ca a fost afectata in mare si foarte mare masura de criza, iar o alta treime nu a fost afectata deloc.

Privind problemele intampinate de mediul privat in implementarea proiectelor pe POR 2007-2013, ca urmare a efectelor crizei se desprinde concluzia ca cea mai mare parte a repondentilor intampina dificultati in asigurarea resurselor financiare necesare acoperirii finantarii proprii si cheltuielilor neeligibile, cat si in angajarea cheltuielilor necesare implementarii proiectelor - efect al restrangerii accesului la creditare (lipsa de lichiditati, comision de risc ridicat pentru unele domenii, solicitare garantii suplimentare).

La nivel judetean, cele mai multe firme repondente care au indicat posibilitatea de a intampina dificultati sunt cele din judetele Botosani (100%), Iasi (77%), Bacau (71%), Neamt (55%) si Vaslui (50%).

O situatie alarmanta se inregistreaza in analiza efectelor crizei asupra realizarii indicatorilor si rezultatelor prevazute in contractul de finantare - peste jumatate din repondenti apreciaza ca exista riscul nerealizarii acestora. Intr-o anumita proportie acest risc s-a produs deja - in perioada de realizare a sondajului, cat si ulterior parte dintre repondenti (datorita efectelor crizei) au fost nevoiti sa-si rezileze contractele de finantare pe Domeniul Major de Interventie 4.3. Cu exceptia judetului Iasi, in toate celelalte judete ale regiunii riscul mentionat este ridicat.

In raport cu tipul indicatorilor, respectiv a rezultatelor indicate de repondenti pentru care exista probabilitatea sa nu fie realizati datorita efectelor negative ale crizei, se constata ca cele mai multe raspunsuri vizeaza numarul de persoane ce urmeaza a fi angajate. Urmeaza in ordine posibile probleme in atingerea cifrei de afaceri si a profitului previzionat.

Pe judete, indicatorii pentru care exista probabilitatea de a nu fi realizati sunt profit si cifra de afaceri (Bacau), durata medie de sedere, numar de turisti, grad de ocupare, numar de salariati angajati, cifra de afaceri realizata (Neamt), termen de implementare, cifra de afaceri, numar de salariati (Iasi), numar de salariati angajati, cifra de afaceri realizata, rentabilitate, numar de clienti, contractate incheiate (Suceava).

La o intrebare suplimentara a chestionarului, interviatii din toate judetele regiunii apreciaza ca, serviciile constructiile si comertul au fost domeniile cele mai afectate de criza.

In raport cu paleta de optiuni strategice propuse de catre agentie pentru a se diminua efectele crizei economice si financiare, si a se relua procesul de crestere economica firmele au considerat ca principalele domenii ce pot asigura acest lucru sunt industria, turismul si agricultura.

Referitor la industrie, cele mai indicate au fost industria prelucratoare, industria materialelor de constructii si industria extractiv-energetica. In raport cu subramurile ce-si aduc aportul la industria prelucratoare - industria lemnului si hartiei, a materialelor de constructii si confectiilor sunt considerate ca au potentialul necesar de a asigura relansarea economica.

Din situatia optiunilor exprimate asupra industriilor de tip strategic, cele mai multe dintre raspunsuri sustin dezvoltarea sectorului IT si al biotehnologiilor, urmate de industria farmaceutica si cea energetica. Structurile de sprijin a afacerilor ce sunt avute in vedere in continuare sunt parcurile tehnologice si industriale, respectiv incubatoarele de afaceri.

Prin urmare mediul privat doreste crearea si dezvoltarea pe viitor a structurilor care sa sprijine cresterea competitivitatii firmelor prin dezvoltarea de produse noi, ce inglobeaza un transfer ridicat de „know-how”, cat si dezvoltarea incubatoarelor de afaceri ce pot oferi solutii pentru sustinerea activitatilor economice a firmelor la nivel local.

In judetul Bacau repondentii considera ca in perioada urmatoare ar trebui sprijinita relansarea industriei, turismului, constructiilor si agriculturii; in judetul Botosani agricultura, industria, comertul, serviciile; in judetul Iasi industria, turismul, agricultura, constructiile; in judetul Neamt agricultura, industria si turismul; in judetul Suceava toate sectoarele mai putin comertul; in judetul Vaslui industria, turismul si agricultura.

Industria prelucratoare are cele mai multe optiuni exprimate in judetele Bacau, Botosani, Neamt si Suceava. Industriile de tip strategic sunt sustinute in special de firmele repondente din judetul Iasi, in timp ce structurile de sprijin a afacerilor apar in raspunsurile primite din toate judetele.

Firmele private si-au exprimat la randul lor optiunile in raport cu axele prioritare si domeniile majore de interventie din POR 2007-2013, pe care ar mai dori sa depuna proiecte, in situatia in care s-ar realiza economii la nivel de program.

Nevoia de finantare a repondentilor se orienteaza, firesc, in principal catre domeniile de interventie pe care mediul privat este eligibil, respectiv domeniile de interventie 4.3 (81% din repondenti), 5.2 (29% din repondenti) si 4.1 (10% din repondenti).

Restul optiunilor ramase se adreseaza proiectelor ce vizeaza dezvoltarea infrastructurii sociale (domeniile 3.4 si 3.2), precum si dezvoltarea infrastructurii de transport (domeniul 2.1) - investitii care ar putea contribui la cresterea gradului de atractivitate al localitatilor.

La nivel judetean exista diferentieri exprimate in nevoia viitoare de finantare: in judetul Bacau, toti repondentii considera ca operatiunile aferente domeniului major de interventie destinat microintreprinderilor trebuie sprijinite financiar in continuare, iar o treime dintre acestia si-au exprimat optiunea si fata de domeniul 5.2; in judetul Botosani, jumatate dintre repondenti considera ca trebuie finantate in continuare operatiunile din domeniul 4.3, respectiv pentru domeniul 5.2; in judetul Iasi, raspunsurile oferite de

repondenti se orienteaza pe o gama diversificata de domenii majore de interventie, ce vizeaza atat cele pe care acestia sunt eligibili, dar si cele ce pot contribui indirect la asigurarea conditiilor necesare dezvoltarii mediului de afaceri, respectiv domeniile 2.1, 3.2 si 3.4; in judetul Neamt, toti repondentii si-au exprimat optiunea numai pentru sustinerea in viitor a operatiunilor pe domeniul 4.3; In judetul Suceava, optiunile se indreapta spre domeniul 4.3 indicat de toti repondentii, si in parte catre domeniile 5.2 si 3.2; in judetul Vaslui toti repondentii si-au exprimat optiunea numai pentru sustinerea in viitor a operatiunilor pe domeniul 4.3.

Din concluziile prezentate reiese faptul ca cea mai mare parte dintre beneficiarii proiectelor pe POR 2007-2013 au fost afectati negativ de efectele crizei economice si financiare. Practic, nu exista indicator analizat din care sa nu reiasa ca peste jumatate dintre ei resimt efectele negative ale crizei.

Imbucurator este faptul ca, cei mai multi dintre acestia cauta in acest moment solutii ca pe de o parte sa implementeze in bune conditii proiectele, iar pe de alta parte sa se aleaga acele variante strategice care vor asigura in viitor relansarea procesului de crestere economica in regiune.

Bibliografie

- 1) European Commission - „Communication from the Commission to the European Council - European Economic Recovery Plan” (noiembrie 2008)
- 2) Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions - Reinforcing Economic Policy Coordination (mai 2010)
- 3) Eurostat - Newsrelease Euroindicators - buletine lunare 2009-2010
- 4) World Bank - Financial Crisis enterprise surveys (decembrie 2010)
- 5) European Commission - Stability and Growth Pact (2005)
- 6) Banca Nationala a Romaniei - Sondaj privind creditarea companiilor nefinanciare si populatiei (2009)
- 7) International Monetary Fund - How did emerging markets cope with the crise?
- 8) Memorandumul financiar de intelegere intre Uniunea Europeana si Romania (aprilie 2009 si mai 2010)
- 9) Memorandumul financiar de intelegere intre Fondul Monetar International si Romania (aprilie 2009 si mai 2010)
- 10) Guvernul Romaniei - Programul de convergenta 2009-2012 (februarie 2010)
- 11) Comisia Europeana - Politica de Coeziune: raport strategic pentru anul 2010 privind punerea in aplicare a programelor pentru perioada 2007-2013
- 12) Raport Strategic National 2009 privind implementarea Fondurilor Structurale si Coeziune

Anexa 1 - model de chestionar adresat administratiei publice locale(consilii judetene)

Studiu privind implementarea Programului Operational Regional la nivelul Regiunii Nord-Est - aspecte cantitative si calitative rezultate ca urmare a crizei economice si financiare

- CHESTIONAR -

1. Denumire institutie/organism/firma (va rugam completati): .....

2. Tip institutie (va rugam bifati):

administratie publica locala

firma privata

universitate

organism nonguvernamental

altele (va rugam precizati):.....

3. Localizare judet/oras (va rugam completati):.....

4. Aveti proiecte depuse pe Programul Operational Regional 2007-2013?

Da Nu

daca raspunsul la intrebarea 4. este da va rugam precizati numarul de proiecte:.....

5. Aveti proiecte in implementare pe Programul Operational Regional 2007-2013?

Da Nu

Daca raspunsul al intrebarea 5. este da va rugam sa bifati casuta corespunzatoare domeniului major de interventie dupa cum urmeaza:

Axa1 - "Sprijinirea dezvoltarii durabile a oraselor - poli urbani de crestere"

DMI 1.1 - "Planuri integrate de dezvoltare urbana"

Subdomeniul "Poli de crestere"

- Subdomeniul “Poli urbani de dezvoltare”
- Subdomeniul “Centre urbane”
- Axa 2 - “ Imbunatatirea infrastructurii regionale si locale de transport”
- DMI 2.1 - “Reabilitarea si modernizarea retelei de drumuri judetene, strazi urbane - inclusiv constructia / reabilitarea soselelor de centura”
- Axa 3 - “ Imbunatatirea infrastructurii sociale”
- DMI 3.1 - “Reabilitarea/modernizarea/echiparea infrastructurii serviciilor de sanatate”
- DMI 3.2 - “ Reabilitarea/modernizarea/dezvoltarea si echiparea infrastructurii serviciilor sociale”
- DMI 3.3 - “Imbunatatirea dotarii cu echipamente a bazelor operationale pentru interventii in situatii de urgenta”
- DMI 3.4 - „Reabilitarea/modernizarea/dezvoltarea si echiparea infrastructurii educationale preuniversitare, universitare si a infrastructurii pentru formare profesionala continua”
- Axa 4 - “Sprijinirea mediului de afaceri regional si local”
- DMI 4.1 - “Dezvoltarea durabila a structurilor de sprijinire a afacerilor de importanta regionala si locala”
- DMI 4.2 - “Reabilitarea siturilor industriale poluate si neutilizate si pregatirea pentru noi activitati”
- Axa 5 - „ Dezvoltarea durabila si promovarea turismului”
- DMI 5.1 - “Restaurarea si valorificarea durabila a patrimoniului cultural, precum si crearea/modernizarea infrastructurilor conexe”
- DMI 5.2 - „Crearea, dezvoltarea, modernizarea infrastructurii de turism pentru valorificarea resurselor naturale si cresterea calitatii serviciilor turistice”
- DMI 5.3 - Promovarea potentialului turistic si crearea infrastructurii necesare, in scopul cresterii atractivitatii Romaniei ca destinatie turistica

6. Aveti proiecte de implementare si pe Programele Operationale Sectoriale?

Da Nu

Daca da, va rugam bifati:

- POS - “Cresterea competitivitatii economice”
- POS - “Transport”
- POS - “Mediu”
- POS - “Dezvoltarea resurselor umane”
- POS - “Dezvoltarea capacitatii administrative”

7. In ce masura criza economica si financiara va afecteaza negativ activitatea curenta? Va rugam sa punctati de la 1 la 5 (1=deloc; 2=in mica masura; 3=intr-o oarecare masura; 4=in mare masura; 5=in foarte mare masura) pentru fiecare categorie in parte:

7.1 evolutia numarului de salariati:

7.2 realizarea investitiilor planificate

7.3 executia bugetului de venituri si cheltuieli

7.4 realizarea activitatilor de formare continua a personalului

alte categorii, va rugam descrieti:

In cazul in care nu ati fost afectat de criza, comparativ cu anul precedent, considerati ca activitatea dvs este:

a) in stagnare

b) in crestere

8. In ce masura criza economica si financiara va afecteaza implementarea proiectelor finantate din Programul Operational Regional? (va rugam sa bifati)

nota: va rugam sa raspundeti la aceasta intrebare doar daca raspunsul la intrebarea 5. a chestionarului este DA.

- ma afecteaza negativ in obtinerea fondurilor necesare asigurarii finantarii proprii precum si acoperirii cheltuielilor neeligibile:

Da

Nu

- ma afecteaza negativ in realizarea indicatorilor fizici, respectiv rezultatelor prevazute in contractul de finantare:

Da

Nu

daca raspunsul este da va rugam enumerati tipul de indicatori posibil a fi afectati:

9. Va rugam sa precizati care sunt arealele geografice ale judetului care sunt afectate de efectele crizei economice si financiare (ex. rata ridicata a somajului, nivel ridicat de saracie, disponibilizari colective, declinul industriei si/sau constructiilor, etc.)

10. Care considerati ca sunt masurile economice ce pot contribui la diminuarea efectelor crizei economice si financiare pe termen mediu? (va rugam bifati)

10.1 dezvoltarea agriculturii

10.2 dezvoltarea industriei

- dezvoltarea industriei extractive-energetice

- dezvoltarea industriei prelucratoare

Va rugam enumerati subramurile pe care le aveti in vedere (ex.industria textila,industria confectiilor, industria materialelor de constructii, industria de prelucrare a lemnului, industria grea, etc.)

- dezvoltarea industriilor de tip strategic (ex. IT, biotehnologii, farmaceutica, etc.)

Va rugam enumerati

- dezvoltarea structurilor de sprijin a afacerilor

Va rugam enumerati tipuri de structuri pe care le aveti in vedere? (ex. parcuri industriale, parcuri tehnologice, parcuri stiintifice, incubatoare de afaceri, clustere)

10.3 dezvoltarea turismului

10.4 dezvoltarea constructiilor

10.5 dezvoltarea comertului si a structurilor de sprijin a acestuia

10.6 dezvoltarea serviciilor

Va rugam sa enumerati tipurile de servicii pe care le aveti in vedere:

10.7 dezvoltarea infrastructurii de transport

10.8 altele (va rugam precizati)

11. In cazul in care se vor realiza economii la nivelul Programului Operational Regional nevoile dumneavoastra de ordin economic si social spre ce Axa prioritara, respectiv Domeniu Major de Interventie se vor orienta? Va rugam enumerati!

Nota: va rugam sa transmiteti chestionarul completat pana pe data de....., pe fax 0233 218072 si e-mail adrnordest@adrnordest.ro

Anexa 2 - model de chestionar adresat administratiei publice locale (unitati administrativ teritoriale cu proiecte depuse pe axele prioritare ale POR 2007-2013, inclusiv pe axa prioritara 1)

Studiu privind implementarea Programului Operational Regional la nivelul Regiunii Nord-Est - aspecte cantitative si calitative rezultate ca urmare a crizei economice si financiare

- CHESTIONAR -

1. Denumire institutie/organism/firma (va rugam completati): .....

2. Tip institutie (va rugam bifati):

administratie publica locala

firma privata

universitate

organism nonguvernamental

altele (va rugam precizati): .....

3. Localizare judet/oras (va rugam completati): .....

4. Aveti proiecte depuse pe Programul Operational Regional 2007-2013?

Da Nu

daca raspunsul la intrebarea 4. este da va rugam precizati numarul de proiecte: .....

5. Aveti proiecte in implementare pe Programul Operational Regional 2007-2013?

Da Nu

Daca raspunsul al intrebarea 5. este da va rugam sa bifati casuta corespunzatoare domeniului major de interventie dupa cum urmeaza:

Axa1 - "Sprijinirea dezvoltarii durabile a oraselor - poli urbani de crestere"

DMI 1.1 - "Planuri integrate de dezvoltare urbana"

Subdomeniul "Poli de crestere"

Subdomeniul "Poli urbani de dezvoltare"

Subdomeniul "Centre urbane"

Axa 2 - "Imbunatatirea infrastructurii regionale si locale de transport"

DMI 2.1 - "Reabilitarea si modernizarea retelei de drumuri judetene, strazi urbane - inclusiv constructia / reabilitarea soselelor de centura"

Axa 3 - "Imbunatatirea infrastructurii sociale"

DMI 3.1 - "Reabilitarea/modernizarea/echiparea infrastructurii serviciilor de sanatate"

DMI 3.2 - "Reabilitarea/modernizarea/dezvoltarea si echiparea infrastructurii serviciilor sociale"

DMI 3.3 - "Imbunatatirea dotarii cu echipamente a bazelor operationale pentru interventii in situatii de urgenta"

DMI 3.4 - "Reabilitarea/modernizarea/dezvoltarea si echiparea infrastructurii educationale preuniversitare, universitare si a infrastructurii pentru formare profesionala continua"

Axa 4 - "Sprijinirea mediului de afaceri regional si local"

DMI 4.1 - "Dezvoltarea durabila a structurilor de sprijinire a afacerilor de importanta regionala si locala"

DMI 4.2 - "Reabilitarea situurilor industriale poluate si neutilizate si pregatirea pentru noi activitati"

Axa 5 - "Dezvoltarea durabila si promovarea turismului"

DMI 5.1 - "Restaurarea si valorificarea durabila a patrimoniului cultural, precum si crearea/modernizarea infrastructurilor conexe"

DMI 5.2 - "Crearea, dezvoltarea, modernizarea infrastructurii de turism pentru valorificarea resurselor naturale si cresterea calitatii serviciilor turistice"

DMI 5.3 - Promovarea potentialului turistic si crearea infrastructurii necesare, in scopul cresterii atractivitatii Romaniei ca destinatie turistica

6. Aveti proiecte in implementare si pe Programele Operationale Sectoriale?

Da Nu

Daca da, va rugam bifati:

POS - "Cresterea competitivitatii economice"

POS - "Mediu"

POS - "Dezvoltarea resurselor umane"

POS - "Dezvoltarea capacitatii administrative"

7. In ce masura criza economica si financiara va afecteaza negativ activitatea curenta? Va rugam sa punctati de la 1 la 5 (1=deloc; 2=in mica masura; 3=intr-o oarecare masura; 4=in mare masura; 5=in foarte mare masura) pentru fiecare categorie in parte:

7.1 evolutia numarului de salariati:

7.2 realizarea investitiilor planificate

7.3 executia bugetului de venituri si cheltuieli

7.4 realizarea activitatilor de formare continua a personalului

alte categorii, va rugam descrieti:

In cazul in care nu ati fost afectat de criza, comparativ cu anul precedent, considerati ca activitatea dvs. este:

c) in stagnare

d) in crestere

8. In ce masura criza economica si financiara va afecteaza implementarea proiectelor finantate din Programul Operational Regional? (va rugam sa bifati)

nota: va rugam sa raspundeti la aceasta intrebare doar daca raspunsul la intrebarea 5. a chestionarului este DA.

- ma afecteaza negativ in obtinerea fondurilor necesare asigurarii finantarii proprii precum si acoperirii cheltuielilor neeligibile:

Da

Nu

- ma afecteaza negativ in realizarea indicatorilor fizici, respectiv rezultatelor prevazute in contractul de finantare:

Da

Nu

daca raspunsul este da va rugam enumerati tipul de indicatori posibil a fi afectati:

9. Va rugam sa precizati in ce masura zona de actiune urbana identificata in Planul Integrat de Dezvoltare Urbana este afectata negativ de efectele crizei economice si financiare (ex. rata ridicata a somajului, nivel ridicat de saracie, disponibilizari colective, declinul industriei si/sau constructiilor, cresterea criminalitatii, probleme de ordin social etc.)

10. Care considerati ca sunt masurile economice ce pot contribui la diminuarea efectelor crizei economice si financiare pe termen mediu? (va rugam bifati)

10.1 dezvoltarea agriculturii

10.2 dezvoltarea industriei

- dezvoltarea industriei extractive-energetice

- dezvoltarea industriei prelucratoare

Va rugam enumerati subramurile pe care le aveti in vedere (ex.industria textila,industria confectiilor, industria materialelor de constructii, industria de prelucrare a lemnului, industria grea, etc.)

- dezvoltarea industriilor de tip strategic (ex. IT, biotehnologii, farmaceutica, etc.)

Va rugam enumerati

- dezvoltarea structurilor de sprijin a afacerilor

Va rugam enumerati tipuri de structuri pe care le aveti in vedere? (ex. parcuri industriale, parcuri tehnologice, parcuri stiintifice, incubatoare de afaceri, clustere)

10.3 dezvoltarea turismului

10.4 dezvoltarea constructiilor

10.5 dezvoltarea comertului si a structurilor de sprijin a acestuia

10.6 dezvoltarea serviciilor

Va rugam sa enumerati tipurile de servicii pe care le aveti in vedere:

10.7 dezvoltarea infrastructurii de transport

10.8 altele (va rugam precizati)

11. In cazul in care se vor realiza economii la nivelul Programului Operational Regional nevoile dumneavoastra de ordin economic si social spre ce Axa prioritara, respectiv Domeniu Major de Interventie se vor orienta? Va rugam enumerati!

Va multumim pentru sprijinul dumneavoastra!

*Nota: va rugam sa transmiteti chestionarul completat pana la data de .....,
pe fax 0233 218072 si e-mail adrnordest@adrnordest.ro*

Anexa 3 - model de chestionar adresat administratiei publice locale (unitati administrativ teritoriale cu proiecte depuse pe axele prioritare ale POR 2007-2013, mai putin pe axa prioritara 1)

Studiu privind implementarea Programului Operational Regional la nivelul Regiunii Nord-Est - aspecte cantitative si calitative rezultate ca urmare a crizei economice si financiare

- CHESTIONAR -

1. Denumire institutie/organism/firma (va rugam completati): .....

2. Tip institutie (va rugam bifati):

administratie publica locala

firma privata

universitate

organism nonguvernamental

altele (va rugam precizati):.....

3. Localizare judet/oras (va rugam completati):.....

4. Aveti proiecte depuse pe Programul Operational Regional 2007-2013?

Da Nu

daca raspunsul la intrebarea 4. este da va rugam precizati numarul de proiecte:.....

5. Aveti proiecte in implementare pe Programul Operational Regional 2007-2013?

Da Nu

Daca raspunsul al intrebarea 5. este da va rugam sa bifati casuta corespunzatoare domeniului major de interventie dupa cum urmeaza:

Axa1 - "Sprijinirea dezvoltarii durabile a oraselor - poli urbani de crestere"
DMI 1.1 - "Planuri integrate de dezvoltare urbana"

Subdomeniul "Poli de crestere"

Subdomeniul "Poli urbani de dezvoltare"

Subdomeniul “Centre urbane”

Axa 2 - “ Imbunatatirea infrastructurii regionale si locale de transport”

DMI 2.1 - “Reabilitarea si modernizarea retelei de drumuri judetene, strazi urbane - inclusiv constructia / reabilitarea soselelor de centura”

Axa 3 - “ Imbunatatirea infrastructurii sociale”

DMI 3.1 - “Reabilitarea/modernizarea/echiparea infrastructurii serviciilor de sanatate”

DMI 3.2 - “ Reabilitarea/modernizarea/dezvoltarea si echiparea infrastructurii serviciilor sociale”

DMI 3.3 - “Imbunatatirea dotarii cu echipamente a bazelor operationale pentru interventii in situatii de urgenta”

DMI 3.4 - „Reabilitarea/modernizarea/dezvoltarea si echiparea infrastructurii educationale preuniversitare, universitare si a infrastructurii pentru formare profesionala continua”

Axa 4 - “Sprijinirea mediului de afaceri regional si local”

DMI 4.1 - “Dezvoltarea durabila a structurilor de sprijinire a afacerilor de importanta regionala si locala”

DMI 4.2 - “Reabilitarea siturilor industriale poluate si neutilizate si pregatirea pentru noi activitati”

Axa 5 - „ Dezvoltarea durabila si promovarea turismului”

DMI 5.1 - “Restaurarea si valorificarea durabila a patrimoniului cultural, precum si crearea/modernizarea infrastructurilor conexe”

DMI 5.2 - „Crearea, dezvoltarea, modernizarea infrastructurii de turism pentru valorificarea resurselor naturale si cresterea calitatii serviciilor turistice”

DMI 5.3 - „Promovarea potentialului turistic si crearea infrastructurii necesare, in scopul cresterii atractivitatii Romaniei ca destinatie turistice”

6. Aveti proiecte in implementare, finantate din Programele Operationale Sectoriale?

Da Nu

Daca da, va rugam bifati:

POS - “Cresterea competitivitatii economice”

POS - “Mediu”

POS - “Dezvoltarea resurselor umane”

POS - “Dezvoltarea capacitatii administrative”

7. In ce masura criza economica si financiara va afecteaza negativ activitatea curenta? Va rugam punctati de la 1 la 5 (1=deloc; 2=in mica masura; 3=intr-o oarecare masura; 4=in mare masura; 5=in foarte mare masura) pentru fiecare categorie in parte:

7.1 evolutia numarului de salariati:

7.2 realizarea investitiilor planificate

7.3 executia bugetului de venituri si cheltuieli

7.4 realizarea activitatilor de formare continua a personalului

alte categorii, va rugam descrieti:

8. In ce masura criza economica si financiara va afecteaza implementarea proiectelor finantate din Programul Operational Regional? (va rugam sa bifati)

nota: va rugam sa raspundeti la aceasta intrebare doar daca raspunsul la intrebarea 5. a chestionarului este DA.

- ma afecteaza negativ in obtinerea fondurilor necesare asigurarii finantarii proprii precum si acoperirii cheltuielilor neeligibile:

Da

Nu

- ma afecteaza negativ in realizarea indicatorilor fizici, prevazuti in contractul de finantare:

Da

Nu

daca raspunsul este da va rugam enumerati tipul de indicatori posibil a fi afectati:

9. Va rugam sa precizati care sunt arealele orasului dumneavoastra care sunt afectate de efectele crizei economice si financiare (ex. rata ridicata a somajului, nivel ridicat de saracie, disponibilizari colective, declinul industriei si/sau constructiilor, etc.)

10. Care considerati ca sunt masurile economice ce pot contribui la diminuarea efectelor crizei economice si financiare pe termen mediu? (va rugam bifati)

10.1 dezvoltarea agriculturii

10.2 dezvoltarea industriei

- dezvoltarea industriei extractive-energetice

- dezvoltarea industriei prelucratoare

Va rugam enumerati subramurile pe care le aveti in vedere (ex.industria textila,industria confectiilor, industria materialelor de constructii, industria de prelucrare a lemnului, industria grea, etc.)

- dezvoltarea industriilor de tip strategic (ex. IT, biotehnologii, farmaceutica, etc.)

Va rugam enumerati

- dezvoltarea structurilor de sprijin a afacerilor

Va rugam enumerati tipuri de structuri pe care le aveti in vedere? (ex. parcuri industriale, parcuri tehnologice, parcuri stiintifice, incubatoare de afaceri, clustere)

10.3 dezvoltarea turismului

10.4 dezvoltarea constructiilor

10.5 dezvoltarea comertului si a structurilor de sprijin a acestuia

10.6 dezvoltarea serviciilor

Va rugam sa enumarati tipurile de servicii pe care le aveti in vedere:

10.7 dezvoltarea infrastructurii de transport

10.8 altele (va rugam precizati)

11. In cazul in care se vor realiza economii la nivelul Programului Operational Regional nevoile dumneavoastra de ordin economic si social spre ce Axa prioritara, respectiv Domeniu Major de Interventie se vor orienta? Va rugam enumerati!

Va multumim pentru sprijinul dumneavoastra!

*Nota: va rugam sa transmiteti chestionarul completat pana pe data de.....,
pe fax 0233 218072 si e-mail adrnordest@adrnordest.ro*

Anexa 4 - model de chestionar adresat mediului privat

Studiu privind implementarea Programului Operational Regional la nivelul Regiunii Nord-Est - aspecte cantitative si calitative rezultate ca urmare a crizei economice si financiare

- CHESTIONAR -

1. Denumire institutie/organism/firma (va rugam completati): .....

2. Tip institutie (va rugam bifati):

administratie publica locala

firma privata

universitate

organism nonguvernamental

altele (va rugam precizati):

.....

3. Sectorul de activitate (va rugam bifati):

industria extractiva/energetica industria prelucratoare constructii

comert servicii

domeniul principal de activitate (va rugam precizati): .....

4. Localizare judet/oras (va rugam completati):

.....

5. Aveti proiecte depuse pe Programul Operational Regional 2007-2013?

Da Nu

daca raspunsul la intrebarea 5 este da, va rugam sa precizati numarul de proiecte: .....

6. Aveti proiecte in implementare finantate din Programul Operational Regional 2007-2013?

Da Nu

Daca raspunsul la intrebarea 6 este da, va rugam sa bifati casuta corespunzatoare domeniului major de interventie dupa cum urmeaza:

Axa 4 - "Sprijinirea mediului de afaceri regional si local"

DMI 4.1 - "Dezvoltarea durabila a structurilor de sprijinire a afacerilor de importanta regionala si locala"

DMI 4.3 - "Sprijinirea dezvoltarii microintreprinderilor"

Axa 5 - „Dezvoltarea durabila si promovarea turismului”

DMI 5.2 - „Crearea, dezvoltarea, modernizarea infrastructurii de turism pentru valorificarea resurselor naturale si cresterea calitatii serviciilor turistice”

7. Aveti proiecte in implementare finantate din Programele Operationale Sectoriale?

Da Nu

Daca da, va rugam bifati:

POS - "Cresterea competitivitatii economice"

POS - "Dezvoltarea resurselor umane"

8. In ce masura criza economica si financiara va afecteaza negativ activitatea curenta? Va rugam punctati de la 1 la 5 (1=deloc; 2=in mica masura; 3=intr-o oarecare masura; 4=in mare masura; 5=in foarte mare masura) pentru fiecare categorie in parte:

8.1 evolutia numarului de salariati:

8.2 realizarea investitiilor planificate

8.3 realizarea cifrei de afaceri

8.4 realizarea activitatilor de formare continua a personalului

8.5 evolutia exporturilor (daca este cazul)

alte categorii, va rugam descrieti:

In cazul in care nu ati fost afectat de criza, considerati ca sunteti, comparativ cu anul precedent:

e) in stagnare

f) in crestere

9. In ce masura criza economica si financiara va afecteaza implementarea proiectelor finantate din Programul Operational Regional? (va rugam sa bifati)

nota: va rugam sa raspundeti la aceasta intrebare doar daca raspunsul la intrebarea 6 a chestionarului este DA.

- ma afecteaza negativ in obtinerea fondurilor necesare asigurarii finantarii proprii precum si acoperirii cheltuielilor neeligibile:

Da Nu

- ma afecteaza negativ in realizarea indicatorilor fizici, prevazuti in contractul de finantare:

Da Nu

daca raspunsul este da va rugam enumerati indicatorii posibil a fi afectati:

10. Va rugam sa precizati care considerati ca sunt domeniile economice din localitatea dumneavoastra care sunt afectate negativ de efectele crizei economice si financiare (ex. rata ridicata a somajului, disponibilizari colective, scaderea cifrei de afaceri, pierderea pietelor, etc.)

11. Care considerati ca sunt ramurile economice ce pot contribui la diminuarea efectelor crizei economice si financiare pe termen mediu? (va rugam bifati)

11.1 dezvoltarea agriculturii

11.2 dezvoltarea industriei

- dezvoltarea industriei extractive-energetice

- dezvoltarea industriei prelucratoare

Va rugam enumerati subramurile pe care le aveti in vedere (ex.industria textila,industria confectiilor, industria materialelor de constructii, industria de prelucrare a lemnului, industria grea, etc.)

- dezvoltarea industriilor de tip strategic (ex. IT, biotehnologii, farmaceutica, etc.)

Va rugam enumerati:

- dezvoltarea structurilor de sprijin a afacerilor

Va rugam enumerati tipuri de structuri pe care le aveti in vedere? (ex. parcuri industriale, parcuri tehnologice, parcuri stiintifice, incubatoare de afaceri, clustere)

11.3 dezvoltarea turismului

11.4 dezvoltarea constructiilor

11.5 dezvoltarea comertului si a structurilor de sprijin a acestuia

11.6 dezvoltarea serviciilor

Va rugam sa enumerati tipurile de servicii pe care le aveti in vedere:

11.7 dezvoltarea infrastructurii de transport

11.8 altele (va rugam precizati)

12. In cazul in care se vor realiza economii la nivelul Programului Operational Regional nevoile dumneavoastra de ordin economic si social spre ce Axa prioritara, respectiv Domeniu Major de Interventie se vor orienta? Va rugam enumerati!

Va multumim pentru sprijinul dumneavoastra!

Nota: va rugam sa transmiteti chestionarul completat pana pe data de 14.04.2010 pe fax 0233 218072 si e-mail adrnordest@adrnordest.ro

Anexa 5 - model de chestionar adresat universitatilor

Studiu privind implementarea Programului Operational Regional la nivelul Regiunii Nord-Est - aspecte cantitative si calitative rezultate ca urmare a crizei economice si financiare

- CHESTIONAR -

1. Denumire institutie/organism/firma (va rugam completati): .....

2. Tip institutie (va rugam bifati):

administratie publica locala

firma privata

universitate

organism nonguvernamental

altele (va rugam precizati):.....

3. Localizare judet/oras (va rugam completati):.....

4. Aveti proiecte depuse pe Programul Operational Regional 2007-2013?

Da Nu

daca raspunsul la intrebarea 4 este da, va rugam sa precizati numarul de proiecte:.....

5. Aveti proiecte in implementare finantate din Programul Operational Regional 2007-2013?

Da Nu

6. Aveti proiecte in implementare finantate din Programele Operationale Sectoriale?

Da Nu

Daca da, va rugam bifati:

POS - "Cresterea competitivitatii economice"

POS - "Dezvoltarea resurselor umane"

7. In ce masura criza economica si financiara va afecteaza negativ activitatea curenta? Va rugam punctati de la 1 la 5 (1=deloc; 2=in mica masura; 3=intr-o oarecare masura; 4=in mare masura; 5=in foarte mare masura) pentru fiecare categorie in parte:

7.1 evolutia numarului de salariati

7.2 realizarea investitiilor planificate

7.3 executia bugetului de venituri si cheltuieli

7.4 realizarea activitatilor de formare continua a personalului

7.5 evolutia numarului de studenti inscrisi in anul I

alte categorii, va rugam descrieti:

In cazul in care nu ati fost afectat de criza, considerati ca, comparativ cu anul precedent activitatea dumneavoastra este:

g) in stagnare

h) in crestere

8. In ce masura criza economica si financiara va afecteaza implementarea proiectelor finantate din Programul Operational Regional? (va rugam sa bifati)

nota: va rugam sa raspundeti la aceasta intrebare doar daca raspunsul la intrebarea 5 a chestionarului este DA.

- ma afecteaza negativ in obtinerea fondurilor necesare asigurarii finantarii proprii precum si acoperirii cheltuielilor neeligibile:

Da

Nu

- ma afecteaza negativ in realizarea indicatorilor, respectiv rezultatelor prevazute in contractul de finantare:

Da

Nu

daca raspunsul este da va rugam enumerati tipul de indicatorii posibil a fi afectati:

9. Va rugam sa precizati care considerati ca este evolutia ocupatiilor solicitate pe piata muncii in contextul crizei economice si financiare:

10. Care considerati ca sunt ramurile economice ce pot contribui la diminuarea efectelor crizei economice si financiare pe termen mediu? (va rugam bifati)

10.1 dezvoltarea agriculturii

10.2 dezvoltarea industriei

- dezvoltarea industriei extractive-energetice

- dezvoltarea industriei prelucratoare

Va rugam enumerati subramurile pe care le aveti in vedere (ex.industria textila,industria confectiilor, industria materialelor de constructii, industria de prelucrare a lemnului, industria grea, etc.)

- dezvoltarea industriilor de tip strategic (ex. IT, biotehnologii, farmaceutica, etc.)

Va rugam enumerati:

- dezvoltarea structurilor de sprijin a afacerilor

Va rugam enumerati tipuri de structuri pe care le aveti in vedere? (ex. parcuri industriale, parcuri tehnologice, parcuri stiintifice, incubatoare de afaceri, clustere)

10.3 dezvoltarea turismului

10.4 dezvoltarea constructiilor

10.5 dezvoltarea comertului si a structurilor de sprijin a acestuia

10.6 dezvoltarea serviciilor

Va rugam sa enumerati tipurile de servicii pe care le aveti in vedere:

11. In cazul in care se vor realiza economii la nivelul Programului Operational Regional nevoile dumneavoastra de ordin economic si social spre ce Axa prioritara, respectiv Domeniu Major de Interventie se vor orienta? Va rugam enumerati!

Va multumim pentru sprijinul dumneavoastra!

Nota: va rugam sa transmiteti chestionarul completat pana pe data de....., pe fax 0233 218072 si e-mail adrnordest@adrnordest.ro

Anexa 6 - model de chestionar adresat organismelor neguvernamentale

Studiu privind implementarea Programului Operational Regional la nivelul Regiunii Nord-Est - aspecte cantitative si calitative rezultate ca urmare a crizei economice si financiare

- CHESTIONAR -

1. Denumire institutie/organism/firma (va rugam completati): .....

2. Tip institutie (va rugam bifati):

administratie publica locala

firma privata

universitate

organism nonguvernamental

altele (va rugam precizati):.....

3. Localizare judet/oras (va rugam completati):.....

4. Aveti proiecte depuse pe Programul Operational Regional 2007-2013?

Da Nu

daca raspunsul la intrebarea 4. este da va rugam precizati numarul de proiecte:.....

5. Aveti proiecte in implementare pe Programul Operational Regional 2007-2013?

Da Nu

Daca raspunsul la intrebarea 5. este da, va rugam sa bifati casuta corespunzatoare domeniului major de interventie dupa cum urmeaza:

Axa 3 - " Imbunatatirea infrastructurii sociale"

DMI 3.2 - " Reabilitarea/modernizarea/dezvoltarea si echiparea infrastructurii serviciilor sociale"

6. Aveti proiecte de implementare si pe Programele Operationale Sectoriale?

Da Nu

Daca da, va rugam bifati:

POS - "Dezvoltarea resurselor umane"

7. In ce masura criza economica si financiara va afecteaza negativ activitatea curenta? Va rugam sa punctati de la 1 la 5 (1=deloc; 2=in mica masura; 3=intr-o oarecare masura; 4=in mare masura; 5=in foarte mare masura) pentru fiecare categorie in parte:

7.1 evolutia numarului de salariati:

7.2 executia bugetului de venituri si cheltuieli

7.3 realizarea activitatilor de formare continua a personalului

7.4 evolutia numarului de beneficiari ai serviciilor

alte categorii, va rugam descrieti:

In cazul in care nu ati fost afectat de criza, comparativ cu anul precedent, considerati ca activitatea dumneavoastra este:

i) in stagnare

j) in crestere

8. In ce masura criza economica si financiara va afecteaza implementarea proiectelor finantate din Programul Operational Regional? (va rugam sa bifati)

nota: va rugam sa raspundeti la aceasta intrebare doar daca raspunsul la intrebarea 5. a chestionarului este DA.

- ma afecteaza negativ in obtinerea fondurilor necesare asigurarii finantarii proprii precum si acoperirii cheltuielilor neeligibile:

Da

Nu

- ma afecteaza negativ in realizarea indicatorilor, respectiv rezultatelor prevazute in contractul de finantare:

Da

Nu

daca raspunsul este da, va rugam enumerati tipul de indicatori posibil a fi afectati:

9. Care considerati ca sunt masurile economice ce pot contribui la diminuarea efectelor crizei economice si financiare pe termen mediu? (va rugam bifati)

9.1 dezvoltarea agriculturii

9.2 dezvoltarea industriei

- dezvoltarea industriei extractive-energetice

- dezvoltarea industriei prelucratoare

Va rugam enumerati subramurile pe care le aveti in vedere (ex.industria textila,industria confectiilor, industria materialelor de constructii, industria de prelucrare a lemnului, industria grea, etc.)

- dezvoltarea industriilor de tip strategic (ex. IT, biotehnologii, farmaceutica, etc.)

Va rugam enumerati

- dezvoltarea structurilor de sprijin a afacerilor

Va rugam enumerati tipuri de structuri pe care le aveti in vedere? (ex. parcuri industriale, parcuri tehnologice, parcuri stiintifice, incubatoare de afaceri, clustere)

9.3 dezvoltarea turismului

9.4 dezvoltarea constructiilor

9.5 dezvoltarea comertului si a structurilor de sprijin a acestuia

9.6 dezvoltarea serviciilor

Va rugam sa enumerati tipurile de servicii pe care le aveti in vedere:

9.7 dezvoltarea infrastructurii de transport

9.8 altele (va rugam precizati)

10. In cazul in care se vor realiza economii la nivelul Programului Operational Regional nevoile dumneavoastra de ordin economic si social spre ce Axa prioritara, respectiv Domeniu Major de Interventie se vor orienta? Va rugam enumerati!

Va multumim pentru sprijinul dumneavoastra!

Nota: va rugam sa transmiteti chestionarul completat pana la data de 14.04.2010 pe fax 0233 218072 si e-mail adrnordest@adrnordest.ro

Anexa 7 - model de adresa transmis institutiilor/organismelor/firmelor chestionate

Agentia pentru Dezvoltare Regionala Nord-Est, in calitate de Organism Intermediar pentru Programul Operational Regional realizeaza „**Studiul privind implementarea Programului Operational Regional la nivelul Regiunii Nord-Est - aspecte cantitative si calitative rezultate ca urmare a crizei economice si financiare**”

Acest document (termen de finalizare luna decembrie 2010) are ca scop evidentierea, la nivel regional, a efectelor crizei economice si financiare globale, in urmatoarele domenii: economic, social si demografic.

Studiul va constitui un instrument de informare si orientare pentru administratia publica locala, mediul privat, mediul academic, parteneri sociali si economici.

Astfel, pe baza acestui studiu, actorii cheie la nivel regional si local vor avea posibilitatea:

- sa cunoasca situatia la nivel regional a sectoarelor economice afectate de criza economica si financiara;
- sa cunoasca la nivel local si judetean care sunt arealele cu cele mai ridicate probleme de tip demografic, economic (ramuri /domenii strategice sau traditionale intrate in recesiune sau pentru care exista acest risc, zone monoindustriale afectate), social (somaj ridicat, cresterea numarului categoriilor asistate social);
- sa cunoasca elemente utile pentru derularea in bune conditii a proiectelor finantate prin POR 2007-2013;
- sa formuleze linii de actiune concrete in domeniile de competenta, la nivel local si judetean, pentru a diminua din efectele crizei economice si financiare si a crea premisele pentru relansarea economica;
- sa formuleze si sa dezvolte idei viitoare de proiecte care sa fie orientate in special spre diminuare efectelor crizei si realizarea relansarii economice.

Una din activitatile acestui studiu consta in culegerea, centralizarea si analiza la nivel regional si local, de informatii statistice care sa reflecte problemele intampinate in depunerea, respectiv implementarea proiectelor finantate prin Programul Operational Regional 2007-2013, ca urmare a efectelor crizei economice si financiare.

Acesta etapa se realizeaza pe baza unui chestionar transmis partenerilor locali si regionali.

In acest context, va vom transmite pe adresa dumneavoastra de e-mail (.....) formularul chestionarului, cu rugamintea de a-l completa si transmite pana pe data (.....), pe fax 0233 218072 si e-mail adnrdest@adnrdest.ro.

Pentru informatii suplimentare persoanele de contact din Agentia pentru Dezvoltare Regionala Nord-Est sunt d-na Georgeta Smadu, respectiv d-nul Sorin Grigorescu, tel 0233218071, e-mail adnrdest@adnrdest.ro.

Colectiv elaborare Studiu privind implementarea Programului Operational Regional la nivelul Regiunii Nord-Est

1. Georgeta Smadu
2. Sorin Grigorescu
3. Izabella Gradinescu
4. Alina Capitanu
5. Dan Ionescu
6. Flaviu Iftimie
7. Sebastian Cuptor

